

elsewhere

Marco Archetti - Jet Lag

Fflur Dafydd - Elsewhere

Gunnhild Øyehaug - To og to

Antje Rávic Strubel - Hotel Advokat

Daniel Odija - Zachować folwark

scritturegiovani 2005

Altrove: vie di fuga, utopie, progetti per il cambiamento. O semplicemente, straniamento rispetto al proprio essere qui. Ma i giovani scrittori, dove sono? E dove sentono il loro *altrove*? Ai cinque autori selezionati per Scritture Giovani 2005 - Marco Archetti, Fflur Dafydd, Daniel Odija, Gunnhild Øyehaug, Antje Rávic Strubel - abbiamo chiesto di spostare lo sguardo e raccontarci che cosa si vede *altrove*, se qualcosa si riesce a vedere.

I racconti raccolti in questo volume si propongono non solo come riflessione su un grande tema letterario, ma come occasione per avvicinare una nuova generazione di scrittori; un'occasione che si rinnova con la partecipazione degli autori ai quattro festival coinvolti nel progetto (insieme a Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset e internationales literaturfestival berlin).

Aprire nuovi spazi al talento dei giovani scrittori è la missione che Festivaletteratura, i festival partner e illycaffè si sono dati per un progetto che ormai si è imposto all'attenzione dei lettori europei. E da quest'anno Scritture Giovani rilancia, inserendo - insieme agli autori provenienti dai paesi dei festival - un autore "ospite" (nel 2005 il polacco Daniel Odija), per portare l'attenzione verso territori e realtà espressive sempre nuovi.

Elsewhere: escape routes, utopias, ideas for change, or simply estrangement from our own being here. What's the position of young writers and where do they feel their *elsewhere* to be? We asked the five authors chosen for Scritture Giovani 2005 - Marco Archetti, Fflur Dafydd, Daniel Odija, Gunnhild Øyehaug, Antje Rávic Strubel - to look around them and tell us what they see *elsewhere*, if indeed there is anything to see.

The short stories contained in this book deal with an important theme in literature while also offering the chance for us to meet a new generation of writers; this opportunity is once again provided by the presence of the writers at the four festivals taking part in the project (besides Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset and internationales literaturfestival berlin).

The mission of Festivaletteratura, its partner festivals and illycaffè is to provide a platform for talented new writers, and the project has already captured the attention of European readers. This year Scritture Giovani has also invited a "guest" author (for 2005, Daniel Odija from Poland) to join the writers from the festival countries. We aim to keep our attention focussed on new countries and styles of expression as well.

Anderswo: Fluchtwege, Utopien, Pläne zur Veränderung. Oder auch nur Befremden angesichts des Hier und Jetzt. Aber wo genau stehen die jungen Schriftsteller? Und wo haben sie ihr *Anderswo*? An die fünf Autoren, die für Scritture Giovani 2005 ausgewählt wurden – Marco Archetti, Fflur Dafydd, Daniel Odija, Gunnhild Øyehaug, Antje Rávic Strubel –, ging unsere Bitte, ihren Blick schweifen zu lassen und uns zu erzählen, was *anderswo* zu sehen ist, wenn man denn etwas sehen kann.

Die in diesem Band versammelten Erzählungen reflektieren nicht nur ein großes literarisches Thema, sondern bieten zugleich Gelegenheit, eine neue Generation von Schriftstellern näher kennenzulernen: eine Gelegenheit, die durch die Teilnahme der Autoren an den vier am Projekt beteiligten Festivals – neben Festivaletteratura sind dies The Guardian Hay Festival, Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset und das internationale literaturfestival berlin – immer wieder erneuert wird.

Mit diesem Projekt, das sich bei der europäischen Leserschaft mittlerweile hoher Aufmerksamkeit erfreut, verfolgen Festivaletteratura, die Partnerfestivals und illycaffè das Anliegen, jungen schriftstellerischen Talenten neue Räume zu eröffnen. In diesem Jahr stellt Scritture Giovani neben den Autoren aus den Sitzländern der Festivals außerdem erstmals einen „Gastautor“ vor (2005 ist dies der Pole Daniel Odija), um die Aufmerksamkeit auf weitere Gegenden und neue Sprachwelten zu lenken.

Annetsteds: fluktmuligheter, utopier, utsikter til forandring. Eller rett og slett fremmedgjøring i forhold til det å være her. Men de unge forfatterne, hvor befinner de seg? Hvor føler de at deres *annetsteds* er? Vi har bedt de fem forfatterne som er valgt ut til Scritture Giovani 2005 – Marco Archetti, Fflur Dafydd, Daniel Odija, Gunnhild Øyehaug, Antje Rávic Strubel – om å flytte blikket og fortelle oss hva de ser *annetsteds*, hvis det da i det hele tatt er mulig å se noe der.

Fortellingene som er samlet i denne boken byr ikke bare på refleksjoner over et stort tema i litteraturen, men gir også anledning til å nærmere seg en ny generasjon av forfattere; en anledning som fornøyes gjennom disse forfatternes deltagelse ved de fire festivalene som er involvert i prosjektet (i tillegg til Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, Bjørnsonfestivalen Molde og Nasset og internationales literaturfestival berlin).

Å åpne nye rom for talentfulle unge forfattere er hva Festivaletteratura, de samarbeidende festivalene og illycaffè har som formål med et prosjekt som har vekket europeiske leseres interesse. Og fra i år av innfører Scritture Giovani noe nytt ved å ta opp i seg – i tillegg til forfatterne fra festivallandene – også en "gjesteforfatter" (for 2005 polske Daniel Odija), for således å rette oppmerksomheten mot stadig nye områder og uttrykksfulle virkeligheter.

Italiano

Marco Archetti - Jet lag	7
Fflur Dafydd - Altrove (traduzione di Laura Cangemi)	15
Gunnhild Øyehaug - A due a due (traduzione di Giovanna Paterniti)	25
Antje Rávic Strubel - Hotel Advokat (traduzione di Nadia Paladini)	39
Daniel Odija - Salvare la fattoria (traduzione di Monika Woźniak)	49

English

Marco Archetti - Jet lag (translation by Isobel Butters)	59
Fflur Dafydd - Elsewhere	67
Gunnhild Øyehaug - Two by two (translation by Kari Dickson)	77
Antje Rávic Strubel - Hotel Advokat (translation by Zaia Alexander)	89
Daniel Odija - Keeping up the manor (translation by Antonia Lloyd-Jones)	99

Deutsch

Marco Archetti - Jetlag (Übersetzung von Martina Kempfer)	109
Fflur Dafydd - Woanders (Übersetzung von Christiane Wagler)	117
Gunnhild Øyehaug - Zu zweit (Übersetzung von Paul Berf)	127
Antje Rávic Strubel - Hotel Advokat	141
Daniel Odija - Den Gutshof erhalten (Übersetzung von Martin Pollack)	151

Norsk

Marco Archetti - Jetlag (oversettelse ved Tommy Watz)	161
Fflur Dafydd - Et annet sted (oversettelse ved Tone Bull)	169
Gunnhild Øyehaug - To og to	179
Antje Rávic Strubel - Hotel Advokat (oversettelse ved Ute Neumann)	191
Daniel Odija - Hold gården (oversettelse ved Jan Brodal)	201

Polski

Daniel Odija - Zachować folwark	213
Scritture Giovani 2005: gli autori / the authors /Autoren / forfatterne	222
Che cos'è Scritture Giovani? What is Scritture Giovani? Was ist Scritture Giovani?	232
Hva er Scritture Giovani?	

Marco Archetti

Jet lag	7
Jet lag (translation by Isobel Butters)	59
Jetlag (Übersetzung von Martina Kempfer)	109
Jetlag (oversettelse ved Tommy Watz)	161

Fflur Dafydd

Altrove (translation by Laura Cangemi)	15
Elsewhere	67
Woanders (Übersetzung von Christiane Wagler)	117
Et annet sted (oversettelse ved Tone Bull)	169

Gunnhild Øyehaug

A due a due (traduzione di Giovanna Paterniti)	25
Two by two (translation by Kari Dickson)	77
Zu zweit (Übersetzung von Paul Berf)	127
To og to	179

Antje Rávic Strubel

Hotel Advokat (traduzione di Nadia Paladini)	39
Hotel Advokat (translation by Zaia Alexander)	89
Hotel Advokat	141
Hotel Advokat (oversettelse ved Ute Neumann)	191

Daniel Odija

Salvare la fattoria (traduzione di Monika Woźniak)	49
Keeping up the manor (translation by Antonia Lloyd-Jones)	99
Den Gutshof erhalten (Übersetzung von Martin Pollack)	151
Hold gården (oversettelse ved Jan Brodal)	201
Zachować folwark	213

elsewhere

Marco Archetti	Jet lag
Fflur Dafydd	Altrove
Gunnhild Øyehaug	A due a due
Antje Rávic Strubel	Hotel Advokat
Daniel Odija	Salvare la fattoria

Marco Archetti

JET LAG

Io non ne sapevo nulla. Come quasi sempre mi accade.

Io ero via, ero stato altrove per una durata complessiva di otto giorni di aperitivi multicolori su terrazze che si appiccavano di tutte le variazioni cromatiche del tramonto tropicale, bestia lucente, selvaggia fiammata. Insomma, scendo dall'aereo e non mi sento per niente arrivato ma del tutto diviso in due e ancora altrove.

Ritiro i bagagli e sto parlando col tizio Patrizio che mi era seduto vicino – bel nome e bel quintale di orologino – e si diceva che accidenti, queste donne della Repubblica Della Povertà Dignitosa, ci siamo capitati.

Aveva ancora in testa, come anch'io del resto, il cappellino del villaggio turistico, e precisamente quello dell'ultima sera, che era una sera a tema, e il tema era cappellini pazzi.

Si stava dicendo delle donne, appunto, con Questo Patrizio, quand'ecco che sotto le tese del mio, di cappellino pazzo, non ti vedo mio cognato Cinzio che mi viene incontro con in mano una giacca blu e mi dice, tutto trafelato, “accidenti a te che non ti si trova mai adesso vieni qua mettiti questa giacca e infilati in macchina che tra un'ora c'è il funerale di nonna”?

Prima cosa: la nonna era mia. Non sua. Ho sempre odiato quest'abitudine all'appropriazione parentale che si tende ad avere coi parenti acquisiti ricchi (ma Cinzio lo odiavo già prima).

Seconda cosa: è questo il modo di rivolgersi a uno che, come si diceva, era ancora completamente diviso in due? In men che non si dicesse, preso e portato via, sradicato dall'altrove in cui ero stato per otto giorni complessivi di sorrisi nella discoteca del villaggio, di cappellini pazzi e di mance a tutte quelle ragazze che, come aveva detto Questo Patrizio, non erano esattamente negre, ed erano belle proprio perché erano come negre che si erano fermate *un attimo* prima di essere del tutto negre.

“Togliti quel cappello da idiota,” è stata l'unica cosa che Cinzio mi ha

detto appena prima di aggiungere un conclusivo “guida tu che io sono sconvolto,” e di caricarmi in una Panda stipata di parenti tutti vestiti di nero. Tutti. Tranne, appunto, il sottoscritto. Che non ne sapeva niente e aveva una giacca scura di una misura più grande gentilmente offerta all’aeroporto dal comitato d’accoglienza Cinzio, e, sotto, una maglietta bianca larga con scritto *Bienvenidos*, la scritta appesa a due palme vicino alle quali ondeggiavano due bellezze locali di color marrone ma abbastanza chiaro, non esattamente negre perché si erano fermate un attimo prima di non piacere a Patrizio.

Era uno di quei giorni imprevedibili da primavera continentale. Giorni che offrono straordinarie occasioni dialettiche sulla mancanza di precisione dell’universo a proposito delle mezze stagioni e della fallibilità del libero arbitrio umano circa il vestiario adeguato.

Minimi e massimi barometrici danzavano silenziosi sulle nostre teste, si rincorrevo sopra i nostri destini e sorvolavano le nostre misere circostanze, dando luogo a nervi luminosi di lampi da caldo o da temporale, a secchiate generose e a repentine invenzioni solari.

Eravamo arrivati che il funerale era appena terminato e ci stavamo dirigendo al cimitero.

Io guidavo lento dietro il carro funebre in un silenzio abbastanza gelido.

Seduti dietro, coinqulini di una Panda che non teneva il minimo e nel massimo dell’accatastamento, mio padre (sguardo sparso oltre il finestrino), mia madre (non realmente addolorata ma tutta in ruga mimetica), zia Fulvia (minuscola e pochissimo presente, troppo lo spazio tra il labbro superiore e il naso, il solito che di cavallino e immusonito, era così da anni, immobilizzata nella similitudine equina), Cinzio (che guardava nel vuoto e al vuoto diceva no, in un modo molto soprappiuttato, i capelli alati per la disperazione che gli si era irradiata fin sulla cute) e, accanto a me, zia Rosa (cupo galeone di catenelle e orecchini e pendagli).

Non mi sentivo per niente a mio agio.

Già avevo questo fardello del mio altrove che mi seguiva e non riuscivo a scrollarlo via, poi, come se non bastasse, siamo arrivati al funerale in nettissimo ritardo. Quando siamo scesi dalla macchina stavano infilando il feretro nel carro funebre.

Intorno a me si era raccolta una galassia di zie e nonne che mi hanno salutato apparentemente partecipi e in realtà sospettose e un po’ distaccate, ma del resto ero distaccato anch’io, un disastro geografico

a voler ben vedere, un pezzo qua e un pezzo là e un pezzo in aereo e un pezzo sulla terrazza.

(Fra tutte loro, ricordo zia Caterina e zia Miriam, la disperazione smunta e la disperazione gonfia. E anche zia Erminia, un singhiozzo dopo l’altro, una svendita di smancerie funebri.)

Erano tutte vestite di scuro e schierate nella competizione lacrimale, tutto un espira e inspira attraverso fazzolettini, tutto un gran menare contrazioni dei polmoni e degli stomaci, tutto questa sofferenza a sobbalzi, e poi nero, nero, grigio, al massimo un marrone ma scuro. Insomma, tutti facevano rima cromatica con tutti, nero col nero e grigio col grigio, e io ho pensato: ahi ahi, ma che ci faccio qui? Questo luogo non è il mio luogo, tutte queste corrispondenze, questi richiami e questa uniformità. Ho pensato: quest’esattezza del testo tranne me.

Per fortuna eravamo risaliti in auto quasi subito.

Verso il cimitero, sul sedile accanto al mio, zia Rosa.

E proprio sul sedile accanto al mio si stava consumando la più clamorosa delle violazioni al principio di non contraddizione.

A dispetto della grazia floreale onomastica, zia Rosa stava cominciando a puzza.

È stato per la puzza, che ho sragionato.

Era uscito davvero un bel sole, e per un attimo eccomi ancora cadere nell’altrove, pelle salata e profumata di Daymi-quasi-negra, e io lì, a dire che ero un cantante famoso ma solo in Italia, e avevo attaccato a cantare una canzone di Tozzi che lei non conosceva, mentre un sole vero e violentemente bello stava disegnando un semicerchio di fiamme all’orizzonte.

Faceva abbastanza caldo, zia Rosa era vestita pesante, a stratificazioni di maglioni, e in più aveva quei problemi ormonali di cui tutti eravamo a conoscenza.

All’improvviso, un fetore madornale e senza freni stava saturando l’abitacolo. Una cosa incredibile, se si pensava che quell’odore emanava da una persona viva.

L’unico vantaggio estetico fu che le recite di mio padre presero un accento più beckettiano, la faccia più straniata, l’occhio sempre più vago oltre le acque ferme del finestrino che, come tutti gli altri, non osava abbassare per non offenderla.

Hanno fatto tutti finta di niente, tutti, ma io li vedeva i loro sentimenti,

bastava dare un'occhiata al retrovisore. Io lo vedeva lo sforzo. E nonostante questo erano tutti e cinque assorti e compresi, riassunti nelle loro facce, nelle loro monoespressioni adeguate.

A un certo punto la testa ha cominciato a girarmi e a darmi una sensazione di frullatore, e gli ingredienti nel frullatore erano la Repubblica Della Povertà Dignitosa nella sua tranquillizzante versione di terrazza più ragazza cui cantavo Tozzi, poi nonna nella bara, il sole, Patrizio e l'orologino, io che ero tornato ma non ero tornato e mi sentivo dissociato, in secessione cerebrale da me stesso, insomma, mi sarò distratto, non so più cosa ho pensato ma so cosa ho generato – una tormenta di insulti – quando ho scalato in seconda, freccia a sinistra, e ho superato il carro funebre accendendo la radio.

Arrivati al cimitero con l'occhio fisso di Cinzio che saettava odio ogni volta che lo incontravo nel retrovisore, tutti erano sollevati dalla possibilità di abbandonare l'abitacolo saturo.

Cinzio nello scendere dalla macchina mi ha detto: "Sei sempre il solito deficiente".

Mio padre ha tacito perché aprir bocca poteva alterargli la tonalità cromatica che era riuscito faticosamente a raggiungere con la faccia, un blu scuro che gli stava bene, molto signorile: sette più.

Mia madre sembrava indifferente e gelata, un fermoimmagine.

Zia Fulvia non aveva capito un'accia e nitriva risatine senza senso.

Abbiamo atteso nello spiazzo del cimitero che tutti arrivassero.

Le auto approdavano sulla ghiaia con un brusio silenzioso, le portiere si aprivano e ne scendevano varie ramificazioni dell'albero genealogico di tutti noi, la famiglia Bisighelli al gran completo, tripartita equamente in: ramo mobilifici, ramo fabbrica mutande, ramo nullatenenti.

Prima i rami ricchi.

Da una Bmw larga e lunga sono discese le gemme del ramo fabbriche di mutande, ossia tre, quattro, cinque replicanti asessuali, addobbati della loro eleganza, cappelli firmati sbocciati in testa.

Poi il ramo mobilifici, ben cesoati quelli che arrivavano dall'Abruzzo, barbe fatte, monsoni di aftershave e un fremito da grande occasione che li percorreva in lungo. Più informali quelli che venivano dall'Umbria.

Quindi il ramo nullatenenti, l'unico presso il quale potevo vantare qualche vaga simpatia.

(A un certo punto mi aveva colpito una siepe di donne di mezza età, tutte

identiche, nelle loro acconciature raspose e crespe.)

Ogni tanto qualcuno mi guardava, non sapevo se per il sorpasso o per come ero vestito, ma ho pensato che forse vedevano l'altrove che non mi scrollavo di dosso e mi seguiva restandomi avvinghiato. Magari fuoriusciva dagli occhi. Magari avevo lo sguardo che scottava come quel sole sulla terrazza. Magari ero accompagnato da una colonna sonora di Tozzi che ero l'unico a non sentire. O chissà cos'altro.

So solo che mi sentivo a disagio.

Poi siamo entrati tutti nel cimitero, compresi due piccoletti guerci che non sapevo chi fossero e che mi avevano salutato, uno dei due era solo leggermente guerco, l'altro lo era in un modo che non si poteva far finta di non notare, perché l'occhio, come dire, fluttuava dentro l'orbita quasi privo di gravità.

Qualcuno sussurrava, qualcuno commentava, io non sapevo se commentassero me e la mia maglietta *Bienvenidos* o la morte della nonna.

Per un attimo ho pensato anche alla fuga. Non sarebbe stato difficile sottrarmi all'attenzione generale e liberarmi di quella giacca nella quale sudavo perché era venuto fuori un sole che però se ne stava già andando. Mentre lo pensavo, camminando come sui vetri e utilizzando le parti più esterne del piede, mi è venuta incontro mia cugina Alecsia, dicendomi: "Marco, mi spiace," come se non fosse anche sua, la nonna, e il dolore riguardasse solo me.

Ho fatto segno di sì con la testa – cosa si risponde a un "mi dispiace"? "grazie"? – e ho notato che anche lei era vestita elegante e di scuro, lei che andava sempre in giro conciata come una pezzente da circo e passava il tempo con le sue amiche gotiche sedute sui gradini di qualcosa, statue, teatri dismessi, chiese sconsacrate. Adesso era normalizzata, uniformata e intonata, faceva parte della parata dolorifica delle zie e dei parenti. Eccola lì, pensavo, mentre era davanti a me in un tailleur fumo di Londra, nel suo nuovo canone, completamente immemore dei lapilli di saliva sputata nel pronunciare le sue animose *p* – capitale, padronato, oppressione proletaria – e dei tempi in cui non lavarsi i capelli era un fatto politico e la ricrescita una questione di principio.

Tutto a salite e discese, colline e collinette.

Sepolture a epoche, probabilmente. Ogni epoca con la sua altimetria. Ricordo di aver pensato che quel cimitero ricordava Lisbona (ma non

dovevo badarci, altrimenti mi sarei imprigionato con la mente in un altro altrove e ci mancava solo quello).

Mentre un prete – in nero anche lui, e a quel punto ho capito che era una congiura alle mie spalle – sbirciava a mezza voce Padri, Avi e Glorie come se fossero un'incombenza di cui liberarsi al più presto, si presentò un bel problema.

Io lo notai con un leggero ritardo, in realtà mi ero cacciato di nuovo dentro di me, anzi fuori, lontano, lontanissimo, nel mio altrove, nella mia collezione di altri, ma quando me ne sono reso conto non ho potuto fare a meno di inorridire per l'imbarazzo.

In poche parole: nonna, nel loculo, non voleva saperne di entrarci.

Nei presenti sono serpeggiati smarrimento e incertezza.

"Questa sepoltura s'ha da fare," aveva detto a un certo punto Cinzio allentandosi la cravatta mentre gli impiegati del cimitero stavano ripetutamente tentando di inclinare la bara e di controllare se all'interno del loculo ci fosse qualcosa che ostruiva l'ingresso di mia nonna nel paradiso.

Le zie erano tutte un tremore, zia Erminia si rifiutava di guardare, zia Fulvia nitiva ancora ed era esplosa in una risata isterica. A me fu affidato il compito di accompagnarla fuori mentre non si reggeva in piedi per le risate, rimetterla nella Panda e chiudercela dentro a chiave.

Mia madre avrebbe voluto prendere appunti per raccontare tutto per filo e per segno alla sua amica Nunzia, che normalmente non capiva niente, ma tutte le volte che fiutava il tartufo e sentiva aria di pettigolezzo nell'etere telefonico, non perdeva un colpo.

Quando sono tornato dal mio compito carcerario – la zia si era lasciata sprangare in auto con una rassegnazione direi post-comica, le forze le erano venute improvvisamente a mancare per via delle risate – mi ero trovato di fronte la scena di Cinzio senza giacca, genuflesso, che sfregava una pialla sul fianco della bara, e di mio padre che lo aiutava, ma lui ancora completamente vestito.

Gli impiegati del cimitero si stavano dando da fare, si erano procurati altre pialle, e rivolti a tutti gli altri che se ne stavano con le mani in mano, avevano detto "chi vuole può venire qui e piallare pure lui, eccetto le signore".

Uno di loro stava lavorando di scalpello e faceva un gran sudare.

Produceva dei rintocchi seguiti da minacciosi guaiti da crepa che si stava aprendo nel legno, ma, incurante, continuava.

Insomma, era tutto uno spiana e martella, giacché appese agli alberi, pigolio ziesco, fronti madide – mio padre riuscì a non scomporre, nella fatica, la stessa medesima espressione che aveva sulla faccia da due ore – e Cinzio accucciato sui talloni che con le braccia andava avanti e indietro, nel breve ritornello della sua pialla da falegname.

A un certo punto, a furia di percosse, la bara si comportò come non avrebbe dovuto. Sfuggì inaspettatamente al controllo di tutti, spiccò un salto per via di una martellata ben assestata e, favorita da una piallata di Cinzio, schizzò via di slancio. Il siluro funebre partì dritto verso il vicino dislivello, rotolò nel fosso e nonna scivolò come un fantasma fuori da un'apertura che si era prodotta nella parete del feretro.

A questo si aggiunse anche il clascon imbizzarrito della Panda suonato a più non posso: zia Fulvia aveva ripreso le forze e non ci stava a mancare all'appuntamento.

Fu in quell'istante che Cinzio si era voltato verso di me, io non l'avevo visto subito perché stavo volando verso la Repubblica Della Povertà Dignitosa e lui era molte miglia lontano, allora mi ha fatto "ps!" e quando l'ho guardato mi ha sibilato: "Ma sei cretino? Non senti che sta suonando? Valla a prendere, ammazzala, fai quello che ti pare ma falla smettere."

Gli ho detto di sì mentre lui si precipitava verso il dislivello e ci spariva dentro fino alla vita. Che dovevo fare?

L'ho lasciato lì, maniche tirate su e pioggia che cominciava a cadere, mentre dal greto del fosso issava nonna per le ascelle.

Quando sono arrivato alla macchina zia Fulvia era sicuramente reduce da una crisi isterica perché il retrovisore interno della Panda era divelto, la cintura di sicurezza srotolata, e lei disordinata sul sedile posteriore, sdraiata e confusa, col ventaglio delle gonne aperto.

Mi sono voltato verso il cimitero, lì, nello spiazzo, e la testa mi ha organizzato ancora quel frullatore, e nel frullatore c'erano Patrizio e l'orologino, la terrazza e la ragazza che mi credeva Umberto Tozzi, l'aereo e nonna che non voleva andarsene definitivamente e si attardava ancora, i parenti e la loro falegnameria finale, insomma, una sincera e totale confusione.

Così sono salito in auto, ho girato la chiave, e nel nitrito di zia Fulvia, la zia cavallo con troppo spazio tra il labbro superiore e il naso, ho messo la prima.

E ce ne siamo volati via.

Fflur Dafydd

ALTROVE

La ricorderò sempre come la notte del signor Huws e delle mani. Spesso è difficile stabilire quale evento abbia dato origine all'altro, ma una cosa è certa: se non fosse stato per lo scompiglio causato dal signor Huws, non mi sarei messa a togliere le erbacce nel mio giardino. Quando dalla terra spuntò un paio di mani, l'unico suono udibile era quello prodotto da un uomo delirante che, nel suo pigiama azzurrino, si avventava furiosamente sul clacson della propria auto. Quel suono mi irritava per diverse ragioni, innanzitutto perché aveva profanato un particolare momento d'illuminazione conquistato solo qualche secondo prima, quell'improvvisa intuizione delle piccole cose che isolano una persona. Questo pensiero abortito mi lasciò nel rimpianto di qualcosa che non riuscivo a ricordare compiutamente, e con un senso di rancore nei confronti del mio altrimenti gioviale vicino.

Qualche minuto più tardi, scrutando attraverso il finestrino della sua auto appannato dal sudore, vidi la zucca rosea e spelacchiata del signor Huws che veniva scagliata una volta dopo l'altra contro il volante – *biiip! biiip!* – mentre il pigiama frusciava contro i sedili di pelle nera e le ombre della notte gli danzavano sul cuoio capelluto. Bussai. Il finestrino si trasformò in una chiazza indistinta di movimento: rosa, nero, azzurrino, rosa, nero, azzurrino. Bussai ancora una volta. “Può bussare quanto vuole,” emerse una voce dalla quiete della notte. “Non farà la minima differenza.”

Mi voltai e vidi sua moglie abbandonata su una sedia da giardino, gli occhi che ricadevano sull'ordito rosso e logoro delle guance. Quegli occhi rispecchiavano anni trascorsi a bussare su finestrini d'auto.

Anch'io mi ero lentamente assuefatta alle ossessioni lunari del signor

Huws. Un mese prima, quando la luna era spuntata con disinvolta da dietro il suo velo scuro, l'avevo trovato sul mio tetto, intento a inveire contro il cielo e a discutere animatamente il modo migliore di comunicare con l'ostinata presenza di quella luna senza gambe. Non era solo nel cielo, era dentro di lui, giurava: tumescente sotto le sue palpebre, irraggiante i suoi sogni. Era diventata una vera seccatura, diceva sarcastico.

Ma a ben vedere, lo era diventato anche il signor Huws. Osservo il solito profluvio di vicini affiorare dal cemento. L'unica famiglia completa della via è la prima ad arrivare: Perdita, la poliziotta che neanche mangia una fetta di pane tostato senza conoscerne le implicazioni legali, e l'uragano che ha per marito, il casalingo il cui nome si è perso tra i luoghi comuni delle feste scolastiche e delle riunioni dei genitori, e che per lo più si vede sfrecciare in giro in un turbine di attività familiari, lasciando cadere i propri occhiali, i figli e la spesa. Stanotte, ciascuno dei due ha un bambino sistemato con cura sulle spalle. Una volta che Perdita ha finito di valutare la gravità della situazione dal punto di vista legale, si sbuccia di dosso il figlio e lo piazza sulla spalla dell'Uragano, dove s'incastra perfettamente, come un mattoncino del Lego. Si avvia, disinvolta e insieme determinata, verso l'auto. Persino in vestaglia, Perdita è una poliziotta seria.

“Si rende conto, signor Huws,” chiede, affilando le vocali come coltelli, “che sta commettendo un reato di estrema gravità?”

Mentre lui suona il suo clacson con aria di sfida, vedo Marina, una delle mie colleghi insegnanti, emergere all'improvviso da un angolo buio, come un'apparizione. Marina è diversa dagli altri insegnanti. La prima volta che le strinsi la mano, sentii la pelle lievitare come un impasto per il pane nell'incontro con la sua. Speravo che saremmo state amiche. Mi ero immaginata ogni genere di cameratesche scorribande: stare sedute insieme nel tardo sole di luglio a bere vino di pomodoro fatto in casa, prendere in giro lo striminzito vocabolario dei nostri colleghi, preparare pasti elaborati guarniti di verdure esotiche e latte di cocco, ridendo confidenzialmente per tutto il tempo dell'assurdità del mondo in cui vivevamo, e arrivando alla radice di cosa sia esattamente ciò che isola una persona. Ero stata io a raccomandarle quella via, al tempo in cui il signor Huws era un dolce vecchietto che faceva giardinaggio al mercoledì e diventava rosso come una barbabietola ogni volta che una donna

guardava dalla sua parte.

Marina aveva invece trascorso la sua seconda notte dopo il trasloco a tentare di far uscire il signor Huws dal suo cammino. “Non parlarmi con quel tono, ragazzina,” era sbottato lui, “ti sto facendo un favore. Non vorrai mica che la luna si strofini il sedere contro la tua finestra per tutta la notte, no?” Da allora, gli occhi di Marina non avevano più incrociato i miei.

Ecco, adesso la vedo, in piedi in mezzo alla strada con i capelli biondi che alla luce della luna diventano di un bianco intenso. Stomachevolmente incantevole, ferocemente stupenda.

“Marina! Come stai?”

“Oh, ciao Melissa. Non ti avevo vista.” Indossa un poncho color panna, il viso incipriato dalla luna. Sento che dovrei far correre le dita attraverso di lei per vedere se è vera.

“Come ti vanno le cose a scuola?” chiedo, pur sapendo benissimo che non è altro che coscienziosa, dedita e apprezzata. “Come li trovi i ragazzi?”

“Sono a posto. Naturalmente ci si imbatte sempre in qualche scavezzacollo, ma niente che non riesca a gestire. Fa un po' freddo, non trovi? Credo che tornerò a letto.»

E con un unico, rapido gesto, mi inchioda sulla fronte un punto e a capo grosso come una pallina da cricket.

La curiosità si stempera, la via si svuota. Il signor Huws si addormenta con la testa contro il clacson, e il suo richiamo lunare risuona per tutta la notte. La signora Huws si disfa nel letto sfatto, Perdita inveisce contro le manchevolezze tattiche dei comitati di quartiere mentre l'Uragano la spazza carnalmente, e Marina si scotta la lingua con il tè alla fragola.

Mentre io mi ritrovo assorta a strappare un po' d'erbacce di prima mattina, e scopro un paio di mani nel mio giardino.

La mattina dopo, passa la signora Huws. È sempre lei a occuparsi delle scuse. Suo marito si sveglia ogni volta con la coscienza pulita e la mente

imperturbabile, senza la minima consapevolezza della propria attività lunare. È convintissimo di aver appena trascorso la miglior notte di sonno da anni a questa parte, e poiché entro l'alba torna sempre a letto, non ha alcun motivo di pensarla diversamente. Si sveglia, sbadiglia, e si volta verso la moglie, sorpreso di scorgere agli angoli degli occhi tracce rugiadiose di paura e confusione. Attribuendole a una non precisata apatia al pensiero dell'ennesima giornata di un matrimonio dissestato, si alza a sedere, si strofina gli occhi e dice: "Non c'è niente come un bell'ovetto caldo, per cominciare la giornata."

Quanto alle occhiate gelide di ogni singolo vicino di casa, le attribuisce a semplice antipatia: "È sempre stata una via così asociale," tuona la sua voce da dietro il muretto del giardino.

La signora Huws adesso è sulla soglia di casa mia, con la faccia simile a un finestrino d'auto rotto. "Mi dispiace molto per la notte scorsa," dice, mentre la dentiera le rimbalza traballante contro la punta della lingua. "Lo sa com'è. Davvero non ricorda nulla. Ma in fondo, succede solo una volta al mese."

"Però sta peggiorando, signora Huws..."

D'un tratto immagino il signor e la signora Huws alla loro prima gita da giovane coppia, su una qualche spiaggia deserta e ventilata, scossi da brividi d'amore e bellezza, i capelli bagnati e salati contro le spalle. Nella buona e nella cattiva sorte, riecheggia il mare. Il cuore mi sciaborda via con la marea.

"Capisco che sia difficile," aggiungo, "e naturalmente non incolpo né lei né suo marito, ma..."

Lei intasca rapidamente la parola "capisco". Non le serve altro. La vedo incamminarsi verso la casa successiva, preparando quegli occhi gelidi e vitrei per il compito che l'aspetta. Mi accorgo che anche la camminata è calcolatamente disarmante.

Proprio quando sto per chiudere la porta, vedo Marina. La chiamo per nome. Non so perché lo faccio. La voce proviene da un qualche misterioso spazio bianco del mio intimo, e per la prima volta avverto

dentro di me una strana, distante presenza. Una presenza che desidera disperatamente che lei entri e condivida con me il mio raro e prezioso reperto.

Lei solleva gli occhi. Mi guarda per un secondo, sorride e fa per attraversare. Finalmente, penso. Finalmente. Poi, tutt'a un tratto, il sorriso va in frantumi sul cemento.

"Oh, scusa. Pensavo fossi un'altra persona."

Non succede tutte le notti di trovare un paio di mani nel proprio giardino. Dovrei essere grata, sotto molti aspetti, al signor Huws, anche solo per il fatto di essermi ritrovata per caso a togliere le erbacce con tanta foga. La mia decisione si era limitata ad assorbire l'informazione, e tenerla per me. Somigliavano tanto a dei gigli che pensai che quello doveva essere il loro posto, in quanto minuscolo frammento di una creazione molto più grande. Sarebbe stato un crimine sradicarle. Avevano qualcosa di tanto familiare. Qualcosa che non sapevo definire né esprimere, ma che riposava pigramente lì, sulla punta della mia lingua, senza alcun desiderio di lanciarsi all'aria aperta.

Lentamente, e con cura, le ricoprii.

È l'ora del pranzo nella sala insegnanti. Mi trovo a origliare una versione gonfiata degli eventi della notte scorsa.

"È un pazzo lunatico... scusate il gioco di parole... e poi ha questa patetica mogliettina che viene a chiedere scusa e a leccare il culo, dicendo che lui non ricorda nulla. Comodo, no?"

I suoi devoti, tre uomini grigio-latte e due donne con la faccia a papera, ridono fragorosamente.

"Lascia fare alla polizia," dice Molly la Matematica, tastandosi le tette sotto il naso di Phil il Fisico. "Ti pare che una sia più grossa dell'altra?"

I globi oculari di Phil rotolano a terra come bilie.

"C'è una poliziotta nel quartiere. È una seccatura."

“Ma non dovrebbe rendere più facili le cose?” chiede Gorilla. Nessuno sapeva che materia insegnasse.

“Non ha alcuna autorevolezza *reale*. Non a quell’ora della mattina.”

“Le poliziotte sono così... così... *oppimenti*, non è vero?” commenta Cynthia la Cibernetica, mentre l’informazione spazza il corridoio vuoto della sua mente.

Suona la campanella.

Quella sera, mentre mi stavo occupando delle mani, la testa del signor Huws fece capolino, rosa, al di sopra del muretto del giardino. Troppo tardi per imbastire una storia, ero stata colta di sorpresa.

“Melissa,” grugnì, come se fosse in procinto di dare una lavata di capo a una ladra di fiori, “mi vuoi dire cosa sta succedendo qui? Ti sto tenendo d’occhio, sai? Da settimane. Lì in ginocchio, gli occhi fissi su quel punto.”

Voglio dire qualcosa per cambiare questo attimo. Desidero con tutte le mie forze una sola parola, del peso del cielo, per schiacciare nella terra il signor Huws.

“Non le vede?” La frase mi stilla patetica dalle labbra.

“Trovo che ciò che stai facendo rappresenti un comportamento altamente sospetto. Penso che dovrò riferire a chi di dovere.”

Dunque, era solo questione di tempo. Nel giro di qualche ora, sarei stata costretta a vedere le cose diversamente: considerare un paio di mani nel mio giardino una cosa innaturale, una cosa destinata a generare congetture e curiosità, condannata a venire discussa in tono blando e disinteressato mangiando purè un giovedì sera. A scatenare risa soffocate nella sala insegnanti. Nessuno avrebbe capito che facevano parte della mia vita. Che le sentivo accarezzarmi i capelli tra un sogno e l’altro, quei palmi bianchi che mi sfioravano il viso, dandomi il benvenuto ogni nuova, splendida giornata. Che le udivo sradicarsi da sole, di notte, e strisciare insieme nell’ombra, simili a creature bianche e senza occhi. Proteggendomi dalle nefaste novizie notturne e dalle mortali marionette mattutine.

Il pomeriggio successivo, il giardino brulicava di ospiti indesiderati. La signora Huws offriva zuppa di pastinaca dal muretto del suo giardino, Perdita perlustrava con la sua solita meticolosità e l’Uragano e i suoi figli giocavano ad “attacca-la-coda-al-vicino”. Il signor Huws aveva la testa al livello del suolo. Marina osservava muta la pantomima dalla sua finestra al primo piano.

L’assenza delle mani mi turbava.

“Cosa stiamo cercando, esattamente?” chiese Perdita, dando dei colpetti al terriccio con il suo bastone d’argento. “È un reato dare informazioni fuorvianti, sa?”

“Henry l’ha vista dissotterrare qualcosa,” disse la signora Huws ipocritamente.

“L’ho vista dissotterrare qualcosa.” La faccia del signor Huws era in fiamme per il dispetto.

Fissavamo tutti il terreno fermo e intatto.

“Poteva trattarsi di un corpo,” disse il marito-Uragano. Lo guardano tutti, come se “corpo” fosse una parola straniera. Perdita ride.

“Un corpo! Ah ah! Cosa farne di questi casalinghi, dico io? Troppi gialli di mezzogiorno alla tivù, ho l’impressione! Non ti pare che dovresti occuparti di qualcosa di più costruttivo? Come la cena, per esempio?”

Gli assesta una sonora pacca sul sedere, per poi far sloggiare dalla casa il resto della famiglia con il suo bastone d’argento.

“Tu stai tramando qualcosa, ragazza mia,” mi grida in faccia il signor Huws, “e io scoprirò cosa, vedrai!”

Sbatte la porta come un’accusa.

La signora Huws riuole indietro le sue scodelle; e, ancora una volta, rivendico il giardino come mio.

Era buio, all'ora in cui arrivò Marina. Era evidente dalla sua strana posizione orizzontale nel riquadro della porta che la curiosità aveva trionfato sul disgusto; come se pensasse che il suo odio risultasse meno visibile, con quell'angolazione.

Pronuncio il suo nome nel modo in cui lo si dovrebbe pronunciare. Come se avessi la bocca piena di sale.

“Be’, posso entrare?”

La luna è alta, il prato luccica argento. Sono tornate. Pure come mai. Le vedo tendere verso la luce, allacciarsi in silenziosa preghiera. Lei s’inginocchia davanti a loro. Immagino che questo sia l’inizio di tutto. Presto accetterà la mia offerta di una tazza di tè, ci sfileremo entrambe le pantofole con un calcio e ci siederemo sul prato a discutere delle incongruità del sistema scolastico. E ci meraviglieremo delle cose che isolano una persona.

Ma il mio sogno si squaglia, orrendamente, come delle scarpe di plastica su un calorifero.

“Non c’è niente qui,” dice, alzandosi per incontrare il mio sguardo.

“In che senso, non c’è niente?” Le scarpe si rapprendono, induriscono. Di nuovo avverto lo strattono da quello spazio segreto, nascosto, bianco dentro di me.

“Nel senso che *non c’è niente*. Te lo sei inventato. Per attirare l’attenzione. Per piacere alla gente.”

Faccio un solo, lento passo avanti. Con la coda dell’occhio vedo qualcosa che mi sbalordisce. Vedo quelle mani bianche danzare, prendere vita, staccarsi dalla loro zolla. E in quel momento, tutto pareva avere perfettamente senso. Finalmente sapevo a chi appartenevano le mani. Sapevo perché erano lì, e quale sarebbe stata la fine della mia storia. Sapevo esattamente cos’erano quelle piccole cose che isolano una persona.

In quel momento, il signor Huws balzò sul muretto. La sua attività lunare

aveva raggiunto ancora una volta il proprio apice. Aveva in mano un megafono e il suo grido: “La morte le sta bene! La morte le sta bene!” cozzava contro le pareti di cemento, mentre l’Uragano timbrava il cartellino in entrata e in uscita con sua moglie, mentre i loro due bambini rosicchiavano topolini di cioccolato bianco alla luce di una torcia elettrica, e mentre la signora Huws andava sognante alla deriva sulla poltrona del suo salotto. Tutto questo mentre Marina si faceva sempre più vicina a quelle bianche ed energiche mani dietro di lei, ormai vicine al punto di poterla afferrare per le caviglie. E qualcosa, nel loro tocco, era decisamente troppo familiare.

Il suo grido fu coperto dalla dichiarazione del signor Huws che sarebbe diventato lo sguattero della luna.

“A quel punto lei ha detto soltanto: al diavolo tutti! Non rimarrò qui un minuto di più. Non ce la faccio più. E se n’è andata. Ha fatto le valigie quella notte stessa, ed è partita. Suona come una decisione drastica, no? Mollare casa e lavoro unicamente per colpa di un pazzo lunatico – scusate il gioco di parole. Credo davvero che stesse solo cercando di attirare l’attenzione. Voleva piacere alla gente.”

I miei devoti, tre uomini grigio-latte e due donne con la faccia a papera, ridono fragorosamente.

“Ho sempre pensato che fosse un tantino strana,” confessa Molly la Matematica, strofinandosi le gambe davanti a Phil il Fisico.

“Pensi che sia meglio il rasoio o la ceretta, Phil?” Gli occhi di Phil oscillano come un pendolo.

“Ha detto se sarebbe tornata?” chiede Gorilla, senza interesse.

“Ha detto che era il posto peggiore in cui avesse mai messo piede. Avrebbe preferito vivere... altrove.”

“Be’,” sospira Cynthia la Cibernetica, chiudendo il sorriso nel suo portatile, “non che sia poi una gran perdita, no?”

Suona la campanella.

Mi avvio verso la porta della sala insegnanti. Quando vedo la mia mano sulla maniglia, non posso fare a meno di pensare a un altro paio di mani, quelle che hanno reso possibile il mio crimine. Quelle mani ora sepolte in profondità, sottoterra, per sempre celate alla vista. Complete, finalmente, La fusione di nero e bianco, la miscela perfetta. E ancora una volta, mi convinco che ciò che ho fatto era perfettamente logico. In fin dei conti, erano le sue mani. Le appartenevano, e lei apparteneva a loro.

Avevo trovato la soluzione quella notte. Il fatto che forse le mani non erano esistite affatto finché non ne avevo saputo lo scopo reale, che erano un mero simbolo di qualcos'altro. L'improvviso piombare dell'inconsueto nel consueto, non era questo, in fin dei conti, l'essenza stessa di ciò che isolava una persona? Non mi sentivo in colpa. Il signor Huws non ricordava niente, il mattino dopo, e non aveva fatto mistero della sua gioia per l'improvvisa e inspiegabile partenza di Marina. Mi vedeva dunque come una crociata della notte, costretta a fare ciò che era necessario al fine di ristabilire l'armonia nella comunità. Marina aveva solo agito per i suoi scopi, e mi aveva chiarito il mio. Era stato un atto del tutto razionale. Aveva un senso perfetto.

Tanto quanto un paio di mani nel proprio giardino.

Gunnhild Øyehaug

A DUE A DUE

All'una meno dieci di una notte di novembre Edel va in tilt. È dalle dodici e dieci che se ne sta a braccia conserte davanti alla finestra, spostando lo sguardo dal vialetto d'ingresso là sotto, all'orologio che ha al polso. Un bel po' prima era sdraiata a letto, con un libro stretto al seno e gli occhi serrati, e si sentiva bene, grande, completamente aperta. Poi si era alzata per andare a spalare la neve, in modo che Alvin potesse entrare direttamente in garage, senza doversi fermare a spalare. Voleva dare una mano – non poté fare a meno di utilizzare questa espressione quando pensò a cosa fosse quello che lei voleva, era un cliché, ma calzava perfettamente, era questo quello che lei voleva: si vide davanti la sua piccola mano che si allungava, e la mano di Alvin, la grande, buona mano di Alvin, che l'afferrava. Le vennero le lacrime agli occhi al pensiero di queste due mani unite e di tutto ciò che simboleggiavano. E spalare la neve, spalare la neve simboleggiava che lei gli stava facendo posto di nuovo, le venne in mente. Gli stava facendo posto di nuovo: dopo che lui le aveva chiesto perdono e detto che da quel momento in poi ci sarebbe stata solo lei, e nessun'altra, lei gli aveva permesso di far parte della sua vita come padre di Thomas, come uno con cui condivideva la casa, come uno che lei si rifiutava di guardare negli occhi fino al momento della colazione, e a cui lei di tanto in tanto prendeva a calci le scarpe, quando ci passava davanti nell'ingresso. Lei spalava e spalava, e mentre spalava sollevò lo sguardo sul garage doppio e pensò che il garage simboleggiava il traguardo, adesso lei gli stava preparando la strada, lei era il garage a cui lui poteva tornare come quando si torna a casa. La sua piccola auto si trovava già posteggiata da una parte del garage, e quando la macchina di lui fosse stata parcheggiata dall'altra, tutto sarebbe stato come doveva essere. La sua piccola auto accanto alla grande macchina di lui. Risalì fino al garage attraverso la neve non spalata e accese la luce e vide la sua piccola auto che se ne stava lì, sola, ad aspettare, e non poté fare a meno

di piangere mentre finiva di spalare la neve dal vialetto d'ingresso. Questo accadeva quaranta minuti fa. Adesso sta nevicando intensamente, la neve cade così fitta da dare l'impressione che i fiocchi siano uniti uno all'altro, a due a due, a tre a tre, a quattro a quattro, volteggiano nell'aria fino ad atterrare sulla neve, muti e repentinamente. Il vialetto d'ingresso è di nuovo coperto di neve, dopo soli quaranta minuti. E lui, per cui lei aveva spalato e a cui aveva fatto posto, non è qui, ed è un fatto palese per Edel che le cose *non* sono come dovrebbero essere: lui sarebbe dovuto arrivare quaranta minuti fa. L'ultimo traghetto è attraccato alle undici e venti, e ci vogliono tre quarti d'ora di macchina dall'imbarcadero a qui – anche tenendosi un po' larghi coi tempi: in altre parole, avrebbe dovuto trovarsi qui alle dodici e dieci, quando lei aveva finito di spalare la neve e lo aspettava, con le gote arrossate, davanti alla finestra, con un'espressione indulgente e quasi innamorata in volto. I minuti che erano passati dopo le dodici e dieci avevano cancellato quest'espressione innamorata dal suo viso, lentamente, come quando si ritirano le reti gettate in un lago, e al trentesimo minuto dopo le dodici dal suo viso era scomparsa ogni traccia di indulgenza, nel momento in cui lei gli aveva telefonato sul cellulare e lo aveva sentito squillare nel portapane in cucina. Allora aveva gridato di rabbia, lei, che non aveva alcuna rabbia dentro un'ora prima, quando se ne stava sdraiata a letto e si sentiva bene, grande, completamente aperta, e le era venuto in mente di alzarsi e mettersi a spalare la neve. Allora, in quel trentesimo minuto dopo le dodici, in questo corpo dalla braccia conserte non era rimasto nulla che potesse ricordare la bella, luminosa grandezza che aveva sentito aprirsi dentro di sé più di un'ora prima, quando se ne stava sdraiata a letto a leggere *Birthday Letters* di Ted Hughes. Ted Hughes, poeta inglese, aveva scritto questo libro per la sua defunta moglie Sylvia Plath, (poetessa anche lei). Il libro raccontava dell'amore per la sua Sylvia, che si era tolta la vita fondamentalmente perché lei sentiva che le mancava, questo amore, sosteneva che lui non l'amava, che non le era fedele, cosa che in effetti era, e l'11 febbraio del 1963 aveva infilato la testa in un forno a gas e si era tolta la vita. La stampa inglese e molte altre persone per tutti gli anni seguenti avevano ritenuto Ted Hughes responsabile dell'accaduto, e lo avevano accusato di non averne voluto parlare mai, né per esprimere rabbia, né per chiedere perdono, mai. Gli avevano conferito premi per le sue poesie, ma lo avevano guardato con occhi che di certo esternavano, con grande chiarezza, quel che pensavano del suo comportamento. Edel era fra quelli che provavano risentimento per Ted Hughes. Amava

Sylvia Plath e provava risentimento per Ted Hughes. Le aveva dato una sorta di sollievo il sapere che anche fra poeti famosi c'erano storie che corrispondevano alla sua. Lei, una piccola libraia in un piccolo paese, si era riconosciuta in una famosa poetessa, Sylvia Plath – esistono analogie tra le persone, aveva pensato: anche i poeti affermati delle grandi città tornano a casa e si disperano, anche i poeti affermati s'infuriano e lanciano oggetti contro le pareti. Che potessero piangere e sentirsi piccoli piccoli e traditi, che volessero essere come pietre che cadono fino a toccare il fondo e là rimangono, le aveva dato sollievo. E poi quella cosa terribile: che Sylvia sospettava di Ted, e che aveva ragione. E questo significava che è possibile: sospettare, e avere ragione.

Ma poi aveva letto *Birthday Letters*. Con il massimo del risentimento aveva tirato fuori dallo scatolone dei libri ordinati il volume con i papaveri rossi in copertina, e con il massimo del disappunto aveva aperto quel volume e letto la prima poesia. Non sapeva com'era accaduto, ma dopo un po' che leggeva era rimasta colpita da questo: che nonostante lui l'avesse tradita, doveva averla amata, l'aveva vista, aveva visto tutte le piccole e grandi cose che lei faceva e provava, e se invece lei lo avesse saputo, se lo avesse saputo, Sylvia, quando faceva tutte queste cose che lei non sapeva che venivano viste! Quando era arrivata all'ultima poesia aveva capito che i papaveri rossi in copertina facevano riferimento a quest'ultima, sui papaveri rossi che Sylvia aveva amato e che considerava come il simbolo stesso dell'esistenza: e questa sera, mentre lei, Edel, era sdraiata a letto e leggeva l'ultima poesia, si era sentita come colui che vedeva per lei, in un fluire di calore e tenebra di questa voce che vedeva e diceva, che vorticava e vorticava scendendo sempre più in basso, finché alla fine le era quasi mancato il respiro, per una sorta di opprimente felicità o tristezza: Questa È Vita, Qualcuno viene Amato e Qualcuno viene Tradito, Così Stanno le Cose, Io devo Accettarlo, Io lo Accetto: la Vita è Bella, Brutta, e **Terribile!** Pensò: questo significa accettazione! Il concetto di "accettazione" risplendette nel suo intimo più o meno nello stesso modo in cui la luce del sole penetra all'improvviso attraverso una coltre di nubi, si apre uno spiraglio e scende sul fiordo inondandolo come un luminoso velo da sposa. Questo è Dio, aveva pensato Edel, e si era sentita sul punto di esplodere, teneva il libro stretto al seno e gli occhi chiusi e si sentiva completamente aperta. Si era sentita sopraffare anche da qualcos'altro, e non aveva potuto fare a meno di annotarsi un'espressione chiave su un foglio: "la forza della letteratura".

Il motivo per cui Edel ha dimenticato la bella, grande sensazione legata al concetto di "accettazione" finendo invece per perdere la testa, è che lei non è in grado di vedere, ma di presumere sì, una scena che si è svolta in una casa vicina a un imbarcadero più o meno contemporaneamente a quando lei spalava la neve dal vialetto d'ingresso, a 45 minuti di macchina dal garage doppio a cui porta il vialetto d'ingresso. La scena che quando è andata in tilt ha presunto, anche se non era in grado di vederla, era questa: suo marito, Alvin, in piedi dietro a Susanne, che abita nella solitaria casa vicino all'imbarcadero, a 45 minuti di macchina dal garage doppio. Erano nudi entrambi, Susanna era china in avanti e si teneva al davanzale della finestra. Alvin era in piedi e la teneva per i fianchi. Alvin pensava che non era nelle sue intenzioni che questo accadesse, non era nelle sue intenzioni, avrebbe dovuto tornarsene dritto a casa, non avrebbe dovuto fare una capatina da Susanne, solo per salutarla, e sentire se ci era rimasta molto male per il fatto che lui aveva smesso di andare da lei, sentire se era andato tutto bene negli ultimi sei mesi, e dirle che era difficile, quasi insopportabile, passare semplicemente davanti a casa sua e niente di più quando tornava dal lavoro, dirle che lui stava nella cabina del traghetto e cercava di vedere dentro casa sua, ogni sera quando lei aveva la luce accesa e tutto il resto intorno era buio e casa sua sembrava quasi farglisi incontro, come una piccola stella nel cielo, ma che, come già detto, non era più possibile, lui aveva una famiglia a cui pensare, Edel aveva minacciato di lasciarlo e di portare Thomas via con sé, e questo lui non voleva che accadesse, doveva sacrificare il suo amore per Thomas, era così, semplicemente, erano queste le cose che avrebbe dovuto dirle, doveva assumersi la responsabilità della propria famiglia, era quello che aveva scelto, dopo un lungo e doloroso periodo di intense riflessioni e grandi dubbi, non avrebbe dovuto seguirla dentro casa e trovarsi nella situazione in cui adesso si trovava, a tenerla per i fianchi con il membro stretto fra le gambe di lei.

Thomas – per il quale Alvin avrebbe dovuto sacrificare il suo amore, e per il quale non avrebbe dovuto trovarsi nella situazione in cui adesso si trova – sta dormendo. È stato in giro tutto il pomeriggio a vendere biglietti della lotteria sotto la neve che cadeva, e per tutto il tempo non ha fatto altro che pensare all'arca di Noè, di cui ha sentito parlare a scuola. Ha pensato a giraffe e leopardi. Ha pensato ai rinoceronti e ha sognato di poterli toccare, e potersi sedere in groppa a loro, toccare i loro corni. Ha pensato che quella nave doveva essere davvero enorme, visto che il

maestro ha risposto di sì quando lui gli ha chiesto se era più grande di un albergo. Si è domandato se c'erano anche due formiche. E due pidocchi! Adesso se ne sta rannicchiato in posizione fetale e sogna dei coccodrilli. C'erano anche dei coccodrilli, infatti, lui l'aveva chiesto. Sta sognando un enorme coccodrillo che ha deposto uova di coccodrillo in un nido, mentre Edel attraversa furiosa il soggiorno e sale di corsa le scale fino alla camera da letto. Si infila un paio di pantaloni e un maglione, si mette le scarpe, lancia con tutte le sue forze *Birthday Letters* contro il muro. Alvin viene, sul sedere di Susanne. In un nido di coccodrillo il primo piccolo di coccodrillo fa breccia attraverso il duro guscio dell'uovo. Un rinoceronte resta fermo a lungo a guardare in direzione di un altro rinoceronte, se n'è andato così, all'improvviso, è uscito dalla grande porta dell'arca, e il rinoceronte rimasto non ne sa il perché. Thomas grida a Noè: Aspetta! Aspetta l'altro rinoceronte! Strattona la tunica a Noè. Poi scatta verso la porta, per andare a riprenderlo. Il rinoceronte rimasto si accascia a terra con un gran colpo.

Thomas è sulla porta con i capelli scarmigliati. – C'è stato un colpo, mamma, dice. – Era un libro che ho lanciato contro il muro, risponde Edel. – Perché l'hai lanciato contro il muro? domanda Thomas. – Ero arrabbiata, dice Edel. Era un brutto libro. Un libro pietoso, davvero pietoso. Vestiti, Thomas, dobbiamo andare a prendere papà. – Perché? domanda Thomas. – Gli si è rotta la macchina e non è tornato a casa. Sbrigati, gli dice, ma Thomas risponde che non vuole, lui deve dormire! Se adesso non si rimette a dormire, probabilmente il rinoceronte resterà via per sempre. – Puoi sognare in macchina, gli dice Edel. – Ma allora non potrò essere sicuro di continuare lo stesso sogno! ribatte Thomas. – Ma sì, vedrai, ti aiuto io a vestirti, dice lei, e gli afferra il braccio con forza, sta tremando in tutto il corpo. – Voglio continuare il mio sogno! frigna Thomas.

Susanne trema. Batte i denti. – Alvin, dice, e si volta verso di lui e vuole che lui la abbracci. – Ti amo, gli bisbiglia nel collo, – sapevo che saresti tornato. Lui la stringe forte senza dire niente. – Io non posso dirtelo, dice lui alla fine. – Lo sai che ti ho detto che non posso. Sarebbe un errore. Ti faresti delle illusioni, lo sai, a me piacerebbe, ma Thomas... Lei annuisce e lo guarda, lui vede che lei non è del tutto felice. Ma lei dice a se stessa che è in grado di sopportare qualunque cosa, e che lui lo vedrà, sul suo volto, quanto lei sia indulgente. Forse questo gli farà sentire, nel profondo

di sé, che lui la ama, e che è impossibile, impossibile lasciarla. Lei lo guarda con un'espressione indulgente sul viso.

– Merda! Devo spalare di nuovo! strilla Edel. – Porca merda, merda *merda!*

Guida sotto la neve attraverso il paese, i tergilavavetri si muovono rabbiosi avanti e indietro, la neve si accumula a triangolo sotto a uno dei due, fra poco le toccherà scendere dall'auto e spazzarla via. Un triangolo! Ovviamente non poteva che accumularsi a formare un simbolico triangolo proprio davanti ai suoi occhi! Sbuffa, Ted Hughes, sbuffa, come ha potuto essere così stupida. Oh, la *Vita*, eh sì, come dire, Oh, **Terribile**, Oh, Bella, Oh, Brutta, non è niente di tutto questo, sono solo idiozie, e merda. E oltre a ciò esistono solo corpi, scheletri con della carne attaccata sopra che fanno questo e quello, e niente ha un senso. Ecco cosa pensa Edel, e ride una risata triste ad alta voce, tra sé e sé, lo dirò al seminario lunedì. – Mammaaa, si lamenta Thomas, lo ha svegliato, è sdraiato sul sedile posteriore sotto al piumino, ha avuto il permesso di non allacciarsi la cintura di sicurezza. – Dormi, adesso, gli dice. Ha fatto qualche esame di letteratura inglese nel paese vicino e fino a questo momento teneva in grande considerazione il seminario “Il simbolo nella letteratura”. È vero, pensava, che non si dovrebbe disprezzare il simbolo sostenendo che sia un antiquato pensiero romantico, che le cose possono essere collegate, l'espressione e il contenuto, che qualcosa può stare per qualcos'altro: una rosa per l'amore, il mare per la vita, una croce per la morte, ma adesso questo la irrita, perché adesso si accorge che delle due corsie della strada che costeggia il fiordo in direzione dell'imbarcadero, è solo la sua a essere stata spazzata, pensa subito è *così che stanno le cose*, è questo che sta a significare, la strada di lui è bloccata, lui non è tornato a casa, è solo lei che può raggiungere lui, mentre lui non può raggiungere lei, la sua corsia è piena di neve, è così che stanno le cose? Si perde d'animo, è questo che sta a significare? No, lei si rifiuta di leggere questa strada! È solamente una strada, pensa, una stupida strada, senza alcun significato metaforico. Merda e idiozie, e oltre a ciò: asfalto. Avrebbe desiderato avere un dado da gioco appeso allo specchietto retrovisore, o un alberello deodorante, la cosa più insensata che potesse immaginarsi, quando tornerà al paese si fermerà alla stazione di servizio e comprerà un alberello deodorante, e questo le farà ricordare tutto, diventerà il marchio di questa notte in cui lei ha detto addio al pensiero simbolico e a – a cos'altro, a cos'altro sta dicendo addio? Al suo matrimonio?

Ma se è uscita per andare a riprendersi lui, perché lo sta facendo, poi, e se tornasse indietro e chiudesse la porta a chiave, lui potrà dormire in garage, se smettesse di guidare, se si fermasse e basta, perché ha reagito in questo modo, dev'essere la cosa più irrazionale che abbia mai fatto, lo ha fatto e basta, e che cosa dovrebbe fare adesso, dovrebbe proseguire? Rallenta nell'avvicinarsi a una grande curva, vede una luce lampeggiante arancione fra gli alberi dall'altro lato della strada, dev'essere lo spazzaneve, lei ha paura degli spazzaneve, perciò si ferma quasi e lascia che lo spazzaneve le passi davanti dall'altro lato della strada, la neve viene spruzzata oltre il parapetto dall'altro lato della strada e colpisce gli alberi, e a lei vengono le lacrime agli occhi, del tutto involontariamente, perché adesso anche la corsia di lui viene spazzata dalla neve.

Alvin guarda il volto di Susanne, ha un'aria così implorante da farlo vergognare, la bacia sulla guancia e va a cercare le sue mutande.

– Allora, che cosa hai fatto ultimamente? le dice, e Susanne raccoglie il reggiseno dal pavimento cercando di tenere in dentro la pancia. – Niente di speciale, le solite cose... cioè... Le viene in mente qualcosa. – Aspetta un attimo, dice, con uno sguardo allegro, si infila le mutande e quasi con un balzo raggiunge il lettore CD. Tutt'a un tratto Alvin pensa che ci sia un non so che di disperato in questo corpo in mutande e reggiseno che si china per mettere della musica, si sente come se non riuscisse più a respirare, si stringe la cinghia dei calzoni e si infila il giaccone. – È ora che vada, adesso, Edel andrà in tilt se fra poco non sarò tornato a casa, mi dispiace, Susanne, le dice. Ma Susanne non lo sta a sentire, ha messo un CD di salsa e comincia a ballare davanti a lui. Non deve andarsene. Lei deve riuscire a farlo restare. Deve riuscire a farsi dire qualcosa di bello da lui prima che se ne vada. – Sto facendo un corso di salsa! dice e ballando gli si avvicina sempre più, con uno sguardo provocante, ma un po' timido. Gli prende le mani, lui dice nooo... allora lo lascia andare, e si gira in modo da dargli le spalle, e intanto dimena i fianchi. È leggermente nervosa, perciò i movimenti non sono del tutto fluidi. Alvin si sente talmente imbarazzato che si avvicina a quella schiena che balla e appoggia le mani sui fianchi di lei, e dice che adesso deve andare, ma che lei è davvero brava a ballare, che deve continuare. – Sono un idiota, Susanne, le dice. – No, non lo sei, ribatte lei. – Sei la cosa più bella che io conosca. Lui la bacia sulla fronte. – Probabilmente, fra poco partirò per Cuba, dice lei, anche se non è vero. – Allora fa' buon viaggio, risponde lui.

Edel scuote la testa, non vuole più continuare a pensare in questo modo, non vuole più dare delle cose una lettura simbolica. Abbiamo abbandonato la natura, questo abbiamo fatto, pensa Edel, proseguendo lentamente lungo la strada ormai completamente pulita dalla neve e in effetti la nevicata si sta placando a poco a poco, già, la natura è stata abbandonata, e la colpa è nostra, noi siamo entrati nel linguaggio e diventati complessi. Dobbiamo tornare alla natura, dobbiamo finirla di leggere libri, dobbiamo finirla di interpretare, dobbiamo finirla di pensare in senso metaforico, dobbiamo vivere come animali, dobbiamo cibarci e dormire. Dobbiamo rinunciare al simbolo. Dobbiamo, in linea di massima, finirla di pensare. Dobbiamo vivere in una dimensione semplice. Ah! È soddisfatta. Si sente folle. Anzi, non sa se in realtà è stata folle fino a questo istante ed è solo adesso che ha recuperato il senno. Una sensazione ripugnante, cristallina le attanaglia la testa. Come se la sua testa fosse un paio d'occhi sbarrati dentro a cui soffia un vento gelido. La scuote. Tuo marito questa sera si è scopato un'altra donna. Sente che le scappa da ridere. E poi dobbiamo rinunciare al simbolo! Ah-ha. Gesù! Bofonchia. E ride di nuovo. Che razza di cose da bofonchiare. Alla fine non può fare a meno di piangere. È costretta ad accostare e parcheggiare alla fermata dell'autobus e si mette a piangere. E se, pensa mentre piange accasciata sul volante, e se le cose non stessero così come credo io, se invece lui fosse andato fuori strada. Si volta a guardare Thomas, si è addormentato, è sdraiato con il viso girato verso lo schienale e lei vede solo i suoi capelli che sbucano da sotto il piumino, come un piccolo ventaglio sul cuscino, e pensa che allora lui si ritroverebbe orfano di padre, allora lei si ritroverebbe una madre sola, si accascia di nuovo sul volante.

Alvin non capisce esattamente che cosa sia successo. Guida verso casa costeggiando il fiordo, ha smesso di nevicare, sui fianchi delle montagne gli abeti sono appesantiti dalla neve, il manto stradale è bianco, nessuno è passato di qui dopo lo spazzaneve, sembrerebbe, non ci sono tracce di copertoni sulla neve. I lampioni si susseguono silenziosi e a capo chino in una lunga fila avanti a lui, immagina che si produca un suono ogni volta che la luce di un lampioncino colpisce il tetto della sua macchina quando ci passa sotto, *bzzzzzzzt*, immagina che siano dei raggi x che penetrano attraverso il tetto e gli fanno una radiografia, cosicché se uno lo guardasse da fuori vedrebbe uno scheletro seduto con un volante in mano guidare lungo la strada. Lontano dai lampioni: un uomo. Sotto i

lampioni: uno scheletro. Acceso, spento, acceso, spento. In una sorta di torbida luce grigia adesso si può vedere la mano destra con tutte le sue ossa bianche muoversi come una medusa e afferrare la leva del cambio, e cambiare marcia. E poi lui riveste lo scheletro con muscoli rosso-blu, vene e tendini, come li ricorda in quell'immagine del libro di anatomia del liceo che gli era rimasta indelebilmente impressa: un uomo senza pelle, di soli muscoli, vene e tendini. Denti senza labbra, fori oculari senza palpebre. Di tanto in tanto questa immagine gli tornava alla mente, per esempio quando Edel strillava e si infuriava e diceva che era finita, lui non riusciva quasi a sentire quel che lei gli diceva, restava immobile a fissarla, se la immaginava come un volto senza pelle, ma con muscoli rosso-blu tesi sulle guance, sopra le labbra e i denti. Si accorge di essere accaldato, ha le guance arrossate dal calore, un calore che lo tradirebbe, che non se ne andrà prima che lui sia arrivato a casa, lo sa, perché gli è già successo, in effetti dovrebbe fare una lunga deviazione una volta entrato in paese, ma non può, ci metterebbe ancora più tempo a tornare a casa e Edel capirebbe tutto quanto, forse la troverebbe con la valigia con le rotelle già pronta, come aveva fatto l'ultima volta, la bella valigia rossa con le rotelle, e poi ricordandosi che era un regalo di lui si fermerebbe proprio davanti alla porta di casa, aprirebbe la valigia, ne tirerebbe fuori tutti i vestiti, calcerebbe la valigia con le rotelle sul pavimento così che andrebbe a sbattere contro il comò e rimarrebbe là, spalancata, come una piccola bocca, come aveva fatto l'ultima volta, e poi si precipiterebbe di nuovo in soffitta e si metterebbe a cercare e cercare finché non troverebbe quella vecchia valigia che era stata la prima valigia in cui lei aveva messo i suoi vestiti quando si era trasferita da lui, come aveva fatto l'ultima volta, solo per sottolineare simbolicamente a se stessa che adesso era tornata padrona della propria vita, e poi sveglierebbe Thomas e se ne andrebbero giù all'albergo, forse il profumo che lui si era messo si sente ancora, per fortuna, pensa, l'ha presa da dietro, con la minima quantità possibile di pelle a contatto dalla vita in su. In fondo era solamente la parte inferiore dell'addome a essere stata a contatto con i fianchi di lei. Si vede davanti i fianchi di Susanne che si dimenano a ritmo di salsa e gli viene la nausea. Ferma la macchina, in mezzo alla strada, scende dalla macchina, lasciando la portiera semiaperta, e si avvicina al ciglio della strada, si gira di spalle, solleva le braccia orizzontalmente, si lascia cadere all'indietro nella neve. È soffice. Se resterà sdraiato qui per un po', si raffredderà. Vuole restare sdraiato qui e lentamente ma inesorabilmente cancellare Susanne dalla sua testa. Perché adesso, lui lo sa bene, è finita.

Susanne si è messa la tuta e ha aperto una bottiglia di vino, è seduta sul divano e si sforza di pensare al fatto che ha ricevuto la visita di un amante, e che lei è una donna adulta con una vita piena. È riuscita a farlo venire. Lui è incapace di liberarsi dal pensiero di lei. Lui è incapace di liberarsi di lei: tanto grande è il potere di cui ha la fortuna di essere dotata. Ma lei lo sa che non serve a niente. Si sforza di non pensare alla disperazione di aver ballato la salsa per lui. Si sforza di non pensare all'espressione vergognosa sul viso di lui quando lei voleva che ballasse. Beve il bicchiere di vino in un unico lungo sorso, deglutendo solo poche volte. Sa di alcool. Susanne stringe le labbra e si avvicina al telefono, cerca un'agenzia di viaggio sull'elenco telefonico. Non capisce, pensa, come Alvin, che è la cosa più bella che lei conosca, che è così sensibile e così attento, che le ha raccontato le cose più strane di tutto ciò che pensa, possa arrivare così e scoparsela e poi andarsene con un'espressione imbarazzata e dura in volto. E lei lo sa bene, che lui non tornerà. È finita. Spera che lui vada fuori strada. Spera che lui vada fuori strada e finisca nel fiordo. Digita il numero di telefono dell'agenzia di viaggio. È probabile che vada fuori strada, con tutta questa neve. L'agenzia di viaggio è chiusa, riaprirà alle otto del giorno dopo, e lei si getta sul pavimento. Si domanda se sia il caso di strisciare fino al divano, se ne sta là sul pavimento e riesce quasi a vedersi strisciare spostata e smarrita come un soldato in un fangoso campo di battaglia fino a raggiungere il divano, ma lo sa che non è vero, la verità è che lei è sdraiata di schiena sul pavimento, fissa il soffitto, le brucia la gola e le lacrime le colano dagli occhi, giù fino alle orecchie.

Jau, dice Thomas. Il rinoceronte mancante non è tornato e a Thomas non è consentito uscire dall'arca. Noè è talmente grosso che arriva quasi fino al soffitto, e gli dice severo che uscire non è possibile, ha iniziato a piovere, fra poco le porte dovranno essere chiuse. Thomas cerca comunque di raggiungere la porta, ma il pavimento brulica di piccoli di coccodrillo, così lui scivola e ruzzola e non riesce ad avanzare. Ora si accorge che accanto alla grande porta c'è un ascensore, come uno di quelli che si trovano negli alberghi, vede che sta scendendo, perché sopra le porte dell'ascensore appaiono luminosi i numeri dei piani, pensa che forse è il rinoceronte, 2, 1, pling: sono due lucertoloni. I lucertoloni avanzano ondeggianti sui piccoli di coccodrillo. Edel solleva la testa dal volante. Riavvia la macchina e si immette di nuovo sulla strada. Porca merda, bofonchia.

Porca merda, merda, *merda*.

Alvin ha fatto un angelo nella neve, cosa che dopo un po' finisce per sembrargli come un gran paradosso dal punto di vista simbolico. Questo lo fa pensare a Edel, gli fa venir voglia di piangere, ma non ci riesce, si rialza, solleva le ginocchia e siede rannicchiato nel suo stesso angelo. Una posizione patetica e ostentata, pensa Edel quando guidando gli passa accanto e lui non ha ancora alzato gli occhi. Lui alza gli occhi. Non sembra sorpreso di vederla lì. Lei ferma la macchina, scende, si mette di fronte a lui. – Che cosa è successo? chiede. Lui allarga le braccia. Tira su col naso. – Questo, risponde. – Ho fatto un angelo nella neve. – Brutto stronzo, dice lei, e le viene quasi da ridere, non reagisce come credeva che avrebbe fatto, questa scena se l'era immaginata, e non era così che si svolgeva, lei avrebbe gridato e strillato e lui si sarebbe accasciato al suolo, ma adesso è quasi come se lei non fosse qui, e il tutto le sembra comico. – È finita, dice lei, senza provare niente, e va a sedersi in macchina, ha la testa cristallina e fredda, leggera quasi. Anche le gambe sono leggere. – Mi si è rotta la macchina! grida lui, andandole dietro. – Cazzo, Edel! Sono fermo qui da quasi un'ora! E non potevo telefonare, perché non trovo più il cellulare! E me ne sono rimasto qui ad aspettare che qualcuno mi aiutasse, ma non è passato nessuno. La cristallina, leggera Edel sorride. – Mi sarebbe piaciuto vederlo, dice. Alvin non ribatte, si siede in macchina, gli tremano le mani quando gira la chiave, perché adesso è finita.

Ma la macchina non parte.

La macchina sussulta, diverse volte, ma non parte. – Come vedi, dice Alvin. Edel non ribatte. Il sangue ha ripreso a scorrere nelle gambe, e nella testa. Lo guarda, si schiarisce la gola. Niente di ciò che sta accadendo adesso è come lei se lo era immaginato. Non sa se sia vero. – Spostati, gli dice, e si siede nella macchina di lui al posto di guida, è freddo, perciò non è possibile che lui si sia appena fermato, dev'essere qui da un pezzo. È freddo in macchina. Gira la chiave, il motore reagisce appena. È vero. Gli si è rotta la macchina. Non sa bene come comportarsi. Ha guidato lungo il fiordo per andare a riprenderselo, per insultarlo e lasciarlo, o riprenderselo, o lasciarlo, e la sua strada è stata spazzata per prima, e poi hanno spazzato anche la strada di lui, le viene in mente, in effetti è andata proprio così. È andata proprio così.

Lei va al bagagliaio, prende una fune da traino e gliela porge. Alvin si ferma a guardare Thomas che dorme sul sedile posteriore, e si sforza di essere uno a cui si è rotta la macchina e che è rimasto seduto nella neve per un'ora. – Che cosa ha fatto oggi? domanda, con noncuranza, e si schiarisce la gola. – Ha imparato dell'arpa di Noè e ha venduto biglietti della lotteria, risponde Edel. – Vieni qui a guardarlo, le dice Alvin. Edel gli si mette accanto e guarda Thomas. Se ne sta sdraiato con le braccia allungate sopra la testa, verso lo schienale, e dorme. Più o meno nella stessa posizione Susanne giace sul pavimento, senza intuire che quel brutto peso che le opprime il petto è lo stesso peso che in questo momento hanno nella cassa toracica Edel e Alvin, là dove sono, uno accanto all'altro.

Edel guida la sua piccola auto e traina a rimorchio quella grande, guidata da Alvin. Lei si rifiuta, pensa, di leggerlo simbolicamente. È così e basta. Guidano lungo il fiordo. È notte. Sono in tre. Che ci sia una fune tra le due macchine, non significa nient'altro se non un fatto fisico: quando una macchina si rompe, la si deve trainare. Non ci capisco niente, pensa Alvin. Si sente osservato da uno sguardo più grande, come se qualcuno ridesse di lui: ha detto che gli si era rotta la macchina, ecco che si avvera. Si avvera, cavolo. Si allunga verso il parabrezza per vedere se il cielo è stellato, ma resta abbagliato dalla luce dei lampioni che si susseguono silenziosi in una lunga fila avanti a lui e a capo chino passano ai raggi x le macchine. Così, a sprazzi regolari, lungo la strada è possibile vedere prima uno scheletro, di adulto, seduto, poi uno scheletro di bambino sdraiato per lungo, e infine un altro scheletro adulto, seduto più o meno in linea con il primo. Gli scheletri adulti hanno le braccia protese in avanti, afferrate al volante, lo scheletro bambino non è afferrato a niente, però ha le braccia allungate sopra la testa. È possibile vedere anche un altro, più grande scheletro, su quattro zampe, e con un grosso corno, è accanto allo scheletro bambino. Ed ecco arrivare da sinistra un altro scheletro del genere, per lo stupore del primo scheletro di rinoceronte, che solleva il capo e guarda trepidante lo scheletro del rinoceronte che sta arrivando. Per un istante rimangono fermi a guardarsi, poi si struscano l'uno contro l'altro. Arrivano anche una coppia di scheletri di antilope, e scheletri di tigre, e scheletri di leone, e più in là ecco arrivare i piccoli scheletri di una coppia di gatti, e di cani, e si vede una marea di piccole mascelle di coccodrillo, che mordono lo scheletro bambino sulle gambe, e allora questo inizia a ridere e a scuotersi. Se i raggi x fossero in grado di

mostrare i contorni anche di cose diverse dalle masse solide, che non si lasciano attraversare, si vedrebbero perfino i contorni di una enorme nave in legno, con scheletri accoppiati a due a due su ogni piano, due per ogni specie animale. Un grande scheletro umano alza il braccio, e poi tutti sentono quello su cui si trovano sollevarsi da terra e iniziare a fluire.

Antje Rávic Strubel

HOTEL ADVOKAT

Per prima cosa andò al minibar. Poi vide i prezzi, e lo richiuse. C'era una mela fresca sul guanciale. Sul comodino, il libretto di poesie in omaggio. Aveva preso una camera che non poteva permettersi. Aprì una finestra che non offriva prospettive.

Nella stanza vicina facevano l'amore.

Soltanto la mela la tentava, ma non ne era sicura. Sulla buccia lucida si vedeva il foro d'entrata di un baco.

Christiane slacciò le scarpe, se le sfilò e si sdraiò di traverso. Da giorni non si coricava più. Non era neanche più innamorata. Aveva solo la testa un po' appannata. Come un bicchiere, che qualcuno aveva riempito d'acqua, fino al bordo degli occhi.

Ecco come si sente una testa che deve fare i conti con un volo sull'Atlantico, pensò, dopo nemmeno un giorno. Non una testa qualunque, pensò, la mia.

In quel momento squillò il telefono. Squillò per un bel pezzo. Sollevò cautamente la fronte verso la porta, come se ci fosse un nesso tra quella e il telefono. La mela le rotolò contro la gola.

Molte volte da piccola, al cinema, quando le luci si accendevano sui titoli di coda, desiderava essere diventata un'altra. Rimescolata.

Messa da parte e scambiata. Ma questa, adesso, era solo una stanza d'albergo.

Dove un telefono squillava incessante. Dove, ovviamente, non c'era nessuno dietro la porta, e nessuno poteva telefonarle, tranne l'addetta alla reception. – *Not I.*

Il che era ridicolo.

Quando il telefono cominciò a suonare di nuovo, alzò il ricevitore.

“Hello?”

“Haven't you heard anything?” chiese la voce inconfondibile della receptionist. Era troppo giovane per questo genere di hotel. Si sforzava

eccessivamente di parlare in modo corretto.

“Yeah. You’ve called me before.”

“No, volevo dire Mrs. Meldorf, quella signora anziana di Amburgo. È la sua ultima notte qui, e sta facendo un bel po’ di rumore giù nella lounge. Dice che è un party. Però non ha avvisato prima.”

“Mi dispiace.”

“Ho chiamato la polizia.”

“Perché, ha paura?”

“No, ho già chiamato la polizia.”

“Ah”, disse Christiane mentre esaminava il forellino nella mela. “E allora perché mi ha telefonato?”

“Volevo solo informarla, e poi sono qui da sola, lei al mio posto cosa avrebbe fatto?” disse la voce, forzando l’accento.

“Sarei andata al party.” Prima che l’impiegata all’altro capo del telefono potesse inalberarsi, Christiane aggiunse: “Visto che mi ha telefonato, potrebbe svegliarmi domattina alle otto?”

Christiane era sdraiata supina. Se chiudeva gli occhi, vedeva la striscia dorata del sole che splendeva sulla fiancata destra dell’aeroplano. Non aveva mai smesso di splendere per tutto il viaggio. Il sole splendeva, splendeva.

Non chiuse più gli occhi.

Si alzò, attraversò senza scarpe il tappeto, incredibilmente soffice, fino al minibar, per controllare se il whisky era davvero tanto caro. Poi abbassò la veneziana, fuori cominciava a imbrunire.

Come trenta ore prima. Lo stesso nastro smorto all’orizzonte, però dall’altra parte dell’Atlantico. Trenta ore prima: si era chiusa una porta, se n’era aperta un’altra, viavai e rumore di aeroporto, soltanto le strade, dopo, sarebbero rimaste uguali, e le palme spinose. Sotto l’aereo che si alzava, il paesaggio s’inclinava, l’intera costa tirata a lucido, le piscine azzurre sulle colline di Hollywood, che dall’alto sembravano pezzi di intonaco caduti dal cielo. Così s’inclinavano anche gli ultimi cinque anni, più o meno zero, e un visto da giornalista, su cui era già scritta la data di partenza.

“Venerdì!” aveva gridato qualcuno, dritto sotto il sole, come in qualche film. “Venerdì!” aveva gridato anche Denys Finch Hatton a Karen Blixen, detta “Tanne”, ma il suo aereo era precipitato da qualche parte nel Serengeti, prima di venerdì.

“Venerdì!”, gridò lei, come se si trattasse di dopodomani, come se non ci fossero in mezzo cinquemila miglia, bionda, i capelli corti, forse all’inizio

s’innamoravano di lei per la sua altezza, la sua statura ragguardevole.

Una donna alta uno e ottantadue deve essere portata al settimo cielo; che scemenza (Christiane si sentiva cedere le gambe, doveva assolutamente bere qualcosa).

Ormai, Venice Beach e le palme imparruccate potevano andar bene solo per un’onda di alcol, e così anche il pontile e come lo avevano percorso fino in fondo, tenendosi per mano, quasi andassero all’altare, *ma sposarsi, avevano appena detto al notiziario (era un’estate conservatrice), sposarsi non potranno mai.* Il bacio in punta del molo, dove c’era solo freddo e il mare si frangeva vorticoso, e il riso di Christiane, provocato da una lacrima che il vento le faceva rotolare nell’orecchio, e che la solleticava. Ricordava molto bene il colore dell’acqua, sotto i piloni d’acciaio del pontile. Era come il riflesso di un bicchiere di vino, talvolta, su un ventre nudo a lei familiare.

I ricordi erano nitidi, non ancora falsati dall’uso ripetuto, e Christiane, inavvertitamente, continuava a rispondere al telefono in inglese.

Tutto andava bene.

Nella lounge c’era sherry gratis.

Nella lounge, la vedova Melford sedeva con le mani guantate, unica nota bianca sul corpo vestito di nero. Con lei c’era un ragazzo, che aveva delle chiazze sulla fronte, dallo sforzo di essere gentile. Christiane immaginò come sarebbe stato avere gli anni della vedova, e tornare a guardare il pontile, la riva che dietro scendeva a picco, questo paesaggio con donna, alla ricerca di un segno (una poiana in picchiata, un passo falso sulla riga di asfalto tra le lastre del marciapiede). Il segnale di una svolta nella vita, dopo la quale sarebbe venuto il niente.

Una spiaggia spazzata dalle onde. Cielo senza luce. *Bikini vuoti* (un verso del libro sul comodino).

Tutto il niente che vuoi, e buonanotte, e poi, magari, un ragazzo del servizio civile che, con le mani sudate, sorregge il cammino verso la tomba.

Christiane sbirciò l’orologio. Invece di fantasticare, le era bastato vedere nella lounge la coppia male assortita. Quando erano arrivati in hotel, giocavano agli innamorati. Le era parso squallido, come ogni comportamento prevedibile (eppure assomigliavano in modo inconfondibile a com’era lei, poche ore prima).

“Venerdì!” gridò Denys Finch Hatton, mentre lei sulla scala mobile si rimpiccioliva sempre più, e si erano fatti un cenno, come se, invece di lasciarsi, stessero per incontrarsi. Invece, l’ultimo bacio, e ancora

una volta, affettuosamente, *Tanne* (dapprima espressione di un'ironica distanza, poi nome d'amore per loro due).

Sull'aereo Christiane aveva bevuto un succo di pomodoro, mentre il sole splendeva costante sul finestrino. Non riusciva a dormire. Ma amava, e aveva un posto vicino al finestrino.

Tutto andava bene.

A Francoforte, allo sportello, dovette rifare il check-in, per una negligenza dell'agenzia americana. A Francoforte, allo sportello, disse: "Munich".

L'addetta al check-in stava attaccando il cartellino al bagaglio, che doveva ricontrallare.

Christiane disse: "Munich. I need to go to Munich."

"But your ticket says Berlin."

"Munich", disse, "didn't I make myself clear?"

Christiane non dormiva da ventiquattrore. Ma questo non significava nulla, *il sonno è un fratello vuoto, in autostrada ti mostra come sei, nel retrovisore, più chiaro che mai, la radio accesa, viaggiando tutta notte sul ghiaccio* – (la poesia del libro sul comodino, l'autore si chiamava Gumz, Christiane volle annotarselo).

A Francoforte, allo sportello, aveva udito la propria voce molto chiara, senza incertezze, più corretta che mai, almeno per quanto riguarda l'inglese.

"Okay", disse l'impiegata. "Non perdiamo la calma. Lei ha prenotato un volo per Berlino e adesso vuole andare a Monaco, giusto? Bene. Un momento, per favore. Devo sentire il mio capo."

Il capo, insinuante, domandò: "Perché una persona che ha prenotato per Berlino, all'improvviso deve andare a Monaco?"

Quando Christiane fu seduta nel Boeing per Monaco, all'altezza delle ali e dietro a una donna che doveva avere più o meno l'età di *Tanne*, pensò: non una persona, soltanto io.

Non lo sapeva neanche lei.

Era coricata sul letto. Le lenzuola erano rigide. Impossibile immaginarti dentro un profumo, ricordare una fragranza leggera, che forse era solo una crema per il viso, o l'odore mandorlato dei capelli.

Allora pensò dettagliatamente alla donna seduta davanti a lei sull'aereo per Monaco, quasi fosse l'unica cosa sensata da fare, per il resto della notte.

Anche perché il whisky era caro, come sempre negli hotel di quel genere. Di fianco avevano smesso di fare l'amore.

Sotto, la festa continuava. Gli acuti della vedova Meldorf arrivavano fino in

camera. Forse anche lo sherry era già finito da un pezzo.

Ripescò le scarpe dal pavimento.

Nel corridoio non c'era nessuno.

L'austriaco della stanza accanto aveva appeso alla maniglia il cartellino "Non disturbare". Vi passò davanti in punta di piedi. L'austriaco era uno di quei tipi che perfino a colazione badano a riporre la forchetta nel piatto con l'angolazione giusta.

Se avesse ragionato come lui, Christiane sarebbe andata a Berlino, non a Monaco. Monaco non era una città per principianti. Non aveva nessuna ragione di essere lì. Non sarebbe scesa in un hotel che non poteva pagare. Si sarebbe preoccupata di mettersi in contatto con l'emittente per cui lavorava. Di fare una telefonata a L.A. *Sono arrivata, tutto bene, non preoccuparti, mi manchi* (che era vero, e non stava scritto nel libro di poesie).

Non si sarebbe accodata a una sconosciuta, prima alla dogana e attraverso l'aeroporto, poi nella metro. Non l'avrebbe seguita in un hotel che sembrava lo studio di un designer, e non le avrebbe rivolto la parola in inglese, senza sapere cosa dirle. Ma seduta dietro a quella donna, sull'aereo da Francoforte a Monaco, la decisione le era parsa ragionevole. Monaco, pensò. E perché non Buenos Aires, il Cairo o Novosibirsk?

"Hallo, Mrs.- Sorry. I'm Ines, you remember?" Gli scalini che portavano alla lounge, finto marmo, bianchi e sottili, la sconosciuta era sul pianerottolo più alto, i pollici infilati nell'alta cintura. In aereo Christiane non l'aveva più guardata, nemmeno per strada, né in hotel, dove aveva aspettato fuori finché questa straniera disinvolta e incredibilmente giovane (Ines, dunque, d'ora in poi) non era sparita nell'ascensore. Ines.

Lei non era una ragione per essere lì. Portava pantaloni a vita bassa, che marcavano impietosamente le sue ossa. Era quasi anemica, non alta, i capelli castano cenere.

"Christiane. Possiamo anche parlare in tedesco."

"Ah. Lei parla tedesco?" Il suo profumo era pesante, prezioso e intenso, un profumo costoso (forse, con un po' di pazienza, avrebbe potuto convincersi di aver seguito questa donna per il suo profumo).

"Così pare, no?"

Certo, pensò Christiane, solo che la testa non riusciva ancora a seguirla. Era come un bicchiere. E adesso qualcuno stava per berselo.

Ines sorrise, scaltra, *per forza si è avvantaggiati, da giovani*, aveva detto *Tanne, si vince in velocità*.

In quel momento tutti si misero a correre, la vedova coi guanti di plastica bianca e lo sherry a buon mercato e l'impiegata della reception sfrecciarono davanti a Christiane a velocità supersonica.

Rimase una donna con i pantaloni a vita bassa, e con un sorriso che faceva male. Non a tutti, pensò Christiane: a me.

“Ehi, aspetti. Non prende qualcosa da bere? Offre la vecchia signora laggiù. Quella sì che ha i soldi. Anche se non si direbbe, dai vestiti orrendi che porta.”

“La conosce?”

“Se la conosco!?” Ines era disinvolta, gettò il capo all’indietro, fu come un segnale per la vedova, che aggantò il suo ragazzo e lo attirò a sé, premendogli la guancia contro l’orecchio. “Ho trascorso gli ultimi sei anni con quella e con suo marito. Mr. Strafico, finché non s’è ammalato.”

Christiane si lasciò guidare da Ines al tavolo d’angolo dov’era lo sherry. C’erano anche altre bottiglie, noccioline, il secchiello del ghiaccio e dei tovaglioli ben piegati.

Finse di decidere, poi si fece versare da Ines un whisky con ghiaccio, perché pensò che le piacesse maneggiare le bottiglie, e comunque a Tanne sarebbe piaciuto (ecco che i confronti cominciavano a sostituire i ricordi).

Gli ospiti nella lounge erano quasi tutti in piedi. C’erano delle poltroncine di cuoio bianco, ma così distanziate che o si parlava o si stava seduti lontani.

“Vediamo se ci si sta in due”, disse Ines. “Stavo giusto dicendole che è stata un’idea del cazzo organizzarlo qui.” Gettò una gamba sul bracciolo, la fece dondolare finché Christiane fu seduta, poi puntò il gomito destro sulla coscia. Appoggiò la testa contro il pugno, e sogguardò Christiane. Quando beveva, i cubetti di ghiaccio le sbattevano sui denti.

“Dunque”, disse. “Perché parla come un’americana, se non lo è?”

“E Lei, perché vive in un hotel per vedove e uomini d’affari?”

“Quella è mia zia. Anche se non mi può vedere. Glielo faccio venire in mente”, disse Ines, accentuando sprezzante la “e”. “Anche Lei, però, è in questo hotel!”

“Io sono una vedova.” Christiane posò a terra il bicchiere. Poi lo riprese in mano e fece tintinnare i ghiaccioli. Era un bel suono.

“Capisco”, disse Ines. “Lui ha preso il volo.”

“No. Io.”

“Wow! Sul serio? E quanto c’è voluto?”

“Dieci, undici ore.”

“Volevo dire, per farlo veramente.”

“Il tempo di volare da L.A. a Francoforte non-stop.”

“Allora adesso c’è qualcuno molto infelice.”

“Sì”, disse Christiane. “Io.”

Ines le diede un colpetto sulla spalla, annuì (forse la sua espressione più filosofica): “Certo, anche mia zia è infelice. Però dà sempre delle feste, per cercare di dimenticare lui. E io le sono d’intralcio. Ma non glielo rimprovero. Solo che lei non lo capisce.”

Le storie a distanza non fanno per me, aveva detto Christiane, più di trenta ore prima. *Io non ho mai voluto che succedesse*. Tanne fumava. *Sempre che sia ancora una storia a distanza. Dopo quanti chilometri d’acqua entrano in vigore altre leggi? E se ci legasse un vincolo oceanico? L’acqua conduce meglio dell’aria, no? Ma forse basta che io ti aspetti, tanto sei più veloce tu*. Poi soffiò il vento, oppure Tanne si voltò, così che le cadde la cenere, sbadatamente.

Leggi. – Mentre lei a malapena riusciva a richiamare i lineamenti della sua amata, si confondevano, si sviluppavano dall’accenno di una frangia castano cenere.

Rimescolata. Messa da parte e scambiata.

Come aveva desiderato.

Ines, un po’ più in alto di lei sul bracciolo, si protese in avanti: un viso costoso e levigato che si avvicinava, ma non diventava più bello, e perciò non poteva avere nessuna colpa; di facce così, da principessa sul pisello, da contessa dal nome altisonante, Christiane ne intervistava in continuazione: e come alzavano la mano col dito teso! Come muovevano la testa, dato che i loro concetti erano tutti giusti. Come può essere un viso, prima di scoprire che dietro la facciata non c’è niente da vedere.

Ma guardati! (Questa è Tanne. Fin quando ha voce in capitolo, qui.)

Alla fine, il virus forse si nasconde nel tuo sistema operativo. Errore di elaborazione dati, puro psico-casino.

“È proprio un peccato. Voglio bene a mia zia, sul serio,” disse Ines.

“Eppure lei non mi vuole qui. Allora cerco di conquistarla con le piccole cose. Ma nessuno si accorge più delle piccole cose. Prima Lei parlava in inglese, e adesso in tedesco: tutti l’hanno notato. Guardi, invece, cosa sta facendo al bicchiere: nemmeno se ne accorge.”

“Non sto facendo niente.”

“Ah no?” esitò. “Lo sta mordicchiando tutt’intorno.”

Che assurdità.

L’impiegata della reception stava firmando la denuncia. Sembrava

definitivo, come lo faceva, ma non poteva essere per quello. In fondo, niente era definitivo. Tutto si poteva revocare, in un modo o nell'altro. Persino una firma poteva essere annullata. L'impiegata poteva ritirare la denuncia, poteva sempre dire di essere stata costretta a firmarla. Ridicolo. L'hotel non era a Novosibirsk, c'era un volo per Berlino ogni ora, era l'epoca d'oro dei cellulari.

Incredibilmente ridicolo, pensò Christiane. E scoppì a piangere, cosa ancora più ridicola.

“Oddio, che cos’ha?”

Ines, seduta con occhi enormi, la guardava di fianco.

“Niente”, disse Christiane. “Davvero. È solo che siamo così stupidi. Come sua zia. Non ci accorgiamo di niente. Non sappiamo neppure se abbiamo dei conti aperti col passato. Se non fossimo tanto stupidi, lo sapremmo.”

“Il passato? Vuol dire, il tempo dei dinosauri?...” Ines ridacchiò, il corpo tutto contratto, come se si divertisse da matti, mentre la zia continuava a ignorarla, chissà se si erano almeno salutate.

“Magari abbiamo commesso qualcosa, un tempo, che non ricordiamo più,” disse Christiane, “e continuiamo a ripeterla, senza tregua.”

“Oddio,” disse Ines. “Dev’essere stata contagiata da qualcosa di esoterico. – Vuol bere ancora un po’?”

“Alle vedove!” disse Ines, di ritorno con i bicchieri pieni.

“A Monaco”, disse Christiane. Il whisky sapeva di mela.

Non era whisky, era calvados. Che importava: anche il calvados era gratis. Ines sporse in fuori il labbro inferiore. Socchiuse gli occhi, in una specie di ammirazione, che a Christiane sarebbe piaciuto attribuire a sé. Ma non era possibile, e l’ammirazione rimase ingenua.

Si appoggiò allo schienale e chiuse gli occhi. Era tutto buio, lì dietro.

Niente splendeva. Non c’era mai stato niente che splendesse.

Soltanto Tanne.

Era là. Vestita di azzurro, con la camicia semiaperta (e di nuovo, affiorato dal calvados, un richiamo al cielo, banale, però stavolta non cedette).

Mi piace vivere qui, aveva detto Tanne, le palme gettavano ombre slanciate nel pomeriggio, *capisci, non posso andarmene via così*.

E lui, Denys Finch Hatton, aveva trovato una risposta anche questa volta: *me l’hai rovinato, sai, il gusto di stare da solo*. Prima di non ritornare, quel venerdì, mentre tutti dicevano che era suo l’aeroplano che era precipitato da qualche parte, nel Serengeti.

Dopo, si fece scuro. Una lunga sera nella steppa, il tramonto, i titoli di coda in un cinema di Hollywood, il pomeriggio, due si tenevano per mano.

“... se non conosce nessuno qui”, diceva Ines nell’oscurità. Parlava piano, la voce della vedova riecheggiava dalla parte opposta della lounge.

“Insomma, potremmo... mi piacerebbe rivederla.” Lì vicino, da qualche parte, c’era un corpo, un ginocchio, dentro ai pantaloni a vita bassa e, dopo mezzora al massimo, un seno anemico premeva, sbadatamente, forse a causa dell’alcol, o forse no. “Per favore.”

C’erano delle falte nel sistema, e crepacci, c’era (attenzione!) il rischio di precipitare.

Un pontile in dissolvenza. Una spiaggia nuda.

“Yeah”, udi Christiane, *il sonno è un fratello vuoto, in autostrada ti mostra come sei, nel retrovisore, più chiaro che mai*. “Why not.” Veniva da lontano. “Magari venerdì.”

Chiunque potrebbe ingannarsi su se stesso, in qualunque momento.

Non chiunque, pensò Christiane. Io.

Io, però, era fatto di voce, e la voce veniva dalla testa, e la testa non era un bicchiere, era il cubetto di ghiaccio, e si stava sciogliendo sotto i suoi occhi.

Dopo, scivolò giù dalla poltrona, e fece appena in tempo a sentire la vedova che centrava, ridendo, il suo acuto più alto.

Daniel Odija

SALVARE LA FATTORIA

Era l'epoca in cui accadevano cose che oggi sono solo ricordi. Ci si addentrava di un chilometro tra i campi deserti che d'estate s'ingiallivano di colza. A un incrocio di campagna si svoltava a sinistra, si passava accanto a una fattoria infestata di tarli e duecento metri dopo bisognava fermarsi, sollevando una nuvola di polvere secca, davanti ad un cancello. Era un cancello ricco, sfarzoso, di ferro. Si veniva accolti da tre cani. Uno grande – un cane lupo nero – e due bassotti. I cani non erano aggressivi, perché conoscevano tutti. Correvano dietro la macchina scodinzolando e abbaiano gioiosamente.

L'ingresso della fattoria era fiancheggiato da lunghe file di meli artritici. Gli alberelli erano stati modellati da una mano invisibile che servendosi dei loro corpicini fragili si era sforzata di dimostrare il suo dubbio talento in fatto di giardinaggio. Gli effetti sbilenchi di questo tentativo facevano capire, però, che l'abilità della mano invisibile non aveva mai superato il livello di un dilettantismo spensierato, convinto di poter incrociare rivoluzionarioamente il ciliegio con il melo dopo aver letto un paio di manuali di frutticoltura.

Tra gli alberelli correva alcune galline. Tutte bianche, perché era questa la razza allevata nei due grandi pollai. Anche gli edifici erano intonacati di bianco. Si ergevano su una lieve altura, simili a sigari lunghi e spigolosi. In tutto contenevano novemila galline. Una ricchezza enorme, soprattutto a paragone con gli altri poderi della zona, in cui due maiali erano già molto. I pollai implicavano non solo ricchezza, ma anche potere. E ad averlo era Bronisław Broda, un tizio robusto, astuto, a suo modo, con un paio di baffoni sotto il naso e una moglie mingherlina, fragile come un biscottino, di nome Irena. Salutava cordialmente, apparentemente senza quella scintilla insincera negli occhi, di cui si sospettano spesso le persone troppo ricche per il luogo in cui si ritrovano a vivere.

Come padrone di casa, marito e padre, Bronisław Broda aveva saldi

principi. Le sue opinioni erano intransigenti, le sue decisioni irreversibili. Tutto doveva essere come voleva lui. La moglie doveva rassegnarsi, accettare umilmente di essere picchiata con la cinghia, e, quando al marito capitava di alzare il gomito, di mandare giù le botte come se fossero delle tenere carezze. I figli dovevano funzionare come un orologio svizzero, il pensiero della ribellione non doveva neanche sfiorarli. E poi, perché mai avrebbero dovuto ribellarsi? Lui dava loro tutto il necessario. Avevano da mangiare e dove dormire.

Bronisław Broda amava gli animali. Proprio per questo li uccideva da solo, non volendo condannarli alle inutili sofferenze con le quali, a quanto si diceva, si dilettavano i macellai. Gli piacevano anche gli svaghi. A volte prendeva il fucile ereditato dal padre e sparava qualche colpo. Verso il cielo, o agli alberi, o ai barattoli, per perfezionare la mira, o sul grugno di un maiale. Invece di ammazzarlo con un'ascia, sparava al maiale con un grosso calibro, con le pallottole per cinghiali, che gli sembravano più umane. E che importava se la carne sapeva di polvere da sparo? Era sufficiente appendere il cadavere a testa in giù, perché la polvere scorresse sulla terra insieme al sangue e perché fosse la terra a puzzare di polvere, invece della carne. Solo che in questo modo la terra arrugginiva e nasceva in essa un odio bestiale verso l'assassino. Sulla corte s'addensava uno spettro vendicativo, che agitava minacciosi gli zoccoli. Prometteva vendetta. Ma Broda non ci pensava. Sul suo terreno si sentiva al sicuro.

"Mi è sempre piaciuta la caccia," ripeteva con soddisfazione brandendo il fucile ad aria compressa per sparare ai passeri che cinguettavano rumorosamente sul tetto del fienile. Gli uccelli piombavano a terra come inerti chicchi di grandine. Alcuni riuscivano a scappare, ma dopo qualche momento ritornavano sul tetto, frastornati, e cadevano con un pigolio nelle fenditure praticate nell'aria dalle raffiche di pallini fitte come grano saraceno.

Talvolta Broda si accaniva contro i ratti. Quell'estate si erano annidati nella stalla. Il soffitto e le travi erano ridotti a schegge. I maiali strillavano e grugnivano in preda al panico. I ratti erano difficili da centrare. Più furbi dell'uomo, sfrecciavano sotto il soffitto della stalla come fulmini silenziosi. Ma bastava che facessero cadere una pagliuzza qualsiasi e Broda si metteva subito a sparare raffiche alla cieca. Non aveva mai ucciso nessun ratto, ma in cambio aveva sfioracchiato tutta la stalla.

Dopo lo svago, Bronisław Broda tornava a casa, un po' stanco e molto impensierito. Accarezzava i figli e prometteva loro di comprare un

videoregistratore. Così avrebbero potuto guardare i cartoni animati stranieri. Era il primo videoregistratore nei dintorni. Nemmeno in città ce l'avevano e lui già lo possedeva. Tutti i film erano doppiati in tedesco. Paperino farfugliava in tedesco e Topolino gridava: "Hund Pluto!". Perfino Bruce Lee aveva imparato il tedesco. Dominavano i cartoni animati e i film di kung fu. Per ravvivare un po' l'atmosfera, ogni tanto Broda metteva su un pornostar – sempre in tedesco. La sua testa si riempiva di gemiti e di ginnastica a basso costo. Irena si vergognava a guardare. Lui la rimproverava: "Vergogna! Vergogna! Guarda, che fantasia! Tutta un'altra cosa che con te!"

Irena faceva però le migliori uova strapazzate del mondo. Le uova strapazzate erano un piatto frequentissimo. Se si possiedono tutte quelle galline, rimangono sempre delle uova rotte che i negozi non vogliono ritirare. Bisogna mangiarle, o regalarle. Broda sorrideva tra sé e sé. Nei suoi pollai novemila culi di galline producevano umilmente migliaia di uova, ignare del fatto che da quei gusci non sarebbe mai uscito altro che uova strapazzate.

Tutti, lì, vivevano di uova strapazzate. Per esempio, un certo Tosiek Sobola che abitava alle porte del paese in un rudere in rovina ereditato dal padre. Il suo campo, tutto pietroso, era incolto, e si stava coprendo lentamente di una fitta coltre di gramigna e di erbacce. Tosiek Sobola era sopravvissuto a stento all'inverno, tormentato dalla fame e dal freddo, e una notte, disperato e denutrito, aveva bussato alla porta di Broda.

Broda aveva sorriso e lo aveva assunto. Da allora Tosiek Sobola si era trasferito in un piccolo box nel pollaio. E lì, aiutato da tre o quattro vicine, puliva con uno straccio umido le uova imbrattate di merda di gallina e le deponeva con cura nei contenitori di carta. Le uova rotte venivano messe da parte e destinate agli animali, o vendute a prezzo più basso alla gente del paese. Tosiek le prendeva per farsi le uova strapazzate. Ne usava sempre otto o nove. Nessuno, in quel periodo, lo vide mai mangiare altro che uova strapazzate e pane. Non beveva. Non aveva mai bevuto neanche un bicchierino. Era un buon lavoratore. Il box era caldo ed accogliente.

Distribuiva il mangime, buttava via lo sterco di gallina, controllava la temperatura nei pollai – doveva essere abbastanza alta perché le galline deponessero più uova del solito, ma non tanto alta da farle soffocare. Bronisław Broda lo pagava poco, troppo poco. Se Tosiek avesse voluto ubriacarsi, di tanto in tanto, con un "salario" del genere sarebbe morto di fame come prima, ma lui non si lamentava. Bronisław Broda lo

considerava un cretino a voler lavorare per una tale compenso. Tosiek taceva, perché parlare non rientrava nelle sue abitudini. Ma dopo tre anni annunciò che se ne sarebbe andato a vivere in città. Broda lo liquidò con un'alzata di spalle: "Vorresti cambiare aria, eh? Anch'io, di tanto in tanto, ma che ci posso fare..."

E così una mattina soleggiata Tosiek Sobola uscì dal pollaio con addosso il vestito delle feste, i capelli pettinati all'indietro e il viso, invecchiato dalla vita difficile, ben rasato, e montò su una "Ucraina" nera acquistata da qualche ubriacone. Oltrepassò pedalando il cancello, la schiena diritta e fiera, senza salutare nessuno. Adesso in città pulisce le strade, lentamente, con cura, senza fretta, così come faceva occupandosi di galline. Foglie secche e cacche di cani, la paletta e la scopa. È contento. Nessuno lo comanda. Non deve essere grato a nessuno. Può mangiare altre cose oltre alle uova strapazzate. Ha trovato perfino una donna – più anziana di lui di una quindicina di anni, ma buona, e industriosa. Si prendono cura l'uno dell'altra e si vogliono perfino un po' di bene. "Che si accoppino pure," aveva commentato Broda venendo a saperlo. Per lui, Tosiek era sempre stato una specie di animale domestico.

Prima che Tosiek partisse, però, nella fattoria era giunto il tempo della macellazione delle galline. Deponevano uova da tre anni, ormai, e bisognava cambiarle con altre, più giovani e fresche. Producevano troppo poco. La vita le aveva sciupate.

Broda assunse dei lavoratori extra per portare a termine "l'operazione" con efficienza e anche lui si rimboccò le maniche. La retata poteva cominciare! La massa dei volatili inebetiti non capiva che stesse succedendo. Si spostavano verso il centro del pollaio, tutti accalcati. Gli uomini li circondavano da ogni direzione. Li acchiappavano prendendone tre o quattro in ogni mano. Stringevano forte le ali che battevano spasmodicamente e mettevano i volatili sotto l'ascia affilata appositamente per mozzare i colli di gallina. Le testoline stupite cadevano, rotolando davanti alle scarpe di Broda, tutto sudato dalla fatica. Le ammazzava lui stesso, le galline. Gli piaceva guardare i becchi spalancati per la sorpresa di quanto era loro successo. Come se si chiedessero: "Ma dov'è il resto del corpo?"

I colli decapitati sputavano sangue. Accecati, i corpi battevano le ali, saltellando gioiosamente in una danza postuma, come se fossero contenti di non avere più una testa che li indusse alla ricerca del grano. Alcune saltellavano da una zampa all'altra, ritmicamente: allineate com'erano, sembravano ballerine ispirate intente a eseguire *Il lago dei cigni* di

Ciaikovskij. Alla fine cadevano, paralizzate da uno spasmo dei muscoli, e solo le ali battevano ancora contro il suolo, raccogliendo sotto di esse la polvere. Infine s'immobilizzavano in piccoli mucchi di piume bianche, in voto al dio degli uccelli.

Tosiek Sobola raccoglieva le teste nel sacco, dato che i cani, ormai, vomitavano dal troppo mangiare. Di tanto in tanto spargeva un po' di sabbia intorno al ceppo, perché Broda non scivolasse sul sangue, e poi andava a prendere un altro gruppetto. Forse alcune galline avevano capito che c'era la morte in agguato, che diventavano sempre di meno e che intorno a loro si stava creando il vuoto. Cominciarono a sgambettare più velocemente. Stupidamente ribelli, piegavano le testoline non ancora mozzate, lanciavano sguardi lampeggianti e tentavano di tuffarsi sotto le mani tese.

Alcune galline giocavano ad acchiapparella. Fuggendo, dondolavano goffamente sui fianchi. Ma gli uomini le spingevano verso uno stretto corridoio nel pollaio e sbarravano loro la strada. I bambini si divertivano un sacco, perché era compito loro sospingere le galline in direzione di Tosiek Sobola e compagni. Le mani degli uomini erano prensili come tenaglie. Le donne spennavano i cadaveri decapitati. I secchi si riempivano di piume e visceri. Anche se le galline, avendo deposto uova per molti anni, erano ridotte a poca carne, potevano ancora servire per farne un magro brodo. Inoltre Broda le vendeva a prezzi ribassati per la produzione dei paté. Un odore aspro, pungente, si diffuse in tutta la fattoria. L'ascia brillava nel sole come uno specchio che riflettesse il termine della vita. Il sole illuminava le gocce di sangue che cadevano come una pioggerella rinfrescante su Broda sudato. A una delle galline i nervi postumi diedero delle forze sovraglienesche. Con tutta l'energia delle sue zampe irrigidite si mise a correre verso la recinzione. Il cadavere in corsa imitò la vita alla perfezione, fino al momento in cui si schiantò contro il recinto di filo di ferro. L'impatto scaraventò la gallina all'indietro. Il collo insanguinato vacillò e, non trovando un punto d'appoggio, si afflosciò per terra a somiglianza dello struzzo. Il cane lupo nero l'acchiappò delicatamente e depositò il cadavere ai piedi del padrone. Broda sorrise e accarezzò il suo pupillo, promettendogli un'abbuffata.

La strage durava da un bel po' e i bambini si erano stufati del gioco. Regnava la confusione. Le galline morte si distinguevano da quelle vive solo per la mancanza della testa. Il divertimento iniziale era diventato ormai ripetitivo. La sovabbondanza privava quell'Olocausto gallinesco del suo fascino. A ogni volatile agonizzante, l'interesse si affievoliva. Quando

l'agonia individuale si estende, diventando sterminio di massa, raramente commuove.

Sia Marek che Janek, i figli di Bronisław, preferirono andare a giocare ai piedi dell'altura, dove si trovavano otto cataste di assi di legno geometricamente disposte. Era un grande spasso correre tra di esse. Il divertimento migliore era giocare alla guerra. Ma i ragazzi avevano dimenticato che tra le assi avevano fatto il loro nido le vespe. Erano vere e proprie grassone gialle e nere, con il pungiglione sul posteriore. Con quei pungiglioni immettevano un veleno che si diffondeva come il fuoco, trasformava il corpo in un pallone gonfio, mentre il pus sotto la pelle faceva nascere il tarlo della depressione. Così, quando passò accanto al loro nido, quattro vespe si conficcarono nella schiena del piccolo Janek. Forse speravano di scoraggiare in questo modo un potenziale aggressore. Stupide! Il pianto di Janek provocò una catastrofe peggiore. Broda ordinò a Tosiek di distruggere il nido e di sterminare le vespe, appena avesse finito con le galline. Tosiek annuì e non disse niente. Come al solito.

Il giorno dopo andò in mezzo alle assi con una bracciata di legna e un piccolo recipiente di calce viva. Accese il fuoco, in modo che il vento spingesse il fumo verso il nido. Le vespe dovevano sentirsi soffocare, probabilmente sbuffavano come cavalli, tossivano come esseri umani. Tosiek si avvicinò con prudenza al vespaio, ignorato dagli insetti storditi che volavano qua e là impregnati di veleno, rigonfi di fumo soffocante, e si mise a cospargerlo di calce. Dai pungiglioni lo proteggevano i guanti pesanti e una tuta. Due giorni più tardi ripeté tutta l'operazione. Ben presto il terreno si coprì di insetti morti. Quello fu l'ultimo compito svolto da Tosiek nella fattoria di Broda.

Subito dopo la sua partenza, si scatenò un terribile temporale. Dal cielo pioveva a catinelle. Neanche i più anziani abitanti del villaggio ricordavano un nubifragio del genere. Si abbassò sul paese con il suo corpo gravido di piombo, premendo sugli alberelli da frutta, sui pollai, sulle case. Alcuni sussurravano che fossero giunte ombre potenti a irrompere dal mondo invisibile in quello visibile, attratte dallo sterminio e dal sangue degli animali. I lampi mordevano la terra e la scioglievano in sassi. Il fiume vicino straripò e cominciò a modellare un nuovo mondo. Il vento sradicava gli alberi. I meli nani volavano via come se nel cielo li aspettasse la salvezza. Era invece l'ironia della natura, perché dalla terra erano nati e alla terra sarebbero dovuti tornare.

Il vento, il fiume e la pioggia scrosciente ridussero la fattoria di Bronisław Broda a una palude fangosa. Il brontolio dei tuoni si fondeva con le sue

imprecazioni. Il mondo di Broda crollò. Davanti ai suoi occhi il tetto del fienile si frantumò in brandelli di latta che turbinavano in aria come sottili petali di carta bruciata. Per quanto dotata di fondamenta in muratura, la stalla fu raggiunta dall'implacabile onda di fango puzzolente. Dopo un paio di ore il vento si calmò, ma la pioggia non accennò a diminuire. E così avrebbe continuato per quaranta giorni. Presto non ci sarebbe stato più tempo per trovare rifugio.

E quando l'acqua finalmente si fosse ritirata, nella stalla sarebbero rimasti maiali e mucche gonfi d'acqua. I cadaveri imbevuti all'eccesso, gettati sui recinti, incastriati tra le mangiate, avrebbero cominciato a puzzare. Sarebbero arrivati sciami di mosche. Broda avrebbe dovuto faticare un bel po' a eliminare le carcasse. Portò la moglie e i figli in città, dalla suocera, perché non dovessero guadare in mezzo a quel carnaio. La città è meglio preparata a disastri di questo genere. Lì la natura non detiene lo stesso vantaggio sull'uomo. Ammutolita dal cemento, dissecata, tace, sommersa dalla valanga dei motori.

Intanto però davanti agli occhi di Broda infuriava l'inondazione. Lui rimase nella fattoria. Non poteva abbandonare le sue galline. Qualcuno doveva pur fare la guardia alla proprietà, dar da mangiare agli stupidi volatili, guardare l'acqua che disintegrava i muri della casa. I pollai non erano stati inondati perché si trovavano su una leggera altura. Broda si trasferì nel box in cui aveva dormito Tosiek. Novemila galline fresche schiamazzavano nella loro lingua. Nel giro di pochi giorni si sarebbero abituate allo scroscio monotono della pioggia e ne avrebbero sentito la mancanza, una volta passato l'acquazzone.

Invece Broda guardava il mare senza fine. Guardava verso l'alto, verso il basso, tutt'intorno. Continuava a piovere. E quando si guardava intorno a quel modo, gli sembrava di trovarsi sul monte Ararat e di sapere per quali peccati erano stati annientati gli uomini. Piccoli isolotti di terraferma erano riservati ai cadaveri. Emergevano dalle acque torbide come rimorsi di coscienza. "Sarà stato inondato tutto il mondo?" meditava Broda "O forse da qualche parte ci sarà ancora della terra asciutta..."

Si sentì molto solo. Gli mancava il ciarlare della gente, che tanto spesso, in passato, l'aveva mandato in bestia, e il caos di rumori prodotti dal bestiame, che ora galleggiava morto. Per la prima volta in vita sua sentì nostalgia della moglie. Avrebbe voluto stringere tra le braccia i figli. Vide un uccello in volo. Mai prima d'allora la vista di un uccello in volo aveva scatenato in lui una tale gioia. Non lo riconobbe neanche, ma che importava: c'era! Si convinse che, una volta finita l'inondazione, se la

sarebbe cavata. La cosa fondamentale era che non fossero stati inondati i pollai. Che la gente dicesse pure che al ricco va sempre bene. Cosa importa? La sfortuna non è mai divisa in parti uguali.

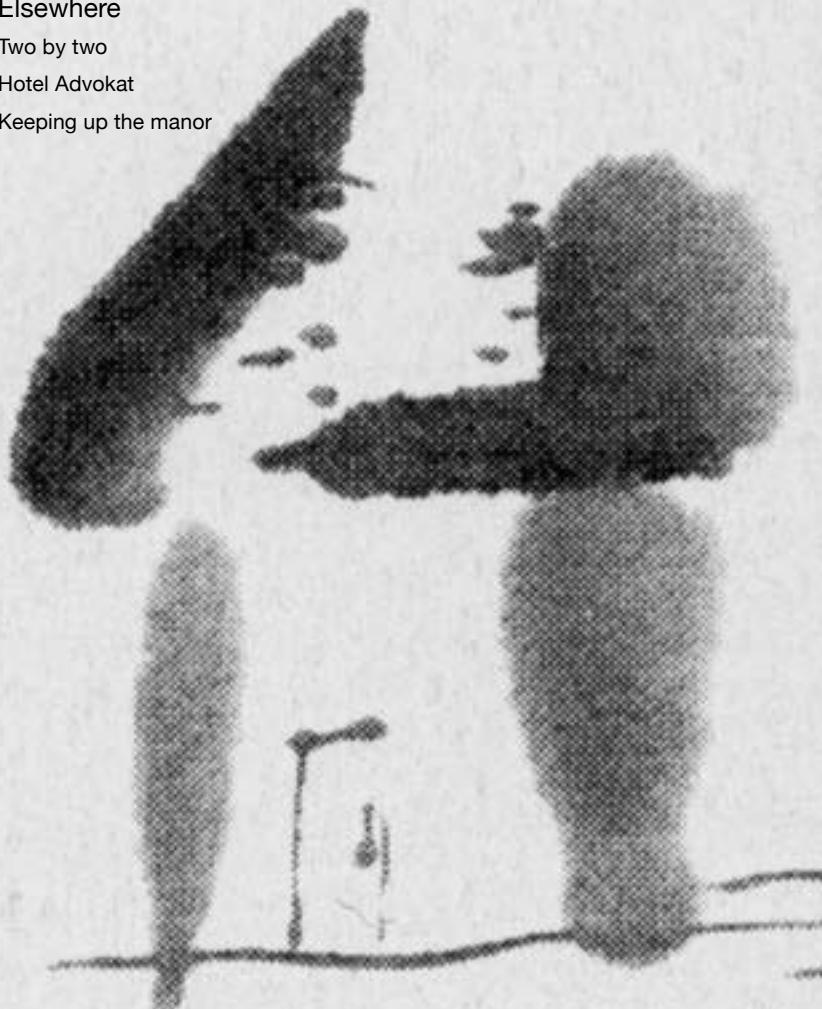
L'uccello aveva fatto rinascere in lui la voglia di agire. I due pollai erano la sua forza. Se solo fosse finita quella dannata inondazione, tutto sarebbe filato liscio. Ma ogni giorno di pioggia lo faceva sentire più a terra. Dopo qualche tempo Broda s'incurvò. Girava per i pollai con il naso vicino al fango. Dava l'impressione di uno alla ricerca di semi o di un cimelio prezioso che aveva perso più o meno in quel posto e che bisognava assolutamente ritrovare. Era sicuro che se l'avesse trovato gli sarebbe stato perdonato tutto e le acque si sarebbero ritirate. Quando avesse ritrovato ciò che aveva perso, il senso di superiorità verso gli altri lo avrebbe abbandonato una volta per tutte, e avrebbe conquistato il rispetto per ogni vivente.

Si alzò dalla posizione in ginocchio per bere l'ennesima bottiglia di vodka. L'inferno liquido gli inondò la gola, ma l'aiutò a rialzarsi. Ancora un po' curvo, Broda acchiappò alcuni secchi pieni di mangime e si fece strada in mezzo alle galline schiamazzanti. Si sentiva bene tra loro, come mai gli era successo prima. In un certo senso si sentiva al sicuro. Tra quei volatili si stava comodi e al caldo, anche più che nella casa, ormai spazzata via dalle onde.

Le galline beccavano il grano prima ancora che lo avesse versato dai secchi. Lo pizzicavano sulle scarpe e sulle mani, delicatamente. Si sedette tra di esse, abbandonandosi a quella strana carezza. Solo non sugli occhi! Non sugli occhi. Sorrideva. Sarebbe potuto rimanere così per anni, ma, una volta ritiratasi l'acqua, avrebbe dovuto lavorare molto. Spazzare via la morte, per prima cosa.

elsewhere

Marco Archetti	Jet lag
Fflur Dafydd	Elsewhere
Gunnhild Øyehaug	Two by two
Antje Rávic Strubel	Hotel Advokat
Daniel Odija	Keeping up the manor

Marco Archetti

JET LAG

I knew nothing about it. As usually happens.

I was away. I'd been away for eight days inclusive of multicolour aperitifs on terraces set on fire by all the various colour tones of the tropical sunset, shining beast, wild burst of flame.

In other words, I get off the plane and I don't feel I've arrived at all. Rather, I'm split right in two and still elsewhere.

I collect my luggage and I'm talking to this guy Patrizio who'd been sitting next to me – great name and a whacking great watch – and we were just saying, bloody hell, those women from the Republic of Dignified Poverty, you know what I mean.

He was still wearing, and so was I for that matter, the tourist village cap, the one from the last night, which had been a theme evening, and the theme had been crazy hats.

So I was talking about women with This Patrizio guy, when from under the brim of my cap, the crazy one, who do I see but my brother-in-law Cinzio coming panting towards me holding a blue jacket and saying, "bloody hell you're impossible to find now come here get this jacket on and get into the car grandma's funeral is in an hour"?

First thing: the grandmother was mine. Not his. I've always hated this habit of misappropriating relatives that people tend to have with wealthy acquired relations (although I already hated Cinzio before that).

Second thing: is that the way to address someone who, as I said, was still split right in half? Caught in a flash and taken away, uprooted from the elsewhere I had been for eight days inclusive of smiles in the village discotheque. Crazy hats and tips to all those girls that, as That Patrizio had said, weren't exactly black, and were beautiful precisely because they were like blacks who'd stopped *just that instant before* being completely black.

"Take off that ridiculous hat," was the only thing Cinzio had said before

adding a final “you drive, I’m whacked,” and loading me into a Panda stuffed with relatives all dressed in black. All of them. Apart from me, of course, who knew nothing about it and had a dark oversized jacket kindly offered at the airport by Cinzio, the welcoming committee, and, underneath, a big white T-shirt saying *Bienvenidos*; the writing strung between two palm trees with, nearby, two swaying, brown but fairly light-brown, local beauties, not exactly black because they had stopped just that instant before becoming unappealing to Patrizio.

It was one of those unpredictable, continental spring days. Days that offer exceptional opportunities for discussion about the imprecision of the universe as regards proper seasons and the fallibility of one’s own judgement about the right clothing to wear.

Barometric minimums and maximums danced silently over our heads, chased one another across our destinies and flew over our wretched circumstances, giving rise to incandescent nerves of lightning from heat or storm, abundant downpours and unexpected sunny inventions.

When we arrived the funeral had just finished and we were heading for the cemetery.

I was driving slowly behind the hearse in somewhat gelid silence. Sitting behind, fellow lodgers in a Panda whose engine cut out regularly and that was bursting at the seams, my father (gaze spread out of the window), my mother (not particularly grieving but in full wrinkle camouflage), aunt Fulvia (tiny and out of it, too much space between her upper lip and nose, the usual horse-like air and sulk. She’d been like that for years, set in her equine simile), Cinzio (who was staring into the void and saying no to the void in a highly oppressive manner, his hair in wings from the desperation that radiated right down to his scalp) and, next to me, aunt Rosa (a sombre galleon of chains, earrings and pendants).

I wasn’t feeling comfortable at all.

As it was, I had this burden of being elsewhere pursuing me and I couldn’t shrug it off. Then, as if that weren’t enough, we had arrived at the funeral desperately late. By the time we had got out of the car they were loading the coffin into the hearse.

I was surrounded by a galaxy of aunts, uncles and grandparents who had greeted me with seeming participation but who were actually suspicious and rather detached. But then I was detached too, a geographic disaster in actual fact, a bit here and a bit there, a bit on the plane and a bit on the

terrace.

(I particularly remember aunt Caterina and aunt Miriam, pale desperation and bloated desperation. Aunt Erminia too, one sob after another, a glut of funeral mawkishness.)

They were all dressed in dark clothes and lined up for the crying competition. It was all a blowing out and breathing in through tissues; all a huge contraction of lungs and stomachs; all this jolting sufferance; and then black, black, grey, at most brown, but dark. All in all, everyone was colour-rhymed with everyone else, black with black and grey with grey, and I thought: oh God, what am I doing here? This isn’t the place for me, all this similarity, these messages and this uniformity.

I thought: this precision in the text, me excluded.

Luckily we had got back into the car almost immediately. On the way to the cemetery, seated next to me, aunt Rosa. And on the seat right next to me the most crushing violation of the principle of non-contradiction was taking place.

Despite the floral grace of her name, aunt Rosa was starting to *stink*.

It was the smell that made me lose my head.

The sun had really come out and, for an instant, there I was back in elsewhere; the salty perfumed skin of Daymi-almost-black. And there I was, telling her I was a famous singer but only in Italy. And I had started singing a Tozzi song she didn’t know, while a real and violently wonderful sun had been drawing a semicircle of flames on the horizon.

It was pretty hot, aunt Rosa was wearing a lot of clothes, layers of jumpers, plus those hormone problems we all knew about.

All of a sudden, an appalling, unbridled stench started to fill the car. Unbelievable to think that smell came from a living person.

The only advantage was the fact that my father’s play-acting acquired a more Beckett-like feel, face more alienated, eyes ever vaguer beyond the still waters of the window which, like everyone else, he didn’t dare to open for fear of offending her.

Everyone pretended nothing was wrong; everyone, but I could see their feelings. It only took a glance in the rear-view mirror. I could see the effort. And despite it all, all five were absorbed and contained. It was summed up on their faces, in their appropriate mono-expressions.

At a certain point my head started spinning, making me feel like a blender, and the ingredients in the blender were the Republic of Dignified Poverty

and its calming version of terrace plus girl I was singing Tozzi to. Then grandma in the coffin, the sun, Patrizio and his little watch, I who was back but I wasn't. And I felt removed, cerebrally detached from myself. In other words I must have got distracted. I don't remember now what I was thinking but I know what it led to – a torrent of insults – when I changed down to second gear, indicated left and turned the radio on as I overtook the hearse.

We reached the cemetery with Cinzio darting looks of hatred at me every time I caught his eye in the rear-view mirror. Everyone was relieved to be able to abandon the stinking car.

As he got out of the car Cinzio said: "You idiot".

My father kept quiet because opening his mouth might have altered the colour he'd managed with great effort to achieve on his face - a dark blue that really suited him, very smart: seven plus.

My mother seemed indifferent and frozen, a freeze-frame.

Aunt Fulvia was completely unaware of anything and was neighing meaningless little laughs.

We waited in the open space in front of the cemetery while everyone arrived.

The cars stopped on the gravel in a silent murmur. Doors opened and the various branches of our family tree got out; the Bisighelli family in its entirety, divided equally into three parts: furniture maker branch, underpants factory branch, have-nots branch.

First the rich branches.

Out of a long, wide BMW came the jewels of the underpants factory branch - three, four, five asexual androids decked out in their finery, designer hats budding on their heads.

Then the furniture factory branch; well clipped the ones that had come from Abruzzo - clean shaven, monsoons of aftershave, and a frisson of the special occasion that ran right through them all. Less formal the ones from Umbria.

Then came the have-nots, the only ones I could claim had a vague liking for me.

(At one point I had been struck by a hedgerow of middle-aged women, all with identical frizzy, rough hairstyles.)

Every so often someone looked at me. I didn't know whether it was

because I'd overtaken the hearse or because of the way I was dressed, but I thought perhaps they saw the elsewhere I couldn't shake off and which kept itself closely wrapped around me. Perhaps it was coming out of my eyes. Perhaps my gaze burned like the sun on that terrace. Perhaps I was being accompanied by a Tozzi soundtrack that only I couldn't hear. Or who knows what else.

All I know is I felt uncomfortable.

Then we all went into the cemetery, including two little kids with squints. I didn't know who they were but they had said hello to me. One of the two only had a slight squint, but you couldn't pretend you didn't notice the other because his eye was wobbling in its socket, almost completely free of gravity.

A few people murmured, a few made comments. I didn't know whether it was about me and my *Bienvenidos* T-shirt or my grandma's death.

For a moment I thought about making a run for it. It wouldn't have been hard to escape the general attention, free myself of the jacket that was making me sweat because the sun had come out, even if it was already going down now.

While I was pondering the idea, walking as if on glass and using only the outside part of my feet, my cousin Alecsia came over to me, saying: "Marco, I am sorry," as if it weren't her grandmother too, and the grief was only mine.

I nodded silently – what do you answer to "I'm sorry"? "Thank you"? – then I noticed that she was smartly dressed in dark clothes too. She, who was always dressed in rags like a circus clown and spent her time with her gothic friends sitting on the steps of something, statues, abandoned theatres, deconsecrated churches. Now she was normalised, uniformed and matching, part of the anguished parade of aunts and relatives. Here she is, I thought, as she stood before me in her dark grey suit, with her new mentality, completely forgetful of the beads of saliva she used to spit as she pronounced her hostile 'p's – capital, property owners, proletarian oppression – and the days when not washing your hair was a political stance and black roots a question of principle.

It was all up and down, hills and mounds.

Burials by era, probably. Every era with its own level.

I remember thinking that the cemetery reminded me of Lisbon (but I had to stop thinking about that, otherwise my mind would get trapped in another elsewhere, and that was all I needed).

A serious problem arose while a priest – dressed in black too, at which point I realised there was a conspiracy against me – was grinding out Our Fathers, Ave Marias and Glorias as if they were a task to free himself of as fast as possible.

I noticed slightly late, having drifted back into myself. Or rather having drifted away, far away, very, very far, to my elsewhere, to my collection of elsewhere. But when I did realise I could only freeze with embarrassment.

To cut it short: grandma had no intention of going into the burial cell. Dismay and uncertainty spread among those present.

"The burial must go on," Cinzio said after a while, loosening his tie as the cemetery staff kept trying to angle the coffin and check whether there was something in the cell that was blocking my grandmother's entrance into paradise.

My aunts were all atremble, aunt Erminia refused to watch, aunt Fulvia was neighing again and had exploded into a hysterical laugh. I was saddled with the job of taking her away – helpless with laughter – putting her back in the Panda and locking her in.

My mother would have taken notes if she could, to tell her friend Nunzia in explicit detail. Nunzia didn't have a great mind but when she picked up the scent of gossip down the phone, she didn't miss a trick.

When I got back from my jailer's task – my aunt had allowed herself to be bolted into the car with what can only be described as post-comic resignation as the laughter had suddenly sapped her strength – I found myself faced with the sight of Cinzio on his knees with his jacket off, scraping a planer along the side of the coffin, and my father, still fully dressed, helping him.

The cemetery staff had pitched in. They had got hold of more planers, and, turning to all the others who were idling, had said "anyone who wants can come and do some planing too, ladies excluded".

One of them was sweating away with a chisel. His strokes were followed by the ominous sound of cracks opening in wood but he continued oblivious.

In short, there was a great levelling and hammering, jackets hanging on the trees, a chirping of aunts, drenched foreheads – my father managed, despite the effort, not to lose the same expression he had had on his face for the past two hours – and Cinzio, crouched on his heels with his arms going back and forth, worked the short refrain of his carpenter's plane.

Then, under the blows, the coffin did what it shouldn't have done. It

suddenly went out of control: a well-placed blow of the hammer helped along by a particularly forceful swipe of the plane by Cinzio sent it bouncing up in the air and skidding away at a pace. The funerary torpedo shot off towards the nearby slope, rolled into the ditch and grandma slid like a ghost out of an opening in the side of the coffin.

Added to this was the sound of the Panda's horn which started to blare uncontrolledly: aunt Fulvia had regained her strength and had no intention of missing the show.

At that moment Cinzio turned to me - I hadn't noticed him immediately because I'd been flying off towards the Republic of Dignified Poverty and he was many miles away - and went "psss!". When I looked at him he hissed: "Are you a fool, or what? Can't you hear the horn? Go and get her, kill her, do what you want but get her to stop."

I said yes as he raced towards the slope and disappeared up to his waist. What was I supposed to do?

I left him there, sleeves rolled up and the rain starting to fall as he pulled grandma up by the armpits from the gravelly river bed.

When I got to the car I could see that aunt Fulvia had obviously had a fit of hysteria because the inside rear-view mirror of the Panda had been ripped off, the seat belt had come unrolled and she was lying in a state of confusion on the back seat with the flap of her skirt gaping open.

There in the open space I turned back towards the cemetery and my head brought the blender back, and in the blender there was Patrizio and his little watch, the terrace and the girl who thought I was Umberto Tozzi, the airplane and my grandma who wasn't ready to go for ever yet, my relatives and their ultimate carpentry. In short, a complete mess.

I got into the car, turned the key in the ignition and, to the sound of neighing by aunt Fulvia, the horse-aunt with too much space between her upper lip and her nose, I slid the car into first and we soared off.

Fflur Dafydd

ELSEWHERE

I will always remember it as the night of Mr Huws and the hands. It is often difficult to determine which event gave rise to the other, but one thing is certain: I would not have been weeding in my back garden at four in the morning if it hadn't been for Mr Huws's disruption. When a pair of hands came to view in the soil, the only sound to be heard was the sound of a frenzied man, dressed in pale blue pyjamas, violently tooting his car horn. I resented the sound for several reasons, primarily because it trespassed on a certain moment of clarity I had achieved only seconds before, that sudden understanding of the little things that isolate a person. This aborted thought left me in mourning for something I couldn't quite remember, and with a feeling of resentment towards my otherwise genial neighbour.

Peeking through his car's sweat-clouded window a few minutes later, I saw Mr Huws's pink, balding crown being hurled again and again on the wheel – *beep! beep! beep!* – the pale blue pyjamas rustling against the black leather seats and the night's shadows dancing across his scalp. I knocked. The window became a blur of movement; pink, black, pale-blue, pink, black, pale-blue. I knocked once more. "You can knock all you like," shot a voice from the still night, "it won't make the blindest bit of difference."

I turned to see his wife slumped in a garden chair, her eyes sliding onto the red, worn fabric of her cheeks. Those eyes reflected years spent knocking on car windows.

I too, had become slowly accustomed to Mr Huws's lunar obsessions. A month ago, when the moon had slid casually from behind its dark veil, I found him on my roof, raging at the skies, wildly questioning how best to

communicate with the moon's obstinate, legless, presence. It wasn't only in the skies, it was inside him, he swore, bulging beneath his eyelids, lighting up his dreams. It really had become quite a nuisance, he quipped.

But then, so had Mr Huws. I watch the usual flood of neighbours seep over the concrete. The street's only complete family are the first to arrive; Perdita, the policewoman who never even eats a piece of toast without knowing its legal implications, and her hurricane of a house-husband, whose name has become lost between the banalities of school fetes and parents' meetings, and who is mainly to be seen rushing about in a whirl of familial activity, dropping his glasses, children, and groceries. Tonight, they each have one child placed carefully over their shoulders. When Perdita has finished assessing the legal severity of the situation, she peels the child from herself and places it on the Hurricane's shoulder, where it fits perfectly like a piece of Lego. She walks casually, and yet intently, towards the car. Even in her dressing gown, Perdita is a serious policewoman.

"Are you aware, Mr Huws," she asks, sharpening her vowels like knives, "that you are committing an extremely serious offence?"

As he sounds his horn in defiance, I see Marina, one of my fellow teachers, emerging suddenly from a dark corner, like an apparition. Marina is different to the other teachers. When I first shook her hand, I felt my skin rising like dough to meet hers. I hoped we would be friends. I had imagined all sort of friendly escapades; sitting together in the late July sun, drinking homemade tomato wine, mocking the stunted vocabulary of our fellow workers, cooking elaborate meals laced with continental vegetables and coconut milk, all the while laughing warmly together at the absurdity of the world in which we lived, and getting to the very root of exactly what it is that isolates a person. It was I who recommended the street to her, back in the day when Mr Huws was a sweet old man who did the gardening on Wednesday and who flushed beetroot-blue whenever a woman looked his way.

Marina's second night of settling in, however, had been spent trying to get Mr Huws out of her chimney. "Don't you talk to me like that young lady," he spat at her, "I'm doing you a favour. You don't want the moon's bum rubbing your window all night, do you?" Since then, Marina's eyes had never again met mine.

I can see her now, standing in the middle of the street with her blonde hair turning a sharp white in the moonlight. Nauseously beautiful, viciously wonderful.

"Marina! How are you?"

"O hi Melissa. Didn't see you there." She is wearing a cream coloured poncho, her face powdered by the moon. I feel I should run my fingers through her, to see if she is real at all.

"How are you getting on at school?" I ask, knowing full well that she is nothing but conscientious, dedicated, and popular. "How are you finding the children?"

"They're fine. You will always come across some tearaways of course, but nothing I can't cope with. Isn't it cold? I think I'll go back to bed."

And with one swift movement, she aims a cricket-ball-sized full stop at my forehead.

Intrigue dwindles, the street empties. Mr Huws falls asleep with his head on the horn, and his lunar call resounds throughout the night. Mrs Huws loses herself in her loose sheets, Perdita rants about the tactical faults of neighbourhood committees while the Hurricane sweeps fleshily over her, and Marina burns her tongue on her strawberry tea.

While I become engrossed in a little early morning weeding, discovering a pair of hands in my back garden.

The following morning, Mrs Huws calls by. It is always her who does the apologising. Her husband awakes each morning with a clear conscience and an unruffled mind, with no awareness whatsoever of his lunar activity. He insists on having had the best night's sleep in years, and having always reached his bed by dawn, he has no reason to believe otherwise. He wakes, yawns, and turns to face his wife, surprised to see the dewy remnants of fear and confusion at the corners of her eyes. Putting it down to general inertia at the thought of yet another day of a floundering marriage, he sits up, rubs his eyes, and says: "There's nothing like a hot egg to start the day."

The cold glare of each and every neighbour he puts down to antipathy:
“It’s always been such an anti-social street,” booms his voice from beyond the garden wall.

Mrs Huws now stands in my door frame, with a face like a broken car window. “I’m truly sorry about last night,” she says, as her false teeth bob insecurely on the crest of her tongue, “you know how he is. He truly has no recollection of it. And well, it only happens once a month.”

“But he’s getting worse, Mrs Huws....”

I suddenly imagine Mr and Mrs Huws as a young couple on their first outing, on a deserted, windy beach somewhere, shivering with love and beauty, their hair wet and salty against their shoulders. For better, for worse, echoes the sea. My heart slip-slops away with the tide.

“I understand this is difficult,” I add, “and of course I don’t blame you or your husband for it....but...”

She quickly pockets the word ‘understand.’ It’s all she needs. I see her walking on towards the next house, preparing those cold, glazed eyes for the task ahead. I notice that her walk is also designed to be disarming.

Just as I am about to close the door, I see Marina. I call her name. I don’t know why I do this. The voice comes from some mysterious white space within me, and I feel for the first time a strange, distant presence within myself. One that desperately wants her to come in, to have her share in my rare and precious find.

She raises her eyes. She looks at me for a second, smiles, and begins to walk over. At last, I think, at last. Then, suddenly, the smile shatters on the concrete.

“Oh sorry. I thought you were someone else.”

It isn’t every night that someone finds a pair of hands in their back garden. I should have been grateful, in many ways, to Mr Huws for the fact that I happened to be weeding with such ferocity in the first place. My decision was merely to absorb the information, and to keep it to myself.

They looked so much like lilies that I thought they must belong there, as a small part of a far greater creation. It would be a crime to uproot them. There was something so familiar about them. Something that I couldn’t name or express but which rested there lazily, on the tip of my tongue, without any desire to launch itself into the open air.

Slowly, carefully, I covered them up again.

It is lunchtime in the staffroom. I eavesdrop on a glorified version of last night’s events.

“He is an absolute lunatic...if you pardon the pun...and he has this pathetic little wife who comes round apologising, licking arses, telling us he doesn’t remember a thing, it’s so very convenient...”

Her devotees, three milky-grey men and two duck-faced women, laugh uproariously.

“Leave it to the police,” says Mathematic Molly, as she fondles her breasts in front of Phil the Physicist. “Do you think one’s bigger than the other?”

Phil’s eyeballs clunk to the floor like marbles.

“There’s a policewoman in the neighbourhood. It’s a nuisance.”

“Shouldn’t that make things easier?” queried Gorilla. No one knew what subject he taught.

“She doesn’t have any *real* authority. Not at that time of the morning.”

“Policewomen are so....so *taxing*, aren’t they?” comments Cybernetic Cynthia, as the information draughts through the empty corridor of her mind.

The bell rings.

That evening, while I was tending to the hands, Mr Huws’s head popped up pink over the garden wall. It was too late to think up a story, I had been caught out.

"Melissa," he growled, as though he were about to scold a flower-thief, "are you going to tell me what's going on here? I've been watching you, you know. For weeks on end. Kneeling there. Staring at that spot."

I want to say something to change this moment. I yearn for a single word, with the weight of the sky, to crush Mr Huws into the ground.

"Don't you see them?" The sentence drips pathetically from my lips.

"I think that what you're doing counts as very suspicious behaviour. I think I'm going to have to report it."

It was only a matter of time, therefore. Within the space of a few hours, I would be forced to view things differently; to see a pair of hands in my back garden as an unnatural thing, a thing to generate speculation and curiosity, doomed to be discussed blandly and disinterestedly over mashed potatoes on a Thursday night. Rousing stifled laughs in the staffroom. No one would understand that they were a part of my life. That I could feel them stroking my hair in between dreams, those white palms caressing my face, welcoming me to each bright new day. That I heard them uprooting themselves nightly, creeping around in the shadows together like some white, eyeless creature. Guarding me from the night's nightmarish nuns, and the dusk's deadly dolls.

The following afternoon, the garden was full of unwanted guests. Mrs Huws was offering parsnip soup over the garden wall, Perdita was investigating in her usual meticulous manner, and the Hurricane and his children were playing pin-the-tail-on-a-neighbour. Mr Huws had his head to the ground. Marina watched the pantomime mutely from her upstairs window.

The absence of the hands troubled me.

"What exactly are we looking for?" asked Perdita, poking the soil with her silver stick. "It's a crime to give misleading information you know."

"Henry saw her digging something up," said Mrs Huws, self-righteously.

"I saw her digging something up." Mr Huws's face was ablaze with annoyance.

We all stared at the still, intact soil.

"It could have been a body," said the Hurricane-husband. Everyone stares at him, as though 'body' were a foreign word. Perdita laughs.

"A body! Ha ha! What to do with these house-husbands, I ask you? Too many daytime murder-mysteries, I suspect! Don't you think you should be getting on with something more constructive? Like dinner perhaps?"

She gives his bottom a reverberating slap, before chasing the rest of her family out of the house with her silver stick.

"You're up to something, my girl," shouts Mr Huws in my face, "and I'm going to find out what it is, just you watch me."

He slams the door like an accusation.

Mrs Huws asks for her mugs back; and once more, I claim the garden as my own.

It was dark by the time Marina came. It was obvious from her strange, horizontal posture in the door frame that curiosity had triumphed over her disgust; as though she believed her hatred to be less visible at an angle.

I pronounce her name like it ought to be pronounced. As though my mouth were full of salt.

"Well, can I come in?"

The moon is above, the lawn shimmers silver. They're back again. As pure as ever. I see them reaching for light, clasping together in silent prayer. She kneels before them. I imagine this to be the start of things. Soon, she will accept my offer of a cuppa, we will both kick off our slippers and sit on the lawn discussing the incongruities of the education system. And wonder at those things that isolate a person.

But my dream melts, hideously, like plastic shoes on a radiator.

"There's nothing there," she said, rising to meet my gaze.

"What do you mean there's nothing there?" The shoes congeal, harden. Again I feel the tug from that secretive, hidden, white space within.

"I mean, there's *nothing there*. You made it up. For attention. To get people to like you."

I take one, slow, step forward. From the corner of my eye, I see something that amazes me. I see those white hands dancing, coming alive, shooting up from their bed. And at that moment, it all seemed to make perfect sense. At last, I knew to whom the hands belonged. I knew *why* they were there, and what would be the end of my story. I knew exactly what those little things were that isolate a person.

At that moment, Mr Huws jumped on the wall. His lunar activity had reached its peak once more. He had a loudspeaker in his hand and was shouting "Death becomes her! Death becomes her!" crashing off the concrete walls, while the Hurricane was punching in and out of his wife, while their two children nibbled white chocolate mice by the light of a torch, and while Mrs Huws lay dreamily adrift on her living room armchair. All while Marina moved closer and closer and closer to the white, energetic hands behind her, close enough for them to grip her ankles. And there was something in their touch that was far too familiar.

Her scream was drowned by Mr Huws's declaration that he would become the moon's kitchen hand.

"And then she just said, sod you all! I won't stay here a moment longer. I can't cope this. And off she went. Packed that very night, and left. It seems so dramatic doesn't it? Leaving your home and job just because of one lunatic – if you'll pardon the pun. I think she just wanted attention, really. Wanted people to like her."

My devotees, three milky-grey men, and two duck-faced women laugh uproariously.

"I always thought she was a bit odd," confessed Mathematic Molly, rubbing her legs in front of Phil the Physicist.

"Do you think it's better to shave or wax, Phil?" Phil's eyes veer like a pendulum.

"Did she say if she was coming back?" asks Gorilla, disinterestedly.

"She said this was the worst place she'd ever been to. She would rather live...elsewhere."

"Well," sighed Cybernetic Cynthia, locking her smile in her lap-top, "that wouldn't be a great loss, would it?"

The bell rings.

I walk towards the door of the staffroom. When I see my own hand on the door handle, I can't help but think about another pair of hands, those that enabled my crime. Those hands now buried deep in the soil, forever hidden from view. Complete at last. The fusion of black and white, the perfect blend. And once again, I convince myself that what I did was perfectly logical. They were, after all, *her* hands. They belonged to her, and she belonged to them.

I had worked it all out that night. The fact that maybe the hands hadn't existed at all until I knew their true purpose, that they were merely a symbol of something else. The sudden arrival of the unfamiliar in the familiar, was that not, after all, the very essence of that which isolated a person? I didn't feel guilty. Mr Huws didn't remember a thing the next morning, and had made perfectly evident his joy at Marina's sudden, unexplained departure. I saw myself as a nocturnal crusader, therefore, being forced to do what was necessary in order to restore harmony to the community. Marina had merely served her purpose, and she had clarified mine. It was a completely rational act. It made perfect sense.

As much sense as a pair of hands in your back garden.

Gunnhild Øyehaug

TWO BY TWO

At ten minutes to one one night in November, Edel loses it. She has been standing by the window with her arms crossed since ten past twelve, alternately looking down the drive and then at the watch on her wrist. Some time before this, she lay on the bed clutching a book to her chest with her eyes shut tight and felt good, strong and completely open. Then she got up to clear the snow, so that Alvin could drive straight into the garage without having to stop and clear the snow himself first. She wanted to *reach out* to him - that was the expression she used when she thought about what it was she wanted to do; it was a cliché, but that was OK, it was what she wanted. She imagined her own small hand reaching out and being taken by Alvin's hand, Alvin's big, strong hand. Her eyes filled with tears when she thought of their two joined hands and everything they symbolised. And clearing the snow - it dawned on her that clearing the snow symbolised that she was making room for him again. She was making room for him again after he had asked for forgiveness and said that from now on, she was the only one, there would be no others; she had let him stay in her life as Thomas' father, as someone she shared her home with, someone she refused to look in the eye at the breakfast table and whose shoes she occasionally kicked as she passed them in the hallway. She shovelled and cleared the snow and as she shovelled, she looked up at the double garage and thought that it symbolised her goal, she was clearing the way for him - she was the garage that he could come home to. Her small car was already parked on one side of the garage and when his car was on the other side, things would be as they should be. Her small car parked alongside his big car. She ran up to the garage through the uncleared snow and turned on the light and looked at her little car that was standing there all alone, waiting, and then cried as she cleared the rest of the driveway to the garage. That was forty minutes ago. And it is snowing hard again now, snowing

so much that it looks like the snowflakes are falling together, two by two, three by three, four by four, falling through the air until they land suddenly and mutely in the snow. In only forty minutes, the driveway has been covered again. And the man that she cleared the way and made room for is not here and the fact that things are *not* as they should be screams out at Edel. He should have been here forty minutes ago. The last ferry docked at twenty past eleven and it takes three quarters of an hour to drive here from the ferry - and that's being generous. In other words, he should have been here at ten past twelve, when she finished clearing the snow and stood waiting, red-cheeked, by the window with a magnanimous, nearly loved-up look on her face.

Every minute that passed after ten past twelve pulled this look of love from her face, like a net being dragged from the water, and by the thirtieth minute past twelve, when she called his mobile and heard it ringing in the breadbox in the kitchen, her face was no longer remotely magnanimous. She screamed with rage, she, who had felt no rage one hour earlier as she lay on the bed feeling good, strong and open and then decided to get up so she could clear the snow. At that point, in the thirtieth minute past twelve, there was nothing left in the body with the crossed arms that was in any way still touched by the good, light magnanimity she had felt blossom in her heart just over an hour ago, as she lay on the bed and read *Birthday Letters* by Ted Hughes. The English poet Ted Hughes wrote the book for his deceased wife, Sylvia Plath (also a poet). In the book he expresses his love for Sylvia, who took her own life largely because she felt that this love was lacking - she believed that he did not love her, that he was unfaithful, which he was, and on 11 February 1963, she put her head in a gas oven and took her own life. And in the years that have followed, the English press and many others have held Ted Hughes responsible and criticised him for not talking about it, for not expressing any regret, or even asking for forgiveness, nothing. He has received prizes for his poetry, but people look at him with eyes that no doubt clearly express what they really think of his behaviour. Edel is one of those who have held it against him. She loved Sylvia Plath and she has borne a grudge against Ted Hughes. Though she has found some solace in the fact that even among famous poets there are those who share her experience. She, a small bookseller in a rural community, can recognise herself in a famous poet, Plath - there are bonds between people, she thought; even successful poets in big cities wander around in their own homes in desperation, even they rage and throw things against the wall.

The fact that they cried and felt small, small and betrayed, that they wanted to be stones that would sink to the bottom and stay there, was a huge relief to her. It was awful that Sylvia had suspected Ted and was right. Because that meant it is possible: to suspect and to be right.

But then she read *Birthday Letters*. With great resentment, she picked the book with the red poppies on the cover from the cardboard box of books that she had ordered and with great reluctance she opened the book and read the first poem. She did not know how it happened, but as she read the book, it struck her: even though he betrayed her, he must have loved her, he saw her, saw all the big and small things that she went around doing and feeling - and if only she had known *that*, Sylvia, as she went around doing all those things that she did not think were noticed! When she got to the last poem, she discovered that the red poppies on the cover referred to this poem about the red poppies that Sylvia had loved and seen as a symbol of life; and this evening, as she, Edel, lay on the bed reading this last poem, she felt she was the one who saw all this for her, in a stream of warmth and the dark timbre of the voice that saw and said, that twisted and twisted down and down until finally she could barely breathe, suffocated by a pressing joy, or sadness: This is Life, You are Loved and You are Betrayed in That, That is Life, I must Accept It, I Accept It: Life is Good, Painful and **Awful!** She thought to herself: This is Acceptance! The notion of "acceptance" radiated inside her like the sun suddenly staring through the clouds, forcing them open and covering the fjord like an iridescent bridal veil. This is God, thought Edel, and she felt like she was about to explode; she clutched the book to her breast and closed her eyes and felt completely open. She also felt overwhelmed by something else and had to scribble down some words on a piece of paper: "the power of literature".

The reason that Edel let go of this good, magnanimous feeling, of the notion of "acceptance", and has now lost the plot instead, is that she cannot see, but suspects, the scene that was unfolding in a house by the ferry around the same time that she was clearing the snow from the driveway, 45 minutes drive from the double garage at the end of the driveway. The scene that Edel suspected when she lost it, but could not see, looked like this: her husband, Alvin, was standing behind Susanne, who lives in the house that stands alone by the ferry, 45 minutes drive from the double garage. They were both naked, Susanne was bending

forwards and holding on to a window ledge. Alvin was standing behind her and holding her hips. Alvin thought to himself that this was not what was supposed to happen, this was not what he had intended, he should have driven straight home, he should never have called in on Susanne, just to say hallo, to find out if she was very sad because he had stopped coming, if she had been alright in the last six months, and to say that it was difficult, nearly impossible, just to drive by her house when he finished work, to say that he stood up on the bridge of the ferry and tried to see if he could see her inside every evening when she had the lights on and it was dark all around, and her house twinkled at him like a small star in the night sky, but that it could not carry on, he had a family to consider, Edel had threatened to leave him and take Thomas with her and he could not bear that, he had to sacrifice their love for Thomas, that was just the way it was, that was what he wanted to say, he wanted to take responsibility for his family, that was what he had chosen, having spent a long and painful period thinking and doubting, he could not come in and stand here like he was now, holding her by the hips and pressing his cock between her legs.

Thomas – for whom Alvin was going to sacrifice his love and not stand as he is standing now, for his sake - is asleep. He has been out all afternoon selling raffle tickets in the snow and spent the whole time thinking about Noah's ark, which he learnt about at school. He thought about giraffes and leopards. He thought about rhinoceroses and dreamed of stroking them and sitting on their backs, touching their horns. He thought about how enormous the boat must have been, as the teacher said yes when he asked if it was bigger than the hotel. He wondered whether there were also two ants onboard. And two lice! And now he is lying curled up like a small foetus, dreaming about crocodiles. Because there were crocodiles onboard, he had asked about that. He is dreaming about a big crocodile that has laid a crocodile egg in a nest, while Edel storms through the sitting room and pounds up the stairs to the bedroom. She throws on a pair of trousers and a sweater, puts on a pair of shoes and hurls *Birthday Letters* at the wall as hard as she can. Alvin comes all over Susanne's buttocks. In the crocodile nest, the first baby crocodile breaks through the hard shell of the egg. A rhinoceros stands for a long time looking at another rhinoceros, then suddenly walks away, out of the ark's big front door and the rhinoceros that is left behind does not know why. Thomas shouts to Noah: wait! Wait for the other rhinoceros! He tugs at Noah's

tunic. Then he runs towards the door to bring back the rhino that has walked away. The one that was left behind falls to the ground with a great thud.

Thomas stands in the doorway with tousled hair.
"Something went bump, Mummy," he says.
"It was a book that I threw against the wall," replies Edel.
"Why did you throw it against the wall?" asks Thomas.
"I was angry," says Edel. "It was a bad book. A terrible, terrible book. Put your clothes on, Thomas, we have to go and get Daddy."
"Why?" asks Thomas.
"His car has broken down and he can't get home. Hurry up," she says, and Thomas says that he does not want to, he has to sleep! If he does not go to sleep now, the rhinoceros might leave forever!
"You can dream in the car," says Edel.
"But I might not dream the same thing!" says Thomas.
"Of course you will. Come on, I'll help you get dressed," she says and takes him firmly by the arm, her whole body shaking.
"I want to dream the same thing!" whines Thomas.

Susanne is shaking. She stammers. "Alvin," she says and turns towards him, wanting him to put his arms around her. "I love you," she whispers into his neck. "I knew that you'd come back." He holds her tight but says nothing. "I can't say it," he says finally. "You know I have said that I can't. It would be wrong. It would build up your hopes, you know I would love to...but Thomas..." She nods and looks at him, he can see that she is not entirely happy. But she tells herself that she can cope with anything and that he must be able to see that, on her face, how big and generous she is. Maybe that will make him understand that deep down, he loves her and that it would be impossible, impossible to leave her. She looks at him with an understanding expression on her face.

"Bloody hell, I have to clear the snow again," shouts Edel. "Bloody, fuck, shit, shit!"

She drives through the village through the snowstorm, her windscreen wipers racing furiously back and forth and a triangle of snow builds up under one of them, in a while she will no doubt have to get out and brush it off. Triangle! Naturally, a symbolic triangle had to appear right in front

of her eyes! She snorts, Ted Hughes, she snorts, that she could be so stupid. Oh, *Life* - right. Oh, **Terrible**, Oh Good, Oh Pain, it is none of that, it is pure and simple lunacy and shit. And the outside is just bodies, skeletons packaged in flesh, doing this and that and nothing makes sense. That, thinks Edel, and laughs a sad laugh aloud for herself, is what I will say at the seminar on Monday. "Muuummmmyy," complains Thomas. She has woken him, he is lying across the backseat with his duvet over him. She let him lie down without putting the safety belt on. "Go to sleep," she says. She has been taking courses in English literature at the college in the next village and up until now has enjoyed the course, "Symbolism in literature." She felt that it was true that you should not scorn symbolism and simply look at it as antiquated, romantic thought, things should make sense, the expression and the content, she believed that something could stand for something else, a rose for love, an ocean for life, a cross for death, but now it just irritates her, because now she realises that of the two lanes on the road along the fjord towards the ferry, only her side has been cleared, she immediately thinks: *is that how it is*, is that what this means, is his path closed, will he not come back, is it only she who can reach out to him, and he cannot reach her, is his lane full of snow, is that how it is? She feels helpless, is that what this means? No, she refuses to read it that way! It is just a road, she thinks, a stupid road, without any symbolic meaning. Crap and idiocy, and on top of that: asphalt. She wished she had a furry dice hanging from the mirror, or a Wunderbaum, the most pointless thing she can think of, when she gets back to the village, she will stop at the petrol station and buy a Wunderbaum, to remind her of this, to mark this evening when she said goodbye to symbolic thinking and to - what, what else is she going to say goodbye to? Her marriage? But she is on her way to collect him, why, why is she doing it, should she rather drive back home and lock the door, let him sleep in the garage, should she stop driving, should she just stop, why did she react in this way, it had to be the least reflected thing she had ever done, she just did it, and what should she do now, should she carry on driving? She slows down as she swings into a wide bend, she sees an orange light pulsing in the trees on the other side of the road, it must be a snowplough, she is frightened of snowploughs, she comes to a near standstill and lets the snowplough sail past on the other side of the road, the snow blasting over the barrier on the other side and hitting the trees and tears come to her eyes, spontaneously, *because now his lane is also being cleared*.

Alvin looks at Susanne's face, the pleading in her eyes makes him feel ashamed, he kisses her on the cheek and goes to look for his pants. "What have you been up to recently, then?" he asks and Susanne tries to hold in her stomach as she picks up her bra from the floor. "Not much, same as always really... no, hang on..." She has thought of something. "Give me a second," she says and with a sparkle in her eyes, she pulls on her nickers and practically runs to the CD player. Alvin thinks suddenly that there is something helpless about her body dressed only in underwear, as she bends down to put on some music, he feels like he can't breathe, he tightens the belt on his trousers and pulls on his jacket. "Susanne, I'm going to have to go. Edel will flip if I'm not home soon, I'm sorry, Susanne," he says. But Susanne does not listen to him, she has put on a CD of salsa music and starts to dance in front of him. He must not go. She must get him to stay. She must get him to say something nice to her before he goes. "I've been going to salsa classes!" she says and dances closer and closer to him, with a provocative, slightly coy look. She takes him by the hands, he says 'nooooo' ... then she lets go and turns her back to him, as she rolls her hips. She is a bit nervous, so her dancing feels contrived. Alvin is so embarrassed on her behalf that he goes over to the dancing back and puts his arms round her and says that he really *must* go now, but that she's good at dancing, and she should carry on with it. "I'm a fool, Susanne," he says. "No, you're not," she says. "You are the best person I know." He kisses her on the forehead. "I might go to Cuba soon," she says, even though it is not true. "Well, I hope you have a good time then," he says.

Edel shakes her head, she does not want to think about it anymore, she does not want to interpret things symbolically any more. We have rejected nature, that is what we have done, thinks Edel, as she drives slowly forwards on the newly cleared road and the snowstorm gradually dies down, yes, nature has been abandoned and we are to blame, we have focused on language and become complicated. We have to get back to nature, we have to stop reading books, we have to stop interpreting everything, we have to stop thinking figuratively, we have to live like animals, we have to eat food and sleep. We must renounce symbolism. We must stop thinking all together. We must live in one simple dimension. Ah! She is happy. She feels mad. Or perhaps she has actually been mad up to this moment and has now regained her sanity. She has a horrible, crystal clear feeling in her head. As if her head is two wide-open eyes with

a cold wind blowing into them. She shakes her head. Your husband has fucked another woman this evening. She wants to laugh. And so we have to stop thinking symbolism! Haha. Jesus! She mumbles. And then laughs again. What a thing to mumble. In fact she wants to cry. She has to pull in to a bus stop and cry. Imagine, she thinks as she leans forwards over the steering wheel, crying, imagine if it's not what I think, but that he's been in an accident. She looks over her shoulder at Thomas, he is sleeping, lying with his face to the back of the seat and she can only see his hair sticking up from duvet, a small fan that spreads across the pillow and she thinks: then he will be fatherless and she will be a single mother and she leans over the wheel again.

Alvin cannot quite understand what has happened. He drives home along the fjord, it has stopped snowing, the branches on the trees on the mountainside are weighed down, the road is white, no one has driven here since the snowplough, no tracks in the snow. The street lights stand silently with bowed heads off into the distance, he imagines the noise that is made when the light from each street lamp hits the roof of his car as he drives past, *bzzzzzzzzt*, he imagines that they are x-ray beams that penetrate the roof of the car and illuminate him, so that if you were looking in from outside, you would see a skeleton sitting there holding the wheel and driving along the road. Out of the light: a man. In the light: a skeleton. On, off, on, off. In a kind of corny, grey light, you can now see his right hand with all its white bones moving like tentacles, gripping the gear stick and changing gear. And then he dresses the skeleton up in bluish-red muscles, veins and sinews, just as he remembers from that picture in the anatomy book at secondary school that made a lasting impression on him: a person without skin, only muscles, veins and sinews. Teeth without lips, eyeballs without eyelids. Sometimes it comes back to him, like when Edel was shouting and screaming and saying it was over, he could only just hear what she was saying, he stood there staring at her, he imagined her as a face without skin, only bluish-red, knotted muscles in her cheeks, over her lips and teeth. He feels hot, flushed, conspicuously flushed, and it will not have died down by the time he reaches home, he knows that, because he has done it before, he should really take a long detour when he gets to the village, but that will not be of much help either as then he will get home even later and Edel will know, maybe she will have packed the suitcase on wheels like she did the last time - the good, big red suitcase on wheels - and then

remembered that it was a gift from him and stopped right in front of the front door, opened the suitcase and taken out all the clothes, then kicked the suitcase across the floor so that it hit the chest of drawers and lay there open like a gaping mouth, just like last time, and then run up into the attic and searched and searched until she found the old bag that was the bag she brought her clothes in when she moved in with him, as she had last time, to make a symbolic point to herself that she was on her own again, and then woken Thomas up and gone down to the hotel; maybe he smells of perfume, he thinks, thank god he took her from behind, touching as little skin as possible from the waist up. It was really only the lower part of his stomach that had touched her hips. He pictures Susanne's salsa-rolling hips and feels sick. He stops the car, in the middle of the road, gets out of the car, leaves the door open and walks to the edge of the road, turns around, stretches his arms out from his body and allows himself to fall backwards into the snow. It is soft. If he lies here for a while, he will cool down. He will lie here and slowly but surely erase Susanne from his mind. Because now he can feel it in his bones, it is over.

Susanne pulls on some sweat pants and opens a bottle of wine, she sits down in the sofa and tries to think that she has just had a visit from her lover and that she is a grown woman with a rich life. She managed to get him to come. He could not stop thinking about her. He could not get her out of his mind - that's how strong the power is that she is fortunate enough to possess. But she knows there is no point. She tries not to think about the desperation that drove her to dance salsa for him. She tries not to think about the embarrassed look on his face when she wanted him to dance. She drinks the glass of wine in one go, swallowing only a couple of times. It tastes of alcohol. Susanne purses her lips and goes over to the phone, looks up the number of a travel agent in the telephone directory. She just doesn't understand, she thinks, how Alvin, the best person she knows, who is so sensitive and observant, who has told her the strangest things about what he thinks, could just come like that and fuck her and then leave with an embarrassed, hard expression on his face. She feels it, deep down, that he will not come back. It is over this time. She hopes he has an accident. She hopes he has an accident and ends up in the fjord. She dials the number for the travel agent. He could quite possibly have an accident with all this snow. The travel agent is shut and will open again tomorrow morning at 8am, and she throws herself down on the floor. She wonders if she should slide her way over to the sofa, she lies on the floor

and pictures herself wriggling exhausted and doomed like a soldier on a muddy battlefield, over to the sofa - but she knows that it is not true, the truth is that she is lying on her back on the floor, that she is looking up at the ceiling, that the back of her throat is burning and that the tears are running from her eyes down into her ears.

"Please," says Thomas. The missing rhino has not come back and Thomas is not allowed to leave the ark. Noah is so big that he nearly reaches the ceiling and he says firmly that it is not possible to go out, it has started to rain so they have to shut the door soon. Thomas tries to get to the door all the same, but the floor is heaving with baby crocodiles, so he slips and falls and never gets to the door. Now he notices that there is a lift like the one at the hotel beside the door and he can see that it is on its way down, because the floor numbers are showing on a panel above the door, and he thinks that maybe it is the rhinoceros, 2, 1, pling: it is two lizards. The lizards waddle over the baby crocodiles. Edel lifts her head from the wheel. She starts the car and swings out into the road. "Bloody shit," she mumbles.

Bloody, fuck, shit, shit.

Alvin has made an angel in the snow, which he realises is a great paradox, symbolically. It makes him think about Edel, it makes him want to cry, without managing to, he sits up, pulls up his knees and sits huddled in his own angel. A pathetic, overly symbolic position, thinks Edel as she pulls up beside him before he has looked up. He looks up. He is not surprised to see her there. She stops the car, gets out and stands in front of him. "What's happened?" she says. He shrugs his shoulders and opens his hands. Closes them again. "This," he says. "I made an angel in the snow." "You little shit," she says and nearly starts to laugh, she is not reacting as she thought she would, she had imagined the scene and it was not like this, she shouted and cried and then he fell to the ground, but now it almost feels as if she is not here and the whole thing is slightly comical. "We're finished," she says, without feeling anything and then goes back to sit in the car, her head feels crystal clear and cold, nearly light. Her feet feel light as well. "The car broke down!" he shouts, coming after her. "Bloody hell, Edel! I've been standing here for nearly an hour! And I couldn't phone you because I couldn't find my mobile! I've been sitting here waiting for help but no one came." The crystal clear, light Edel smiles. "I would have liked to see that," she says. Alvin says nothing, but

gets into his car and his hands shake as he turns the key, because now it is over.

But the car does not start.

The car just manages to splutter a few times but does not start. "There you go," says Alvin. Edel says nothing. The blood is about to leave her legs and rush to her head, her cheeks. She looks at him, coughs. Nothing that is happening now is as she had imagined. She does not know whether it is true or not. "Get out the way," she says and sits down in the driver's seat of his car, it is cold, so he cannot have just stopped, he must have been there for a while. It is cold in the car. She turns the key, the car barely reacts. It is true. The car has broken down. She does not know what to do. She has driven along the fjord to collect him, to shout at him and leave him, or collect him, or leave him, and her side of the road was cleared of snow first, and then his side was cleared, it hits her, that actually happened. It literally happened. She goes round to the boot and gets out a towrope and hands it to him. Alvin stands looking at Thomas who is sleeping in the backseat and tries to behave like someone whose car has broken down and who has been waiting in the snow for an hour. "What's he been up to today?" he asks, casually, and coughs. "He learnt about Noah's ark and sold raffle tickets," answers Edel. "Come and look at him," says Alvin. Edel stands beside him and looks in at Thomas. He is lying asleep with his arms stretched out above his head, up the back of the seat. In the same position that Susanne is now lying on the floor, without knowing that the painful pressure she feels in her heart is that same pressure that is in Edel and Alvin's hearts right now, as they stand there side by side.

Edel drives the small car and tows the big car, which Alvin is steering. She refuses, she thinks, to interpret this symbolically. It's just the way things have turned out. They drive along the fjord. It's night. There are three of them. And the fact that there is a rope between the cars has no significance other than the physical fact that when a car breaks down it needs to be towed. I just don't understand this, thinks Alvin. He feels that he is being watched, as if someone is laughing at him: he said the car had broken down, and that is what happened. He got exactly what he asked for. He leans forwards towards the windscreen to see if he can see the stars, but is blinded by the light from the street lamps, which

stand silently with bowed heads, illuminating the cars as they pass. At regular intervals along the road, you can see a skeleton, an adult, sitting at the wheel, then a child's skeleton lying across the backseat and then finally another adult skeleton, which is sitting more or less directly behind the first. The adult skeletons have their arms in front of them, holding the wheel, the child skeleton is not holding anything but has its arms stretched out above its head.

You can also see a larger skeleton, standing on all fours, which has a huge horn on its snout; it is standing beside the child skeleton. A similar skeleton now appears from the left, to the surprise of the first rhinoceros skeleton, because it lifts its head and looks expectantly at the approaching rhinoceros skeleton. They stand for a moment staring at each other and then the one rhinoceros rubs up against the other. A couple of antelope skeletons wander past and a tiger skeleton and a lion skeleton and further along, two small cat skeletons and then dogs and a mass of small crocodile jaws that nibble the child skeleton's legs, making it laugh and wriggle. And if x-rays could also show the contours and shape of other things that were not of solid, indisputable mass, you would be able to see the outline of an enormous wooden boat, with pairs of skeletons, two by two, on many levels, two for each sort of animal. A big human skeleton lifts its arm and then everyone feels what they are standing on leave the ground and float through the air.

Antje Rávic Strubel

HOTEL ADVOKAT

First she walked to the mini-bar. When she saw the pricelist, she closed it again. On the pillow lay a fresh apple. On the night table a slim book of poetry compliments of the hotel. She had checked into a place she couldn't afford. She opened a window that had no view.

They had sex in the next room.

The apple was an (indeed dubious) invitation. Beneath its shiny surface you could see the hole where a worm had entered.

Christiane untied her laces, pulled off her shoes, and lay across the bed. She hadn't lain for days. She wasn't in love anymore. Just a little blurry in the head. As if her head were a glass of water that someone had filled to eye level.

That's how a head feels when it tries to keep pace with a transatlantic flight from barely a day earlier. Not every head, she thought, just mine. Then the telephone rang. It rang for quite a while. She lifted her head cautiously to the door as though there were a connection between the telephone and door. The apple rolled towards her throat. When she was a kid, she used to wish she'd have turned into somebody else by the time the movie credits rolled and the lights turned on. All mixed up.

Dropped and exchanged. But this was only a hotel room.

In which a telephone ceaselessly rang. Where it was obvious nobody stood behind the door that nobody could have called, except the lady at the reception. *Not I.*

Which was ridiculous.

When the telephone rang a second time, she answered.

„Hello?“

„Haven't you heard anything?“ asked the receptionist in English. She was too young for this kind of hotel. She was trying too hard to speak correctly.

„Yeah. You called me before.“

„No, I mean Mrs. Meldorf. The old lady from Hamburg. It's her last night with us and she's making lots of noise in the lobby. She said she was having a party. But she didn't tell us beforehand."

„That's too bad."

„I called the police."

„Why? Are you scared?"

„Not anymore, I called the police."

„Oh," said Christiane, gazing at the hole in the apple. „And why are you telling me this?"

„I thought you should know, and I'm all alone here, and what would you do if you were me?" said the strained voice.

„Join them!" But before the receptionist went ballistic, Christiane said:

„Now that I've got you on the line, could you wake me tomorrow morning at eight?"

Christiane lay on her back. When she closed her eyes, she could still see the golden strip of sun glowing to the right of the airplane. The sun didn't stop glowing the entire flight. The sun glowed and glowed and -

She didn't close her eyes.

She got up and headed for the mini-bar in her stocking feet. She wanted to check whether the whisky was really that expensive; the carpet was incredibly plush. She closed the blinds; it was getting dark outside.

Just as it had thirty hours earlier. The same pale strip hanging over the horizon, and yet the horizon lay on the other side of the Atlantic. Thirty hours ago a door closed and another opened, *Flughafen geräusche*, airport noises, and only the streets would remain the same afterward, the prickly palms too. The land tilted to a slant as the airplane began its ascent, the pristine coast, the light blue swimming pools in the Hollywood Hills, like pieces of plaster fallen from the sky. The last five years also shifted to a slant, plus minus zero, and a journalist's visa that had had a departure date stamped in it from the very beginning.

„Friday!" somebody shouted, standing tall beneath the sun, like in this or that film. Denys Finch Hatton had also shouted „Friday!" to Tanja Blixen, he called her *Tanne*, but before Friday arrived, his airplane had crashed somewhere in the Serengeti.

„Friday!" she shouted, as if it were the next day, as if five thousand miles hadn't lain in-between, blond and with short hair, perhaps everybody fell in love with her at first because of her height, because of this formidable body size. A woman who measured six feet had to be praised to the skies; a stupid joke (Christiane practically dropped to her knees; she

absolutely needed something to drink).

Venice Beach and bewigged palms might still make sense, but only if you were drenched in alcohol, the pier too, and the way they walked to the end of it, hand in hand, as though they were heading straight for the altar, *but marry*, they said shortly before in the news (it was a conservative summer) *they'll never get married*. The kiss at the end of the pier, the chill and sea spray, and Christiane laughing as the wind drove a tear into her ear which made it tickle.

She remembered perfectly the water's color under the pier's steely posts. The water looked like the shadow a wine glass sometimes casts on a beloved bare stomach.

The memories were still clear; not yet distorted from too much use and Christiane inadvertently kept answering the phone in English.

Everything was okay.

They had complimentary sherry in the lounge.

The widow Meldorf sat in the lounge wearing gloves, the only white on her body which was clothed all in black. She had a boy with her whose forehead got all spotty from so much friendliness. Christiane imagined what it would be like to be the old widow, how she'd look back to the pier, to the land slanting backward, to this landscape with a woman in it, and she'd have searched for a sign (a plunging buzzard, a wrong step between the cement blocks on the sidewalk); for some clue about the turning point in her life, after which nothing came.

A beach washed clean. Sky without light. *Empty bikinis* (a line from the night table book).

A lot of nothing and thanks (!). Later, perhaps, a boy with sweaty hands doing civil service who you can lean on, on your way to the grave.

Christiane looked at the clock. Instead of fantasizing, she recalled the odd couple down in the lounge. They played like lovers as they checked in. It seemed cheap, like all clichéd behavior (and there was no denying that it looked exactly like her own behavior from just a few hours earlier).

„Friday!" shouted Denys Finch Hatton from the other end of the escalator, her body got smaller as it inched away, and they waved as though they were on their way to each other, instead of saying good-bye. Instead, a final kiss, and one more affectionate *Tanne*. (It started as an expression of ironic distance, becoming later a nickname for both).

Christiane had drunk tomato juice in the airplane as the sun continued to glow through the window. She couldn't sleep, but she was in love, and she had a window seat.

Everything was okay.

She had to check in again at the ticket counter in Frankfurt because the American travel agency had made some mistake. At the counter in Frankfurt, she said: "Munich". The woman in charge of luggage was tying tags onto her suitcases; they needed to be checked in again too.

Christiane said in English: „*Munich. I need to go to Munich.*”

„*But your ticket says Berlin.*”

„*Munich,*” she said, “*Didn't I make myself clear?*”

Christiane hadn't slept for 24 hours. But that didn't matter, *sleep's an empty brother, it shows us in the rearview mirror clearer than we've ever been, on some freeway, the radio turned off, the entire night on slippery ice*—(the same poem from the night table book, the author's name was Gumz; Christiane meant to remember his name).

She heard herself speaking very clearly at the ticket counter in Frankfurt, no slurring; she was more correct than ever before, at least as far as English goes.

„Okay,” said the woman at the counter. “We don't want any problems here. You booked a flight to Berlin, but now you want to go to Munich, right? Good. Just a second please. I have to get the supervisor's approval.”

And the supervisor asked suggestively, “Why would somebody who booked for Berlin suddenly want to go to Munich?”

As Christiane sat by the wing of a Boeing headed for Munich, and behind a woman who couldn't have been older than Tanne, she thought: Not somebody. Just me.

She couldn't figure it out.

She lay in the bed on her back. The sheets were stiff. It was impossible to fantasize a scent into them, the memory of a subtle perfume that was more likely a face cream, the almond scent of hair.

She thought again about the woman in front of her in the airplane, heading towards Munich, as though it were the only sensible thing she could do for the rest of the night.

And it was too, because the whisky was just as expensive as whisky is in this kind of hotel.

Next door the sex stopped.

Below the party continued. The high-pitched tones of the widow Meldorf reached all the way up to her room. Maybe the sherry was long gone.

She fished her shoes from under the bed.

Nobody was in the corridor.

The Austrian next door had hung the „DO NOT DISTURB” sign on the handle. She tiptoed past. The Austrian was the sort of person who'd neatly line up his fork with the edge of the table at breakfast.

But had she been the Austrian, she'd have flown to Berlin and not to Munich. Munich was a city for the pros. She had no reason to be there. She shouldn't have checked into a hotel she couldn't afford. She should have gotten into contact with her station right away.

And should have called L.A. „*Arrived, everything's okay, don't worry, I miss you*” (which was true and that wasn't in the book of poetry).

She wouldn't have ever followed a stranger through customs, through the airport and through the subway. She would never have followed her into a hotel that looked like a design studio and would never have spoken in English without even knowing what she wanted to say. But with this woman in front of her, in the airplane from Frankfurt to Munich, it seemed the only sensible thing she could do.

Munich, she thought. Why not Cairo or Buenos Aires or Nowosibirsk?

„*Hello, Mrs.- Sorry. I'm Ines, you remember?*” The steps to the lobby—fake marble, white and flattened out, the stranger with her thumbs hooked into her wide belt. Christiane didn't look at her anymore in the airplane, not on the street either, or in the hotel, where she had waited at the door until this stranger, careless and fantastically young (and as of this moment called Ines) disappeared into the elevator.

Ines.

She wasn't reason enough for her to be there. She wore low-rise pants that emphasized her bones in an unflattering way. She seemed anemic, not tall, with mousy brown hair.

„Christiane. You can speak German to me.”

„Oh. You speak German?” Her perfume was heady, costly, and strong, an expensive perfume (with a little patience it might have been possible to make it look as if she'd followed the woman because of her perfume).

„It sounds German, doesn't it?”

Of course, Christiane thought, it was just her head that couldn't keep up. As if her head were a glass. And now somebody was in the process of drinking it up.

Ines smiled shrewdly.

Of course, when you're younger you've got the upper hand Tanne said, you've got more momentum.

Suddenly everything started to race past Christiane at jet speed, dragging along the widow in her white plastic gloves and the complimentary sherry

and the high-strung lady from the reception.

The only thing left was a woman smiling in low-rise pants, a smile that could hurt somebody. Not somebody, thought Christiane. But me.

„Hey, wait. Don't you want something to drink? It's on the old lady there.”

Ines whispered. „There's lots of cash sitting there. Though you'd never know it in that crappy outfit.”

„Do you know her?”

„Know her?!” Ines was nonchalant; she tossed her head back, which caused the widow to grab the boy. She pulled him down to her, placing her cheek next to his ear. “I spent the last six years with her and her husband Mr. Cool, at least as long as he was healthy.”

Christiane let Ines lead her to the sherry table in the corner. There were more bottles there. And peanuts and ice cubes in a bucket and carefully folded napkins.

She pretended she needed to decide. She let Ines pour her some whisky with ice cubes; Ines seemed to enjoy playing with the bottles, at least Tanne would have liked to do that (and that's how it starts-- the comparisons replacing memories).

Nearly all the guests were standing in the lounge. They had a few seats in the lounge made of white leather, but they were placed so far apart from each other that you'd either have to stand talking, or sit apart in them.

“We could see if we both fit inside” said Ines. “I told her right away it was a crummy idea to do something like that here of all places.” She threw a leg over the arm rest and dangled it until Christiane sat down. She placed her right arm on her thigh, leaning her head on her fist, and looked up to Christiane. The ice cubes knocked against her teeth when she took a drink.

“So,” she said „Why do you speak like an American when you're not one?”

“Why do you live in a hotel for only business people or widows?”

„She's my aunt. Even if she can't stand looking at me. It reminds her too much,” said Ines with a disparaging *I*. „But you're here too!”

„I'm a widow.” Christiane put her glass on the floor. Then she picked the glass up again, letting the ice cubes clang. It sounded good.

„Right”, said Ines. „He probably ran out on you.”

„No. – I did.”

„Wow! Really? How long did it take you?”

„Ten, eleven hours.”

„I mean until you really did it.”

„However long it takes to get from L.A. to Frankfurt non-stop.”

„Well somebody's going to be unhappy about that.”

„Yes”, said Christiane. „Me.”

Ines patted her on the shoulder, she nodded (it was probably her most worldly nod): „Right, my aunt is unhappy too. But she keeps throwing parties. She's trying to forget him. And I get in the way. It's not as if I'm blaming her. She just doesn't get it.”

Long distance relationships were always something for other people, Christiane said more than 30 hours earlier, *I never wanted that.* Tanne smoked. *If you could even call it a long distance relationship. At how many kilometers distance of water do other rules apply? What if we're oceanically connected? Water conducts better than air. Right? But maybe I'll simply wait for you; you're the fastest of us.* Then wind came, or Tanne turned away, making her ashes fall uncontrollably.

Rules. – When she could barely keep the lines of her lover intact; she blurred, she was diluted by the outline of a woman with mousy brown bangs.

All mixed up. Dropped and exchanged.

Everything she'd wished for.

Ines on the arm rest, slightly above her, bent over, an expensive smooth face that got closer without becoming more beautiful, and you couldn't even say it was her fault, that duchess face, an aristocratic doll, Christiane had constantly interviewed people like her before: the way she raised her hand with the index finger extended. How the head participated, because all the concepts were right. The way you are, thought Christiane, before you realize there's nothing to get.

Look at yourself! (That's Tanne. As long as she's still got something to say here) *Ultimately, there's a virus in the whole system, a mechanical mistake, pure psycho-slop.*

„It's too bad she doesn't get it. I really do like her,” said Ines. “Even though she doesn't want me here. So I just try to surprise her with little things. But who pays attention to that. To the little things. You spoke English before and now you speak German. Everyone would notice it. But, look at what you're doing with the glass. You don't even notice it.”

„I'm not doing anything -“

„No?“ she paused. „You're biting it all up.”

That was ridiculous.

The receptionist was just signing the complaint. The way she did it looked final, but that couldn't be the reason. Ultimately nothing was final.

Everything was somehow designed to be rescinded. Even a signature could be undone. The receptionist could take back her complaint. She could pretend she'd been forced to sign it.

It was ridiculous. The hotel wasn't in Nowosibirsk; every hour a plane took off for Berlin, it was the summer of the century for cell phones.

Unbelievably ridiculous, thought Christiane. And burst into tears, which was even more ridiculous.

„God, what's wrong with you?“

Ines sat there with huge eyes, looking at her askance.

„Nothing“, said Christiane. „Really. We're just too dumb. Just like your aunt. We don't see anything. We don't even know if we're paying some debt from the past. If we weren't so dumb we'd know it.“

„From what past? You mean like during the dinosaur age?“ Ines grinned, the body taut as a bow, as if she'd thoroughly amused herself; her aunt continued to ignore her, it was unclear whether the two of them had even said hello to each other.

„Maybe we did something way back, but we can't remember anymore,“ said Christiane, „we repeat ourselves constantly.“

„Oh man“, said Ines. „That esoteric stuff really rubbed off on you. – You want another drink?“

„To the widow!“ said Ines when she returned with new glasses.

„To Munich“, said Christiane. The whisky tasted like apple.

It wasn't whisky. It was Calvados. But it didn't matter. The Calvados was complimentary too.

Ines thrust her lower lip forward. Her eyes narrowed, and there was a kind of admiration in them that Christiane would have liked to imagine was reserved for her. But it didn't work and so the admiration remained naïve. She leaned back and closed her eyes. It was dark behind them. Nothing glowed, nothing had ever glowed.

Just Tanne.

She stood there. In light blue, in a half open shirt (and filled to the brim with Calvados, evoking a kitschy sky association that will not be surrendered to here).

I like living here, Tanne had said, the palms threw long afternoon shadows, *you understand, I can't just leave like that.*

And Denys Finch Hatton who had found an answer this time too: *You ruined it for me, you know, being alone.* Before he didn't return that Friday, and everyone said, it was an airplane that crashed, somewhere in the Serengeti.

Then it was dark. A long evening in the Steppe, sunset, the credits rolling over an afternoon in a Hollywood movie theater, two people holding hands.

„.... if you don't know anybody here,“ said Ines in the dark. She spoke softly, the widow's voice echoed from the other end of the lounge. „I mean, we could – I'd like to see you again.“ Somewhere close there was a body; a knee under some low-rise pants and in a half hour at the latest an anemic breast snuggling carelessly; a gesture that came from alcohol or maybe not. „Please.“

There were gaps in the system and cracks and at any moment there was the possibility (warning!) of a crash.

A dissolved pier. A naked beach.

„Yeah,“ Christiane heard, *sleep's an empty brother; it shows us in the rearview mirror clearer than we've ever been*, „why not.“ It came from far away. „Maybe Friday.“

It only takes a moment for somebody to be deceived by their self.

Not somebody, thought Christiane. *I.*

But *I* was made up of language; language came before the head; and the head was not a glass, rather it was the ice cubes that blurred before your eyes.

As she slipped from the chair she noticed how the widow's laughter hit its highest tone.

Daniel Odija

KEEPING UP THE MANOR

Nowadays, that era has passed into memory. You drove a kilometre into the empty fields, which in summer were yellow with low-growing rape. At a rural crossroads you turned left, went past a worm-ridden old farmhouse, and two hundred metres further on, in a cloud of dry dust you came to a stop at a half-closed gate. It was an expensive gate, a fancy iron one. Three dogs greeted you, a big black Alsatian and two little dachshunds. They weren't aggressive, because they knew everyone. They wagged their tails and barked happily at the car.

The farm entrance was lined with long rows of arthritic apple trees. The little trees had been shaped by an invisible hand attempting to prove its dubious gardening skills on their fragile bodies. From the uneven results you could see that the skills of the invisible hand had never passed the limits of the enthusiastic amateur, convinced that after reading a book or two on orchards he could conduct a revolution in the successful union of cherries and apple trees.

There were several hens running about among the trees. They were white, because that was the only kind kept in the two big henhouses. Standing grandly on a gentle rise, the buildings were like long, angular cigars, coated in white plaster. Together they housed nine thousands hens, an enormous holding merely by contrast with the other local farms where two pigs was a lot. The henhouses indicated not just wealth, but also power. And Bronisław Broda had it – he was a burly fellow, canny in his own way, with a thick moustache and a petite wife called Irena, fragile as a crisp. He greeted everyone effusively, without a glint of insincerity in his eyes, you could say, a glint you so often suspect in people who are a bit too well-off for the country they happen to live in.

As a farmer, husband and father Bronisław Broda had firmly established principles. His opinions were irrevocable and his decisions were irreversible. Everything had to be just as he wanted. His wife had to agree, and silently take the belt blows, and when her husband had drunk too

much she had to swallow his hard fist like a tender caress. The kids had to run like clockwork, with no rebellion in their minds or actions. What would they have to rebel about anyway? He gave them everything they needed – they had food to eat and a place to sleep.

Bronisław Broda loved animals. That was why he killed them himself, rather than condemn them to the sort of needless suffering the butchers were said to enjoy. He liked entertainment too. Sometimes he took the gun his father had left him and did some shooting, at the sky, or at the trees, or at tins to practise his aim, or at a pig's snout. He shot the pigs instead of whacking them with an axe, using a large-bore rifle and bullets meant for boar hunting to make it humane. So what if the meat might get imbued with gunpowder? All you had to do was to hang the carcass head downwards, so the gunpowder ran out onto the ground with the blood – that made the ground stink of powder, not the meat. But then the ground went rusty and developed an animal hatred for the murderer. A vindictive spirit hovered over the farmyard, shaking its clenched hoofs and swearing to be revenged. But Broda thought nothing of it. He felt confident on his own ground.

"I've always enjoyed hunting," he liked to say with satisfaction as he took out the airgun he used to shoot at the sparrows that held noisy conferences on the barn roof. The sparrows were soon dropping like hailstones. Some managed to fly away, but came straight back to the roof, bewildered by all the banging, and fell cheeping into the cracks scored in the air by a salvo as thick as buckwheat.

Sometimes Broda used to fire at the rats too. That summer they had nested in the cowshed. The ceiling and beams were shot to splinters and the pigs were in a panic, squealing loudly. The rats were hardest to hit. Smarter than a man, they silently raced under the cowshed roof at lightning speed. But they only had to shake down a straw or a cornstalk without noticing, and at once Broda let loose with his gun, firing a dense volley of shots at random. He never did shoot a rat, but he made plenty of holes in the cowshed.

After his fun Bronisław Broda went home, a little tired and extremely pensive. He stroked his sons and promised to buy them a video, so they could watch foreign cartoons. It was the first video in the neighbourhood. Even in town nobody had one yet, but he did. All the films had German dubbing. Donald Duck quacked away in German, Mickey Mouse shouted: "Hund Pluto!", and even Bruce Lee had learned German. Mostly they watched cartoons and karate films. To spice things up, Broda would throw

in some porn for himself – that was in German too. His head was soon full of moaning and low-budget gymnastics. Irena was too embarrassed to watch, so he scoffed at her, saying: "For shame! For shame! Look how imaginative they are! It's not like that with you!"

Whereas Irena made the best scrambled eggs in the world. Scrambled eggs was what they ate most often. When you've got that many hens, there are always going to be some broken eggs the shops won't take, so you have to eat them or give them away. Broda smiled to himself. In his henhouses nine thousand hens were humbly forcing thousands of eggs out of their back ends, completely unaware that nothing would ever hatch out of them apart from scrambled eggs.

Everyone round here lived on scrambled eggs. Like a guy called Tosiek Sobola, who lived at the end of the village in a tumbledown hovel he'd inherited from his father. His stony field always lay fallow. Gradually it became overgrown with a fleece of densely tangled weeds and infertile grass. Freezing cold and hungry, Tosiek Sobola only just survived the winter, until one night, half-starving and desperate, he knocked at Broda's door.

Broda just smiled and gave him a job. From then on Tosiek Sobola lived in a small stall in the henhouse. Here, with three or sometimes four of the neighbours he would wipe the hen shit off the dirty eggs with a wet rag and carefully pack them in cardboard egg trays. The broken ones were set aside to be fed to the animals, or sold off cheap to people from the village. Tosiek used to make himself scrambled eggs out of them, frying up eight or nine eggs at a time. No one ever saw him eat anything but scrambled eggs and bread in those days. He didn't drink – never a single glass. He was a good worker, and he felt warm and cosy in his stall.

He carted the animal feed, shifted the chicken shit and monitored the temperature in the henhouse – it had to be warm enough for the hens to lay more often and more copiously than normal, but not so warm that they began to suffocate. Bronisław Broda paid him very little, too little. If Tosiek had liked to get drunk now and then, on an income like that one he'd have had to go hungry as before, but he never complained. Bronisław Broda reckoned he was an idiot for wanting to go on working for so little money. Tosiek kept quiet, because it wasn't his habit to talk. But after three years at the job he announced that he was moving to town. Broda just shrugged and said: "You're longing to be somewhere else? Me too sometimes, but so what ..."

So one sunny morning Tosiek Sobola emerged from the henhouse

dressed in his Sunday best suit with his hair combed back, his face clean shaven, though wrinkled by his difficult life, and got on the black "Ukraina" bicycle he'd bought off some drunk. Without saying goodbye, sitting proudly upright he rode through the gate. Now he cleans the streets in town, slowly and meticulously, without any hurry, just as he did with the hens. Leaves and dog shit, shovels and brooms. He's happy. No one manages him, and he doesn't have to be grateful to anyone. Maybe he eats something besides scrambled eggs. He has even found himself a woman – a good fifteen years older than him, but she's good and resourceful. They take care of each other, and even love each other a bit. "So let them mate if they want to," quipped Broda at the news; to him Tosiek was the human equivalent of a domestic animal.

But before Tosiek left the farm, the time came for the slaughter of the layers. They had been laying for three years now, and had to be replaced with fresher, younger ones. They were already laying far too few eggs. Life had worn them out.

Broda hired some extra hands to help the "operation" run as smoothly as possible, and rolled up his own sleeves too. Round-up time! The swarm of bewildered birds didn't know what was going on. Crowded into a dense flock, they moved into the centre of the henhouse, with people surrounding them on all sides. Each man grabbed three or four, tightly bundled their convulsively flapping wings and set them under the axe, specially sharpened for the hens' necks. The astounded little heads fell off and rolled to the feet of the sweaty Broda, who performed the executions himself. He liked to watch the beaks gaping in surprise at what had happened to them, as if asking: "Where's the rest of my body?"

Deprived of their heads, the necks spat a stream of blood. The blind bodies waved their wings, happily hopping about in a posthumous dance, as if glad their chopped-off heads were no longer pressing them to find grain. Some hopped from foot to foot in perfect rhythm, lined up in a neat row like inspired ballerinas performing Tchaikovsky's *Swan Lake* – until they fell, struck down by a muscle spasm; only their wings still went on beating against the ground, gathering the dust of the earth beneath them. Finally they lay still in heaps of white feathers, in praise of the God of birds.

Tosiek Sobola gathered up the heads in a sack, because by now the dogs were puking from overeating. Once in a while he scattered sand around the chopping block so Broda wouldn't slip on the blood, and went to fetch the next lot. Some of the hens may have realised this meant death, that their numbers were decreasing rather than increasing, and that the area around

them was getting empty. They began to stamp their feet harder. Inanely rebellious, they anxiously cocked their not-yet-chopped-off heads, blinked and tried to dive from under the men's hands.

Some of the hens were playing tag. As they ran away, they swayed awkwardly from side to side. But the men drove them down a narrow corridor in the henhouse and barred the way. The kids had fun, because it was their job to chase the hens towards Tosiek Sobol and his gang. The men's hands were as nimble as pincers. Meanwhile, the women plucked the headless corpses, filling buckets with feathers and innards. Although the hens were drained of all their meat by long years of egg-laying, they would still do for a thin stock. Apart from that, Broda sold them at a reduced price for pies.

A pungent, acrid smell wafted about the farm. The axe flashed in the sun like a mirror reflecting the boundary of life. The sun illuminated the drops of blood that fell on the sweaty Broda in a bracing shower. Its posthumous nerves apparently emitting a sort of super-hen power, with the full force of its stiffened limbs one of the headless hens went running towards the fence. The careering corpse did a perfect imitation of life until it crashed into a wire railing. The hen was thrown backwards, its bleeding neck began to sway and, finding no support, plunged into the sand like an ostrich. The black Alsatian gently grasped its tail end and carried the body to his master's feet. Broda smiled and stroked his favourite pet, promising him lots to eat.

The slaughter had been going on for a while now, and the kids were bored. It had all gone crazy – the only difference between the dead hens and the live ones was the lack of a head. But the initial attraction had worn a bit thin by now, and the surfeit of entertainment provided by the hen Holocaust had ceased to amuse them. Their interest had waned with each successive flapping bird. The agony of the individual is rarely very moving when it turns into mass extermination.

Both Marek and Janek, Bronisław's sons, preferred to play at the foot of the rise, where there were eight piles of carefully stacked planks. They had a fun time running about between them. Best of all was playing at war. But they forgot there was a wasps' nest among the planks, big fat yellow-and-black ones with stings in their tails, capable of injecting a poison that spread like wildfire, turning your body into a swollen lump, where pus gnawed away under the skin depressingly. Four of these wasps stung little Janek on the back as he ran by their nest. They must have thought that was the way to discourage a potential attacker. Fools! Janek's crying

provoked a greater evil. On Broda's orders, once he had finished with the hens, Tosiek was to destroy the nest and put an end to the wasps. Tosiek merely nodded and said nothing – just as usual.

Next day he went in among the planks with an armful of kindling wood and a small pot of lime granules. He set the kindling alight so the wind would blow smoke at the nest. The wasps must have been suffocating, doing the insect version of snorting like horses, or coughing like people. Meanwhile Tosiek cautiously approached the nest, unobserved by the stupefied insects, who were flying about pell-mell, doused in poison and swollen with asphyxiating smoke, and calmly began to scatter lime on the nest. He had thick gloves and overalls to protect him from being stung. The day after that he repeated the entire procedure. The ground was soon littered with dead insects. That was Tosiek's final task at Broda's farm.

As soon as he left, a storm broke. Water poured from the sky, and not even the oldest villagers could remember a storm like this one. Dragged across the district by its leaden body, it oppressed the fruit trees, henhouses and houses. Some people whispered that it marked the onset of powerful spirits that were forcing their way from the invisible world into the visible, lured by the murder and blood of animals. Shafts of lightning snapped at the ground, melting it to stones. The nearby river flooded, giving the world a new shape. The wind ripped trees up by the roots. The dwarfish apple trees flew in the air as if salvation were waiting for them somewhere up there. But it was just nature's way of being ironical, for having grown from earth, they were bound to crumble to earth.

The gale, the river and the downpour made a muddy mire of Bronisław Broda's farm. The roar of thunder mingled with his curses. Broda's world lay in ruins. Before his very eyes the barn roof dissolved into tattered shreds of tin, fluttering overhead like flimsy flakes of burned paper. Despite its stone foundations, the cowshed was soon being undermined by the raging surge of stinking sludge. A few hours later the wind dropped, but the water went on pouring. And so it would be for forty days. Soon there would be no time left to take shelter.

And once the water level in the cowshed drops, bloated pigs and cows will be left there. Drunk to excess, slung over the fence and wedged into the troughs, the corpses will start to stink, attracting clouds of flies. Broda will work himself into a proper sweat cleaning up the remains. So they wouldn't have to wade about in carcasses he took his wife and children to his mother-in-law's place in town. The town was better prepared for this sort of disaster. Nature doesn't have quite so much supremacy over man

there. Concreted over and cleared of trees, it keeps quiet, buried by an avalanche of engines.

But for now all Broda could see was a flood. He stayed at the farm – he couldn't abandon his hens. Someone had to take care of the property, feed the stupid birds and watch the water make the walls of the house disintegrate. The henhouses weren't flooded, because they stood on a small rise. Broda moved into the stall where Tosiek used to sleep, as nine thousand fresh layers impatiently did their own sort of grumbling. In a few days they would get used to the steady patter of rain and would feel unsettled once it began to ease.

So Broda gazed at the sea, which had no end. He looked up, down and all around. Still it went on raining. And as he looked around, he felt as if he were standing on Mount Ararat, knowing why the people had been inundated. These small islets of dry land were left for the corpses. They stuck out from under the doleful veneer of water like pangs of remorse. "I wonder if the whole world is flooded? Perhaps there's dry land somewhere else," he thought.

He felt very lonely. He missed the buzz of people talking, which often drove him wild, and the chaotic noise of the animals, which were now floating about dead. For the first time he longed for his wife and wanted to hug his sons. He saw a bird fly by. Hell's bells, what sort of a bird was it? What mattered was its presence. He knew that once the flood ended he'd prove right. The main thing was that the henhouses weren't flooded. So what if people said the devil rocks the rich man's cradle – he didn't give a damn. Let them think what they liked. Misfortune isn't handed out in equal shares to everyone.

A bird. It renewed his strength for new exploits. Those two henhouses were his strength. Just let the bloody flood end and everything would be fine. Meanwhile, every day of the downpour crushed him to the ground. After a while he began to stoop, roaming around the henhouses with his nose close to the mud. He looked as if he were searching for grain, or a precious keepsake that he'd lost somewhere, roughly hereabouts, and now an irresistible need to find it had come over him. He was sure that if he found it he would be forgiven and the waters would recede – if he found what he had lost, his sense of superiority over others would be gone for ever, and respect for everything that lived would flow over him.

He got up from all fours and drank another bottle of vodka. A watery inferno flooded his throat, but it helped him to get up. Stooping slightly, he grabbed some buckets full of feed for the hens and went among the

clamorous fowl. Never before had he felt so good among them, safe in his own way. He felt warm and cosy among these birds, better than in the house, which had already flowed away with the water.

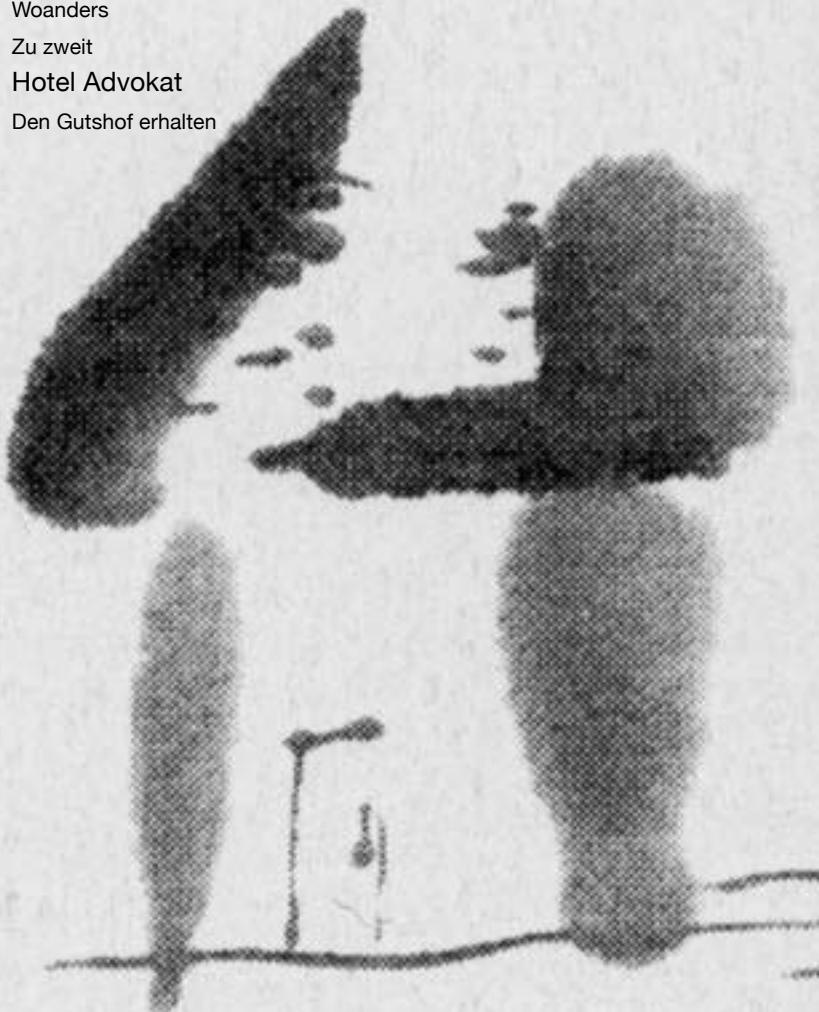
The hens started pecking at the grain before he had finished tipping it out of the buckets. They nipped at his shoes and gently pecked his hands.

He sat down among them and gave in to this strange form of caress.

Not on the eyes! Not on the eyes!, he thought. Now he was smiling. He could have gone on sitting like that for years on end, but once the waters dropped, there would be a lot of work waiting for him. First he'd have to do away with death.

elsewhere

Marco Archetti	Jetlag
Fflur Dafydd	Woanders
Gunnhild Øyehaug	Zu zweit
Antje Rávic Strubel	Hotel Advokat
Daniel Odija	Den Gutshof erhalten

Marco Archetti

JETLAG

Ich wusste von nichts. Wie das bei mir fast immer so ist. Ich war weg, war anderswo gewesen, ganze acht Tage mit bunten Aperitifs auf Terrassen, die aufflammten in allen Farbvariationen des tropischen Sonnenuntergangs, in animalischem Glanz, in wildem Feuer. Ich steige also aus dem Flugzeug und bin gefühlsmäßig noch gar nicht da, sondern völlig gespalten und immer noch anderswo. Ich hole mein Gepäck ab und unterhalte mich mit Patrizio, dem Typen, der neben mir gesessen hatte — netter Name und nettes, zentnerschweres Uhrchen —, und gerade waren wir dabei, dass mannomann, diese Frauen aus der Republik der Würdevollen Armut, wir waren da ganz einer Meinung. Auf dem Kopf hatte er immer noch, wie ich übrigens auch, das Hütchen aus dem Ferienclub, genau gesagt, das vom letzten Abend, einem Themenabend, und das Thema war eben verrückte Hütchen. Wir waren also gerade bei den Frauen, dieser Patrizio und ich, da sehe ich unter der Krempe meines verrückten Hütchens doch tatsächlich meinen Schwager Cinzio mit einem blauen Jackett in der Hand auf mich zukommen. Ganz außer Atem sagt er zu mir: „Verdamm aber auch wo du bloß immer steckst jetzt komm schon her zieh das Jackett an und steig ins Auto ein in einer Stunde wird Oma beerdig.“ Erstens: Die Oma war meine, nicht seine. So eine gewohnheitsmäßige Vereinnahmung von Verwandtschaft, wie sie bei wohlhabenden angeheirateten Verwandten gern praktiziert wird, habe ich noch nie leiden können (aber Cinzio konnte ich schon vorher nicht leiden). Zweitens: Springt man so mit jemandem um, der, wie gesagt, noch völlig gespalten war? Knall auf Fall am Wickel genommen und weggebracht, herausgerissen aus dem Anderswo, aus insgesamt acht Tagen des Lächelns in der Clubdisko, mit verrückten Hütchen und Trinkgeldern für all die Mädchen, die, wie dieser Patrizio gesagt hatte, nicht richtig schwarz

waren und gerade deshalb so schön, weil sie wie Schwarze waren, die aber gerade noch die Kurve gekriegt hatten, bevor sie ganz schwarz wurden.

„Nimm den bescheuerten Hut ab“, sagte Cinzio bloß, bevor er noch ein abschließendes „fahr du, ich hab nicht den Nerv“ hinzusetzte und mich in einen Panda verfrachtete, der gesteckt voll war mit Verwandten, alle in Schwarz. Allesamt. Außer mir natürlich, der ich ja von nichts gewusst hatte und ein zu großes, mir am Flughafen freundlicherweise vom Empfangskomitee Cinzio überlassenes dunkles Jackett trug, und darunter ein weites weißes T-Shirt mit der Aufschrift *Bienvenidos* zwischen zwei Palmen, in deren Nähe sich zwei einheimische Schönheiten in den Hüften wiegten, die dunkelhäutig, aber noch hell genug waren, nicht richtig schwarz, weil sie gerade noch die Kurve gekriegt hatten, bevor sie Patrizio nicht mehr gefielen.

Es war einer dieser unberechenbaren kontinentalen Frühlingstage. Tage, die außerordentliche Gelegenheiten bieten zur dialektischen Entfaltung der mangelnden Präzision des Universums in den Übergangsjahreszeiten und der Fehlbarkeit des menschlichen freien Willens, was die passende Kleidung betrifft.

Barometrische Minima und Maxima tanzten lautlos über unseren Köpfen, spielten Fangen mit unserem Geschick, setzten sich über unsere erbärmliche Lage hinweg und gefielen sich in jähnen Ausbrüchen von Hitze und Gewittern, in ergiebigen Schauern und plötzlichem Wiederaufblitzen der Sonne.

Als wir ankamen, war die Trauerfeier gerade vorüber und wir begaben uns zum Friedhof.

Bei ziemlich eisigem Schweigen fuhr ich langsam hinter dem Leichenwagen her. Auf der Rückbank saßen, als Mitinsassen in diesem Panda, der immerzu ausging und in den allerhand reinging, mein Vater (dessen Blick zerstreut aus dem Fenster schweifte), meine Mutter (nicht wirklich trauernd, aber ganz in Als-ob-Falten gelegt), Tante Fulvia (winzig und irgendwie abwesend, zu groß der Abstand zwischen Oberlippe und Nase, die übliche Mischung aus Pferdegesicht und Schmollmiene, so war sie seit Jahren, festgelegt in ihrer Pferdeähnlichkeit), Cinzio (der Löcher in die Luft starre und zu den Löchern, deutlich überwältigt, Nein sagte, die Haare abstehend vor Verzweiflung, die sich ihm über die ganze Haut zog) und, neben mir, Tante Rosa (eine düstere Galionsfigur, behängt mit Ketten, Ohrringen und Klunkern).

Ich fühlte mich überhaupt nicht wohl.

Da hatte ich schon dieses Anderswo am Hacken, das ich mit mir herumschleppte und nicht so einfach abschütteln konnte, und dann, als sei das noch nicht genug, kamen wir auch noch deutlich zu spät zur Trauerfeier. Als wir aus dem Auto stiegen, schoben sie gerade den Sarg in den Leichenwagen.

Um mich herum hatten sich Myriaden von Tanten und Omas geschart, die mich scheinbar Anteil nehmend, in Wirklichkeit jedoch argwöhnisch und ein wenig distanziert begrüßten, aber distanziert war ich ja auch, genau genommen ein geographisches Desaster, ein Stück hier und ein Stück dort und ein Stück im Flugzeug und ein Stück auf der Terrasse.

(Von allen erinnere ich mich am besten an Tante Caterina und Tante Miriam, die abgezehrte Verzweiflung und die verquollene Verzweiflung. Und auch an Tante Erminia, Schluchzer auf Schluchzer, Trauergetue im Ausverkauf.)

Alle waren sie schwarz gekleidet und weinten um die Wette, überall schniefte und schneuzte es in die Taschentücher hinein, überall wurden heftigst Lungen und Mägen kontrahiert, überall brach stoßweise dieser Schmerz hervor, und dann natürlich Schwarz, Schwarz, Grau, höchstens mal Braun, aber auf jeden Fall Dunkles. Alle reimten sich also farblich aufeinander, schwarz auf schwarz und grau auf grau, und ich dachte mir: oweiwei, was soll ich bloß hier? An diesem Ort habe ich nichts verloren, bei diesem ganzen Ton in Ton, diesen Übereinstimmungen, dieser Einförmigkeit.

Ich dachte: So ein exaktes Drehbuch, nur ich falle da heraus.

Zum Glück waren wir so gut wie sofort wieder ins Auto eingestiegen. Auf dem Weg zum Friedhof saß neben mir auf dem Beifahrersitz Tante Rosa.

Und genau dort, auf dem Beifahrersitz neben mir, vollzog sich der eklatanteste Verstoß gegen das Prinzip der Nicht-Kontradiktion. Der blumigen Anmut ihres Namens zum Trotz fing Tante Rosa an zu stinken.

Dieser Gestank war daran schuld, dass ich nicht mehr klar denken konnte.

Jetzt war wirklich eine ganz nette Sonne herausgekommen, und für einen Augenblick fiel ich zurück ins Anderswo: zu der salzigen, duftenden Haut der Fast-Schwarzen-Daymi, und dem Moment, wo ich sage, dass ich ein

berühmter Sänger bin, allerdings nur in Italien, und schon lege ich mit einem Schlager von Tozzi los, den sie nicht kennt, während eine echte, umwerfend schöne Sonne einen Halbkreis aus Flammen an den Horizont zeichnet.

Es war ziemlich heiß, Tante Rosa war warm angezogen, mit mehreren Pullis übereinander, und dann hatte sie auch noch diese hormonellen Probleme, von denen wir alle wussten.

Auf einmal breitete sich ungehemmt ein ungeheuerer Gestank im Innenraum aus. Kaum zu glauben, dass dieser Geruch von einem lebenden Menschen ausging.

Der einzige ästhetische Zugewinn bestand darin, dass die Darbietung meines Vaters einen eher beckettschen Akzent bekam, denn er sah immer befremdet drein und starnte immer verlorener durch das stehende Gewässer des Fensters, das zu öffnen er sich, genau wie alle anderen, nicht traute, um sie nicht zu beleidigen.

Alle taten, als ob nichts wäre, alle ohne Ausnahme, aber ich durchschaute sie, ein Blick in den Rückspiegel genügte. Ich sah genau, mit welcher Mühe sie sich zusammenrissen. Und trotzdem waren alle fünf in Gedanken versunken und schwer ergriffen, was die angemessen eintönige Miene auf ihren Gesichtern auf den Punkt brachte.

Irgendwann fing sich mein Kopf an zu drehen und sich anzufühlen wie ein Mixer, und die Zutaten im Mixer waren die Republik der Würdevollen Armut in der beruhigenden Variante von Terrasse plus Mädchen, dem ich Tozzi vorsang, dazu Oma im Sarg, Sonne, Patrizio und seine Armbanduhr, ich als Heimkehrer, der aber gar nicht angekommen war und mich gespalten fühlte, im Hirn von mir selber abgespalten, naja, ich werde wohl abgelenkt gewesen sein, ich weiß nicht mehr, was ich dachte, aber ich weiß, was ich auslöste — einen Hagel von Beschimpfungen —, als ich in den zweiten Gang schaltete, den Blinker nach links setzte und beim Überholen des Leichenwagens das Radio anstellte.

Bei der Ankunft am Friedhof, mit Cinzios starrem Blick im Nacken, aus dem mir Hass entgegenschlug, wann immer ich ihm im Rückspiegel begegnete, waren alle erleichtert, endlich den verpesteten Innenraum verlassen zu können.

Cinzio sagte beim Aussteigen zu mir: „Du bist immer noch derselbe Blödmann.“

Mein Vater schwieg, denn wenn er den Mund aufgemacht hätte, wäre ihm womöglich der Farbton abhanden gekommen, den er sich im Gesicht

mühevoll zugelegt hatte, ein sehr vornehmes Dunkelblau, das ihm gut stand: musterhaft.

Meine Mutter wirkte gleichgültig und eisig, ein Standfoto. Tante Fulvia hatte nichts mitbekommen und wieherte ohne Sinn und Verstand vor sich hin.

Wir warteten auf dem Friedhofsvorplatz, bis alle da waren.

Auf dem Kies fuhren leise knirschend die Autos vor, die Türen gingen auf und verschiedene Zweige unseres gemeinsamen Stammbaums stiegen aus, die Familie Bisighelli in schönster Vollzähligkeit, gleichmäßig dreigeteilt in: Zweig der Möbelbauer, Zweig der Unterhosenfabrikanten, Zweig der Habenichtse.

Zuerst die wohlhabenden Zweige.

Aus einem breiten, langen BMW stiegen die Sprösslinge des Unterhosen fabrikantenzweigs aus, beziehungsweise drei, vier, fünf geschlechtslose Replikanten, elegant ausstaffiert, mit Designerhüten wie aufbrechende Knospen auf den Köpfen.

Dann der Zweig der Möbelbauer, frisch geschoren die aus den Abruzzen, glatt rasiert, in Monsunwolken von Aftershave gehüllt, und der feierliche Anlass jagte ihnen Schauder den Rücken hinauf und hinunter. Weniger steif die aus Umbrien.

Schließlich der Zweig der Habenichtse, der einzige, bei dem ich eine gewisse Sympathie geltend machen konnte.

(Irgendwann war mir ein Wall von Frauen mittleren Alters aufgefallen, die mit ihren widerspenstigen, krausen Frisuren alle gleich aussahen.)

Ab und zu schaute mich jemand an, ich wusste nicht, ob wegen des Überholens oder wegen meines Aufzugs, aber womöglich, so dachte ich, sahen sie das Anderswo, das ich nicht abschütteln konnte und das mir fest am Haken klebte. Vielleicht kam es mir aus den Augen heraus. Vielleicht hatte ich einen Blick, der brannte wie die Sonne dort auf der Terrasse. Vielleicht begleitete mich ein Tozzi-Soundtrack und ich war der einzige, der ihn nicht hörte. Oder weiß der Teufel was.

Ich weiß nur, dass ich mich nicht wohl fühlte.

Dann betraten wir alle den Friedhof, einschließlich zweier schielender Kinder, die ich nicht zuordnen konnte und die mich begrüßt hatten. Das eine von beiden schielte nur leicht, das andere schielte so stark, dass man es beim besten Willen nicht übersehen konnte, weil das Auge sozusagen haltlos in der Augenhöhle trieb.

Irgendeiner flüsterte etwas, ein anderer machte eine Bemerkung dazu, keine Ahnung, ob es um mich und mein T-Shirt *Bienvenidos* ging oder um Omas Tod.

Einen Augenblick lang dachte ich auch an Flucht. Es wäre ein Leichtes gewesen, mich der allgemeinen Aufmerksamkeit zu entziehen und dieses Jackett abzulegen, in dem ich schwitzte, weil gerade die Sonne herausgekommen war, die allerdings auch schon wieder verschwand. Während ich daran dachte und auf den Außenkanten der Füße lief wie auf Glasscherben, kam meine Cousine Alecsia auf mich zu und sagte: „Marco, es tut mir Leid“, als ob die Oma nicht auch ihre wäre und der Schmerz nur mich etwas anginge.

Ich nickte — was antwortet man auf ein „Es tut mir Leid“? „Danke“? — und stellte fest, dass auch sie elegant und dunkel gekleidet war, sie, die sonst immer in den letzten Zirkusfetzen unter die Leute ging und die ganze Zeit mit ihren Gruftie-Freundinnen auf den Stufen vor irgendwelchen Denkmälern, stillgelegten Theatern oder entweihten Kirchen herumhockte. Jetzt war sie normal, angepasst, auf Linie gebracht, war Teil der schmerzensreichen Parade von Tanten und Verwandten. Sieh einer an, dachte ich, während sie nach ihren neuen Regeln in einem nebelgrauen Kostüm vor mir stand, kein Gedanke mehr an die Speichelklümpchen, die sie beim Aussprechen ihrer erbitterten „P“s — Kapital, Patriarchat, proletarische Praxis — durch die Gegend gespuckt hatte, und an die Zeiten, in denen ungewaschene Haare politisch und die Haarlänge eine Prinzipienfrage gewesen war.

Alles bestand aus Anhöhen und Abhängen, aus Hügeln und Hubbeln. Die Gräber vermutlich nach Epochen angeordnet. Jede Epoche auf einer eigenen Höhe.

Ich weiß noch, dass mich der Friedhof an Lissabon erinnerte (aber dem durfte ich jetzt nicht nachgehen, sonst hätten sich meine Gedanken in einem weiteren Anderswo verfangen und das hätte mir gerade noch gefehlt).

Während ein Pfarrer — in Schwarz auch er, und da wurde mir klar, dass hinter meinem Rücken eine Verschwörung im Gange war — halblaut Vaterunsers, Gegrüßet seist du Marias und Ehre sei Gottes herunterrasselte, als wollte er den Job schnellstmöglich hinter sich bringen, trat plötzlich ein ziemliches Problem auf.

Ich bemerkte es mit leichter Verspätung, tatsächlich hatte ich mich wieder

ganz in mich zurückgezogen, vielmehr nach draußen, ganz weit draußen, in mein Anderswo, in meine Sammlung von Anderswos, aber als ich es bemerkte, erstarrte ich nur noch vor Peinlichkeit.

Um es kurz zu machen: Oma wollte einfach nicht ins Grab hineinpassen. Bei den Umstehenden machten sich Fassungslosigkeit und Verunsicherung breit.

„Diese Beerdigung muss stattfinden“, hatte schließlich Cinzio gesagt und seine Krawatte gelockert, während die Friedhofsangestellten mehrmals probierten, den Sarg zu neigen, und nachprüften, ob innen im Grab etwas war, das meiner Oma den Eingang ins Paradies versperrte.

Die Tanten waren allesamt am Zittern, Tante Erminia weigerte sich hinzusehen, Tante Fulvia wieherte immer noch vor sich hin und war in hysterisches Lachen ausgebrochen. Mir wurde die Aufgabe zugeschoben, sie fortzubringen, solange sie sich vor Lachen nicht auf den Beinen halten konnte, sie wieder in den Panda zu setzen und darin einzusperren.

Meine Mutter hätte gern mitgeschrieben, um alles haarklein ihrer Freundin Nunzia erzählen zu können, die normalerweise nichts kapierte, aber sobald sie den Braten roch und Tratsch im Telefonäther witterte, schwer auf Draht war.

Als ich nach Erledigung meines Gefängniswärteramtes zurückkam — die Tante hatte sich mit einer sozusagen postkomischen Resignation ins Auto sperren lassen, nachdem vor lauter Lachen die Kräfte sie plötzlich verlassen hatten —, fand ich Cinzio vor, wie er ohne Jacke und auf Knien seitlich den Sarg mit dem Hobel bearbeitete, sowie meinen Vater, der ihm zur Hand ging, aber noch vollständig bekleidet war.

Auch die Friedhofsangestellten legten sich jetzt ins Zeug, sie hatten weitere Hobel besorgt und alle anderen, die tatenlos umherstanden, aufgefordert, „wer will, außer den Damen, kann herkommen und mithobeln“.

Einer von ihnen arbeitete mit dem Stecheisen und schwitzte gewaltig. Jedem seiner Schläge folgte ein bedrohliches Knarren, als berste das Holz, doch er machte ungerührt weiter.

Alles war also am Schleifen und Hämmern, die Jacken hingen in den Bäumen, dazu onkelhaftes Gemurmel, die Stirnen schweißnass — mein Vater hatte es geschafft, die Miene, die er seit zwei Stunden zur Schau trug, trotz der Anstrengung unverändert beizubehalten —, und Cinzio hockte auf den Fersen und bewegte die Arme im schnellen Takt des Schreinerhobels vor und zurück.

An einem bestimmten Punkt tat der Sarg vor lauter Geruckel etwas, was

er nicht hätte tun dürfen. Unerwartet entglitt er allen, machte auf einen gut sitzenden Hammerschlag hin einen Satz und schlitterte, begünstigt durch einen Hobelschwung Cinzios, mit Karacho davon. Der Trauertorpedo sauste geradewegs eine Stufe tiefer, rollte in den Graben, und wie ein Gespenst glitt aus einer Öffnung in der Sargwand Oma hervor.

Dazu gesellte sich die wildgewordene Pandahupe, die wie verrückt gedrückt wurde: Tante Fulvia hatte wieder Kraft geschöpft und wollte bei der Veranstaltung partout nicht fehlen.

Im selben Augenblick hatte Cinzio sich mir zugewandt, was ich nicht gleich bemerkte, weil ich gerade in die Republik der Würdevollen Armut flog und er viele tausend Meilen weit weg war, er machte „ps!“ und zischte mich, als ich zu ihm hinübersah, an: „Bist du denn blöd? Hörst du nicht, dass sie hupt? Geh schon und hol sie raus, bring sie um oder mach sonst was mit ihr, Hauptsache, sie hört auf damit.“

Ich nickte, während er sich in Richtung Graben stürzte und bis zur Taille darin verschwand. Was sollte ich tun?

Ich ließ ihn zurück, wie er sich mit aufgekrempten Ärmeln im gerade einsetzenden Regen daran machte, Oma an den Achseln aus dem Kiesgrund des Grabens herauszuheien.

Als ich beim Auto ankam, hatte Tante Fulvia mit Sicherheit gerade einen hysterischen Anfall hinter sich, denn der Innenrückspiegel war abgerissen, der Sicherheitsgurt entrollt, und sie lag derangiert und konfus mit weit aufgefächerten Röcken ausgestreckt auf der Rückbank.

Ich drehte mich dort auf dem Vorplatz zum Friedhof um, und da machte mir mein Kopf noch einmal diesen Mixer, und in dem Mixer wirbelten Patrizio und seine Armbanduhr herum, die Terrasse und das Mädchen, das mich für Umberto Tozzi hielt, das Flugzeug und Oma, die sich einfach nicht verabschieden wollte und sich immer noch Zeit damit ließ, die Verwandten und ihre finale Schreinerei, kurzum, ein einziges, totales Durcheinander.

So bin ich ins Auto gestiegen, habe den Zündschlüssel umgedreht und unter dem Gewieher Tante Fulvias, des Tantenpferds mit dem zu großen Abstand zwischen Oberlippe und Nase, den ersten Gang eingelegt.

Und ab ging der Flug.

Fflur Dafydd

WOANDERS

In meiner Erinnerung wird es immer die Nacht von Mr. Huws und den Händen sein. Es ist oft schwierig festzustellen, welches Ereignis ein anderes nach sich zog, aber eines ist gewiss: Ohne Mr. Huws nächtliche Ruhestörung hätte ich nicht vier Uhr morgens im Garten hinter meinem Haus Unkraut gezupft. In dem Augenblick, als ein Paar Hände im Erdreich zum Vorschein kamen, war nur ein tobender Mann in einem blassblauen Schlafanzug zu hören, der wie verrückt in seinem Auto hupte. Der Lärm ärgerte mich aus mehreren Gründen, hauptsächlich, weil er in einen Moment der Klarheit eindrang, den ich unmittelbar zuvor erreicht hatte, dieses plötzliche Verstehen der kleinen Dinge, die einen Menschen isolieren. Dieser abgeschnittene Gedanke hinterließ ein Gefühl der Trauer um etwas, an das ich mich nicht wirklich erinnern konnte, und ein Gefühl der Abneigung gegen meinen sonst so liebenswerten Nachbarn.

Als ich kurze Zeit später durch das schweißbeschlagene Fenster seines Autos spähte, sah ich, wie Mr. Huws seinen rosafarbenen, lichter werdenden Schädel wieder und wieder gegen das Lenkrad schlug – tut! tut! tut! – dabei raschelte der blassblaue Schlafanzug in den schwarzen Ledersitzen, und die Schatten der Nacht tanzten um seinen Kopf. Ich klopfe. Im Fenster verschwammen die Bewegungen; rosa, schwarz, hellblau, rosa, schwarz, hellblau. Ich klopfe noch einmal. „Klopfen Sie nur“, durchbrach eine Stimme die Stille der Nacht, „das bringt rein gar nichts.“

Ich wandte mich um und sah seine Frau, die zusammengesunken in einem Gartenstuhl saß, ihre Augen glitten über ihre roten, verbrauchten Wangen. In diesen Augen spiegelten sich die Jahre, die sie damit verbracht hatte, an Autoscheiben zu klopfen.

Auch ich hatte mich langsam an Mr. Huws Mondbesessenheit gewöhnt.

Einen Monat zuvor, als der Mond beiläufig seinen dunklen Schleier fallen ließ, hatte ich ihn auf meinem Dach angetroffen, wie er gen Himmel wetterte, ungestüm fragend, wie man wohl Kontakt aufnehme mit der sturen, beinlosen Gegenwart des Mondes. Der Mond sei nicht nur am Himmel, er sei in ihm, so fluchte er, wölbe sich unter seinen Augenlidern, erhelle seine Träume. Er sei ziemlich lästig geworden, spottete er.

Das war Mr. Huws allerdings auch. Ich beobachte, wie die übliche Flut der Nachbarn über den Asphalt sickert. Zuerst kommt die einzig intakte Familie der Straße; Perdita, die Polizistin, die nicht einmal einen Toast isst, ohne die rechtlichen Folgen zu bedenken, und ihr Wirbelsturm von einem Haus-Ehe-Mann, dessen Name in Vergessenheit geraten ist zwischen all den belanglosen Schulfeiern und Elternabenden, und den man meistens in einem Strudel von familiären Verpflichtungen herumwirbelt sieht, wobei er Brille, Kinder und Einkäufe fallen lässt. Heute Nacht tragen sie jeder behutsam ein Kind über der Schulter. Nachdem Perdita den Tatbestand evaluiert hat, schält sie sich das Kind vom Arm und legt es über Wirbelsturms Schulter, wohin es perfekt passt, wie ein Legosteine. Sie geht beiläufig doch gezielt zum Auto. Sogar im Morgenmantel ist Perdita eine ernsthafte Polizistin.

„Mr. Huws, sind Sie sich darüber im Klaren“, fragt sie und wetzt dabei die Vokale wie ein Messer, „dass Sie gerade eine schwerwiegende Straftat begehen?“

Als er zum Trotz hupt, sehe ich, wie Marina, eine meiner Lehrerkolleginnen, plötzlich einer Erscheinung gleich aus einer dunklen Ecke auftaucht. Marina ist nicht wie die anderen Lehrer. Als ich ihr zum ersten Mal die Hand gab, konnte ich fühlen, wie meine Haut aufging wie Teig, um die ihre zu berühren. Ich hoffte, wir würden Freundinnen werden. Ich hatte mir ausgemalt, was wir wohl alles zusammen aushecken würden: in der hochsommerlichen Sonne sitzen, selbstgemachten Tomatenwein trinken, sich über das beschränkte Vokabular unserer Kollegen lustig machen, anspruchsvolle Menüs verfeinert mit Gemüse und Kokosmilch zubereiten, und dabei die ganze Zeit herzlich zusammen zu lachen über die Absurdität der Welt in der wir leben, und genau zu ergründen, was einen Menschen isoliert. Ich hatte ihr diese Straße empfohlen, damals, als Mr. Huws noch ein liebenswürdiger alter Mann war, der mittwochs gärtnernte und rot wie eine Rübe wurde, sobald eine Frau ihn ansah.

Die zweite Nacht nach Marinas Umzug verbrachten wir jedoch mit dem Versuch, Mr. Huws aus ihrem Schornstein zu holen. „Reden Sie nicht in diesem Ton mit mir, junge Frau“, fauchte er sie an, „ich tue Ihnen bloß einen Gefallen. Sie wollen doch nicht, dass der Mond seinen Hintern die ganze Nacht an Ihrem Fenster reibt, oder?“ Seitdem war Marina meinem Blick stets ausgewichen.

Ich sehe sie jetzt, wie sie in der Mitte der Straße steht, ihr blondes Haar grellweiß im Mondlicht. Ekelhaft schön, bösartig umwerfend.

„Marina! Wie geht's?“

„Oh, hi Melissa. Ich hab' dich gar nicht bemerkt.“ Sie trägt einen cremefarbenen Umhang, ihr Gesicht gepudert vom Mondlicht. Ich sollte sie mit meinen Fingern streifen, um herauszufinden, ob sie wirklich existiert.

„Wie läuft's in der Schule?“, frage ich, wobei ich natürlich weiß, dass sie absolut gewissenhaft, engagiert und beliebt ist. „Wie findest du die Kinder?“

„Sie sind schon in Ordnung. Es gibt natürlich immer ein paar Rabauken, aber niemand, mit dem ich nicht fertig würde. Ganz schön kalt hier, nicht? Ich denke, ich gehe wieder ins Bett.“

Und mit einer abrupten Bewegung setzt sie einen cricketballgroßen Punkt unter unsere Unterhaltung.

Die Sensationslust nimmt ab, die Straße leert sich. Mr. Huws schläf mit dem Kopf auf der Hupe ein, und sein Mondgeheul hallt durch die ganze Nacht. Mrs. Huws löst sich auf in gelösten Laken, Perdita ereifert sich über das Unvermögen der Bürgerkomitees im Viertel, während der Wirbelsturm lüstern über sie fegt, und Marina verbrennt sich die Zunge an ihrem Erdbeertee.

Ich hingegen vertiefe mich in meine frühmorgendliche Gartenarbeit und entdecke ein Händepaar im Garten hinter meinem Haus.

Am nächsten Tag kommt Mrs. Huws vorbei. Sie übernimmt es immer, sich zu entschuldigen. Ihr Mann wacht jeden Morgen auf mit einem reinen Gewissen und einem unerschütterlichen Gemüt und hat keine Ahnung,

dass er schlafwandelt. Er ist felsenfest überzeugt, so gut geschlafen zu haben wie seit Jahren nicht, und da er es immer vor Morgengrauen zurück ins Bett schafft, hat er auch keinen Anlass, etwas Gegenteiliges zu glauben. Er wacht auf, gähnt und dreht sich zu seiner Frau, ist erstaunt, die feuchten Spuren der Angst und Verwirrung in ihren Augenwinkeln zu sehen. Er schreibt sie der allgemeinen Lähmung angesichts eines weiteren Tages einer zermürbenden Ehe zu, er setzt sich auf, reibt sich die Augen und sagt: „Es gibt nichts Schöneres, als den Tag mit einem Frühstücksei zu beginnen.“

Den kalten Blick jedes einzelnen Nachbarn schreibt er genereller Abneigung zu. „Das war schon immer eine ungesellige Gegend“, dröhnt seine Stimme hinter der Gartenmauer hervor.

Jetzt steht Mrs. Huws also in meiner Tür mit einem Gesicht wie eine gesprungene Autoscheibe. „Es tut mir wirklich Leid wegen letzter Nacht“, sagt sie, und ihr falsches Gebiss schaukelt unsicher auf dem Rücken ihrer Zunge, „Sie wissen, wie er ist. Er kann sich wirklich an nichts erinnern. Na ja, und es kommt nur einmal im Monat vor.“

„Aber es wird schlimmer, Mrs. Huws...“

Ich stelle mir plötzlich Mr. und Mrs. Huws als junges Paar auf ihrem ersten gemeinsamen Ausflug vor, irgendwo an einem verlassenen, windigen Strand, vor Liebe und Schönheit erschauernd, ihre Haare nass und salzig an ihren Schultern. In Freud und Leid, echot das Meer. Mein Herz wird von den Gezeiten hinweggespült.

„Ich verstehe, dass es schwierig ist“, fahre ich fort, „und natürlich gebe ich Ihnen oder Ihrem Mann keine Schuld ... aber ...“

Sie heimst schnell das Wort „verstehe“ ein. Nur das braucht sie. Ich sehe, wie sie zum nächsten Haus geht, ihre kalten, glasigen Augen auf die folgende Aufgabe vorbereitet. Ich bemerke, dass sogar ihr Gang entwaffnend wirken soll.

Gerade als ich die Tür schließen will, sehe ich Marina. Ich rufe sie. Ich weiß nicht, warum ich das tue. Die Stimme kommt von einem geheimnisvollen, unbeschriebenen Ort in meinem Inneren, und zum ersten Mal spüre ich etwas Fremdes, Distanziertes in mir. Etwas, dass unbedingt will, dass sie hereinkommt, damit ich mit ihr meinen seltenen, kostbaren Fund teilen kann.

Sie hebt den Blick. Sie schaut mich einen Moment an, lächelt, und kommt herüber. Na endlich, denke ich, na endlich. Dann, plötzlich, zerbricht ihr Lächeln auf dem Asphalt.

„Oh, entschuldige. Ich hab' dich verwechselt.“

Man findet nicht jede Nacht ein Paar Hände in seinem Garten. Ich hätte in vielerlei Hinsicht dankbar sein sollen, zuallererst Mr. Huws dafür, dass ich mit solcher Heftigkeit gegraben habe. Ich entschied mich, das Gesehene in mich aufzunehmen und die Sache für mich zu behalten. Die Hände ähnelten Lilien so sehr, dass es mir schien, als gehörten sie hierher, als ein kleiner Teil einer viel größeren Schöpfung. Es wäre ein Verbrechen, sie auszureißen. Irgendetwas an ihnen war so vertraut. Etwas, das ich nicht benennen oder in Worte fassen konnte, sondern das auf meiner Zungenspitze müßig verharzte, ohne jegliches Verlangen, sich in die Luft zu erheben.

Langsam, behutsam, bedeckte ich sie wieder.

Es ist Mittagspause im Lehrerzimmer. Ich belausche eine ausgeschmückte Version der Geschehnisse der letzten Nacht.

„Er ist ein echtes Mondkalb ... verzeiht das Wortspiel ... und er hat so eine jämmerliche, kleine Frau, die sich immer entschuldigen kommt, einem in den Hintern kriecht und dann sagt, dass er sich an nichts erinnern könne, wie praktisch...“

Ihre Zuhörerschar, drei milchgraue Männer und zwei entgesichtige Frauen, lacht schallend.

„Das ist Sache der Polizei“, sagt Mathe Molly, während sie vor Phil, dem Physiker ihre Brüste streichelt. „Glaubst du, dass die eine größer ist als die andere?“

Phils Augäpfel fallen wie Murmeln zu Boden.

„Im Viertel wohnt eine Polizistin. Ziemlich lästig.“

„Macht das nicht alles einfacher?“, erkundigte sich Gorilla. Keiner wusste, welches Fach er unterrichtete.

„Sie hat keine wirkliche Handlungsvollmacht. Nicht zu dieser

nachtschlafenden Zeit.“

„Polizistinnen, die ... die *beschuldigen* einen immer gleich, stimmt's?“, bemerkte Cyber Cynthia, während das Gehörte sich einen Weg durch die leeren Gänge in ihrem Hirn bahnt.

Die Pausenglocke läutet.

An diesem Abend, während ich die Hände hütete, tauchte Mr. Huws rosafarbener Kopf über der Gartenmauer auf. Es war zu spät, um eine Ausrede zu erfinden, ich war ertappt worden.

„Melissa“, knurrte er, als ob er einen Blumendieb ausschimpfte, „verraten Sie mir vielleicht, was hier los ist? Ich habe Sie beobachtet, wissen Sie. Seit Wochen. Wie Sie da knien. Immer auf diese Stelle starren.“

Ich will etwas sagen, um diesem Augenblick eine andere Wendung zu geben. Ich suche verzweifelt nach einem einzigen Wort mit dem Gewicht des ganzen Himmels, um Mr. Huws in den Boden zu versenken.

„Sehen Sie sie denn nicht?“ Der Satz tropft jämmerlich von meinen Lippen.

„Ich finde Ihr Benehmen sehr verdächtig. Ich werde das wohl melden müssen.“

Es war daher nur eine Frage der Zeit. Innerhalb weniger Stunden würde ich gezwungen sein, die Dinge in einem anderen Licht zu sehen; ein Paar Hände in meinem Garten für unnatürlich zu halten, für etwas, das Spekulationen und Neugier hervorruft, ironischen und desinteressierten Diskussionen bei Kartoffelbrei an Donnerstagabenden geweiht ist. Unterdrücktes Gelächter im Lehrzimmer herausfordert. Keiner würde verstehen, dass sie Teil meines Lebens waren. Dass ich sie fühlen konnte, wie sie mein Haar streichelten zwischen meinen Träumen, wie diese weißen Handflächen mein Gesicht liebkosten, mich willkommen hießen an jedem neuen, strahlenden Tag. Dass ich sie hörte, wie sie sich des Nachts ihren Weg aus der Erde bahnten, im Schatten herumkrochen wie ein weißes, augenloses Geschöpf. Mich beschützten vor den schrecklichen Schwestern der schwarzen Nacht, den tödlichen Tänzern der Dämmerung.

Am nächsten Nachmittag war der Garten voller ungebetener Gäste. Ms. Huws schenkte Pastinakensuppe über die Gartenmauer hinweg aus, Perdita verhörte sie in ihrer üblichen, akribischen Art, und Wirbelsturm und seine Kinder klebten den Nachbarn heimlich Zettel auf den Rücken. Mr. Huws hatte den Blick auf den Boden gerichtet. Marina sah der Pantomime stumm von ihrem Fenster im oberen Stock zu.

Das Fehlen der Hände beunruhigte mich.

„Wonach suchen wir hier eigentlich?“, fragte Perdita und stocherte mit ihrem silbernen Stock in der Erde herum. „Sie wissen, dass es eine Straftat ist, irreführende Informationen zu geben.“

„Henry hat gesehen, wie sie etwas ausgegraben hat“, sagte Mrs. Huws selbstgerecht.

„Ich habe gesehen, wie sie etwas ausgegraben hat.“ Mr. Huws Gesicht brannte vor Zorn.

Wir sahen alle auf den reglosen, unversehrten Boden.

„Es könnte eine Leiche gewesen sein“, sagte der Wirbelsturm-Ehemann. Alle blicken ihn verblüfft an, als ob „Leiche“ ein Fremdwort wäre. Perdita lacht.

„Eine Leiche! Ha ha! Was macht man bloß mit diesen Hausmännern, frage ich Sie? Zu viele Krimiserien am Nachmittag, fürchte ich! Solltest du nicht einen etwas konstruktiveren Beitrag leisten? Mittagessen kochen, zum Beispiel?“

Sie gibt seinem Hintern einen schallenden Klaps, bevor sie den Rest ihrer Familie mit dem silbernen Stock aus dem Haus scheucht.

„Sie führen doch was im Schilde, Fräulein“, schreit Mr. Huws mich an, „und ich werde herausfinden, was es ist, passen Sie bloß auf.“

Er knallt anklagend die Tür zu.

Mrs. Huws verlangt ihre Becher zurück; und wieder einmal gehört der Garten mir allein.

Es war schon dunkel, als Marina kam. Es war aus ihrer unnatürlichen,

gekrümmten Haltung, wie sie da in meiner Tür stand, ersichtlich, dass die Neugier gesiegt hatte über ihre Abscheu; als ob sie glaubte, dass ihr Hass in dieser Position weniger sichtbar wäre.

Ich spreche ihren Namen so aus, wie man ihn richtig ausspricht. Als ob mein Mund voller Salz wäre.

„Also, darf ich reinkommen?“

Der Mond steht am Himmel, der Rasen glänzt silberig. Sie sind wieder da. So rein wie eh und je. Ich sehe, wie sie zum Licht streben, gefaltet zum stummen Gebet. Sie kniet vor ihnen nieder. Ich stelle mir vor, dass das der Anfang ist. Bald wird sie meine Einladung auf ein Tässchen annehmen, wir werden unsere Sommerschuhe abstreifen, auf dem Rasen sitzen und über die Missstände im Bildungswesen diskutieren. Und uns fragen, was einen Menschen isoliert.

Aber meine Träume schmelzen beängstigend, wie Plastikschuhe auf einem Heizgerät.

„Da ist nichts“, sagt sie und erhebt sich, um meinem Blick zu begegnen.

„Was heißt, da ist nichts?“ Die Schuhe erstarren, werden fest. Wieder spüre ich das Ziehen an diesem geheimnisvollen, versteckten, unbeschriebenen Ort in meinem Inneren.

„Das heißt, *hier ist nichts*. Du hast das erfunden. Damit man dir Beachtung schenkt. Damit man dich mag.“

Ich trete langsam einen Schritt vor. Aus meinen Augenwinkeln sehe ich etwas Unglaubliches. Ich sehe, wie die weißen Hände tanzen, lebendig werden, aus dem Beet hervorschließen. Und nun erschien mir alles absolut einleuchtend. Endlich wusste ich, wem diese Hände gehörten. Ich wusste, *warum* sie existierten, und wie meine Geschichte enden würde. Ich wusste genau, was einen Menschen isoliert.

In diesem Augenblick sprang Mr. Huws auf die Mauer. Sein Schlafwandeln hatte wieder den Höhepunkt erreicht. Er hatte einen Lautsprecher in der Hand und schrie: „Der Tod steht ihr gut! Der Tod steht ihr gut!“, stürzte dabei von der Betonmauer, während Wirbelsturm auf seiner Frau auf und ab schwang, während ihre zwei Kinder weiße Schokoladenmäuse beim Licht einer Taschenlampe knabberten, während Mrs. Huws verträumt und

entrückt in ihrem Wohnzimmersessel liegt. Die ganze Zeit rückte Marina näher und näher und näher heran an die weißen, zielstrebigen Hände hinter ihr, so nahe, dass sie ihre Knöchel zu fassen bekommen. Und irgend etwas in dieser Berührung kam mir viel zu vertraut vor.

Ihr Schrei wurde übertönt von Mr. Huws' Ankündigung, dass er sich beim Mond als Küchenhilfe verdingen werde.

„Und dann sagte sie nur, ihr könnt mich alle mal! Ich bleibe hier keine Minute länger. Ich ertrag' das nicht. Und weg war sie. Hat noch in derselben Nacht gepackt, und ging. Das ist ja so aufregend, oder? Heim und Arbeit zu verlassen nur wegen so eines Mondkalbes – entschuldigt das Wortspiel. Ich glaube, sie wollte nur beachtet werden, ehrlich. Wollte, dass man sie mag.“

Meine Zuhörerschar, drei milchgraue Männer und zwei entengesichtige Frauen, lacht schallend.

„Ich fand sie schon immer ein bisschen komisch“, gestand Mathe Molly und rieb ihre Beine vor Phil, dem Physiker.

„Sollte ich sie lieber rasieren oder wachsen, Phil?“ Phils Augen schwingen wie ein Pendel.

„Hat sie gesagt, ob sie wiederkommt?“, fragt Gorilla desinteressiert.

„Sie sagte, das wär' der schlimmste Ort, an dem sie je gelebt hat. Sie würde lieber ... woanders wohnen.“

„Nun ja,“, seufzte Cyber Cynthia und verschloss ihr Lächeln in ihrem Laptop, „kein großer Verlust, oder?“

Die Pausenglocke läutet.

Ich gehe zur Tür des Lehrzimmers. Als ich meine Hände auf dem Türgriff sehe, muss ich unwillkürlich an ein anderes Händepaar denken, jenes, das mein Verbrechen ermöglichte. Diese Hände, die jetzt tief im Erdreich vergraben sind, für immer von der Außenwelt abgeschnitten. Endlich vollendet. Die Verschmelzung von Schwarz und Weiß, die perfekte Mischung. Und wieder einmal überzeuge ich mich, dass meine Tat absolut logisch war. Schließlich waren es *ihre* Hände. Sie gehörten zu ihr, und sie gehörte zu ihnen.

In jener Nacht wurde mir alles klar. Dass die Hände vielleicht gar nicht existiert hatten, bis ich ihre wahre Bestimmung kannte, dass sie lediglich für etwas anderes standen. Das plötzliche Auftreten von etwas Ungewohntem im Gewohnten, war das nicht letztendlich das, der eigentliche Kern dessen, was einen Menschen isoliert? Ich fühlte mich nicht schuldig. Mr. Huws erinnerte sich am nächsten Morgen an gar nichts und gab seiner Freude über Marinas plötzliche, wortlose Abreise deutlich Ausdruck. Ich fühlte mich wie ein Kreuzfahrer der Nacht, der seine Pflicht tun musste, um das Gleichgewicht im Viertel wiederherzustellen. Marina hatte nur ihre Bestimmung erfüllt, und sie hatte mir meine verdeutlicht. Es war eine rein rationale Tat. Alles war absolut einleuchtend.

So einleuchtend wie ein Paar Hände im Garten.

Gunnhild Øyehaug

ZU ZWEIT

Zehn vor eins in einer Nacht im November dreht Edel durch. Sie hat seit zehn nach zwölf mit verschränkten Armen am Fenster gestanden, und abwechselnd zur Auffahrt hinabgesehen, und auf die Uhr, die sie am Arm trägt. Einige Zeit zuvor lag sie in ihrem Bett, ein Buch an die Brust gepresst und die Augen fest geschlossen, und fühlte sich gut, groß, weit geöffnet. Dann stand sie auf, um Schnee zu schaufeln, damit Alvin sofort in die Garage fahren konnte, ohne vorher anhalten und sich den Weg freischaufeln zu müssen. Sie wollte *eine Hand ausstrecken* – sie musste diese Formulierung benutzen, als sie daran dachte, was sie wollte, es war ein Klischee, aber völlig zutreffend, das war es, was sie wollte: Sie sah ihre eigene kleine Hand vor sich, die ausgestreckt wurde, und Alvins Hand, Alvins große, gute Hand, die sie ergriff. Tränen traten ihr in die Augen bei dem Gedanken an die beiden einander haltenden Hände und all das, was sie symbolisierten. Und das Schneeschaufeln, das Schneeschaufeln symbolisierte, dass sie wieder Platz für ihn machte, wurde ihr klar. Sie machte wieder Platz für ihn: Nachdem er sie um Verzeihung gebeten und gesagt hatte, von nun an gebe es nur noch sie, und keine andere, hatte sie ihm erlaubt, als Vater von Thomas in ihrem Leben zu sein, als jemand, mit dem sie das Haus teilte, als jemand, dessen Blick sie beim Frühstück hartnäckig auswich, und dem sie gelegentlich die Schuhe zutrat, wenn sie im Flur an ihnen vorbeinging. Sie schaufelte und schaufelte, und während sie schaufelte, schaute sie zur Doppelgarage hinauf und dachte, dass die Garage das Ziel symbolisierte, im Moment bereitete sie ihm nur den Weg, sie war die Garage, zu der er heimkehren konnte. Ihr kleines Auto stand bereits in der einen Hälfte der Garage geparkt, und wenn sein Auto in der anderen stand, war alles, wie es sein sollte. Ihr kleines Auto an der Seite seines großen Autos. Sie lief durch den ungeräumten Schnee zur Garage hinauf und schaltete das Licht an, und betrachtete das kleine Auto, das dort alleine stand und

wartete, und musste weinen, während sie den restlichen Weg bis oben freischaufelte.

Das war vor vierzig Minuten. Jetzt schneit es heftig, der Schnee fällt so dicht, dass es aussieht, als lägen die Schneeflocken aufeinander, zu zweit, zu dritt, zu viert fallen sie durch die Luft, bis sie ganz stumm und abrupt im Schnee landen. Die Auffahrt ist zugeschneit, in nur vierzig Minuten. Und er, für den sie geschaufelt und Platz gemacht hat, ist nicht hier, und es ist für Edel eine himmelschreiende Tatsache, dass die Dinge *nicht* so sind, wie sie sein sollten: Er hätte vor vierzig Minuten hier sein sollen. Die letzte Fähre legte um zehn vor halb zwölf an, und man brauchte eine Dreiviertelstunde, um vom Fährhafen hierher zu fahren – wenn man großzügig rechnete: Er hätte mit anderen Worten um zehn nach zwölf hier sein sollen, als sie fertig war mit dem Schneeschaufeln und wach und rotwangig am Fenster stand, mit einem großmütigen und beinahe verliebten Gesichtsausdruck.

Die Minuten, die von zehn nach zwölf an verstrichen, zogen diesen verliebten Ausdruck langsam aus ihrem Gesicht, so wie ein Netz aus dem Wasser gezogen wird, und in der dreißigsten Minute nach zwölf war ihr Gesicht dann endgültig nicht mehr großmütig, als sie sein Handy anrief, und es in der Brottrommel in der Küche klingeln hörte. Da weinte sie vor Wut, sie, in der eine Stunde zuvor noch keine Wut gewesen war, als sie im Bett lag und sich gut, groß und weit geöffnet fühlte, und ihr die Idee kam aufzustehen, um Schnee zu schaufeln. Es gab in diesem Moment, in der dreißigsten Minute nach zwölf, nichts in diesem Körper mit den verschränkten Armen, was an die gute, helle Größe erinnert hätte, die sich vor mehr als einer Stunde in ihr geöffnet hatte, als sie im Bett lag und *Birthday Letters* las, von Ted Hughes. Ted Hughes, englischer Dichter, schrieb dieses Buch für seine verstorbene Ehefrau Sylvia Plath (auch sie eine Dichterin). In diesem Buch brachte er seine Liebe zu Sylvia zum Ausdruck, die sich vor allem auch deshalb das Leben genommen hatte, weil sie empfand, dass sie fehlte, diese Liebe, sie glaubte, dass er sie nicht liebte, dass er sie betrog, was er auch tat, und am 11.

Februar 1963 legte sie ihren Kopf in einen Gasofen, und nahm sich das Leben. Die englische Presse und viele Menschen haben in allen Jahren danach Ted Hughes die Verantwortung gegeben, und ihn angeklagt, weil er nicht darüber sprechen wollte, nicht einmal, um seine Reue zu bekunden, um Verzeihung zu bitten, nichts dergleichen. Man hat ihm für seine Lyrik Preise verliehen, aber man hat ihn mit Augen angesehen, die mit Sicherheit, einigermaßen deutlich, ausgedrückt haben, was man

von seinem Verhalten hielt. Edel ist eine von denen gewesen, die Groll auf Ted Hughes gehegt haben. Sie hat Sylvia Plath geliebt, und hat Groll auf Ted Hughes gehegt. Sie hat es als eine gewisse Erleichterung empfunden, dass es auch bei bekannten Dichtern Geschichten gab, die ihrer eigenen entsprachen. Sie, eine kleine Buchhändlerin in einer kleinen Ortschaft, hat sich in einer bekannten Dichterin wiedererkannt, Plath, – es gibt Verbindungen zwischen den Menschen, hat sie gedacht: Auch die erfolgreichen Dichter in den großen Städten gehen nach Hause und verzweifeln, auch die erfolgreichen Dichter brausen auf und werfen Dinge an die Wand. Dass sie weinen und sich klein, ganz klein fühlen, und betrogen, dass sie Steine sein wollen, die bis zum Grund sinken und dort liegen bleiben, hat sie als eine Erleichterung empfunden. Und dann dieses Grauenvolle: dass Sylvia Ted verdächtigte, und dass sie Recht hatte. Was besagt, dass es möglich ist: zu verdächtigen, und Recht zu haben.

Doch dann las sie *Birthday Letters*. Mit größtem Groll hob sie das Buch mit den roten Mohnblumen auf der Vorderseite aus dem Pappkarton mit bestellten Büchern, und mit dem größten Widerwillen öffnete sie das Buch und las das erste Gedicht. Sie wusste nicht, wie es kam, aber nachdem sie eine Weile gelesen hatte, wurde ihr Folgendes klar; obwohl er sie betrogen hat, muss er sie geliebt haben, hat er sie *gesehen*, all die kleinen und großen Dinge gesehen, die sie tat und empfand, und hätte sie das nur gewusst, Sylvia, als sie all diese Dinge tat, von denen sie nicht wusste, dass sie gesehen wurden! Als sie zum letzten Gedicht gelangte, stellte sich heraus, dass die roten Mohnblumen auf der Vorderseite auf dieses letzte Gedicht verwiesen, auf die roten Mohnblumen, die Sylvia geliebt und als ein Symbol für das Leben selbst gesehen hatte: Und am heutigen Abend, als sie, Edel, im Bett lag und das letzte Gedicht las, fühlte sie sich wie jemand, der es für sie sah, in einem Strom von Wärme und Dunkelheit aus dieser Stimme, die *sah* und *sprach*, die wirbelte und wirbelte, hinab und hinab, bis sie am Ende fast nicht mehr atmen konnte vor drückendem Glück oder drückender Traurigkeit: Dies Ist Das Leben, Man Wird Darin Geliebt und Man Wird Darin Betrogen, So Ist Das, Ich Muss Das Akzeptieren, Ich Akzeptiere Es: Das Leben ist Gut, Schwer, und **Hässlich!** Sie dachte: Das heißt Akzeptieren! Der Begriff „Akzeptieren“ strahlte in ihrem Inneren ungefähr so, wie Sonnenlicht abrupt durch die Wolkendecke starrt, einen Spalt öffnet und wie ein leuchtender Brautschleier in den Fjord hinunterströmt. Das ist Gott, dachte Edel, und sie war kurz vor dem Platzen, sie presste das Buch fest an die Brust und

schloss die Augen und fühlte sich weit geöffnet. Sie fühlte sich auch von etwas anderem überwältigt, und musste ein Stichwort auf einem Papier notieren: „Die Kraft der Literatur“.

Ursache dafür, dass Edel das gute, große Gefühl des Begriffs „Akzeptieren“ verlassen und stattdessen völlig die Kontrolle über sich verloren hat, ist, dass sie eine Szene zwar nicht sehen, aber doch erahnen kann, die sich in einem Haus an einem Fährhafen etwa zu der Zeit abspielte, als sie die Auffahrt freischaukelte, 45 Minuten Fahrzeit von der Doppelgarage entfernt, die zu dieser Auffahrt gehört. Die Szene, die Edel ahnte, als sie durchdrehte, aber nicht sehen konnte, bot folgenden Anblick: Ihr Mann, Alvin, stand hinter Susanne, die in dem einzeln stehenden Haus am Fährhafen wohnt, 45 Minuten Fahrzeit von der Doppelgarage entfernt. Beide waren nackt. Susanne stand vorgebeugt und hielt sich an einer Fensterbank fest. Alvin stand aufrecht und hielt ihre Hüften fest. Alvin dachte, dass es nicht seine Absicht war, dass dies geschehen würde, es war nicht seine Absicht, er würde sofort nach Hause fahren, er würde nicht bei Susanne vorbeischauen, nur um Hallo zu sagen und zu hören, ob sie sehr traurig darüber war, dass er nicht mehr zu ihr kam, ob es ihr im letzten halben Jahr gut ergangen war, und zu sagen, dass es schwierig, nahezu unerträglich war, nach getaner Arbeit einfach an ihrem Haus vorbeizufahren, dass er oben in der Fahrerkabine der Fähre stand und guckte, ob er zu ihr hineinsehen konnte, jeden Abend, wenn bei ihr Licht brannte und alles andere rundherum dunkel war, und ihr Haus gleichsam wie ein kleiner Stern am Himmel auf ihn zukam, aber dass es wie gesagt nicht mehr ging, er musste an seine Familie denken, Edel hatte gedroht, ihn zu verlassen und Thomas mitzunehmen, und das wollte er nicht, er musste seine Liebe für Thomas opfern, so war es schlichtweg, dies waren die Dinge, die er sagen würde, er musste Verantwortung für seine Familie übernehmen, das war es, wofür er sich entschieden hatte, nach einer langen und schweren Zeit, während der er viel nachgedacht und gezweifelt hatte, er würde sie nicht ins Haus begleiten und so stehen, wie er jetzt stand und ihre Hüften fest hielt, den Schwanz zwischen ihre Beine gepresst.

Thomas – für den Alvin seine Liebe opfern, demzuliebe er nicht so stehen würde, wie er jetzt steht – schläft. Er ist den ganzen Nachmittag draußen unterwegs gewesen und hat Lose verkauft, während es schneite, und die ganze Zeit dachte er immer nur an die Arche Noah, die sie in der Schule

durchgenommen hatten. Er hat an Giraffen und Leoparden gedacht, er hat an Nashörner gedacht und davon geträumt, sie zu streicheln, und auf ihrem Rücken sitzen, ihr Nashorn anfassen zu dürfen. Er hat gedacht, dass dieses Boot riesengroß sein muss, weil der Lehrer mit Ja geantwortet hat, als Thomas ihn fragte, ob es größer war als das Hotel. Er hat sich gefragt, ob auch zwei Ameisen dabei waren. Und zwei Läuse! Jetzt liegt er zusammengerollt wie ein kleiner Fötus und träumt von Krokodilen. Krokodile waren nämlich auch dabei, er hat danach gefragt. Er träumt von einem mächtigen Krokodil, das Krokodileier in ein Nest gelegt hat, während Edel durch das Wohnzimmer rast, und die Treppen zum Schlafzimmer hinaufläuft. Sie zieht eine Hose und einen Pullover an, streift Schuhe über, knallt *Birthday Letters* so fest sie kann gegen die Wand. Alvin kommt, auf Susannes Po. In einem der Krokodileier pickt das erste Krokodiljunge sich durch die harten Eierschalen. Ein Nashorn steht lange da und sieht einem anderen Nashorn hinterher, das plötzlich einfach gegangen ist, zur großen Tür in der Arche hinaus, und das Nashorn, das stehen geblieben ist, weiß nicht warum. Thomas ruft Noah zu: Warte! Warte auf das zweite Nashorn! Er zerrt an Noahs Gewand. Dann läuft er zur Tür, um es zurückzuholen. Das Nashorn, das stehen geblieben ist, lässt sich mit einem lauten Knall mit dem Hinterteil auf den Boden fallen.

Thomas steht mit zerzausten Haaren in der Tür. – Da hat was geknallt, Mama, sagt er. – Das war ein Buch, das ich gegen die Wand geworfen habe, antwortet Edel. – Warum hast du es gegen die Wand geworfen, fragt Thomas. – Ich war wütend, sagt Edel. – Es war ein schlechtes Buch. Ein miserables, miserables Buch. Zieh dich an, Thomas, wir müssen los, Papa holen. – Warum, fragt Thomas. – Sein Auto hat eine Panne und er ist noch nicht nach Hause gekommen. Beeil dich, sagt sie, und Thomas sagt, dass er nicht will, er muss schlafen! Wenn er jetzt nicht schläft, wird das Nashorn vielleicht für immer wegbleiben! – Du kannst im Auto träumen, sagt Edel. – Aber dann ist nicht sicher, dass ich das Gleiche träume! sagt Thomas. – Doch, klar. Ich helfe dir beim Anziehen, sagt sie und packt ihn hart am Arm, sie zittert am ganzen Leib. – Ich will das Gleiche träumen! quengelt Thomas.

Susanne bibbert. Sie zittert am ganzen Leib. – Alvin, sagt sie und dreht sich zu ihm um und will, dass er sie umarmt. – Ich liebe dich, flüstert sie in seinen Nacken, – ich wusste, dass du zurückkommen würdest. Er umarmt sie fest und sagt nichts. – Ich kann das nicht sagen, sagt er schließlich.

– Du weißt, dass ich gesagt habe, dass ich nicht kann. Es wäre falsch. Du würdest dir Hoffnungen machen, du weißt, ich würde gerne, aber Thomas ... Sie nickt und sieht ihn an, er sieht, dass sie nicht wirklich erfreut ist. Aber sie sagt sich, dass sie alles ertragen kann, und dass er das sehen soll, ihrem Gesicht ansehen soll, wie großmütig sie ist. Vielleicht wird ihn dies spüren lassen, im Grunde seines Herzens, dass er sie liebt, und dass es unmöglich, unmöglich ist, sie zu verlassen. Sie sieht ihn mit einem großmütigen Gesichtsausdruck an.

- Verdammt, jetzt muss ich nochmal Schnee schaufeln! schreit Edel. - Verdammter Mist, Mist, *Mist!*"

Sie fährt im Schneetreiben durch den Ort, die Scheibenwischer bewegen sich rasend schnell hin und her, unter dem einen häuft sich in einem Dreieck Schnee an, bald wird sie sicher aussteigen und ihn wegbursten müssen. Dreieck! Natürlich muss sich direkt vor ihren Augen ein symbolisches Dreieck anhäufen! Sie schnaubt. Ted Hughes, sie schnaubt, dass sie so dumm sein konnte. Oh, *das Leben*, nicht wahr, Oh **Hässlich**, Oh, Gut, Oh, Schwer, es ist nichts von all dem, es ist bloß Idiotie, und Mist. Und äußerlich besteht es aus Körpern, Skeletten mit Fleisch, die dies und das tun, und nichts hängt zusammen. Das, denkt Edel, und lacht für sich ein trauriges Lachen, werde ich am Montag im Seminar sagen.

– Mammaaa, beklagt sich Thomas, sie hat ihn geweckt, er liegt quer auf der Rückbank unter einer Decke, sie hat ihm erlaubt, ohne Gurt zu liegen. – Schlaf jetzt, sagt sie. Sie hat an der Hochschule im Nachbarort ein paar Stunden in englischer Literatur belegt, und bis zu diesem Moment großen Wert auf das Seminar „Das Symbol in der Literatur“ gelegt. Es ist wahr gewesen, hat sie gefühlt, dass man das Symbol nicht einfach abtun und dann erklären kann, es sei ein antiquierter romantischer Gedanke, Dinge könnten zusammenhängen, der Ausdruck, und der Inhalt, dass etwas für etwas anderes stehen könnte; eine Rose für die Liebe, ein Meer für das Leben, ein Kreuz für den Tod, aber jetzt reizt sie das, denn als ihr bewusst wird, dass von den beiden Fahrbahnen der Straße, die entlang des Fjords zum Fährhafen führt, nur ihre Straßenseite geräumt ist, denkt sie augenblicklich, *verhält es sich so*, lässt es sich so deuten, ist seine Straßenseite blockiert, kommt er nicht zurück, kann nur sie ihn erreichen, er sie jedoch nicht, ist seine Fahrbahn so zugeschneit, verhält es sich so? Sie wird mutlos, lässt es sich so deuten? Nein, sie weigert sich, diese Straße zu lesen! Es ist nur eine Straße, denkt sie, eine idiotische Straße,

ohne übertragbare Deutung. Mist und Idiotie, und äußerlich; Asphalt. Sie hätte sich gewünscht, an ihrem Rückspiegel hing ein plüschiger Würfel, oder ein Wunderbaum, das sinnloseste, was sie sich vorstellen kann, wenn sie in den Ort zurückkommt, wird sie an einer Tankstelle Halt machen und einen Wunderbaum kaufen, und er wird sie hieran erinnern, es wird diesen Abend herausheben, an dem sie sich vom symbolischen Denken verabschiedet hat und von – was, was ist es, wovon sie sich außerdem verabschiedet? Ihre Ehe? Aber sie ist doch unterwegs, um ihn zurückzuholen, warum tut sie das eigentlich, soll sie zurückfahren und lieber die Tür abschließen, sodass er in der Garage schlafen kann, soll sie nicht mehr weiterfahren, soll sie einfach stehen bleiben, warum hat sie so reagiert, es muss das am wenigsten durchdachte sein, was sie je getan hat, sie hat es einfach getan, und was soll sie jetzt tun, soll sie weiterfahren? Sie fährt langsamer, während sie sich einer lang gezogenen Kurve nähert, sie sieht orange Pulsschläge in den Bäumen auf der anderen Straßenseite, das muss der Schneepflug sein, sie hat Angst vor Schneepflügen, also hält sie fast an, und lässt den Schneepflug auf der anderen Straßenseite vorbeobrausen, der Schnee saust auf der anderen Seite über die Leitplanke und trifft die Bäume, und ihr treten Tränen in die Augen, ganz gegen ihren Willen, *denn jetzt wird seine Fahrbahn auch geräumt*.

Alvin betrachtet Susannes Gesicht, sie sieht so flehend aus, dass er sich schämt, er küsst sie auf die Wange und geht seine Unterhose suchen.

– Was hast du in letzter Zeit so gemacht, sagt er, und Susanne hebt ihren BH vom Boden auf, wobei sie den Bauch einzuziehen versucht. – Nichts Besonderes, das Gleiche wie immer ... oder, das heißt ... Ihr ist etwas eingefallen. – Warte mal kurz, sagt sie, mit einem aufgekratzten Blick, sie zieht ihren Slip an, und dann läuft sie fast zum CD-Spieler. Alvin findet auf einmal, dass dieser Körper, der sich in Unterwäsche bückt, um Musik aufzulegen, etwas Hilfloses an sich hat, er bekommt das Gefühl, nicht atmen zu dürfen, er spannt den Gürtel enger und zieht seine Jacke an. – Du, ich muss jetzt los, Edel dreht durch, wenn ich nicht bald komme, es tut mir Leid, Susanne, sagt er. Aber Susanne hört nicht auf ihn, sie hat eine CD mit Salsamusik aufgelegt und beginnt, vor ihm zu tanzen. Er darf nicht gehen. Sie muss ihn zum Bleiben bewegen. Sie muss ihn dazu bewegen, ihr etwas Schönes zu sagen, ehe er geht. – Ich habe einen Salsakurs besucht! sagt sie und tanzt näher und näher, mit einem herausfordernden, aber leicht verlegenen Blick, an ihn heran. Sie nimmt

seine Hände, er sagt Neeiin ... also lässt sie los, und dreht sich so, dass sie ihm den Rücken zukehrt, während sie mit den Hüften rollt. Sie ist ein wenig nervös, sodass sie sich nicht ganz frei bewegt. Alvin ist sie derart peinlich, dass er zu dem tanzenden Rücken geht und seine Arme um sie legt, und sagt, dass er jetzt gehen *muss*, aber dass sie toll tanzt, dass sie damit weitermachen soll. – Ich bin ein Idiot, Susanne, sagt er. – Nein, das bist du nicht, sagt sie. – Du bist der liebste Mann, den ich kenne. Er küsst sie auf die Stirn. – Gut möglich, dass ich bald nach Kuba reise, sagt sie, auch wenn es nicht wahr ist. – Dann wünsche ich dir eine gute Reise, sagt er.

Edel schüttelt den Kopf, sie will nicht mehr so denken, sie will die Dinge nicht mehr symbolisch lesen. Wir haben die Natur verlassen, das haben wir, denkt Edel, während sie langsam auf der nun vollständig geräumten Straße fährt und das Schneetreiben tatsächlich nach und nach schwächer wird, ja, die Natur ist verlassen, wir müssen aufhören, Bücher zu lesen, wir müssen aufhören zu interpretieren, wir müssen aufhören, in übertragenen Deutungen zu denken, wir müssen wie Tiere leben, wir müssen essen und schlafen. Wir müssen auf das Symbol verzichten. Wir müssen ganz und gar aufhören zu denken. Wir müssen in einer einfachen Dimension leben. Ah! Sie ist zufrieden. Sie fühlt sich verrückt. Oder aber, sie weiß nicht, ob es nicht eher so ist, dass sie bis zu dieser Sekunde verrückt gewesen ist, und sie in diesem Moment wieder zur Vernunft kommt. Sie hat ein ekelhaftes, glasklares Gefühl im Kopf. Als wäre ihr Kopf zwei weit aufgerissene Augen, durch die kalter Wind hineinbläst. Sie schüttelt ihn. Dein Mann hat heute Abend eine andere Frau gevögelt. Sie muss lachen. Und dann müssen wir noch auf das Symbol verzichten! Haha. Oh Gott! murmelt sie. Und lacht wieder. Wie kann man nur so etwas murmeln. Sie muss im Grunde weinen. Sie muss in eine Bushaltebucht fahren und anfangen, Tränen zu vergießen. Was ist, denkt sie, während sie auf dem Lenkrad liegt und weint, was ist, wenn es gar nicht so ist, wie ich glaube, und er stattdessen von der Straße abgekommen ist. Sie sieht sich nach Thomas um, er ist eingeschlafen, er hat das Gesicht zur Rückbank gedreht und sie sieht nur seine Haare aus der Decke herauslugen, sie liegen in einem kleinen Fächer auf dem Kissen, und sie denkt, dass er dann vater-los wird, dann wird sie allein erziehende Mutter, sie legt sich wieder auf das Lenkrad.

Alvin begreift nicht ganz, was passiert ist. Er fährt am Fjord entlang nach Hause, es hat aufgehört zu schneien, an den Berghängen stehen die Tannen mit niedergedrückten Ästen, die Fahrbahn ist weiß, nach dem Pflug

ist hier niemand gefahren, wie es scheint, keine Reifenspuren im Schnee. Die Straßenlaternen stehen still und mit gesenkten Köpfen in einer langen Reihe vor ihm, er stellt sich vor, dass sie ein Geräusch machen, wenn das Licht der einzelnen Straßenlaternen sein Dach trifft, sobald er unter ihnen vorbeifährt, bzzzzzzzzzt, er stellt sich vor, dass es Röntgenstrahlen sind, die durch das Dach hereindringen und ihn durchleuchten, sodass, wenn jemand es von außen sähe, er ein Skelett im Wagen sitzen und das Lenkrad fest halten und die Straße hinabfahren sähe. Außerhalb der Straßenlaternen: ein Mann. Unter den Straßenlaternen: ein Skelett. An, aus, an, aus. In einem irgendwie unklaren, grauen Licht kann man nun sehen, wie sich die rechte Hand mit all den weißen Knöcheln quallenartig bewegt und sich um den Schaltknüppel legt und schaltet. Und dann bekleidet er das Skelett mit rotblauen Muskeln, Adern und Sehnen, wie es ihm von einem Bild im Anatomiebuch des Gymnasiums in Erinnerung geblieben ist, das einen unauslöschlichen Eindruck auf ihn gemacht hat: Ein Mensch ohne Haut, nur mit Muskeln, Adern und Sehnen. Zähne ohne Lippen, Augäpfel ohne Lider. Von Zeit zu Zeit ist ihm dieses Bild wieder in den Sinn gekommen, zum Beispiel, als Edel schrie und außer sich war und sagte, dass es aus war, konnte er kaum hören, was sie sagte, er hatte vor ihr gestanden und sie angestarrt, er stellte sie sich vor als ein Gesicht ohne Haut, aber mit rotblauen, gespannten Muskeln in den Wangen, über den Lippen und Zähnen. Er spürt, dass ihm heiß, seine Wangen heiß sind, verräterisch heiß, daran wird sich in der Zeit, die er für die Heimfahrt benötigt, nichts ändern, das weiß er, denn er hat es früher schon gemacht, eigentlich sollte er einen langen Umweg fahren, sobald er in den Ort gekommen ist, aber das ging nicht, dann würde es nur noch länger dauern, bis er zu Hause ist und Edel würde alles begriffen haben, vielleicht würde sie den Trolley gepackt haben, wie sie es zuletzt getan hatte, den schönen, roten Trolley, und dann darauf kommen, dass dieser ein Geschenk von ihm gewesen ist, und somit kurz vor der Haustür stehen bleiben, den Koffer öffnen, nach Herausnehmen aller Kleider den Trolley wegtreten, sodass er die Kommode trafe und liegen bliebe und aufklaffen würde wie ein kleiner Mund, wie sie es zuletzt getan hatte, um anschließend auf den Dachboden hinaufzulaufen und zu suchen und zu suchen, bis sie schließlich die alte Tasche fand, die erste Tasche, in der sie ihre Kleider trug, als sie kam und bei ihm einzog, so wie sie es zuletzt getan hatte, nur um sich selbst symbolisch zu signalisieren, dass sie jetzt wieder zurück bei sich war, und dann hatte sie Thomas geweckt und war zum Hotel gefahren, vielleicht riecht er nach Parfüm, zum Glück, denkt er,

hat er sie von hinten genommen, mit geringstmöglicher Hautberührung vom Unterleib aufwärts. Im Grunde war wohl nur der unterste Teil des Bauchs mit ihren Hüften in Kontakt gewesen. Er sieht die salsa-rollenden Hüften Susannes vor sich und ihm wird schlecht. Er hält an, mitten auf der Straße, steigt aus dem Wagen, lässt die Tür halb offen stehen, und geht zum Straßenrand, wendet diesem den Rücken zu, streckt die Arme seitwärts aus, lässt sich nach hinten und in den Schnee fallen. Es ist weich. Wenn er hier einen Moment liegen bleibt, wird ihn das abkühlen. Er wird hier liegen bleiben und langsam, aber sicher Susanne aus seinem Kopf ausradieren. Denn jetzt, er spürt es genau, ist es aus.

Susanne hat sich den Jogginganzug angezogen und eine Flasche Wein geöffnet, sie sitzt auf der Couch und versucht die Sache so zu sehen, dass sie Besuch von einem Liebhaber hatte, und dass sie eine erwachsene Frau mit einem erfüllten Leben ist. Sie hat ihn tatsächlich dazu gebracht zu kommen. Sie geht ihm nicht mehr aus dem Kopf: So stark ist die Kraft, mit der sie glücklicherweise ausgestattet ist. Aber sie weiß, es nützt nichts. Sie versucht nicht daran zu denken, wie verzweifelt es war, Salsa für ihn zu tanzen. Sie versucht nicht an den peinlich berührten Ausdruck in seinem Gesicht zu denken, als sie wollte, dass er tanzt. Sie leert das Glas Wein in einem Zug, mit wenigen Schlucken. Er schmeckt nach Alkohol. Susanne kneift die Lippen zusammen und geht zum Telefon, schlägt im Telefonbuch die Nummer eines Reisebüros auf. Sie begreift nicht, denkt sie, dass Alvin, der doch der liebste Mann ist, den sie kennt, der so feinfühlig und so einfühlsam ist, der ihr die wundersamsten Dinge über alles, was er denkt, erzählt hat, so zu ihr kommen und sie vögeln und anschließend mit einem peinlich berührten und harten Ausdruck im Gesicht gehen kann. Und sie spürt genau, dass er nicht zurückkommen wird. Jetzt ist es aus. Sie hofft, dass er von der Straße abkommt. Sie hofft, dass er von der Straße abkommt und im Fjord landet. Sie wählt die Nummer des Reisebüros. In Anbetracht des vielen Schnees ist durchaus denkbar, dass er von der Straße abkommt. Das Reisebüro ist geschlossen, es öffnet erst wieder morgens um acht, und sie wirft sich auf den Boden. Sie überlegt, ob sie zur Couch robben soll, sie liegt auf dem Boden und sieht sich gleichsam selbst erschöpft und verloren wie ein Soldat auf einem morastigen Schlachtfeld zur Couch robben, aber sie weiß, dass es nicht wahr ist, die Wahrheit ist, dass sie auf dem Rücken auf dem Boden liegt, dass sie zur Decke aufblickt, dass ihr Hals brennt und die Tränen aus den Augen und in die Ohren laufen.

Doch, sagt Thomas. Das fehlende Nashorn ist nicht zurückgekommen, und Thomas darf die Arche nicht verlassen. Noah ist so groß, dass er fast bis zur Decke reicht, und er sagt streng, dass es unmöglich ist, hinauszugehen, es hat angefangen zu regnen, sie müssen bald die Tür schließen. Thomas versucht trotzdem, zur Tür zu gehen, aber der Fußboden wimmelt von Babykrokodilen, sodass er ausrutscht und hinfällt und nicht vorankommt. Jetzt sieht er, dass neben der großen Tür ein Aufzug ist wie der im Hotel, er kann sehen, dass dieser auf dem Weg nach unten ist, denn über den Aufzugtüren leuchten die Zahlen der Etagen auf, er denkt, dass es vielleicht das Nashorn ist, 2, 1, Pling: Es sind zwei Eidechsen. Die Eidechsen watscheln auf die Babykrokodile zu. Edel hebt den Kopf vom Lenkrad. Sie lässt den Motor an und biegt auf die Straße. Verdammter Mist, murmelt sie. Verdammter Mist, Mist, Mist.

Alvin hat einen Schneeeengel gemacht, etwas, das ihm im Nachhinein symbolisch betrachtet als ein großes Paradox erscheint. Das bringt ihn darauf, an Edel denken, das bringt ihn darauf, weinen zu wollen, ohne es zu können, er richtet sich auf, zieht die Knie an, und sitzt gekrümmt in seinem eigenen Engel. Eine pathetische und überdeutliche Stellung, denkt Edel, als sie neben ihn fährt, und er noch nicht aufgeblickt hat. Er blickt auf. Er scheint nicht überrascht zu sein, sie hier zu sehen. Sie hält an, steigt aus, baut sich vor ihm auf. – Was ist passiert, sagt sie. Er breitete die Arme aus. Zieht die Nase hoch. – Das, sagt er. – Ich habe einen Schneeeengel gemacht. – Du verdammtes Miststück, sagt sie, und muss fast lachen, sie reagiert nicht, wie sie geglaubt hatte, sie hat diese Szene vor sich gesehen, und sie ging anders, darin brüllte und schrie sie, und darin brach er auf dem Erdboden zusammen, doch jetzt ist es fast ein Gefühl, als wäre sie gar nicht hier, und sie findet das Ganze komisch. – Es ist aus, sagt sie, ohne etwas zu fühlen, und geht los, um sich ins Auto zu setzen, ihr Kopf ist glasklar und kalt, fast leicht. Ihre Füße sind auch leicht. – Ich hatte eine Panne! ruft er, und folgt ihr. – Verdamm, Edel! Ich stehe hier schon fast eine Stunde! Und ich konnte nicht anrufen, ich finde mein Handy nicht! Also habe ich hier gesessen und auf Hilfe gewartet, aber es ist niemand gekommen. Die glasklare, leichte Edel lächelt. – Das hätte ich wirklich zu gerne gesehen, sagt sie. Alvin sagt nichts, setzt sich in den Wagen, seine Hände zittern, als er den Schlüssel dreht, denn jetzt ist es aus.

Aber der Wagen springt nicht an.

Der Wagen jault nur kurz auf, mehrmals, springt aber nicht an. – Wie du siehst, sagt Alvin. Edel sag nichts. Das Blut ist dabei, wieder in ihre Beine zu strömen, und in ihren Kopf, durch die Wangen. Sie sieht ihn an, räuspert sich. Nichts von dem, was jetzt geschieht, ist so gekommen, wie sie es sich vorgestellt hat. Sie weiß nicht, ob es wahr ist. Rück mal, sagt sie, und setzt sich auf den Fahrersitz seines Wagens, er ist kalt, also kann er nicht erst eben angehalten haben, er muss hier schon eine ganze Weile stehen. Es ist kalt im Auto. Sie dreht den Schlüssel, der Wagen reagiert nur schwach. Es ist wahr. Er hat eine Panne. Sie weiß nicht, was sie damit anfangen soll. Sie ist am Fjord entlanggefahren, um ihn zu holen, zu beschimpfen und zu verlassen, oder ihn zu holen, oder ihn zu verlassen, und ihre Spur wurde als Erstes geräumt, und dann wurde seine Seite geräumt, fällt ihr ein, das ist tatsächlich passiert. Das ist tatsächlich passiert. Sie geht zum Kofferraum, holt ein Abschleppseil, und reicht es ihm. Alvin steht da und schaut Thomas an, der auf der Rückbank schläft, und versucht sich wie jemand zu geben, der eine Panne hatte und seit einer Stunde im Schnee sitzt. – Was hat er heute so gemacht, fragt er, leichthin, und räuspert sich. – Er hat die Arche Noah durchgenommen und Lose verkauft, antwortet Edel. – Komm, sieh ihn dir an, sagt Alvin. Edel stellt sich neben ihn und schaut zu Thomas hinein. Er hat die Arme über dem Kopf ausgestreckt, zur Rückenlehne hin, und schläft. Ungefähr so, wie Susanne auf dem Fußboden liegt, und nicht ahnen kann, dass der schmerzliche Druck, den sie in ihrer Brust spürt, der gleiche Druck ist, der in diesem Moment in Edel und Alvins Brustkörben platziert ist, als sie Seite an Seite stehen.

Edel fährt den kleinen Wagen, und schleppt den großen, den Alvin lenkt. Sie weigert sich, denkt sie, dies symbolisch zu lesen. Es ist einfach, wie es ist. Sie fahren am Fjord entlang. Es ist Nacht. Sie sind drei Personen. Dass ein Seil zwischen den Autos ist, drückt nichts anderes aus als eine greifbare Tatsache: Wenn ein Auto eine Panne hat, muss es abgeschleppt werden. Ich verstehe überhaupt nichts mehr, denkt Alvin. Er fühlt sich von einem größeren Blick gesehen, so als würde jemand über ihn lachen: Er hat gesagt, er hätte eine Panne gehabt, dann soll er sie bekommen. Dann soll er sie verdammt nochmal bekommen. Er lehnt sich zur Windschutzscheibe vor, um zu schauen, ob es sternenklar ist, wird aber vom Licht der Straßenlaternen geblendet, die stumm in einer langen Reihe vor ihm stehen und mit gesenktem Kopf die Autos durchleuchten. In gleichmäßigen Schnappschüssen entlang der Straße kann man folglich

erst ein Skelett sehen, ein erwachsenes, das sitzt, danach das Skelett eines Kindes, das quer liegt, und schließlich ein weiteres erwachsenes Skelett, das mehr oder weniger in einer geraden Linie hinter dem ersten Skelett sitzt. Die erwachsenen Skelette halten die Arme vor sich ausgestreckt, sie umfassen Lenkräder, das Kinderskelett hält nichts fest, hat aber die Arme über dem Kopf ausgestreckt. Man kann zudem ein größeres Skelett sehen, das auf vier Beinen steht und ein großes Nashorn hat, und das neben dem Kinderskelett steht. Jetzt kommt ein ähnliches Skelett von links hinzu, zur Überraschung des ersten Nashornskeletts, denn es hebt den Kopf und betrachtet abwartend das Nashornskelett, das herankommt. Sie stehen eine Sekunde und sehen sich an, und dann reibt das eine Nashorn sich am anderen. Zwei Antilopenskelette kommen anmarschiert, und Tigerskelette, und Löwenskelette, weiter draußen kommen die kleinen Skelette von zwei Katzen, und von Hunden, und wir sehen eine Menge Krokodilkiefer, die das Kinderskelett ins Bein beißen, sodass es lacht und sich schüttelt. Wenn es so wäre, dass Röntgenstrahlen auch die Konturen anderer Dinge als solider, widerständiger Materie zeigen könnten, würde man zusätzlich die Konturen eines mächtigen Holzboots sehen, in dem auf mehreren Etagen Skelette zu zweit zusammenstehen, zwei für jede Tierart. Ein großes Menschenskelett hebt den Arm, und dann können sie alle spüren, wie das, worauf sie stehen, vom Grund abhebt, und anfängt davonzutreiben.

Antje Rávic Strubel

HOTEL ADVOKAT

Sie ging zuerst an die Minibar. Dann sah sie die Preisliste und machte die Minibar wieder zu. Auf dem Kopfkissen lag ein frischer Apfel. Auf dem Nachttisch der schmale Gedichtband zum Mitnehmen.

Sie hatte ein Hotelzimmer gebucht, das sie sich nicht leisten konnte. Sie öffnete ein Fenster, das keine Aussicht hatte.

Im Nebenzimmer hatten sie Sex.

Nur der Apfel war eine (allerdings fragwürdige) Einladung. Unter seiner Hochglanzschicht zeigte sich das Einstiegsloch einer Made.

Christiane pulte die Schnürsenkel auf, zog die Schuhe aus und legte sich quer. Sie hatte seit Tagen nicht mehr gelegen. Sie war auch nicht mehr verliebt. Nur ein bißchen verschwommen im Kopf. Als wäre ihr Kopf ein Glas, in das jemand Wasser aufgoß bis an den Augenrand.

So fühlt sich ein Kopf an, der versucht, mit einem Flug über den Atlantik mitzuhalten, der kaum einen Tag zurückliegt, dachte sie. Nicht jeder Kopf, dachte sie, nur meiner.

Dann klingelte das Telefon. Es klingelte eine ganze Weile. Sie hob vorsichtig den Kopf in Richtung Tür, als gäbe es zwischen dem Telefonklingeln und der Tür einen Zusammenhang. Der Apfel rollte gegen ihre Kehle.

Als Kind hatte sie sich oft gewünscht, jemand anders geworden zu sein, wenn über dem Abspann im Kino das Licht anging. Durchgeschüttelt.

Fallengelassen und ausgetauscht. Aber das hier war nur ein Hotelzimmer. In das hinein ein Telefon ununterbrochen klingelte. Wo klar war, daß niemand hinter der Tür stand und es niemanden gab, der sie hätte anrufen können, die Dame an der Rezeption ausgenommen - *Not I.*

Was lächerlich war.

Als das Telefon zum zweiten Mal anfing zu klingeln, nahm sie ab.

„Hello?“

„Haven't you heard anything?“ fragte unverkennbar die Rezeptionsdame.

Sie war zu jung für diese Art Hotel. Sie bemühte sich zu sehr, korrekt zu sprechen.

„Yeah. You've called me before.“

„Nein, ich meine Mrs. Meldorf. Die alte Dame aus Hamburg. Es ist ihre letzte Nacht bei uns, und sie macht Lärm unten in der Halle. Sie sagt, es wäre eine Party. Die aber nicht angemeldet ist.“

„Tut mir leid.“

„Ich habe die Polizei gerufen.“

„Warum, fürchten Sie sich?“

„Nein, ich habe ja die Polizei gerufen.“

„Aha“, sagte Christiane und betrachtete das Loch im Apfel. „Warum erzählen sie mir das dann?“

„Ich wollte Sie nur darüber informieren, und ich bin ganz allein hier, und was würden Sie denn an meiner Stelle tun,“ sagte die Stimme überakzentuiert.

„Mitfeiern!“ Aber bevor sich die Rezeptionsdame künstlich am anderen Ende des Telefonhörers hochschrauben konnte, sagte Christiane: „Wo Sie mich schon angerufen haben; könnten Sie mich morgen früh um acht wecken?“

Christiane lag auf dem Rücken. Wenn sie die Augen zumachte, sah sie den goldenen Streifen, mit dem auf der rechten Flugzeugseite die Sonne aufgeleuchtet hatte. Das Aufleuchten der Sonne hatte den ganzen Flug über nicht nachgelassen. Die Sonne hatte aufgeleuchtet und aufgeleuchtet und -

Sie machte die Augen nicht zu.

Sie stand auf, ging auf Strümpfen über den unglaublich weichen Teppich noch einmal hinüber zur Minibar und vergewisserte sich, daß der Whisky wirklich so teuer war. Dann ließ sie die Jalousie runter, draußen fing es an, dunkel zu werden.

Wie dreißig Stunden zuvor auch. Es hing der gleiche fahle Streifen am Horizont, dabei lag der Horizont auf der anderen Seite des Atlantik. Dreißig Stunden zuvor war eine Tür zugefallen, eine andere tat sich auf, Flughafengeräusche, Airportbetrieb, nur die Straßen würden danach dieselben geblieben sein, die Stechpalmen auch. Unter dem aufsteigenden Flugzeug ging das Land in die Schräglage, der ganze gewinerte Küstenverlauf, die hellblauen Swimmingpools der Hollywoodhills, die von oben aussahen wie vom Himmel gefallener Putz. In die Schräglage gingen auch die letzten fünf Jahre, plus minus null und ein Journalistenvisum, auf dem immer schon der Abflugtermin stand.

„Freitag!“ hatte jemand gerufen, hochaufgerichtet unter der Sonne wie in diesem oder jenem Film. „Freitag!“ rief Denys Finch Hatton auch Tanja Blixen zu, Tanne genannt, aber sein Flugzeug stürzte ab, bevor es Freitag geworden war, irgendwo in der Serengeti.

„Freitag!“, rief sie, als wäre das übermorgen, als lägen nicht fünftausend Meilen dazwischen, blond und mit Kurzhaarschnitt, vielleicht verliebten sich alle zuerst in ihre Höhe, in diese beachtliche Körpergröße. Eine Frau, die einszweiundachtzig war, mußte angehimmelt werden; ein dämlicher Witz (Christiane ging fast in die Knie, sie brauchte unbedingt was zu trinken).

Venice Beach und Perückenpalmen taugten nur noch für eine Woge aus Alkohol, auch der Pier und wie sie bis an seine Spitze gelaufen waren, Hand in Hand, als ginge es zum Altar, aber *heiraten*, hatten sie kurz vorher in den Nachrichten gesagt (es war ein konservativer Sommer), *heiraten werden die nicht*. Der Kuß am Ende vom Pier, wo nur noch Kälte war und stiebendes Meer, und Christianes Lachen, das von einer Träne kam, die der Wind ihr ins Ohr trieb, was kitzelte.

Sie erinnerte sich sehr gut an die Farbe des Wassers unter den stählernen Pfosten des Piers. Das Wasser hatte ausgesehen wie manchmal die Schatten vom Weinglas auf einem vertrauten nackten Bauch.

Die Erinnerungen waren klar und noch nicht durch mehrmaliges Benutzen verfälscht worden, und immer noch nahm Christiane Telefonanrufe aus Versehen in Englisch entgegen.

Alles war in Ordnung.

In der Lounge gab es kostenlos Sherry.

In der Lounge saß die Witwe Meldorf mit behandschuhten Händen, die das einzige Weiß an ihrem sonst schwarz gekleideten Körper waren. Sie hatte einen Jungen dabei, der vor Freundlichkeit Flecken auf der Stirn bekam. Christiane stellte sich vor, im Alter der Witwe zu sein und von dort aus zurückzugucken zum Pier, zum dahinter abfallenden Land, dieser Landschaft mit Frau, auf der Suche nach einem Zeichen (ein stürzender Bussard, ein falscher Schritt auf die Teerstriche zwischen den Gehwegplatten); nach einem Hinweis auf den Wendepunkt im Leben, nach dem erstmal nichts kam.

Ein blankgespülter Strand. Himmel ohne Licht. Leere Bikinis (eine Zeile aus dem Nachttisch-Band).

Jede Menge Nichts, und danke (!), danach vielleicht ein zivildienstleistender Junge, der einen mit schwitzenden Händen auf dem Weg ins Grab stützte.

Christiane sah auf die Uhr. Statt sich etwas vorzustellen, hatte sie nur das ungleiche Pärchen da unten in der Lounge gesehen. Beim Einchecken hatten sie sich aufgeführt wie Verliebte. Das wirkte billig wie jedes vorhersagbare Verhalten (und ähnelte doch unverkennbar dem eigenen nur wenige Stunden zuvor).

„Freitag!“ rief Denys Finch Hatton, während ihr Körper auf der Rolltreppe immer kürzer geworden war, und gewinkt hatten sie, als würden sie sich, statt sich zu verabschieden, gerade auf den Weg zueinander machen.

Stattdessen der letzte Kuß und noch einmal liebevoll *Tanne* (zuerst Ausdruck ironischer Distanz, später Kosename für beide).

Im Flugzeug hatte Christiane Tomatensaft getrunken, während im Fenster permanent die Sonne aufleuchtete. Schlafen konnte sie nicht. Aber sie liebte und saß auf einem Fensterplatz.

Alles war in Ordnung.

Am Schalter in Frankfurt mußte sie wegen einer Nachlässigkeit des amerikanischen Reisebüros erneut einchecken. Am Schalter in Frankfurt sagte sie: „*Munich*“.

Die Dame vom Bodenpersonal war gerade dabei, die Schildchen an ihrem Gepäck festzuzurren, das auch neu eingekennet werden mußte.

Christiane sagte: „*Munich. I need to go to Munich.*“

„*But your ticket says Berlin.*“

„*Munich*“, sagte sie, „*didn't I make myself clear?*“

Christiane hatte seit vierundzwanzig Stunden nicht geschlafen. Aber das spielte keine Rolle, *der schlaf ist ein leerer bruder, er zeigt uns im rückspiegel, klarer als wir je gewesen sind, auf (irgend)jerner autobahn, das radio abgeschaltet, die ganze nacht auf glatteis* - (dasselbe Gedicht aus dem Nachttisch-Band, der Autor hieß Gumz, was Christiane sich merken wollte).

Am Schalter in Frankfurt hatte sie sich sehr deutlich sprechen gehört, keine Verschleifungen, sie war korrekter als je zuvor, jedenfalls, was das Englisch betraf.

„Okay“, sagte die Dame am Schalter. „Wir machen hier jetzt keinen Streß. Sie haben einen Flug nach Berlin gebucht, aber jetzt wollen Sie nach München, richtig? Gut. Sekunde bitte. Ich muß das mit dem Chef klären.“ Und der Chef, der anzüglich fragte: „Warum sollte jemand, der nach Berlin bucht, plötzlich nach München wollen?“

Als Christiane in der Boing Richtung München saß, auf Höhe der Tragfläche und hinter einer Frau, die nicht älter sein konnte als *Tanne*, dachte sie: Nicht jemand. Nur ich.

Sie kam nicht drauf.

Sie lag rücklings auf dem Bett. Die Bettwäsche war steif. Es war unmöglich, einen Duft in sie hineinzuphantasieren, die Erinnerung an ein leichtes Parfüm, das vielleicht nur eine Gesichtscremē war, an den Mandelgeruch des Haars.

Dann dachte sie ausführlich an diese Frau, die Richtung München im Flugzeug vor ihr saß, als wäre das die einzige vernünftige Beschäftigung für den Rest der Nacht.

Das war es auch, weil der Whisky genauso teuer war, wie Whisky in dieser Art Hotel war.

Nebenan hatte der Sex aufgehört.

Unten lief die Party. Die hohen Töne der Witwe Meldorf waren bis ins Zimmer hinauf zu hören. Vielleicht war auch der Sherry längst alle. Sie fischte ihre Schuhe vom Boden.

Auf dem Flur war niemand.

Der Österreicher nebenan hatte das ‘Bitte nicht stören’- Schild an die Türklinke gehängt. Sie ging auf Zehenspitzen daran vorbei. Der Österreicher war einer von denen, die beim Frühstück die Gabel auf Kante legten.

Aber wäre sie im Kopf dieses Österreicher gewesen, wäre sie nach Berlin geflogen und nicht nach München. München war eine Stadt für Fortgeschrittene. Es gab keinen Grund hier zu sein. Sie hätte nicht in einem Hotel eingekennet, das sie nicht bezahlen konnte. Sie hätte sich als erstes um Kontakt zu ihrem Sender gekümmert.

Um einen Anruf in L.A. *Bin da, alles gut, keine Sorge, ich vermisste dich* (was die Wahrheit war und nicht im Gedichtband stand).

Sie wäre einer Fremden nicht erst durch den Zoll und die Flughafenhalle und dann in die U-Bahn gefolgt. Sie wäre ihr nicht in ein Hotel nachgegangen, das aussah wie ein Designerstudio, und hätte sie nicht auf Englisch angesprochen, ohne zu wissen, was sie überhaupt sagen wollte. Aber mit dieser Frau im Flugzeug von Frankfurt nach München vor ihr, hatte es den Eindruck gemacht, als gäbe es für ihre Entscheidung einen vernünftigen Grund.

Munich, dachte sie. Warum nicht gleich Kairo oder Buenos Aires oder Nowosibirsk?

„Hello, Mrs.- Sorry. I'm Ines, you remember?“ Die Treppe zur Lounge, falscher Mamor, weiß und abgeflacht, die Fremde stand, die Daumen in einen breiten Gürtel gehakt, am oberen Absatz. Im Flugzeug hatte Christiane sie nicht weiter angesehen, auch auf der Straße nicht, oder

im Hotel, wo sie an der Tür gewartet hatte, bis diese Fremde, nachlässig und unwahrscheinlich jung (und seit soeben also Ines), im Fahrstuhl verschwand.

Ines.

Sie war kein Grund, hier zu sein. Sie trug Hüpftosken, die ihre Knochen unvorteilhaft betonten. Sie war fast anämisch, nicht groß, sie hatte mehlbraunes Haar.

„Christiane. Sie können auch deutsch mit mir sprechen.“

„Ach. Sie sprechen deutsch?“ Ihr Parfüm war heftig, kostbar und stark, ein teures Parfüm (mit ein bißchen Geduld hätte sich vielleicht überzeugend darstellen lassen, daß sie dieser Frau wegen ihres Parfüms gefolgt war).

„Es klingt doch deutsch, oder?“

Natürlich, dachte Christiane, es war nur ihr Kopf, der immer noch nicht mitkam. Als wäre ihr Kopf ein Glas. Und jetzt war gerade jemand dabei, es auszutrinken.

Ines lächelte, sie tat gewitzt, klar, daß man als Jüngere immer überlegen ist, hatte Tanne gesagt, man gewinnt ja viel schneller an Tempo.

Im Moment raste die Umgebung, zogen die Witwe mit ihren weißen Plastikhandschuhen und der kostenlose Sherry und die hochgeschraubte Dame von der Rezeption mit einer Düsenjetgeschwindigkeit an Christiane vorbei.

Zurück blieb eine Frau in Hüpftosken, die lächelte, daß einem das Lächeln wehtat. Nicht einem, dachte Christiane. Sondern mir.

„Hey, warten Sie. Wollen Sie nicht was trinken? Geht auf Kosten der alten Dame da.“ Ines flüsterte. „Da sitzt richtig Kohle. Was man ihr gar nicht ansieht in dieser Scheißkleidung.“

„Kennen Sie sie?“

„Kennen?!“ Ines war lässig, sie warf den Kopf zurück, was die Witwe veranlaßte, nach ihrem Jüngling zu greifen. Sie zog ihn zu sich herunter und hielt ihre Wange an sein Ohr. „Ich habe die letzten sechs Jahre mit der verbracht und mit ihr'm Mann, Mr. Obercool, jedenfalls solange er gesund war.“

Christiane ließ sich von Ines zu einem Tisch in der Ecke führen, wo der Sherry stand. Es waren noch mehr Flaschen da. Und Erdnüsse und Eiswürfel in einer Kühlbox und sorgfältig gefaltete Servietten.

Sie tat, als müßte sie sich entscheiden. Dann ließ sie sich von Ines einen Whisky mit Eis machen, weil Ines das Hantieren mit den Flaschen zu gefallen schien, Tanne jedenfalls hätte es gefallen (so begannen schon

Vergleiche die Erinnerung zu ersetzen).

Fast alle Gäste in der Lounge standen. Es gab ein paar Sitzgelegenheiten aus weißem Leder, die aber so weit voneinander entfernt waren, daß man sich nur entweder unterhalten oder getrennt voneinander in ihnen sitzen konnte.

„Wir können versuchen, ob wir zu zweit da reinpassen“, sagte Ines. „Ich habe ihr gleich gesagt, was für eine Scheißidee, das ausgerechnet hier zu machen.“ Sie warf ein Bein über die Armlehne, schlenderte es, bis Christiane sich gesetzt hatte, und stützte dann den rechten Arm auf dem Oberschenkel ab. Sie lehnte den Kopf an ihre Faust und sah von unten her Christiane an. Beim Trinken stießen ihr die Eiswürfel an die Zähne.

„Also“, sagte sie. „Warum reden Sie wie eine Amerikanerin, wenn Sie keine sind?“

„Warum wohnen Sie in einem Hotel, in dem nur Geschäftsleute oder Witwen absteigen?“

„Die ist meine Tante. Auch wenn sie mich nicht mal angucken kann. Sie fühlt sich nämlich dann erinnert“, sagte Ines mit abschätziger hochgezogenem „I“. „Aber Sie sind ja auch hier abgestiegen!“

„Ich bin Witwe.“ Christiane stellte das Glas auf den Boden. Dann nahm sie das Glas wieder hoch und ließ die Eiswürfel klingen. Es hörte sich gut an.

„Klar“, sagte Ines. „Er ist Ihnen wohl durchgebrannt.“

„Nein. - Ich.“

„Wow! Tatsache? Wie lange hat es gedauert?“

„Zehn, elf Stunden.“

„Ich meine, bis Sie's wirklich gemacht haben.“

„Solange es dauert von L.A. nach Frankfurt nonstop.“

„Da wird jetzt aber einer unglücklich sein.“

„Ja“, sagte Christiane. „Ich.“

Ines klopfte ihr auf die Schulter, sie nickte (was wahrscheinlich ihr weltweisestes Nicken war): „Klar, unglücklich ist meine Tante auch. Aber sie macht ständig Parties. Sie versucht nämlich, ihn zu vergessen. Und ich störe sie dabei. Ich mach ihr das gar nicht zum Vorwurf. Sie durchschaut's eben nicht.“

Fernbeziehungen waren immer was für andere Leute, hatte Christiane vor mehr als 30 Stunden gesagt, ich wollte das nie. Tanne rauchte. Wenn das überhaupt noch eine Fernbeziehung ist. Ab wieviel Entfernungskilometern Wasser gelten da eigentlich andere Gesetze? Was, wenn wir ozeanisch verbunden sind? Wasser leitet auch besser als Luft. Oder? Aber vielleicht warte ich einfach auf dich, du bist sowieso die Schnellere von uns. Dann

kam Wind, oder Tanne drehte sich weg, so daß unkontrolliert Asche abfiel.
Gesetze. - Wo sie von ihrer Geliebten jetzt kaum noch die Linien zusammenbekam; sie verschwammen, sie wurden vom Umriß eines mehlbraunen Ponies gestreckt.

Durchgeschüttelt. Fallengelassen und ausgetauscht.

Alles wie gewünscht.

Ines, auf der Armlehne ein Stück oberhalb von ihr, beugte sich vor; ein teures, aufgebügeltes Gesicht, das näher kam, ohne schöner zu werden und also nicht mal für schuldig an der Sache zu erklären war, so ein Herzogin-Face, ein von-und-zu-Püppchen, solche Leute hatte Christiane früher pausenlos interviewt: wie sie eine Hand mit gestrecktem Zeigefinger anhoben. Wie der Kopf beteiligt war, weil alle ihre Begriffe stimmten. Wie man ist, dachte Christiane, bevor man feststellt, daß es gar nichts zu durchschauen gibt.

Guck dich doch an! (Das ist Tanne. Solange sie hier noch was zu sagen hat.) Am Ende steckt der Virus vielleicht im eigenen System, Verarbeitungsfehler, die pure Psycho-Schlamperei.

„Was schade ist. Ich mag sie ja wirklich“, sagte Ines. „Auch wenn sie mich nicht hier haben will. Dann versuche ich halt, sie mit Kleinigkeiten zu überraschen. Aber werachtet da schon drauf. Auf die Kleinigkeiten. Vorhin haben Sie englisch gesprochen und jetzt sprechen Sie deutsch. Das merkt jeder. Aber was Sie mit dem Glas machen? Sehen Sie. Das merken Sie nicht mal selbst.“

„Ich mach doch gar nichts –“

„Nein?“ Sie zögerte. „Sie beißen darauf herum.“

Das war lächerlich.

Die Rezeptionsdame setzte soeben ihre Unterschrift unter die Anzeige. Es sah endgültig aus, wie sie das tat, aber daran konnte es nicht liegen. Schließlich war nichts endgültig. Alles war irgendwie auf Rückgängigkeit angelegt. Auch eine Unterschrift war ungeschehen zu machen. Die Rezeptionsdame konnte ihre Anzeige widerrufen. Sie konnte so tun, als hätte man sie zum Unterschreiben gezwungen.

Es war lächerlich. Das Hotel lag nicht in Nowosibirsk, jede Stunde ging eine Maschine nach Berlin, es war der Jahrhundertsommer für Handys. Unglaublich lächerlich, dachte Christiane. Und brach in Tränen aus, was noch lächerlicher war.

„Gott, was haben Sie denn?“

Ines saß mit riesigen Augen da und schaute sie von der Seite an.

„Nichts“, sagte Christiane. „Wirklich. Wir sind nur zu dumm. So wie Ihre

Tante. Wir durchschauen nichts. Wir wissen ja noch nicht mal, ob wir noch von früher her verschuldet sind. Wenn wir nicht so dumm wären, wüßten wir das doch.“

„Früher? Sie meinen, zur Zeit der Flugsaurier –“ Ines grinste, den Körper auf eine Sehne gespannt, als müsse sie sich fanatisch amüsieren, von ihrer Tante wurde sie weiterhin ignoriert, es war unklar, ob die beiden sich überhaupt schon begrüßt hatten.

„Vielleicht haben wir früher etwas gemacht, woran wir uns dann nicht mehr erinnern“, sagte Christiane, „wir wiederholen es nur pausenlos.“

„Oh Mann“, sagte Ines. „Sie haben da drüber aber echt was Esoterisches abgekriegt. - Wollen Sie noch was trinken?“

„Auf die Witwen!“ sagte Ines, als sie mit neuen Gläsern zurück war.

„Auf München“, sagte Christiane. Der Whisky schmeckte nach Apfel. Es war kein Whisky. Es war Calvados. Aber das war egal. Auch der Calvados war kostenlos.

Ines stülpte die Unterlippe nach vorn. Ihre Augen wurden schmal, und darin lag irgendeine Art von Bewunderung, die Christiane gern auf sich bezogen hätte. Aber es ging nicht, und so blieb die Bewunderung nur naiv.

Sie lehnte sich zurück und schloß die Augen. Dahinter war es dunkel. Nichts leuchtete auf, nichts hatte je aufgeleuchtet.

Nur Tanne.

Sie stand da. In hellblau, im halboffenen Hemd (und erneut eine vom Calvados hochgespülte, kitschige Himmelsassoziation, der an dieser Stelle nicht nachgegeben wird).

Ich lebe gern hier, hatte Tanne gesagt, die Palmen warfen die länglichen Schatten des Nachmittags, *verstehst du, ich kann hier nicht so einfach weg.*

Und Denys Finch Hatton, der auch diesmal eine Antwort fand: *Du hast es mir verdorben, weißt du, das Alleinsein.* Bevor er nicht zurückgekehrt war an diesem Freitag, und alle sagten, es wäre sein Flugzeug, das abgestürzt sei, irgendwo in der Serengeti.

Dann wurde es dunkel. Ein langer Abend in der Steppe, Sonnenuntergang, ein Abspann am Nachmittag in einem Hollywoodkino, zwei hielten sich an der Hand.

„... falls Sie hier niemanden kennen“, sagte Ines in die Dunkelheit. Sie sprach leise, die Stimme der Witwe echte von drüber zurück, vom anderen Ende der Lounge. „Ich meine, wir könnten - Ich würde Sie gern wiedersehen.“ Irgendwo in der Nähe gab es einen Körper; ein Knie unter

Hüfthosen und spätestens in einer halben Stunde eine sich unachtsam anschmiegende, anämische Brust; eine Geste, die vom Alkohol kam oder auch nicht. „Bitte.“

Es gab Lücken im System und Spalten, und jederzeit bestand (vorsicht!) Absturzgefahr.

Ein ausgeblendeter Pier. Ein nackter Strand.

„Yeah“, hörte Christiane, *der schlaf ist ein leerer bruder, er zeigt uns im rückspiegel, klarer als wir je gewesen sind „why not.“* Es kam von weit her. „Vielleicht Freitag.“

Man konnte sich in jedem Moment mit sich selbst täuschen.

Nicht man, dachte Christiane. Ich.

Ich aber war aus Sprache, die Sprache kam vor dem Kopf, und der Kopf war nicht das Glas, sondern der Eiswürfel, der vor den eigenen Augen verschwamm.

Dann rutschte sie vom Sessel und bemerkte gerade noch, wie die Witwe lachend ihren höchsten Ton traf.

Daniel Odija

DEN GUTSHOF ERHALTEN

Das war in jenen Zeiten, als sich die heutigen Erinnerungen unablässig begaben. Man fuhr einen Kilometer hinein in die leeren Felder, die im Sommer vom niedrigen Raps gelb leuchteten. An einer Kreuzung der Landstraße bog man nach links ab, passierte eine von Borkenkäfern zerfressene Wirtschaft und mußte zweihundert Meter weiter in Wolken trockenen Staubes vor einem halb geschlossenen Tor anhalten. Es war ein reich verziertes Metalltor. Hier wurde man von drei Hunden begrüßt. Einem großen, schwarzen Wolfshund und zwei kleinen Dachshunden. Die Hunden waren nicht aggressiv, sie kannten den Besucher. Sie wedelten mit den Schwänzen und bellten freudig hinter dem Auto her.

Die Wirtschaft eröffnete eine lange Reihen arthritischer Apfelbäume. Die Bäumchen waren durch unsichtbare Hände geformt worden, die an den morschen Körpern ihre fragwürdigen Fähigkeiten auf dem Gebiet des Obstbaumschnittes unter Beweis zu stellen suchten. Die krummen Ergebnisse waren der sichtbare Beweis dafür, daß die Fähigkeiten dieser Hände nie über ein fröhliches Laientum hinausgelangt waren, in dem sich die Überzeugung manifestierte, die Lektüre von ein, zwei Büchern über den Obstbau genüge, um revolutionäre Ergebnisse zu erzielen, wie etwa die Kreuzung einer Weichsel mit einem Apfel.

Zwischen den Bäumen liefen Hühner herum. Sie waren weiß, denn nur solche wurden in den beiden großen Hühnerställen gehalten. Die Gebäude waren weiß verputzt. Sie standen stattlich auf einer leichten Erhebung, lang und plump wie Zigarren. Zusammen beherbergten sie neuntausend Hühner. Ein ungeheures Vermögen, vor allem wenn man das mit anderen Höfen verglich, in denen zwei Schweine schon viel waren. Die Hühnerställe bedeuteten nicht nur Reichtum, sondern auch Macht. Ihr Besitzer war Bronislaw Broda, ein stämmiger, auf seine Art schlauer Kerl mit einem buschigen Schnurrbart unter der Nase und einer zarten Frau namens Irena, zerbrechlich wie ein mürber Keks. Er begrüßte den

Besucher überschwenglich, ohne jeden Schimmer von Unehrlichkeit im Blick, dessen man oft Menschen verdächtigt, die einfach zu reich sind für das Land, in dem sie leben.

Bronislaw Broda war Landwirt, Ehemann und Vater mit eindeutig festgelegten Prinzipien. Sein Urteil war unanfechtbar, sein Entschluß unumstößlich. Alles mußte nach seinem Willen geschehen. Die Frau mußte gehorsam und ruhig seine Schläge mit dem Gürtel hinnehmen, und wenn er einen über den Durst getrunken hatte, mußte sie auch seine harte Faust als zärtliche Berührung empfinden. Die Kinder mußten funktionieren wie die Uhren, ohne Auflehnung im Denken und Handeln. Warum sollten sie sich auch auflehnen? Schließlich gab er ihnen alles. Sie hatten zu essen und einen Platz zum Schlafen.

Bronislaw Broda liebte die Tiere. Daher tötete er sie selber, um sie nicht zu unnötigen Leiden zu verurteilen, in denen angeblich die Schlachter schwelgen. Bronislaw Broda liebte auch die Unterhaltung. Manchmal nahm er die Schrotflinte seines Vaters und schoß damit. Einfach so, in den Himmel, auf einen Baum oder auf Dosen, um das Auge zu üben, oder auch in einen Schweinerüssel. Auf Schweine schoß er, statt sie mit der Hacke zu erschlagen, mit großem Kaliber, mit Wildschweinpatronen, weil das human war. Daß das Fleisch später möglicherweise nach Pulverschmecke, was machte das schon? Es genügte, den Kadaver mit dem Kopf nach unten aufzuhängen, damit das Pulver mit dem Blut in die Erde tropfte, so daß dann der Boden und nicht mehr das Fleisch nach Pulver roch. Nur daß sich der Boden dann rostrot färzte und in ihm ein tierischer Haß gegen den Mörder erwachte. Über dem Hof ballten sich rächende Geister zusammen und drohten mit ihren Schweinsklauen. Sie schworen Rache. Doch Broda machte sich nichts daraus. Er fühlte sich auf seinem Grund und Boden sicher.

„Ich habe immer schon gerne gejagt“, sagte er zufrieden und nahm das Luftgewehr, um auf die Spatzen zu schießen, die lärmend auf dem Scheunendach saßen. Die Spatzen fielen zu Boden wie Hagelkörner. Einigen gelang es, davonzufliegen, doch nach einer Weile kehrten sie, verwirrt vom Lärm, zurück auf das Dach, und stürzten sich zwitschernd in die Löcher, die die Schrotkugeln, dicht wie Graupen, in die Luft geschossen hatte.

Manchmal schoß Broda auch auf Ratten. In diesem Sommer hatten sie sich im Schweinestall eingenistet. Vom Sturzboden und den Balken spritzten die Späne. Die Schweine gerieten in Panik. Sie quiiekten laut. Ratten waren am schwierigsten zu treffen. Klüger als Menschen, huschten

sie wie stumme Blitze dicht unter der Stalldecke dahin. Doch es genügte, daß sie unbeabsichtigt an ein Strohbündel stießen oder auch nur einen Halm streiften, und schon feuerte Broda in ihre Richtung. Eine volle Ladung auf gut Glück. Er schoß nie eine Ratte, dafür durchsiebte er den ganzen Stall.

Nach der Unterhaltung kehrte Broda ein wenig müde und tief in Gedanken nach Hause zurück. Er streichelte seine Söhne und versprach, ihnen ein Videorecorder. Mit dem könnten sie ausländische Trickfilme anschauen. Es war der erste Videorecorder in der Umgebung. Nicht einmal in der Stadt hatten sie einen, Broda jedoch besaß schon so ein Gerät. Alle Filme waren in deutscher Sprache. Donald Duck quatschte deutsch, Micky Mouse rief: „Pluto, hierher!“ Sogar Bruce Lee hatte deutsch gelernt. Meist gab es Zeichentrick- oder Karatefilme. Als besonderen Reiz legte Broda von Zeit zu Zeit einen Pornostreifen ein – auch der war deutsch. Brodas Hirn füllte sich mit Stöhnen und Low-Budget-Gymnastik. Irena schämte sich, das anzuschauen. Er verhöhnte sie: „Schande! Schande! Schau nur, was für Phantasie! Nicht so wie mit dir!“

Dafür bereitete Irena die beste Eierspeise in der Welt. Eierspeise war die häufigste Mahlzeit. Wenn man so viele Hühner hat, gibt es immer Brucheier, die von den Läden nicht genommen werden. Man muß sie entweder essen oder verschenken. Broda lachte in sich hinein. In seinen Hühnerställen preßten neuntausend Hühner Tausende Eier aus ihren Ärschen, genügsam und ahnungslos, daß diese Eier nie ausgebrütet wurden.

Hier lebten alle von Eierspeise. So zum Beispiel Tosiek Sobola. Er wohnte am Ende des Dorfes in einer zerfallenen Hütte, die er von seinem Vater geerbt hatte. Sein Grund war steinig und lag ständig brach. Langsam wurde er von einem dichten Pelz ineinander verfilzter Unkräuter und durrer Gräser überwuchert. Hungernd und frierend überlebte Tosiek Sobola mit Mühe den Winter und klopfte eines Nachts, verzweifelt und abgemagert, an Brodas Tür.

Der lächelte bloß und gab ihm Arbeit. Seither wohnte Tosiek Sobola in einem kleinen Verschlag im Hühnerstall. Hier wischte er mit drei, manchmal vier Nachbarn mit feuchten Fetzen die scheißever verschmierten Eier ab und legte sie sorgsam in Preßkartons. Die Brucheier legten sie zur Seite, die waren für die Tiere oder wurden billiger an die Dorfbewohner verkauft. Tosiek machte sich daraus Eierspeise. Er bereitete sie immer aus acht, neun Eiern. Keiner sah ihn in dieser Zeit etwas anderes als Eierspeise und Brot essen. Er trank nicht. Nicht einmal ein Gläschen. Er

war ein guter Arbeiter. Er hatte es warm und bequem in seinem Verschlag. Er führte Futter und Hühnerdreck und kontrollierte die Temperatur im Stall: Es mußte warm genug sein, damit die Hühner öfter und mehr legten als gewöhnlich, aber nicht zu warm, damit sie nicht erstickten. Bronislaw Broda zahlte ihm wenig, zu wenig. Wenn Tosiek getrunken hätte, hätte er bei diesem „Lohn“ genauso hungrig müssen wie früher, aber er beklagte sich nicht. Bronislaw Broda hielt ihn für einen Dummkopf, weil er bereit war, für so wenig Geld zu arbeiten. Tosiek schwieg, denn er war es nicht gewohnt, etwas zu sagen. Nach drei Jahren sagte er jedoch, er wolle in die Stadt ziehen. Broda zuckte nur die Achseln: „Sehnst du dich nach einem anderen Ort? Ich auch manchmal, aber was soll's....“

Also verließ Tosiek Sobola, gekleidet in seinen Feiertagsanzug, das Haar nach hinten gekämmt, das vom harten Leben gezeichnete Gesicht glatt rasiert, eines sonnigen Morgens den Hühnerstall und setzte sich auf die schwarze Maschine der Marke „Ukraina“, die er von einem Säufer gekauft hatte. Stolz ausgerichtet und ohne ein Wort des Abschieds fuhr er durchs Tor. Jetzt kehrt er in der Stadt die Straßen, sorgfältig und ohne Eile, wie er schon bei den Hühnern gearbeitet hat. Er ist zufrieden. Keiner schafft ihm etwas an. Er muß keinem dankbar sein. Er kann auch etwas anderes als Eierspeise essen. Er hat sogar eine Frau gefunden, gut fünfzehn Jahre älter als er, aber brav und praktisch veranlagt. Sie kümmern sich umeinander und haben einander sogar ein wenig lieb. „Verbrennen sollen sie“, quittierte Broda, für den Tosiek so etwas wie ein menschliches Haustier darstellte, diese Kunde.

Doch noch bevor Tosiek wegfuhrt, kam in der Hühnerfarm die Zeit, da die Legehennen geschlachtet wurden. Sie legten schon drei Jahre, aber zuletzt eindeutig zu wenig, weshalb sie gegen frische, jüngere ausgetauscht werden sollten. Das Leben hatte sie verbraucht.

Broda nahm ein paar zusätzliche Arbeiter auf, um die „Operation“ möglichst reibungslos ablaufen zu lassen. Er krempelte auch selber die Ärmel auf. Eine Razzia! Die Masse des dummen Federviehs wußte nicht, wie ihr geschah. Dicht zusammengedrängt liefen die Hühner in der Stallmitte zusammen. Von allen Seiten umringte sie der Mensch. Mit einer Hand packte er gleich drei, vier Hühner. Er drückte kräftig die krampfhaft flatternden Flügel zusammen und legte die Hühner unter die Hacke, eigens geschärfte für die Hühnerhälse. Die erstaunten Köpfe fielen herab und rollten dem verschwitzten Broda vor die Füße, der die Exekution eigenhändig ausführte. Er beobachtete gern die geöffneten Schnäbel, die sich wunderten, was da mit ihnen passierte. Als wollten sie fragen: „Und

wo ist der übrige Körper?“

Die kopflosen Hälse verspritzten Blut. Die blinden Leiber wackelten mit den Flügeln und sprangen herum im fröhlichen Totentanz, als freuten sie sich, daß es ihre abgehackten Köpfe nicht mehr zu den Körnern herabzog. Manche hüpfen rhythmisch von einem Bein aufs andere und vollführten, harmonisch aufgereiht wie talentierte Balletttänzerinnen, den „Schwanensee“ von Tschaikowski. Bis sie schließlich gelähmt, mit zuckenden Muskeln, umfielen und nur mehr mit den Flügeln gegen den Boden schlugen, den Staub unter sich zusammenscharrend. Am Ende lagen sie still in weißen Federhaufen, ein Armen für den Hühnergott. Tosiek Sobola sammelte die Köpfe in einen Sack, denn die Hunde hatten sich längst überfressen und kotzen. Von Zeit zu Zeit streute er Sand um den Hackstock, damit Broda nicht im Blut ausglitt, dann holte er die nächste Partie. Vielleicht begriff ein Teil der Hühner, daß es ihnen an den Kragen ging. Daß sie eher weniger als mehr wurden und sich ringsum Leere ausbreitete. Sie zappelten heftiger mit den Beinen. In dümmlicher Auflehnung wackelten sie hektisch mit den noch nicht abgehackten Köpfen, rissen die Augen auf und versuchten, unter den Händen durchzuflutschen.

Manche Hühner spielten Fangen. Sie liefen davon, ungeschickt hin und her wackelnd. Doch die Menschen jagten sie in einen engen Gang im Stall und verstellten ihnen den Weg. Auch die Kinder hatten ihre Freude, denn ihnen fiel die Aufgabe zu, Tosiek Sobola und seine Kollegen die Hühner zuzutreiben. Die Hände der Männer packten geschickt zu wie Zangen. Die Frauen rupften die geköpften Leiber. Die Federn und Innereien landeten in Eimern. Obwohl die Hühner vom jahrelangen Eierlegen ausgelaugt waren und mager, eigneten sie sich noch für Hühnerbrühe. Außerdem verkauft sie Broda zu herabgesetzten Preisen für die Herstellung von Pasteten. Ein scharfer, stechender Geruch verbreitete sich über dem Hof. Die Axt blitzte in der Sonne wie ein Spiegel, in dem man das Ende des Lebens sehen konnte. Die Sonne leuchtete auf den Blutstropfen, die wie erfrischender Regen auf den verschwitzten Broda niederfielen. Einem der kopflosen Hühner verliehen postume Nerven überhühnermäßige Kräfte. Mit steifen Gliedern rannte es auf den Zaun zu. Der in Schwung versetzte Körper imitierte geschickt das Leben, bis er schließlich gegen den Drahtzaun stieß. Das Huhn wurde nach hinten geworfen. Der blutige Hals zuckte und bohrte sich, da er keinen Halt fand, in den Sand wie ein Strauß. Der schwarze Wolfshund packte ihn vorsichtig und legte seinem Herren die Leiche zu Füßen. Broda lächelte und streichelte seinen

Schüler. Er versprach ihm eine Extrahälfte Futter.

Das Schlachten dauerte schon eine Weile, und die Kinder begannen sich zu langweilen. Alles geriet durcheinander. Die toten Hühner unterschieden sich von den lebenden nur durch die fehlenden Köpfe. Die Kinder empfanden die anfängliche Attraktion als monoton. Der Ekel, den ihnen das Hühnermassaker eingeflößt hatte, bereitete keinen Spaß mehr.

Jeder weitere flatternde Vogel ließ ihr Interesse schwinden. Wenn die individuelle Agonie erst einmal zum Massenschlachten wird, vermag sie keinen mehr zu rühren.

Marek und Janek, Brodas Söhne, spielten lieber am Fuß eines Hügels, wo acht Bretterstapel ordentlich aufgeschichtet lagen. Sie liebten es, dazwischen herumzujagen. Am schönsten war es, Krieg zu spielen. Sie vergaßen jedoch, daß zwischen den Brettern Wespen hausten. Große, gelb-schwarze Bomber mit Stacheln im Hintern. Mit diesen Stacheln injizierten sie ein Gift, das sich ausbreitete wie Feuer und den Körper in ein geschwollenes Gefäß verwandelte, in dem subkutaner Eiter den Wurm der Depression nährte. Vier solche Wespen stachen den kleinen Janek in den Rücken, als er an ihrem Nest vorbeilief. Sicher wollten sie damit einen möglichen Angreifer abschrecken. Wie dumm von ihnen! Das Weinen Janeks beschwore ein viel schlimmeres Übel herauf. Broda befahl Tosiek, wenn sie mit den Hühnern fertig wären, das Nest zu zerstören und die Wespen fertig zu machen. Tosiek nickte bloß und sagte, wie immer, kein Wort.

Am nächsten Tag ging er mit einer Handvoll Reisig und einem kleinen Gefäß mit Kalkpulver zu den Bretterstapeln. Er entzündete das Reisig, so daß der Wind den Rauch in Richtung Wespennest wehte. Die Wespen sollten ersticken, prusten wie Pferde, husten wie Menschen. Inzwischen näherte sich Tosiek vorsichtig ihrem Nest, ungesiehen von den mit Gift bewehrten Insekten, die verwirrt und betäubt vom Rauch herumsurrteten, und bestreute das Nest in aller Ruhe mit Kalk. Gegen die Stacheln schützte er sich mit dicken Handschuhen und einem Overall. Drei Tage später wiederholte er die Operation. Die toten Körper übersäten den Boden. Das war Tosieks letzte Aufgabe auf Brodas Hof.

Als er wegfuhr, brach ein Gewitter los. Vom Himmel stürzten Wassermassen. An einen solches Unwetter konnten sich nicht einmal die ältesten Dorfbewohner erinnern. Es zog über die Gegend und walzte bleischwer Obstbäume, Hühnerställe und Häuser nieder. Manche flüsterten, das seien die mächtigen Schatten, die, angelockt durch Mord und Tierblut, aus der unsichtbaren Welt in die sichtbare eindrängen. Die

Blitze bohrten sich in die Erde und schmolzen sie zu Stein. Der nahe Fluß trat über die Ufer und ließ eine neue Welt entstehen. Der Orkan riß Bäume aus mitsamt den Wurzeln. Die verkrüppelten Apfelbäume flogen hoch in die Lüfte, als erwarte sie dort oben eine Erlösung. Dabei war das bloß ein Bosheitsakt der Natur, denn was aus der Erde wächst, das soll auch zerfallen zu Erde.

Der Sturm, der Fluß und die Wolkenbrüche überschwemmten Bronislaw Brodas Wirtschaft mit Schlamm. Der Donner vermischte sich mit seinen Flüchen. Seine Welt lag in Trümmern. Vor seinen Augen zerfiel das Blechdach der Scheune in Stücke, die über seinem Kopf durch die Luft segelten wie Fetzen verbrannten Papiers. Der Schweinestall, obwarz gemauert, wurde von aufgewühltem, stinkendem Schlick unterspült. Nach ein paar Stunden legte sich der Sturm, doch die Wasser strömten unaufhörlich nieder. Und so wird es gehen vierzig Tage lang. Es wird nicht genug Zeit sein, um sich in Sicherheit zu bringen.

Als die Wasser nachließen, blieben im Stall aufgedunsene Schweine und Kühe zurück. Die vollgesogenen Leiber hingen über die Trennwände, verstopften die Tröge, begannen zu stinken. Sie lockten Wolken von Fliegen an. Broda schuftete sich ab bei der Beseitigung der Kadaver. Damit sie nicht in den Leichen herumtraten, schickte er Frau und Kinder zur Schwiegermutter in die Stadt. Die Stadt war besser gerüstet für solche Katastrophen. Dort hatte die Natur nicht solche Macht über den Menschen. Zubetoniert und gerodet schwieg sie, verschüttet von einer Lawine von Motoren.

Einstweilen hatte Broda jedoch noch die Sintflut vor Augen. Er blieb auf dem Hof. Er konnte seine Hühner nicht verlassen. Jemand mußte sich schließlich um seine Habe kümmern, das dumme Federvieh füttern und zusehen, wie das Wasser die Mauern zerbröckelte. Die Hühnerställe waren nicht überflutet worden, weil sie auf einer leichten Erhebung standen. Broda zog in den Verschlag, in dem Tosiek geschlafen hatte. Neuntausend frische Legehennen gackerten ungeduldig vor sich hin. In ein paar Tagen würden sie sich an das monotone Rauschen des Regens gewöhnt haben und unruhig werden, wenn er innehielt.

Broda schaute über das Meer, das kein Ende hatte.. Er schaute nach oben, nach unten, ringsherum. Er regnete immer noch. Und wie er sich so umschaut, glaubte er, auf dem Berg Ararat zu stehen und zu wissen, was die Flut über die Menschen gebracht hatte. Die kleinen Inseln trockenen Landes waren den Leichen vorbehalten. Sie ragten wie Gewissensbisse aus der traurigen Politur des Wassers. „Ich möchte wissen, ob es die

ganze Welt überschwemmt hat? Vielleicht gibt es anderswo noch trockenes Land....“, dachte Broda.

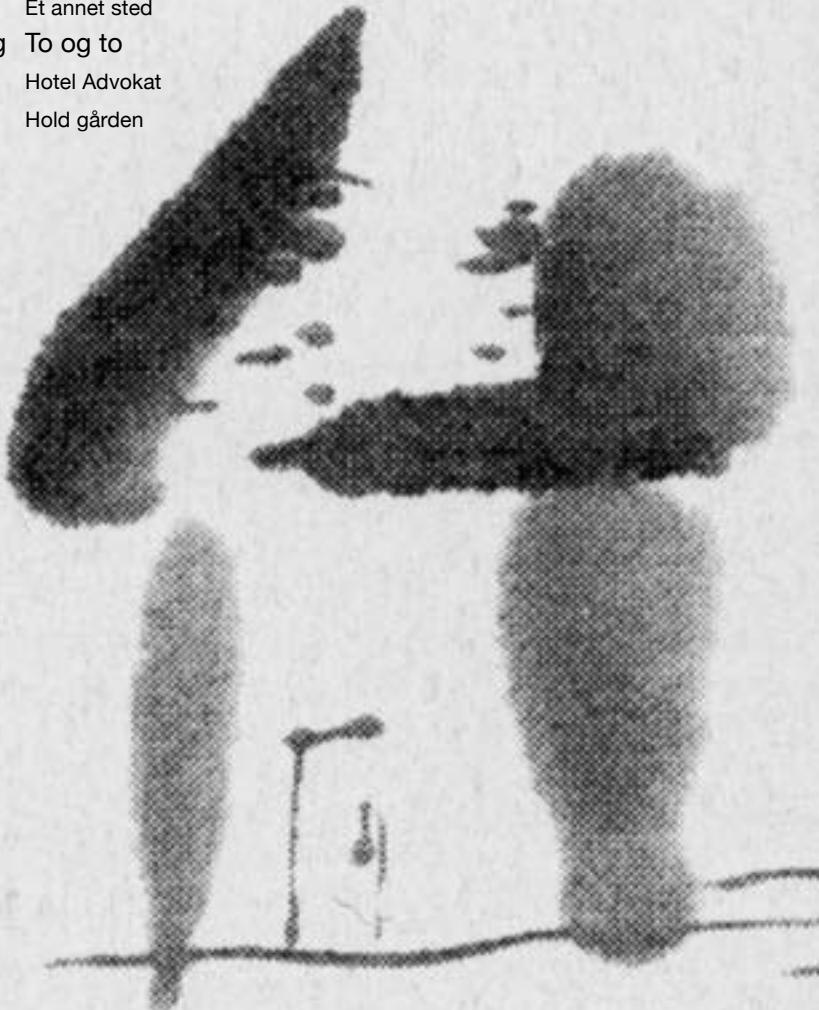
Er fühlte sich einsam. Ihm fehlte das Gerede der Menschen, das ihn oft in Wut versetzt hatte, das chaotische Lärm der Tiere, die nun tot herumschwammen. Zum ersten Mal sehnte er sich nach seiner Frau. Er wollte seine Söhne umarmen. Er sah über sich einen Vogel fliegen. Noch nie hatte er sich so gefreut über den Anblick eines fliegenden Vogels. Gott verdammt, was für ein Vogel! Hauptsache, er war da. Der Vogel wußte, daß er bei Rückgang der Flut mit Sicherheit auf seine Rechnung kommen würde. Das Wichtigste war, daß es die Hühnerställe nicht überschwemmt hatte. Sollen die Leute ruhig sagen, daß dem Reichen der Teufel sogar noch die Kinder wiegt. Daraus machte sich Broda nichts. Sollen sie denken, was sie wollen. Nicht jedem ist dasselbe Unglück beschieden. Der Vogel. Er weckte in ihm neue Tatkraft. In den beiden Hühnerställen steckte seine ganze Kraft. Wenn nur endlich diese verdammt Flut aufhörte, würde alles wieder in Ordnung kommen. Jeder neue Tag der Überschwemmung drückte ihn tiefer zu Boden. Nach einiger Zeit wurde Broda bucklig. Er stapfte mit der Nase im Schlamm um die Hühnerställe herum. Es sah aus, als suche er nach Körnern oder einem wertvollen Erinnerungsstück, das irgendwo hier verschwunden war, und jetzt wollte er es unbedingt wieder finden. Er war sicher, wenn er es fände, würde ihm alles vergeben werden, und die Wasser würden abfließen. Wenn er fände, was er verloren hatte, würde sich sein Gefühl der Überlegenheit gegenüber anderen verflüchtigen und er von Achtung für alles Leben erfüllt werden.

Er erhob sich von allen Vieren und trank eine weitere Flasche Wodka leer. Eine wäßrige Hölle schwappte in seine Kehle, doch das half ihm, sich aufzurichten. Da nahm Broda, leicht gebeugt, einen Eimer mit Hühnerfutter und trat unter die kreischenden Tiere. Er fühlte sich so wohl wie nie zuvor. Gewissermaßen sicher. Zwischen den Hühnern war ihm warm und wohlig. Er fühlte sich hier besser als in seinem Haus, das mit dem Wasser weggeschwommen war.

Die Hühner pickten die Körner auf, ehe er sie noch auf den Boden geschüttet hatte. Sie zupften ihn leicht an den Schuhen und Händen. Er setzte sich zwischen sie und gab sich ihren seltsamen Liebkosungen hin. Nur nicht in die Augen! Nur nicht in die Augen! Er lächelte. So könnte er jahrelang sitzen bleiben, und wenn die Wasser abflössen, erwartete ihn jede Menge Arbeit. Als erstes mußte er den Tod wegräumen.

elsewhere

Marco Archetti	Jetlag
Fflur Dafydd	Et annet sted
Gunnhild Øyehaug	To og to
Antje Rávic Strubel	Hotel Advokat
Daniel Odija	Hold gården

Marco Archetti

JETLAG

Jeg visste ingenting om det. Slik det nesten alltid skjer med meg. Jeg hadde vært bortreist, jeg hadde vært et annet sted i til sammen åtte dager bestående av mangefargede aperitiffer på terrasser som tiltrak seg samtlige av den tropiske solnedgangens kromatiske variasjoner, lysende villdyr, vilt flammehav. Kort sagt, jeg går av flyet og føler meg på ingen måte som om jeg har landet, men fullstendig splittet i to og fremdeles et annet sted. Jeg henter bagasjen og blir stående og snakke med denne fyren ved navn Patrizio som hadde sittet ved siden av meg på flyet – pent navn og pent armbåndsur som må ha veid adskillige kilo – og man sa at faen heller, damene der borte i Den Verdige Fattigdommens Republikk, ble vi enige om. På hodet hadde han fremdeles, i likhet med meg for øvrig, capsen fra dette turiststedet, nærmere bestemt den fra kvelden før, som hadde vært en temakveld, der temaet hadde vært sprø capser. Javisst, man snakket om damer, med Denne Patrizio, da jeg under bremmen av min sprø caps ser komme mot meg – hvem andre enn min svoger Cinzio som, med en mørk blå jakke i hånden, heseblesende sier ”faen ta deg som aldri er å få tak i noe sted nå kommer du her og får på deg denne jakka og setter deg inn i bilen for om en time skal bestemor begraves”? For det første: Det var min bestemor. Ikke hans. Jeg har alltid hatet denne uvanen med å gjøre andres slektringer til sine, særlig utbredt blant dem som gifter seg rikt, later det til (skjønt, Cinzio hatet jeg allerede fra før). For det andre: Var nå dette en måte å henvende seg til en som meg på, en som fremdeles er fullstendig splittet i to? Før noen hadde fått sukk for seg, grep tak i og ført bort, rykket opp med rot fra dette andre stedet hvor jeg hadde tilbrakt til sammen åtte dager bestående av smil utvekslet på stedets diskotek, sprø capser og driks til alle de jentene som, ifølge Denne Patrizio, ikke akkurat var negre, men som var pene nettopp fordi de lignet negre,

men hadde rukket å stanse øyeblikket før de ble helt negre.

"Få av deg den idiotiske capsen," var det eneste Cinzio sa til meg, før han tilføyde det avgjørende "du må kjøre, jeg er altfor opprørt", og dyttet meg inn i en Panda stappfull av slektninger kledd i svart. Alle sammen. Unntatt, nettopp, undertegnede. Som ikke visste noen ting og som hadde på seg en mørk jakke, nummeret for stor og aller høfligst lånt ham på flyplassen av velkomstkomité Cinzio, og under den en hvit t-skjorte, størrelse large, med påskriften *Bienvenidos* spent ut mellom to palmer der det ved siden av duvet to lokale skjønnheter med brun hudfarge, men som var lyse nok og ikke helt negre, fordi de hadde rukket å stanse øyeblikket før Patrizio ikke ville ha likt dem.

Det var en av disse uforutsigelige vårdagene på kontinentet. Dager som byr på enestående dialektiske muligheter hva gjelder universets manglende presisjon med hensyn til mellomårstidene og menneskets frie vilje til å feile ved valg av egnet påkledning.

Høytrykk og lavtrykk danset taust over hodene våre, lekte sisten over skjebnene våre, svevde høyt over de sørgelige omstendighetene våre og beredte grunnen for lyns lysende nervetråder, enten de nå varslet hete eller stormvær, generøse regnskyll og plutselige påfunn fra solens side. Vi var fremme akkurat idet bisettelsen var over, og vi satte kursen for gravlunden.

Jeg kjørte langsomt bak likvognen i en heller isnende taushet. Sittende bak, som passasjerer i en leid Panda som nektet å gå på tomtgang og med maksimalt utnyttet lastekapasitet, min far (med blikket slovt rettet ut av sideinduet), min mor (ikke egentlig sorgtynget, men med ansiktet lagt i de riktige foldene), tante Fulvia (bitteliten og ytterst lite tilstedsvarende, med altfor stort mellomrom mellom overleppen og nesen, som vanlig litt hesteaiktig og snerpete, slik hun hadde vært det i årevise, stivnet i sin slående likhet med en hoppe), Cinzio (som stirret ut i det tomme rom og til dette tomme rommet sa et rungende nei, med håret strittende av en desperasjon som trengte gjennom selv de ytterste hudlagene) og, ved siden av meg, tante Rosa (en dyster gallionsfigur full av kjeder, øreringer og anheng).

Jeg følte meg på ingen måte vel.

Ikke nok med at jeg allerede slet tungt under byrden ved å være et annet sted, et sted som forfulgte meg og som jeg ikke klarte å riste av, men vi var for sent ute til begravelsen også. Da vi gikk ut av bilen, var de allerede

i ferd med å plassere kisten i likvognen.

Rundt meg hadde det samlet seg en galakse av tanter og onkler som hilste på meg, tilsynelatende deltagende, i virkeligheten mistenkessomme og litt fjerne, men fjern var jeg selv også, en geografisk katastrofe, ved nærmere ettertanke, en del her og en del der, en del på flyet og en del på terrassen.

(Blant de mange husker jeg tante Caterina og tante Miriam, den magre fortvilelsen og den svulmende fortvilelsen. Og så tante Erminia, det ene hulket etter det andre, det rene opphørssalget av gravferdseffekter.) De var alle mørkt kledd og oppstilt til gråtekonkurranse, det var tunge innpusst og utpusst bak små lommeterklær, det var voldsomme sammentrekninger av lunger og mageregioner, det var rykkevis, spastisk sorg, og det var svart, svart, grått, i høyden noe brunt, og i så fall mørk brunt. Med andre ord, samtlige var fargemessig avstempt mot hverandre, svart mot svart og grått mot grått, og jeg tenkte: Huff og huff, hva gjør jeg her? Med all denne samstemmigheten, alle disse overensstemmelsene og all denne uniformeringen, er dette ikke stedet for meg. Jeg tenkte: Uten meg ville bildet ha vært perfekt.

Heldigvis kunne vi sette oss inn i bilen igjen nesten med det samme.

På vei til gravlunden, i setet ved siden av meg, tante Rosa.

Og nettopp i setet ved siden av meg var et grelt brudd på kontradiksjonsprinsippet nå i ferd med å skje.

Stikk i strid med hva hennes yndige blomsternavn skulle tilsi, hadde tante Rosa begynt å *stinke*.

Det var stanken som gjorde at jeg begynte å fable.

Et riktig vakker solskin hadde vi fått, og et øyeblikk falt jeg tilbake til dette andre stedet mitt igjen, til den salte og velduftende huden til nesten-negresse Daymi, som jeg forsøkte å innbille at jeg var en berømt sanger, men berømt bare i Italia, og som jeg begynte å synge for, en låt av Tozzi som hun ikke hadde hørt før, mens en virkelig og voldsomt vakker sol var i ferd med å danne en halvsirkel av flammer i horisonten.

Det var blitt temmelig varmt, tante Rosa var tykt kledd, lag på lag av gensere, og i tillegg kom de hormonelle problemene hun slet med og som vi alle kjente til.

Snart var en kolossal stank, ikke til å bremse, i ferd med å fylle hele kupeen. Det var knapt til å tro at et levende menneske kunne utsondre en slik lukt.

Eneste fordel, fra et estetisk synspunkt sett, var at min fars skuespilleri antok en mer beckettsk valør, mens ansiktet ble mer og mer uugjenkjennelig og blikket stadig blassere bak sideinduets hinne av stillesstående vann, for heller ikke han turde åpne det av frykt for at hun skulle bli støtt.

Alle, absolutt alle lot som ingenting, men jeg kunne se hva de følte, det var nok å ta en titt i sladrespeilet. Jeg så hvordan de anstrengte seg. Og like fullt satt de alle fem liksom fordypet i tanker og grep av stundens alvor, med ansiktene strammet i et passende mono-uttrykk.

Et sted underveis begynte det å gå rundt i hodet på meg, og jeg fikk følelsen av å være en blender, der ingrediensene som ble most var Den Verdige Fattigdommens Republikk i sin beroligende versjon med terrasse pluss jente å synge Tozzi for, pluss bestemor i kisten, solen, Patrizio og armbåndsuret, jeg var tilbake og ikke tilbake på én og samme tid, og jeg følte det som om jeg gikk i opplösning, som en cerebral løsrivelse fra meg selv, kort sagt, jeg var forvirret, jeg vet ikke lenger hva jeg tenkte på, men jeg vet hva jeg forårsaket – en haglskur av skjellsord – da jeg satte bilen i andre gear, blinklyset til venstre, og kjørte forbi likvognen idet jeg skrudde på radioen.

Da vi kom til gravlunden, med Cinzios stive blikk lynende av hat hver gang jeg møtte det i sladrespeilet, var alle lettet over endelig å slippe ut av den stinkende kupeen.

Idet han gikk ut av bilen, sa Cinzio til meg: "Du er ikke riktig klok."

Min far tidde, for om han hadde åpnet munnen, ville det ha kunnet spolere den fargen i ansiktet han med stort besvær hadde klart å oppnå, en mørk blå teint som stod godt til ham, meget distingvert: syv pluss.

Min mor virket likegyldig og kald, et stillbilde.

Tante Fulvia hadde ikke skjønt et dugg og fortsatte å le den sinnsyke, vrinskende latteren sin.

På plassen foran gravlunden ble vi stående og vente på at alle skulle innfinne seg.

Bilene ankom stilt susende over grusen, dørene ble åpnet, og ut steg de ulike grenene av vårt alles slektstre, familien Bisighelli i sin fulltallighet, likelig fordelt på: grenen av møbelhandlere, grenen av undertøysfabrikanter og grenen av eiendomsløse.

De rike grenene først.

Ut av en bred og lang BMW tøt selve kremen av undertøysfabrikantgren,

det vil si tre, fire, fem asekuelle gjentagelser av seg selv, som solte seg i egen eleganse og bar merkevarehatter i fullt flor på hodet.

Deretter kom møbelhandlergrenen, nyklippet alle de som kom fra Abruzzene, med trimmede barter, monsuner av aftershave og en viss sitring i anledning den store begivenheten som gjennomstrømmet dem alle på langs og på tvers. Mer uformelle de som kom fra Umbria. Til slutt kom grenen av eiendomsløse, den eneste jeg kunne regne med å høste en smule sympati hos.

(På et tidspunkt ble jeg slått av en krattskog av middelaldrende kvinner, alle helt identiske med sine pjuskete krusfrisyrer.)

I ett sett var det noen som stirret på meg, og jeg visste ikke om det skyldtes forbikjøringen eller påkledningen, men jeg tenkte at det kanskje kunne være fordi de så at jeg befant meg et annet sted, som jeg ikke klarte å riste av meg og som forfulgte meg og klynget seg til meg. Kanskje stod det ut av øynene på meg. Kanskje brant blikket mitt som solen på den terrassen. Kanskje gikk jeg rundt ledsaget av et soundtrack av Tozzi som jeg var den eneste som ikke hørte. Eller noe slikt.

Jeg vet bare at jeg følte meg uvel.

Siden gikk vi alle inn på gravlunden, inkludert to skjeløyde smågutter som jeg ikke ante hvem var, men som hadde hilst på meg, den ene av dem var bare litt skjeloyd, mens den andre var det på en slik måte at det ikke var mulig å late som om man ikke la merke til det, for øyet svømte rundt i øyehulen, så å si, helt uten tyngde.

Noen hvisket, andre kommenterte, og jeg vet ikke om det var meg og *Bienvenidos-t-skjorten* min de kommenterte, eller bestemors død.

Et øyeblikk tenke jeg faktisk på å stikke av. Jeg ville ikke hatt vanskeligheter med å unndra meg den allmenne oppmerksamheten og kvitte meg med denne jakken som jeg svettet i fordi solen nå stod på himmelen, selv om den riktig nok allerede var i ferd med å forsvinne igjen. Mens jeg tenkte dette, der jeg gikk som på glass og sørget for å benytte utsiden av føttene, kom min kusine Alecsia bort til meg og sa: "Marco, jeg er så lei for det," som om det ikke også var hennes bestemor og som om sorgen bare angikk meg.

Jeg nikket – for hva svarer man egentlig på "jeg er så lei for det"? "takk"? – og jeg la merke til at også hun var elegant kledd i svart, hun som alltid pleide å gå rundt kledd som en fillete sirkusklovn og tilbrakte tiden sammen med sine gotiske venninner sittende på trappen til et eller annet, statuer, nedlagte teatre, ombygde kirker. Nå var også hun

normalisert, uniformert og tilpasset, og utgjorde en del av sørgeparaden av tanter og andre slektninger. Se på henne, tenkte jeg, der hun stod foran meg i en softarget drakt fra London, med sitt nye sett av verdier og helt uten erindring om den lavasprøyten av sekreter hun spytte ut når hun frembrakte sine hissige *p'er* – *pampevelde, privatkapitalisme, proletariatets diktatur* – og om den tiden da det var en politisk handling ikke å vaske håret og ettervekst var et prinsippspørsmål.

Det gikk opp og ned, over små og store høyder.

Tidsriktige gravstøtter, antagelig. Hver tid sin høyde.

Jeg husker at jeg tenkte at denne gravlunden lignet Lisboa (men at jeg ikke måtte bry meg om det, ellers risikerte jeg at hjernen min ble sittende fast enda et annet sted, og det var nå det eneste som manglet).

Mens en prest – også han i svart, og jeg innså nå at jeg hadde en sammensvergelse på nakken – med lav røst smuldret opp en mengde fadervår, ave-mariaer og glorier, som om det var et pliktløp han snarest måtte få tilbakelagt – oppstod et betydelig problem.

Jeg oppdaget det først litt for sent, i virkeligheten hadde jeg igjen forsvunnet inn i meg selv, eller, rettere sagt, bort fra meg selv, langt, langt bort, til mitt andre sted, til min kolleksjon av andre steder, men da jeg ble klar over det, kunne jeg ikke annet enn å grøsse av forlegenhet.

Sagt med få ord: Bestemor ville simpelthen ikke inn i graven.

Forvirring og usikkerhet buktet seg blant de tilstede værende.

"I graven skal hun," fastslo omsider Cinzio og løsnet slipset, mens de ansatte på gravlunden gjentatte ganger forsøkte med kisten holdt i ulike vinkler og så etter om det kunne være noe i gravisjen som hindret bestemors inntreden i paradiset.

Samtlige tanter skalv, tante Erminia nektet å se på, tante Fulvia fortsatte å vrinske og brøt snart ut i et hysterisk latteranfall. Jeg ble pådyttet oppgaven med å geleide henne ut, mens hun lo så hun nesten ikke klarte å holde seg på bena, og få anbrakt henne bak lås og slå i Pandaen.

Min mor ville helst ha tatt notater for å kunne fortelle alt sammen i detalj til sin venninne Nunzia, som vanligvis ikke oppfattet noe som helst, men som hver gang hun luktet trøfler og ante at det var sladder på gang i den telefoniske sfæren, ikke gikk glipp av så mye som en tøddel.

Da jeg kom tilbake fra mitt oppdrag som fangevokter – tante hadde latt seg sperre inne i bilen med en resignasjon jeg vil kalte postkomisk, siden hun plutselig ikke hadde krefter igjen etter å ha ledd så mye – befant

jeg meg som tilskuer til en scene der Cinzio, uten jakke og stående på knærne, var i full gang med å jevne den ene siden av kisten med en høvel, mens min far, fremdeles korrekt antrukket, hjalp til.

De ansatte ved gravlunden var også i sving, de skaffet til veie flere høvler og sa til alle de andre som stod der med foldede hender: "De som vil, kan komme her og høvle, ja, bortsett fra damene da."

En av dem brukte et stemjern og svettet noe voldsomt. Han frembrakte noen klemt fulgt av en faretruende knaking fra en begynnende sprekkdannelse i treverket, men han brydde seg ikke om det og fortsatte ufortrødent.

Kort sagt, det var en høvling og en hamring uten like, det var jakker hengt opp i trærne, det var panners sved og tanters klage – min far klarte, anstrengelsene til tross, å bevare intakt det ansiktsuttrykket han hadde hatt gjennom de siste to timene – mens en knestående Cinzio svingte armene taktfast frem og tilbake, til lyden av det korte omkvedet fra snekkerhøvelen.

På et visst tidspunkt, som følge av den hardhendte behandlingen, oppførte kisten seg på en måte den ikke burde. Uventet unndrog den seg alles kontroll, gjorde et byks i forlengelsen av et velrettet hammerslag, drog nytte av Cinzios kraftfulle omgang med høvelen og fór av sted gjennom luften. Som et dødens rakett suste den mot nærmeste skråning og rullet ned i grøften, mens bestemor skled som et gjenferd ut gjennom sprekkene som hadde åpnet seg i kistens sidevegg.

Til dette føyde seg så en iter tuting fra Pandaen, der noen åpenbart lå på hornet av alle krefter: Tante Fulvia var kommet til hektene igjen og ville så visst ikke gå glipp av opptrinnet.

Det var da at Cinzio snudde seg mot meg, som ikke så ham med det samme fordi jeg igjen var på vei mot Den Verdige Fattigdommens Republikk og han virket milelangt unna, han sa "psst!", og da jeg endelig møtte blikket hans, freste han: "Er du helt idiot? Hører du ikke at hun tuter? Gå og ta deg av henne, drepp henne, gjør hva du vil, bare du får henne til å holde opp."

Jeg sa ja, mens han løp mot skråningen og ble ute av synet fra livet og ned. Hva skulle jeg gjøre?

Jeg lot ham være, med de oppbrettede ermene sine og med regnet som begynte å dryppa, mens han, med et godt tak under armene på henne, heiste bestemor opp fra sølen i grøften.

Da jeg kom frem til bilen, hadde tante Fulvia åpenbart hatt et hysterisk anfall, for sladrespeilet i Pandaen var røsket av, sikkerhetsbeltet rullet

ut, mens hun selv halvt lå i baksetet, forvirret og uryddig, med skjørtene spredt som en åpen vifte.

Jeg snudde meg og så mot gravlunden, der jeg stod på plassen utenfor, og hodet mitt var igjen som en blender, og i blenderen var Patrizio og armbåndsuret, terrassen og piken som trodde at jeg var Umberto Tozzi, flyet og bestemor som plent nektet å forlate denne verden og gjorde alt for å forsinke avgangen til neste, slektingene og deres finale snekkerbedrifter, kort sagt, et sant og fullkommen kaos.

Så jeg satte meg inn i bilen, vred om tenningsnøkkelen, og til vrinskene frante Fulvia, hestetanten med altfor stor avstand mellom overleppen og nesen, satte jeg den i første.

Og vi suste av gårde.

Fflur Dafydd

ET ANNET STED

Jeg kommer alltid til å huske det som herr Huws og hendenes natt. Det er ofte vanskelig å avgjøre hvilken hendelse det er som fører til den neste, men én ting er sikker: Jeg ville ikke ha luket i bakhagen klokken fire på morgenens hvis det ikke hadde vært for at herr Huws laget slik brudulje. Da et par hender kom til syne i jorden, var alt helt stille bortsett fra en avsindig mann i lyseblå pyjamas som tutet frenetisk med bilhornet. Jeg mislikte lyden av flere grunner, først og fremst fordi den krenket det klarhetens øyeblikk jeg hadde oppnådd bare noen sekunder tidligere, en plutselig innsikt i de små tingene som isolerer et menneske. Da den tanken gikk i stå, ble jeg sittende i sorg over noe jeg ikke helt kunne huske, og uvilje mot min ellers så omgiengelige nabo.

Da jeg noen minutter senere kikket inn gjennom det svette bilvinduet, så jeg herr Huws rosa, skallete isse kaste seg igjen og igjen mot rattet – *tuut! tuut! tuut!* – mens den lyseblå pyjamasen gnisset mot de svarte læersetene og nattlige skygger danset over issen. Jeg knakket. Vinduet ble til en uklar røre av bevegelse: rosa, svart, lyseblått; rosa, svart, lyseblått. Igjen knakket jeg. --- Du kan knakke så mye du vil! Stemmen skjøt ut i den stille natten, --- Det endrer ikke det grann.

Jeg snudde meg og så hans kone sitte sammensunket i en hagestol mens øynene gled ned over kinnenes røde, slitne vev. De øynene kunne fortelle om mange års knakking på bilruter.

Også jeg var gradvis blitt vant til herr Huws' månesyke. Sist da fullmånen hadde glidd likegyldig fram av sitt mørke slør, oppdaget jeg ham på taket mitt der han raste mot himmelen og utba seg en forklaring på hvordan han skulle kunne kommunisere med fru Lunas gjenstridige, fotløse nærvær. Den var ikke bare i himmelen, den var inni ham, sverget han

på, bulte under øyelokkene, gjennomlyste drømmene. Den var blitt en forferdelig plage, fnyste han.

Men det samme kunne sies om herr Huws. Jeg ser den vanlige strømmen av naboer komme sivende over asfalten. Gatas eneste intakte familie kommer først: Perdita, politkvinnen som aldri spiser så mye som en skive ristet brød uten å være klar over de juridiske implikasjonene, og tornadoen av en husfar hvis navn hadde druknet i skolefestene og foreldremøtenes trivialiteter, og som stort sett var å se i heftig kav i malstrømmen av familieanliggender og på evig jakt etter brillene, barn og matvarer. I natt har hver av dem et barn trygt forvart på skuldrene. Så fort Perdita har fastslått situasjonens juridiske alvor, skræller hun barnet av seg og hensetter det på tornadoens skuldre, der det smetter på plass som en legokloss. Uforstyrret men bestemt går hun mot bilen. Selv i morgenkåpe er Perdita en ferm politikvinne.

--- Er du klar over herr Huws, spør hun med vokaler hvasse som barberblad, --- at du begår et særdeles alvorlig lovbrudd?

Han tuter trassig i vei da jeg plutselig ser Marina, en kollega fra skolen, dukke fram som en åpenbaring fra en mørk krok. Marina er annerledes enn de andre lærerne. Første gang jeg håndhilste på henne, kjentes det som om huden hevet seg som deig for å møte hennes. Jeg håpet at vi skulle bli venner. Jeg forestilte meg alle slags vennskapelige utskeielser, som å sitte sammen i den sene julisolen og drikke hjemmelaget tomatvin, gjøre narr av kollegenes forkropledje vokabular og lage utsøkte retter av innførte grønnsaker og kokosmelk, alt mens vi lo varmt av den absurde verdenen vi levde i og trengte inn til roten av hva det var som isolerte et menneske. Det var jeg som i sin tid anbefalte henne vår gate da herr Huws ennå var en sot gammel mann som stelte i hagen på onsdager og rødmet rødbetblått når en kvinne kikket i hans retning.

Marinas andre kveld med å finne seg til rette gikk imidlertid med til å prøve å få herr Huws ut av pipeløpet. --- Slik snakker du ikke til meg, unge dame, freste han mot henne. --- Jeg gjør deg en tjeneste. Du vil vel ikke at månen skal gnisse rompa si mot vinduet ditt hele natten, vil du vel? Etter det møtte Marinas øyne aldri mer mine.

Nå ser jeg henne stå der midt i gaten med det blonde håret som lyser

skarpt hvitt i måneskinnet. Kvalmende vakker, innfelt vidunderlig.

--- Marina! Hvordan har du det?

--- Å hei Melissa. Jeg så deg ikke der borte. Hun har på seg en kremfarget poncho, ansiktet er som pudret av månen. Jeg føler at jeg bør dra fingrene gjennom henne for å se om hun i det hele tatt er virkelig.

--- Hvordan går det på skolen? spør jeg, vel vitende om at hun aldri har vært annet enn samvittighetsfull, engasjert og populær. --- Hva synes du om barna?

--- De er helt fine. Man får jo alltid en og annen bråkmaker, men ikke verre enn at jeg takler det. Er det ikke kaldt? Jeg tror jeg går og legger meg.

Og med en kjapp bevegelse planter hun et punktum stort som en cricketball i pannen på meg.

Intrigansen ebber ut, gaten tømmer seg. Herr Huws sovner med hodet på hornet, men måneropet gjenlyder i natten. Fru Huws forsvinner i lakenene, Perdita skravler i vei om velenes taktiske utdugelighet mens tornadoen kjøttfullt geleider henne hjem, og Marina brenner tungen på jordbærtene.

Selv fortaper jeg meg i litt grytidlig luking og oppdager et par hender i bakhagen.

Neste morgen kommer fru Huws innom. Det er alltid hun som forestår beklagelsene. Mannen hennes våkner hver morgen med god samvittighet og et klart sinn, fullstendig intetanende om egne månelyse aktiviteter. Han bedyrer at han har hatt den beste nattesøvnen på mange år, og siden han alltid var i seng før daggry, har han ingen grunn til å tro noe annet. Han våkner, gjesper, og snur seg mot sin kone, ganske overrasket over å se fuktige rester av frykt og forvirring i øyekroken hennes. Han regner med at hun som vanlig er fjetret ved tanken på nok en dag i et fortumlet ekteskap, setter seg opp, gnir seg i øynene og sier: --- Ingen ting er som å starte dagen på et varmt egg.

Isblikkene fra hver bidige nabo tilskriver han uforstand: --- Dette har alltid

vært en ugjestmild gate, brummer stemmen hans fra bak hagemuren.

Nå står fru Huws i døren med en knust bilrute av et fjes. --- Jeg beklager virkelig det i natt, sier hun, og løstennene vipper usikkert på tungeryggen, --- du vet jo hvordan han er. Han husker virkelig ingen ting. Og vel, det skjer jo bare en gang i måneden.

--- Men han begynner å bli verre, fru Huws...

Plutselig ser jeg for meg herr og fru Huws som ungt par på sin første utflukt; på en øde, forblåst strand et sted, dirrende av kjærlighet og skjønnhet med vått, salt håر mot skuldrene. I gode og onde dager, gjenlyder havet. Hjertet mitt dupper av sted med tidevannet.

--- Jeg forstår at det er vanskelig, legger jeg til, --- og jeg klandrer selv sagt ikke deg eller mannen din ... men ...

Kjapt favner hun ordet "forstår". Mer trengs ikke. Jeg ser henne gå videre til neste hus mens hun stålsetter de kalde, glassaktige øynene for oppgaven som ligger foran henne. Jeg legger merke til at også ganglaget er ment å skulle avværpe.

Akkurat idet jeg skal lukke døren, ser jeg Marina. Jeg roper navnet hennes. Jeg vet ikke hvorfor. Stemmen kommer fra et mystisk hvitt rom inni meg, og jeg føler for første gang et merkelig, vagt nærvær der inne som higer etter at hun skal komme og bli kjent med det uvanlige og grusomme funnet.

Hun ser opp og ser et øyeblikk på meg, smiler, og begynner å gå imot meg. Endelig, tenker jeg, endelig. Så, plutselig, splintrer smilet i asfalten.

--- Å unnskyld, jeg trodde at du var en annen.

Det skjer ikke hver natt at noen finner et par hender i bakhagen. Jeg skyldte på mange måter herr Huws stor takk for at jeg i det hele tatt holdt på med den iherdige lukingen. Jeg bestemte meg for bare å absorbere informasjonen og holde den for meg selv. De liknet slik på liljer at jeg syntes de hørte til der, som en liten bit av et langt større skaperverk. Det ville ha vært en forbrytelse å luke dem ut. Det var noe så velkjent ved

dem. Noe jeg hverken hadde navn på eller klarte å uttrykke, men som ble liggende uvirksomt på tungespissen, uten noe behov for å kaste seg fram i lyset.

Langsomt, forsiktig, dekket jeg dem til igjen.

Det er matpause på personalrommet. Hemmelig lytter jeg til en oppblåst versjon av nattens begivenheter.

--- Han er rav ruskende månegal...om du unnskylder uttrykket...og så har han denne ubehjelplige lille kona som kommer og ber om unnskyldning, smisker, forteller at han ikke husker noe som helst. Riktig beleilig...

Tilhengerne hennes, tre melkegrå menn og to kvinner med andefjes, ler skrallende.

Overlat det til politiet, sier Matte-Molly og kjæler for brystene sine framfor Phil fysiker. --- Tror du at det ene er større enn det andre?

Phil's øyepler dunket i gulvet som klinkekuler.

--- Det bor en politikvinne i strøket. Det er skikkelig plagsomt.

--- Burde ikke det gjøre det lettere? funderte Gorilla. Ingen visste hvilket fag han underviste i.

--- Hun har ikke noen *egentlig* autoritet. Ikke på den tiden av døgnet.

--- Politikvinner er jo så...*slitsomme!* kommenterer Cyber-Cynthia etter hvert som kjensgjerningene trenger inn i den tomme korridoren i hodet hennes.

Det ringer inn.

Samme kveld, mens jeg stelte for hendene, dukket herr Huws rosa hode opp over hagemuren. Det var for sent å finne på en forklaring, tatt som jeg var på fersken.

--- Melissa, snurret han, som om han iredettesatte en blomstertyv, --- har du

tenkt å fortelle hva det er som foregår her? Jeg har holdt øye med deg, skal jeg si deg. I ukesvis. Der du ligger på knærne. Glor på det stedet.

Jeg vil si noe for å oppheve dette øyeblikket. Jeg tørster etter et ord som med himmelens kraft kan knase herr Huws i bakken.

--- Ser du dem ikke? Ynkelig drypper setningen ut gjennom leppene mine.

--- Jeg synes at det du driver med må regnes som veldig mistenklig atferd. Jeg tror jeg blir nødt til å melde det.

Dermed var det bare et spørsmål om tid. I løpet av noen snaue timer ville jeg bli tvunget til å se tingene annerledes; se et par hender i bakhagen som noe unaturlig, noe som ga opphav til spekulasjoner og nysgjerrighet; dømt til blaserte, likeglade kommentarer over potetmosen på torsdagskvelden. Opphav til kvalt latter på personalrommet. Ingen ville forstå at de var en del av livet mitt. At jeg kunne kjenne dem gli gjennom håret mitt mellom drømmene, de hvite håndflatene som kjærtegnet ansiktet mitt, tok meg imot hver nye, strålende dag. Og jeg hørte dem rive seg løs hver natt, liste seg rundt i skyggene sammen som en slags hvit, øyeløs skapning. Holde englevakt over meg om natten mot marerittets nonner og demringens dødelige dukker.

Utpå neste dag var hagen full av uønskede gjester. Fru Huws bød på pastinakksuppe over hagemuren, Perdita etterforsket på vanlig, nidkjært vis, mens Tornado og barna lekte fest-halen-på-en-nabo. Herr Huws la hodet til jorden. Marina fulgte stumt med på pantomimen fra vinduet opp i annen.

Fraværet av hender naget meg.

--- Hva er det egentlig vi ser etter? spurte Perdita og pirket i jorden med sòlvstokken sin. --- Vær klar over at det å gi misvisende opplysninger er et lovbrudd.

--- Henry så henne grave opp noe, sa fru Huws skråsikkert.

--- Jeg så henne grave opp noe. Herr Huws ansikt glødet av harme.

Vi stirret alle på den stille, urørte jorden.

--- Det kunne ha vært et lik, sa tornadogemalen. Alle stirrer på ham som om "lik" var et fremmedord. Perdita ler.

--- Et lik! Ha ha! Hva skal man gjøre med disse husfedrene, egentlig? Altfor mange spenningsserier på dagtid, antar jeg! Synes du ikke at du skulle ta deg til noe mer konstruktivt? Som å lage middag for eksempel?

Baken hans får et rungende klask før hun feier resten av familien ut med sòlvstokken.

--- Du har noe fore, unge dame, brøler herr Huws opp i ansiktet på meg, --- og jeg skal finne ut hva det er, bare vent og se!

Han smeller med døren som en anklage.

Fru Huws ber om å få tilbake koppene sine, og igjen kan jeg innta hagen som min egen.

Det var blitt mørkt da Marina kom. Den merkelige, horisontale posituren hennes i døråpningen fortalte med all tydelighet at nysgjerrigheten hadde seiret over forakten; som om hatet ble mindre synlig i den vinkelen.

Jeg uttaler navnet hennes slik det skal uttales. Som om munnen var full av salt.

--- Vel, kan jeg få komme inn?

Månen står høyt, og plenen skimrer som sòlv. De er kommet tilbake. Renere enn noen gang. Jeg ser dem strekke seg etter lys og foldes i stille bønn. Hun faller på kne foran dem. Jeg tenker meg at dette er begynnelsen. Snart lar hun meg by på en kopp te, og så sparker vi av oss tøflene og sitter på plenen og diskuterer utdannelsessystemets fortredeligheter. Og vi undrer oss over de tingene som isolerer et menneske.

Men drømmen smelter heslig som plastsko på en radiator.

--- Det er ikke noe der, sa hun og reiste seg for å møtte blikket mitt.

--- Hva mener du, det er ikke noe der? Skoene størkner, blir harde. Igjen kjenner jeg at det hemmelighetsfulle, dulgte, hvite rommet der inne napper i meg..

--- Jeg mener, det *er ikke noe* der. Du fant på det. For å få oppmerksomhet. For å få folk til å like deg.

Jeg tar ett eneste, langsomt skritt fram. Gjennom øyekroken ser jeg noe forunderlig: Jeg ser de hvite hendene danse, komme til live, skyte opp av bedet. Og med ett blir det mening i alt sammen. Omsider skjønte jeg hvem de hendene tilhørte. Jeg visste *hvorfor* de var der, og hva som skulle bli slutten på fortellingen min. Jeg visste nøyaktig hvilke små ting det var som isolerte folk.

Akkurat da hoppet herr Huws opp på muren. Igjen nådde måneaktiviteten i ham et høydepunkt. Han holdt en megafon i hånden og skrek --- Døden kler henne! Døden kler henne! gjallet det i betongmurene mens Tornado smatt ut og inn av sin kone mens de to barna knasket hvite sjokolademus i lyset av en lommelykt, alt mens fru Huws lå og drev i drømme i stuens lenestol. Alt mens Marina beveget seg nærmere og nærmere og nærmere de hvite, energiske hendene hun hadde bak seg, nære nok til at de kunne gripe henne i anklene. Og det var noe i den berøringen som bare var så altfor velkjent.

Skriket hennes druknet i herr Huws erklæring om at han skulle bli månens kjøkkenhjelp.

--- Og dermed sa hun bare: --- Faen ta dere alle sammen. Jeg blir ikke her et øyeblikk mer. Jeg klarer ikke dette. Og vekk var hun. Pakket samme kveld og dro sin kos. Det virket jo svært dramatisk. Forlate hjem og jobb bare på grunn av en månesyk skrulling – om du unnskylder uttrykket. Egentlig tror jeg bare at hun ville ha oppmerksomhet. Ville at folk skulle like henne.

Tilhengerne mine, tre melkegrå menn og to andefjes av noen kvinner ler skrallende.

--- Jeg har alltid synes at hun er litt underlig, medgir Matte-Molly og gnir seg på leggene framfor Phil Fysikk.

--- Tror du det er best med barbering eller voksing, Phil? Phils øyne veivet som en pendel.

--- Sa hun om hun kom tilbake? spør Gorilla fjernt.

--- Hun sa at hun aldri hadde opplevd noe verre. Hun ville heller bo ... et annet sted.

--- Vel, sa Cyber-Cynthia og låste bort smilet i den bærbare, --- ikke at det blir noe savn akkurat.

Det ringer inn.

Jeg går mot døren. Når jeg ser min egen hånd på klinken, kan jeg ikke dy meg for å tenke på et annet par hender, de som muliggjorde min forbrytelse. Nå lå de hendene lå dypt begravet i jorden, ute av syn til evig tid. Endelig fullbyrdet. Sammensmeltingen av svart og hvitt, den fullkomne syntese. Og igjen overbeviser jeg meg selv om at det jeg gjorde var fullstendig logisk. Det var, tross alt, *hennes* hender. De tilhørte henne, og hun tilhørte dem.

Den kvelden fant jeg ut av det alt sammen. Det at hendene antakelig ikke hadde eksistert i det hele tatt før jeg hadde skjønt deres egentlige hensikt, at de bare var et symbol på noe annet. Det at det ukjente plutselig oppsto i det kjente, var nå ikke det selve innbegrepet på alt som isolerte et menneske? Jeg følte meg ikke skyldig. Herr Huws husket ingen ting dagen etter, og skjulte ikke sin glede over at Marina plutselig og uventet hadde reist. Jeg regnet meg derfor som en nattens korsfarer, tvunget til å gjøre det som måtte til for å gjenopprette harmonien i fellesskapet. Marina hadde bare oppfylt sin hensikt, og hun hadde avklart min. Det var en fullkommen rasjonell handling. Ganske meningsfylt.

Like meningsfylt som et par hender i bakhagen.

Gunnhild Øyehaug

TO OG TO

Klokka ti på eitt ei natt i november, klikkar det for Edel. Ho har stått med armane i kors framfor vindaugeit sidan ti over tolv, og sett vekselvis ned på oppkøyrsla, og på klokka som ho har på armen. Ei god stund før dette låg ho i senga si med ei bok trykt inn til brystet og med hardt lukka auger, og følte seg god, stor, heilt opna opp. Så stod ho opp av senga for å måke, slik at Alvin skulle kunne køyre rett inn i garasjen utan å måtte stoppe og måke først. Ho ville *rekke ut ei hand* - ho måtte bruke dette uttrykket når ho tenkte på kva det var ho ville, det var ein klisjé, men heilt på sin plass, det var det ho ville: Ho såg for seg si eiga vesle hand som blei rekt ut, og Alvin si hand, Alvin si store, gode hand, som tok henne. Ho fekk tårer i augene ved tanken på desse to haldande hendene og alt det dei symboliserte. Og måkinga, måkinga symboliserte at ho gjorde plass til han igjen, gjekk det opp for henne. Ho gjorde plass til han igjen: etter at han hadde bede om tilgjeving og sagt at frå no av var det berre henne, og ingen andre, hadde ho late han få vere i livet sitt som far til Thomas, som ein ho delte hus med, som ein som ho nekta å sjå inn i augene til når dei åt frukost, og som ho innimellom sparka borti skoa til, når ho gjekk forbi dei i gangen. Ho måka og måka, og medan ho måka, såg ho opp på den doble garasjen og tenkte at garasjen symboliserte målet, no gjorde ho berre klar vegen for han, ho var garasjen han kunne kome heim til. Hennar vesle bil stod allereie parkert i den eine delen av garasjen, og når hans bil stod i den andre, var alt slik det skulle vere. Hennar vesle bil ved siden av hans store bil. Ho sprang opp til garasjen gjennom den umåka snøen og slo på lyset, og såg på den vesle bilen som stod der åleine og venta, og måtte gråte medan ho måka resten av vegen opp dit. Dette var førti minutt sidan. No lavar det ned, snøen fell så tett at det ser ut som om snøflaka ligg oppå kvarandre, to og to, tre og tre, fire og fire fell dei gjennom lufta til dei landar heilt stumt og brått i snøen. Oppkøyrsla er attsnøa, på berre førti minutt. Og han ho måka for og gjorde plass til,

er her ikkje, og det er eit skrikande faktum for Edel at ting *ikkje* er som dei skal vere: Han skulle ha vore her for førti minutt sidan. Den siste ferja la til kai klokka ti på halv tolv, og det tek tre kvarter å køyre frå ferjeleiet og hit - om ein reknar litt godt med tid: Han skulle med andre ord ha vore her klokka ti over tolv, då ho var ferdig å måke og stod klar og raudkinna ved vindauge, med eit storsinna og nesten forelska uttrykk i ansiktet.

Minutta som passerte etter klokka ti over tolv drog dette forelsa uttrykket sakte ut av ansiktet hennar slik eit garn blir dradd ut av eit vatn, og i det trettiande minutten over tolv var ansiktet hennar slett ikkje storsinna lenger, idet ho ringte til mobilen hans, og hørde den ringe inne i brødboksen på kjøkkenet. Då hylte ho av raseri, ho, som ikkje hadde noko raseri i seg for ein time sidan, då ho låg i senga og kjende seg god, stor, heilt opna opp, og kom på at ho skulle stå opp for å måke. Der fanst då, i det trettiande minutten over tolv, ingenting her i denne kroppen med kryssa armar som kunne minne om den gode, lyse storleiken ho kjende opnast i seg for over ein time sidan, då ho låg i senga og las *Birthday Letters*, av Ted Hughes. Ted Hughes, engelsk poet, skreiv denne boka til si avdøde kone Sylvia Plath, (også ho poet). I denne boka gjev han uttrykk for kjærleiken sin til Sylvia, som tok livet av seg mykje grunna at ho kjende at den mangla, denne kjærleiken, ho meinte han ikkje elskar henne, at han var utru, noko han var, og 11. februar 1963 la ho hovudet sitt inn i ein gassomn, og tok livet av seg. Engelsk presse og mange menneske har i alle åra etterpå halde Ted Hughes ansvarleg, og anklaga han for at han ikkje har villa snakke om det, ikkje ein gong for å uttrykke anger, be om orsaking, ikkje noko. Ein har gitt han prisar for poesien, men ein har sett på han med auger som sikkert har uttrykt det ein meinte om oppførelsen hans, ganske tydeleg. Edel har vore av dei som har bore nag til Ted Hughes. Ho har elskar Sylvia Plath, og bore nag til Ted Hughes. Ho har følt det som ei slags letting, at det også blant dei kjende poetane finst historier som tilsvarer hennar eiga. Ho, ein liten bokhandlar i ei lita bygd, har kjent seg att i ein kjend poet, Plath, - det *finst* band mellom folk, har ho tenkt: også dei vellukka poetane i dei store byane går heime og fortvilar, også dei vellukka poetane raser og kyler ting i veggen. At dei gret og kjenner seg små, små, og svikta, at dei vil vere steinar som søkk heilt til botns og blir liggande, har ho kjent som ei letting. Og så dette forferdelege: at Sylvia mistenkte Ted, og at ho hadde rett. Noko som vil seie at det går an: Å mistenke, og ha rett.

Men så las ho *Birthday Letters*. Med det største nag plukka ho ut boka

med dei raude valmuene på framsida frå pappkartongen med bestilte bøker, og med den største motvilje opna ho boka og las det første diktet. Ho visste ikkje korleis det skjedde, men etter kvart som ho las, vart ho slått av dette; at trass i at han svikta, må han ha elskat henne, har han sett henne, sett alle dei små og store tinga ho gjekk ikring og gjorde og kjende, og hadde ho berre visst *det*, Sylvia, når ho gjekk ikring og gjorde alle desse tinga som ho ikkje visste blei sedde! Når ho kom til det siste diktet viste det seg at dei raude valmuene på framsida viste til dette siste diktet, om dei raude valmuene som Sylvia hadde elskat og sett på som sjølve livssymbolet: Og i kveld, når ho, Edel, låg i senga og las det siste diktet, følte ho seg som den som såg det for henne, i ein straum av varme og mørker av denne stemma som såg og sa, som kvervla og kvervla nedover og nedover til ho til slutt nesten ikkje fekk puste av ei slags trykkande lukke, eller tristheit: Dette Er Livet, Ein blir Elska og Ein blir Svikta i Det, Slik Er Det, Eg må Godta Det, Eg Godtek Det: Livet er Godt, Vondt, og **Fælt!** Ho tenkte: Dette er *godtaking!* Omgrepet "godtaking" strålte i hennar indre omtrent slik sollys brått stirar seg gjennom skylaget, opnar ei glipe og flymmer som eit lysande brudeslør ned i fjorden. Dette er *Gud*, tenkte Edel, og ho var nær ved å spregast, ho heldt boka hardt inn til brystet og lukka augene og kjende seg heilt opna opp. Ho kjende seg også overvelta av noko anna, og måtte notere eit stikkord på eit ark: "Litteraturens kraft".

Årsaka til at Edel forlet den gode, store kjensla av omgrepet "godtaking" og i staden no har gått frå sans og samling, er at ho ikkje kan sjå, men ane, ein scene som utspelte seg i eit hus ved eit ferjeleie om lag samtidig med at ho måka oppkøyrla, 45 minutt å køyre frå den doble garasjen som høyrer til oppkøyrla. Scenen Edel idet ho klikka ante, men ikkje kunne sjå, såg slik ut: mannen hennar, Alvin, stod bak Susanne, som bur i det einsame huset ved ferjeleiet 45 minutt å køyre frå den doble garasjen. Dei var begge nakne, Susanne stod framoverlent og heldt seg fast i ein vindaugekarm. Alvin stod oppreist og heldt henne om hofteiene. Alvin tenkte at det ikkje var meiningsa at dette skulle skje, det var ikkje meiningsa, han skulle køyre rett heim, han skulle ikkje stikke innom Susanne, berre for å seie hei, og høyre om ho var veldig lei seg for at han hadde slutta å kome, om ho hadde hatt det fint dette siste halve året, og seie at det var vanskeleg, nesten uuthaldeleg, å berre køyre forbi huset hennar når han var ferdig på jobb, at han stod oppe i førarhuset på ferga og såg om han kunne sjå inn til henne, kvar kveld når ho hadde lyset på og alt anna rundt

var mørkt, og huset hennar liksom kom mot han som ei lita stjerne på himmelen, men at det som sagt ikkje gjekk lenger, han hadde ein familie å tenke på, Edel hadde truga med å gå frå han og ta Thomas med seg, og det ville han ikkje, han måtte ofre kjærleiken for Thomas, det var berre slik det var, dette var ting han skulle seie, han måtte ta ansvar for familien sin, det var det han hadde valt, etter lang og vond tid med mykje tenking og tviling, han skulle ikkje bli med henne inn og stå her slik han no stod og heldt henne om hofte med pikken pressa inn mellom beina hennar.

Thomas – som Alvin skulle ofre kjærleiken sin for, og for hans skuld ikkje stå slik han no står – sov. Han har gått ute i heile ettermiddag og selt lodd medan det snøa, og heile tida tenkte han berre på Noahs ark, som han har hatt om på skulen. Han har tenkt på giraffar og leopardar. Han har tenkt på nasehorn, og drøymt om å klappe dei, og få sitte på ryggen deira, ta på nasehornet deira. Han har tenkt at den båten måtte vere enormt stor, ettersom læraren svarte ja når han spurde om den var større enn hotellet. Han har lurt på om det også var to maurar med. Og to lus! No ligg han sjølv samankrølla som eit lite foster og drøymer om krokodiller. Krokodillene var nemleg også med, han spurde om det. Han drøymer om ei diger krokodille som har lagt krokodilleegg i eit reir, medan Edel rasar gjennom stova, og spring opp trappene til soverommet. Ho kler på seg ei bukse og ein gensar, tek på seg sko, kyler *Birthday Letters* så hardt ho klarer i veggen. Det går for Alvin, utover rompa til Susanne. I eit krokodillereir stikk den første krokodilleungen seg gjennom dei harde eggveggene. Eit nasehorn står lenge og ser etter eit anna nasehorn, det berre gjekk plutseleg, ut av den store døra i arken, og nasehornet som blei ståande att veit ikkje kvifor. Thomas ropar til Noah: vent! Vent på det andre nasehornet! Han riv i kjortelen til Noah. Så spring han mot døra for å hente det tilbake. Nasehornet som blei ståande att går i bakken med eit stort dunk.

Thomas står i døra med bustete hår. – Det var noko som dunka, mamma, seier han. – Det var ei bok som eg kasta i veggen, svarer Edel. – Kvifor kasta du den i veggen, spør Thomas. – Eg var sint, seier Edel. – Det var ei därleg bok. Ei elendig, elendig bok. Kle på deg, Thomas, vi må ut og hente pappa. – Kvifor det, spør Thomas. – Bilen hans har fått motorstopp og han kjem seg ikkje heim att. Skund deg, seier ho, og Thomas seier at han ikkje vil, han må sove! Viss han ikkje sov no, blir kanskje nasehornet vekke for alltid! – Du kan drøyme i bilen, seier Edel. – Men då er det ikkje

sikkert at eg drøymer det same! seier Thomas. – Jaudå. Eg skal hjelpe deg og kle på deg, seier ho, og tek han hardt i armen, ho dirrar i heile kroppen. – Eg vil drøyme det same! sutrar Thomas.

Susanne skjelv. Ho hakkar. – Alvin, seier ho og snur seg mot han og vil at han skal halde rundt henne. – Eg elskar deg, kviskrar ho inn i nakken hans, – eg visste at du ville kome tilbake. Han klemmer henne hardt og seier ingenting. – Eg kan ikkje seie det, seier han til slutt. – Du veit at eg har sagt at eg ikkje kan. Det ville vere feil. Du ville få forhåpningar, du veit, eg ville gjerne, men Thomas ... Ho nikkar og ser på han, han ser at ho ikkje er heilt glad. Men ho seier til seg sjølv at ho kan tåle alt, og at han skal sjå dette, på ansiktet hennar, kor storsinna ho er. Kanskje vil dette få han til å kjenne, inst inne, at han elskar henne, og at det er umogeleg, umogeleg å forlate henne. Ho ser på han med eit storsinna uttrykk i ansiktet.

- Faen må eg måke ein gong til! ropar Edel. – Faens drit drit drit!

Ho køyrer i snödrivet gjennom bygda, vindaugsviskarane går rasande fram og tilbake, det hopar seg opp snø i ein trekant under den eine, om ei stund må ho sikkert ut og børste det bort. Trekant! Sjølvsagt må det hope seg opp ein symbolsk trekant rett framfor augene hennar! Ho fnyser, Ted Hughes, ho fnyser, at ho kunne vere så dum. Å, *Livet*, liksom, Å, **Fælt**, Å, Godt, Å, Vondt, det er ingenting av dette, det er kun idioti, og drit. Og utanpå dette er det kroppar, skjelett med kjøt på som gjer dette og det, og ingenting heng saman. Dette, tenker Edel, og ler ein trist latter høgt for seg sjølv, skal eg seie på seminaret på mandag. – Mammaaa, klagar Thomas, ho vekte han, han ligg på tvers av baksetet med dyna over seg, han fekk lov til å ligge utan sikkerheitsbelte. – Sov no, seier ho. Ho har tatt nokre vekttal i engelsk litteratur ved høgskulen i nabobygda, og har til no sett stor pris på seminaret "Symbolen i litteraturen". Det har vore sant, har ho følt, at ein ikkje skal kimse av symbolen og meine at det er ein avlegs, romantisk tanke, at ting skal kunne henge saman, uttrykket, og innhaldet, at noko skal kunne stå for noko anna; ei rose for kjærleiken, eit hav for livet, eit kors for døden, men no irriterer det henne, for når det går opp for henne at av dei to filene i vegen langs fjorden ut mot ferjeleiet, er det berre hennar som er måka, tenker ho straks at *er det slik det er*, er det det dette tyder, er vegen hans stengd, kjem han ikkje tilbake, er det berre ho som kan nå fram til han, men han kan ikkje nå fram til henne, er hans

fil full av snø, er det slik det er? Ho blir motlaus, er det dette det tyder? Nei, ho nektar å lese denne vegen! Det er berre ein veg, tenker ho, ein idiotisk veg, utan overførbar tyding. Drit og idioti, og utanpå dette; astaft. Ho skulle ønske ho hadde ein loddene terning hengande frå spegelen, eller eit wunderbaum, det mest meiningslause ho kan tenke seg, når ho kjem tilbake til bygda skal ho stanse på ein bensinstasjon og kjøpe eit wunderbaum, og det skal minne henne på dette, det skal markere denne kvelden då ho sa farvel til symbolsk tenking og til – kva, kva er det ho seier farvel til, i tillegg? Ekteskapet sitt? Men ho er jo på veg ut for å hente han tilbake, kvifor gjer ho det eigentleg, skal ho køyre tilbake og heller låse døra, så han kan sove i garasjen, skal ho slutte å køyre, skal ho berre stanse, kvifor reagerte ho på denne måten, det må vere det minst gjennomtenkte ho har gjort, ho berre gjorde det, og kva skal ho gjere no, skal ho køyre vidare? Ho sakkar farten idet ho nærmar seg ein stor sving, ho ser oransje pulsslag i trea på den andre sida av vegen, det må vere brøytebilen, ho er rødd brøytetbilar, så ho stansar nesten, og let brøytetbilen suse forbi på den andre sida, snøen susar ut over autovernet på den andre sida og treffer trea, og ho får tårer i augene, heilt ufrivillig, *for no blir hans fil også måka*.

Alvin ser på ansiktet til Susanne, ho ser så bedande ut at han blir skamfull, han kysser henne på kinnet og går for å finne trusa si. – Kva har du gjort på i det siste, då, seier han, og Susanne plukkar opp bh'en sin frå golvet medan ho prøver å halde inn magen. – Ikkje så mykje, det same som før ... eller det vil seie... Ho kjem på noko, - Vent litt, seier ho, med eit opprømt blikk, ho dreg på seg trusa, og så nesten spring ho bort til cd-spelaren. Alvin syns plutseleg det er noko hjelpelaust over denne kroppen som i undertøyet står og boyer seg ned for å sette på noko musikk, han får ei kjensle av at han ikkje får puste, han strammars beltet i buksa og tek på seg ytterjakka. – Du, eg må til å gå, Edel kjem til å klikke viss eg ikkje kjem snart, eg er lei for det, Susanne, seier han. Men Susanne høyrer ikkje på han, ho har sett på ein cd med salsamusikk, og byrjar å danse framfor han. Han må ikkje gå. Ho må få han til å bli. Ho må få han til å seie noko fint til henne før han går. – Eg har gått på salsakus! seier ho og dansar nærmare og nærmare han, med eit utfordrande, men litt sjenerert blikk. Ho tek han i hendene, han seier neeihh ... så ho slepper, og snur seg så ho står med ryggen til han, medan ho rullar på hofteiene. Ho er litt nervøs, så det blir ikkje heilt fritt. Alvin blir så flau av henne at han går bort til den dansande ryggen og legg armane rundt henne, og seier at han *må* gå

no, men at ho er flink til å danse, at ho må halde fram med det. – Eg er ein idiot, Susanne, seier han. – Nei, det er du ikkje, seier ho. – Du er den finaste eg veit. Han kysser henne i panna. – Det er mogleg eg reiser til Cuba snart, seier ho, sjølv om det ikkje er sant. – Då må du ha god tur, seier han.

Edel ristar på hovudet, ho vil ikkje tenke slik meir, ho vil ikkje lese ting symbolsk meir. Vi har forlate naturen, det er det vi har, tenker Edel, der ho kører sakte framover den no heilt brøyta vegen og snøvéret faktisk stilnar litt etter litt, ja, naturen er forlaten, og vi er dei skuldige, vi har gått inn i språket og blitt komplekse. Vi må tilbake til naturen, vi må slutte å lese bøker, vi må slutte å tolke, vi må slutte å tenke i overført tyding, vi må leve som dyr, vi må ete mat og sove. Vi må gje avkall på symbolet. Vi må i det heile slutte å tenke. Vi må leve i ein enkelt dimensjon. Ah! Ho er fornøgd. Ho kjenner seg gal. Eller ho veit ikkje om det er slik at ho fram til dette sekundet har vore gal, og at det er no ho får vitet tilbake. Ho har ei ekkel, glasklar kjensle i hovudet. Som om hovudet hennar er to vidt oppsperra auge som det bles kald vind inn i. Ho ristar på det. Mannen din har i kveld pult ei anna kvinne. Ho kjenner trang til å le. Og så må vi gje avkall på symbolet! Haha. Jesus! Mumlar ho. Og ler igjen. For ein ting å mumle. Ho må i grunnen gråte. Ho må køyre ut på ei busslomme og sette seg til å gråte. Tenk, tenker ho der ho ligg framover rattet og grin, tenk om det ikkje er slik eg trur det er, men at han har køyrt av vegen. Ho ser bak på Thomas, han har sovna, han ligg med ansiktet inn mot ryggstøtta og ho ser berre håret hans stikke opp frå dyna, det ligg i ei lita vifte utover puta, og ho tenker at då blir han far-laus, då blir ho åleinemor, ho legg seg framover rattet igjen.

Alvin forstår ikkje heilt kva som skjedde. Han kører heimover langs fjorden, det har sluttat å snø, oppover fjellsidene står granene nedtynga, vegbana er kvit, ingen har køyrt her sidan plogen, ser det ut til, ingen hjulspor i snøen. Gatelyktene står tause og med bøygde hovud i ei lang rad framover, han tenker seg at det lagar ein lyd når lyset frå kvar gatelykt treffer taket hans når han kører inn under dei, *bzzzzzzzzt*, han tenker seg at det er røntgenstrålar som trenger gjennom taket og gjennomlyser han, slik at om ein såg det utanfrå ville ein sjå eit skelett sitte og halde eit ratt og køyre langs vegen. Utanfor gatelyktene: ein mann. Inn under gatelyktene: eit skelett. På, av, på, av. I eit slags uklart, grått lys kan ein no sjå høgrehanda med alle dei kvite knoklane røre seg manetaktig og

gripe rundt girspaken, og gire. Og så kler han på skjelettet med raudblå musklar, blodårar og sener, slik han hugsar det frå eit bilet i anatomi-boka frå gymnaset som gjorde eit uutsletteleg inntrykk: eit menneske utan hud, men med berre musklar, blodårar og sener. Tenner utan lepper, augeballar utan augnelok. Av og til har dette biletet kome tilbake til han, til dømes då Edel skrek og raste og sa at no var det slutt, kunne han nesten ikkje høre kva ho sa, han vart ståande og stire på henne, han forestilte seg henne som eit ansikt utan hud, men med raudblå, knytte musklar i kinna, over leppene og tennene. Han kjenner at han er varm, varm i kinna, avslørande varm, det vil ikkje gå vakk på den tida han har att å køyre heim, han veit det, for han har gjort det før, han burde eigentleg køyre ein lang omveg når han har kome inn i bygda, men det går ikkje, då vil det berre ta endå lengre tid før han er heime og Edel vil ha forstått alt, kanskje vil ho ha pakka trillekofferten slik ho gjorde sist, den fine, raude trillekofferten, og så ha kome på at den var ei gave frå han og dermed stansa rett før ytterdøra, opna kofferten, tatt ut alle klea, sparka trillekofferten bortetter golvet så den trefte kommoden og blei liggande og gape som ein liten munn, slik ho gjorde sist, og deretter sprunge opp att på loftet og leita og leita heilt til ho fann den gamle bagen som var den første bagen ho bar klea sine i når ho kom og flytta inn hos han, slik ho gjorde sist, berre for å markere symbolsk overfor seg sjølv at no var ho tilbake hos seg sjølv, og så vekt Thomas og reist ned på hotellet, kanskje luktar det parfyme av han, heldigvis, tenker han, tok han henne bakfrå, med minst mogleg hud frå livet og opp i berøring. Det var vel i grunnen berre den nedste delen av magen som var i kontakt med hoftha hennar. Han ser for seg dei salsa-rullande hoftene til Susanne og blir kvalm. Han stansar bilen, midt på vegen, går ut av bilen, let døra stå halvvegs open, og går bort til vegkanten, snur seg med ryggen til, rettar armane ut frå kroppen, let seg falle bakover og ned i snøen. Det er mjukt. Om han ligg her ei stund, blir han avkjølt. Han vil ligge her og sakte men sikkert viske Susanne ut av hovudet sitt. For no, han kjenner det godt, er det slutt.

Susanne har kledd på seg joggedressen og opna ei flaske vin, ho sit i sofaen og prøver å tenke på det slik at ho har hatt ein elskar på besøk, og at ho er ei voksen kvinne med eit rikt liv. Ho klarte å få han til å kome. Han kan ikkje kvitte seg med tanken på henne. Han kan ikkje kvitte seg med henne: Så sterk er den krafta ho er så heldig å vere utstyrt med. Men ho veit det ikkje nyttar. Ho prøver å ikkje tenke på det desperate i at ho dansa salsa for han. Ho prøver å ikkje tenke på det flauge uttrykket i

ansiktet hans når ho ville han skulle danse. Ho drikk glaset med vin i éin lang sup, med berre nokre få svelg. Det smakar alkohol. Susanne knip saman leppene og går bort til telefonen, slår opp i telefonkatalogen på eit reisebyrå. Ho forstår ikkje, tenker ho, at Alvin, som er den finaste ho veit, som er så kjenslevar og så observant, som har fortalt henne dei raraste tinga om alt han tenker på, kan kome slik og pule henne og så gå med eit flaut og hardt uttrykk i ansiktet. Og ho kjenner det godt, at han ikkje kjem til å kome tilbake. No er det slutt. Ho håpar han køyrer av vegen. Ho håpar han køyrer av vegen, og hamnar i fjorden. Ho slår nummeret til reisebyrået. Det er mogleg han køyrer av vegen, med all denne snøen. Reisebyrået har stengt, dei opnar igjen i morgon klokka 08.00, og ho kastar seg ned på golvet. Ho lurer på om ho skal åle seg bortover mot sofaen, ho ligg på golvet og liksom ser seg sjølv åle seg utmatta og fortapt som ein soldat i ei gjørmete slagmark bort til sofaen, men ho veit at det ikkje er sant, det sanne er at ho ligg på ryggen på golvet, at ho ser opp i taket, at det svir i halsen og at tårene renn ut av augene og ned i øyrene.

Jau, seier Thomas. Det manglande nasehornet har ikkje kome tilbake, og Thomas får ikkje lov til å gå ut av arken. Noah er så stor at han nesten når opp til taket, og han seier strengt at det er umogeleg å gå ut, det har byrja regne, dei må snart stenge døra. Thomas prøver likevel å gå mot døra, men golvet vrimlar av babykrokodiller, så han sklir og ramlar og kjem seg ikkje framover. No ser han at det ved sida av den store døra er det ei slik heis som det er på hotellet, han kan sjå at ho er på veg nedover, for over heisdørene lyser talet på etasjane, han tenker at det kanskje er nasehornet, 2, 1, pling: det er to øglar. Øglene vraltar seg framover babykrokodillene. Edel løftar hovudet frå rattet. Ho startar bilen att og svingar ut på vegen. Faens drit, mumlar ho. Faens drit, drit, *drit*.

Alvin har laga ein engel i snøen, noko han etter kvart synst symbolsk sett er eit stort paradoks. Det får han til å tenke på Edel, det får han til å ville grine, utan å få det til, han reiser seg opp, dred knea opp, og sit krøkt i sin eigen engel. Ei patetisk og overtydeleg stilling, tenker Edel då ho køyrer opp på sida av han, og han ikkje har sett opp enno. Han ser opp. Han ser ikkje overraska ut over å sjå henne her. Ho stansar bilen, går ut, stiller seg opp framfor han. – Kva har skjedd, seier ho. Han slår ut med armane. Dred inn snår. – Dette, seier han. – Eg har laga ein engel i snøen.

– Din jævla drit, seier ho, og må nesten le, ho reagerer ikkje som ho hadde trudd ho skulle, ho har sett for seg denne scenen, og den gjekk ikkje slik, der ropte og skreik ho, og der fall han saman på bakken, men no kjennest det nesten som om ho ikkje er her, og ho syns det heile er komisk. – Det er slutt, seier ho, utan å kjenne noko, og går for å sette seg inn i bilen, hovudet hennar er glasklart og kaldt, nesten lett. Føtene er også lette.

– Eg fekk motorstopp! ropar han, og kjem etter henne. - For faen, Edel! Eg har stått her i nesten ein time! Og eg kunne ikkje ringe, for eg finn ikkje mobilien min! Og eg sat her og venta på hjelp, men ingen kom. Den glasklare, lette Edel smiler. – Det skulle eg ha likt å sjå, seier ho. Alvin seier ingenting, set seg inn i bilen, det dirrar i hendene når han vrir om nøkkelen, for no er det slutt.

Men bilen startar ikkje.

Bilen rusrar berre så vidt, fleire gongar, men startar ikkje. – Som du ser, seier Alvin. Edel seier ingenting. Blodet er i ferd med å strøyme ut i beina hennar igjen, og inn i hovudet hennar, gjennom kinna. Ho ser på han, kremltar. Ingenting av det som skjer no, var slik ho hadde tenkt seg det. Ho veit ikkje om det er sant. – Flytt deg, seier ho, og set seg inn i førarsetet i bilen hans, det er kaldt, så han kan ikkje ha stoppa nettopp, han må ha stått her ei stund. Det er kaldt i bilen. Ho vrir om nøkkelen, bilen reagerer berre så vidt. Det er sant. Han har fått motorstopp. Ho veit ikkje kva ho skal gjere med det. Ho har køyrt langs fjorden for å hente han, skjelle han ut og forlate han, eller hente han, eller forlate han, og vegen hennar blei måka først, og så blei hans veg måka, slår det henne, det skjedde jo faktisk. Det skjedde jo faktisk. Ho går bak i bagasjerommet, hentar eit slepetau, og gir det til han. Alvin står og ser på Thomas som sov i baksetet, og prøver å vere som ein som har hatt motorstopp og site i snøen i ein time. – Kva har han gjort på i dag då, spør han, lett, og kremltar. – Han har hatt om Noahs ark og selt lodd, svarer Edel. – Kom og sjå på han, seier Alvin. Edel stiller seg opp på sida av han og ser inn på Thomas. Han ligg med armane utstrekta over hovudet, opp mot ryggstøtta, og sov. Om lag slik Susanne ligg på golvet, og ikkje kan ane at det vonde trykket som ho kjenner i brystet, er det same trykket som er plassert i brystkassene til Edel og Alvin akkurat no, der dei står side om side.

Edel køyrrer den vesle bilen, og sleper den store, som Alvin styrer. Ho

nektar, tenker ho, å lese dette symbolsk. Det er berre slik det er. Dei køyrrer langs fjorden. Det er natt. Dei er tre stykker. At det er eit tau mellom bilane, uttrykker ingenting anna enn eit fysisk faktum: dersom ein bil har fått motorstopp, må han tauast. Dette forstår eg ingenting av, tenker Alvin. Han kjenner seg sett av eit større blikk, som om nokon ler av han: han sa han hadde fått motorstopp, då skal han få det. Då skal han sørën meg få det. Han lener seg fram mot frontruta for å sjå om det er stjerneklaart, men blir blenda frå lyset av lyktestolpane, som står tause i ei lang rad framover og med bøygde hovud gjennomlyser bilane. I jamne glimt langs vegen kan ein såleis først sjå eitt skelett, eit vakse, som sit, deretter eit barns skelett som ligg på tvers, og til slutt eit vakse skelett til, som sit i meir eller mindre linje frå det første skelettet. Dei vaksne skeletta held armane framfor seg, dei held kring ratt, barneskjeletten held kring ingenting, men har armane strekt opp over hovudet. Ein kan også sjå eit større skelett, som står på fire bein, og som har eit stort nasehorn, det står ved sida av barneskjeletten. No kjem det inn eit liknande skelett frå venstre, til det første nasehornskjeletts overrasking, for det løftar på hovudet og ser avventande på det nasehornskjelettet som kjem gåande. Dei står eit sekund og ser på kvarandre, og så gnir det eine nasehornet seg mot det andre. Eit par antilopeskjelett kjem vandrande, og tigerskjelett, og loveskjelett, lenger ute kjem dei små skeletta av eit par kattar, og av hundar, og vi ser ei mengd små krokodillekjever, som bit barneskjeletten i beina, så det ler og ristar på seg. Om det var slik at røntgen også kunne vise konturane av andre ting enn solid, gjenstridig masse, ville ein også sjå konturane av ein diger trebåt, der to og to skelett stod saman i flere etasjar, to for kvart dyreslag. Eit stort menneskeskjelett løftar armen, og så kan alle saman kjenne korleis det dei står på, lettar seg frå grunnen, og startar flyte bortover.

Antje Rávic Strubel

HOTEL ADVOKAT

Først gikk hun bort til minibaren. Så tittet hun på prislisten og lukket den igjen. På hodeputen lå det et friskt eple. På nattbordet lå en tynn diktsamling som gjestene kunne ta med seg.

Hun hadde leid et hotellrom hun ikke hadde råd til. Hun åpnet et vindu uten utsikt.

På naborommet var det noen som hadde sex.

Eplet var det eneste som virket innbydende – under tvil. Hun oppdaget et markhull under den polerte overflaten.

Christiane fomlet opp skolissene, tok av seg skoene og la seg tvers over sengen. Hun hadde ikke ligget på flere dager. Ikke var hun forelsket lenger heller. Bare litt fortumlet. Som om hodet hennes var et glass noen hadde fylt med vann helt til øyenkanten.

Slik kjennes et hode som prøver å henge med etter en flytur tvers over Atlanteren for under et døgn siden, tenkte hun. Ikke et hvilket som helst hode, tenkte hun, men mitt.

Så ringte telefonen. Den ringte en god stund. Forsiktig løftet hun hodet og så mot døren, som om det var en sammenheng mellom ringingen fra telefonen og døren. Eplet rullet inntil strupen hennes.

Som barn hadde hun ofte ønsket seg at hun var blitt en annen når lyset ble tent og rulletekstene flimret over lerretet. Snudd opp ned på.

Droppet og byttet ut. Men dette var bare et hotellrom.

Der telefonen ringte og ringte. Der det helt sikkert ikke sto noen utenfor døren, og ingen kunne ringe henne, bortsett fra damen i resepsjonen.

– *Not I.*

Det var en latterlig tanke.

Da telefonen begynte å ringe for andre gang, løftet hun av røret.

“*Hello?*”

“*Haven’t you heard anything?*” Det var helt klart resepsjonsdamen.

Hun var for ung for denne typen hotell. Hun anstrengte seg veldig for å

snakke korrekt.

"Yeah. You've called me before."

"Nei, jeg mener Mrs. Meldorf. Den gamle damen fra Hamburg. Det er hennes siste natt her hos oss, og hun lager støy nede i hallen. Hun sier det er et selskap. Men hun har ikke gitt oss beskjed om det."

"Det var da dumt."

"Jeg har ringt politiet."

"Hvorfor det, er du redd?"

"Nei, jeg har jo varslet politiet."

"Javel," sa Christiane og gransket hullet i eplet. "Hvorfor forteller du meg dette da?"

"Jeg ville bare informere deg, det er bare meg her, hva hadde du gjort i mitt sted?" spurte stemmen med overdrevent tydelig uttale.

"Blitt med på festen!" Men før den affekterte resepsjonsdamen rakk å hisse seg opp, sa Christiane: "Nå som du har ringt meg; kanskje du kan vekke meg klokken åtte i morgen tidlig?"

Christiane lå på ryggen. Når hun lukket øynene, så hun for seg den gylne stripen som solen hadde lyst opp med på høyre side av flyet. Den hadde lyst opp hele flyturen gjennom. Solen hadde lyst og lyst og –

Hun lot være å lukke øynene.

Hun reiste seg og gikk over det utrolig myke teppet i bare sokkelesten, bort til minibaren for å forsikre seg om at whiskyen virkelig var så dyr. Så dro hun ned persiennene. Det begynte å bli mørkt ute.

Akkurat som for tretti timer siden. Den samme bleke stripen i horisonten, selv om horisonten lå på den andre siden av Atlanterhavet. For tretti timer siden var en dør slått igjen, en annen hadde åpnet seg, flyplasslyder, flyplassmylder, bare gatene kom til å være uforandret etter dette, viftepalmene også. Da flyet lettet, la landet seg på skrå, hele den pyntelige kyststripen, de lyseblå svømmebassengene i Hollywoodhills, fra luften minnet de om murpuss som hadde falt ned fra himmelen. De siste fem årene la seg også på skrå, pluss minus null og et journalistvisum der avreisedatoen alltid var fastsatt på forhånd.

"Fredag!" var det noen som hadde ropt, høyreist under solen som i en eller annen film. "Fredag!" hadde også Denys Finch Hatton ropt til Tanja Blixen, kalt Tanne, men flyet hans styrtet før fredagen kom, et sted i Serengeti.

"Fredag!" ropte hun, som om det var i overmorgen, som om det ikke lå tusen mil imellom, blondt, kortkliftet hår, kanskje høyden hennes var det første alle forelsket seg i, den bemerkelsesverdige kroppsstørrelsen. En

kvinne på én åttito bare måtte man se opp til; en tåpelig vits (Christiane greide nesten ikke å holde seg på beina, hun trengte virkelig noe å drikke). Venice Beach og parykkpalmer dugde ikke for annet enn en bølge av alkohol nå, det samme gjaldt piren og hvordan de hadde løpt helt ut til enden av den, hånd i hånd, som om de var på vei til alters, *men gifte seg*, hadde de sagt på nyhetene like før (det var en konservativ sommer), *gifte seg skal de ikke*. Kysset ytterst på piren, der det ikke var annet enn kulde og opprørt hav, og Christianes latter som skyldtes kilingen fra en tåre som vinden hadde blåst inn i øret hennes.

Hun husket godt fargen på vannet under stålstolpene som støttet piren. Vannet hadde sett ut som skyggen av et vinglass på en velkjent naken mage.

Minnene var klare og ennå ikke forfalsket av hyppig bruk, og av vanvare svarte Christiane fortsatt på engelsk når hun tok telefonen.

Alt var som det skulle.

I lobbyen vanket det gratis sherry.

I lobbyen satt enken Meldorf med behanskede hender. Hanskene var det eneste hvite på den ellers svartkledde skikkelsen. Hun hadde med seg en gutt som fikk flekker i pannen av vennlighet. Christiane forestilte seg hvordan det ville være å se tilbake på piren når hun var så gammel som enken, på landstripen som skrånet ned mot havet, dette landskapet med kvinne, på leting etter et tegn (en stupende våk, et feiltrinn på tjæreskjøtene mellom hellene på gangveien); et tegn på at dette var et vendepunkt i livet som ville bli etterfulgt av tomhet.

En blankspylt strand. Himmel uten lys. *Tomme bikinier* (en linje fra diktsamlingen på nattbordet).

En hel masse tomhet, og så takk (!) kanskje en sivilarbeider som fulgte en på vei til graven med svette hender.

Christiane så på klokken. I stedet for å bruke fantasien, hadde hun bare sett for seg det ulike paret nede i lobbyen. Under innsjekkingen hadde de oppført seg som nyforelskede. Det virket billig, som all forutsigbar oppførsel (og minnet likevel utvilsomt om hennes egen oppførsel bare få timer i forveien).

"Fredag!" hadde Denys Finch Hatton ropt mens kroppen hennes var blitt mindre og mindre på rulletrappen, og de hadde vinket, som om de ikke tok farvel, men var på vei mot hverandre. I stedet et siste kyss og enda en gang dette kjærlige Tanne (som først hadde vært uttrykk for en ironisk distanse, men senere var blitt kjælenavnet på dem begge).

Christiane hadde drukket tomatsaft på flyet mens solen konstant gikk

opp utenfor vinduet. Hun fikk ikke sove. Men hun elsket og hadde vindusplass.

Alt var som det skulle.

I Frankfurt måtte hun sjekke inn på nytt fordi det amerikanske reisebyrået hadde gjort en feil. Da hun sto foran skranken i Frankfurt, sa hun: "Munich."

Damen fra bakkepersonalet holdt på å feste skiltene til bagasjen som også måtte sjekkes inn på nytt.

Christiane sa: "Munich. I need to go to Munich."

"But your ticket says Berlin."

"Munich," sa hun, "didn't I make myself clear?"

Christiane hadde ikke sovet på tjuefire timer. Men det spilte ingen rolle, søvnen er en tom bror, han tegner oss i bakspeilet, tydeligere enn vi noensinne har vært, på en (eller annen) motorvei, radioen skrudd av, glattis hele natten – (det var det samme diktet fra samlingen på nattbordet, forfatteren het Gumz, Christiane skulle forsøke å huske navnet).

Da hun sto foran skranken i Frankfurt, hadde hun hørt seg selv snakke meget tydelig, hun hadde ikke slukt en eneste stavelse, var så korrekt som aldri før, i allfall hva engelsken angikk.

"Ok," sa damen bak skranken. "Vi får ta det helt med ro. Du har billett til Berlin, men nå vil du heller fly til München, er det riktig? Greit. Et lite øyeblikk, bare. Jeg må snakke med sjefen."

Og den sleske sjefen som hadde spurte: "Hvorfor vil en som har bestilt billett til Berlin, plutselig fly til München i stedet?"

Da Christiane satt om bord i boeingen på vei til München, over vingene og bak en kvinne som ikke kunne være eldre enn Tanne, tenkte hun: Ikke en. Bare jeg.

Hun visste ikke.

Hun lå på ryggen på sengen. Sengetøyet var stift. Det var umulig å fantasere en duft inn i dette sengetøyet, minnet om en lett parfyme som kanskje bare hadde vært fuktighetskrem, mandellukten av håret.

Så tenkte hun utførlig på denne kvinnen som hadde sittet foran henne på flyet til München, som om det var det eneste fornuftige å ta seg til resten av natten.

Hvilket det jo også var, ettersom whiskyen var akkurat så dyr som whisky pleide å være på denne typen hoteller.

De hadde sluttet å ha sex på rommet ved siden av.

Nede gikk festen sin gang. De høye tonene til enken Meldorf hørtes helt opp til rommet hennes. Kanskje det var slutt på sherryen for lenge siden.

Hun fisket opp skoene fra gulvet.

Det var ingen ute i gangen.

Østerrikeren på rommet ved siden av hadde hengt "Ikke forstyr्र"-skiltet på dørhåndtaket. Hun listet seg forbi på tærne. Østerrikeren var av det slaget som var nøyne med at gaffelen skulle ligge i nitti graders vinkel til bordkanten.

Men hadde hun vært inni hodet til denne østerrikeren, ville hun ha dratt til Berlin og ikke til München. München var en by for viderekomne. Det var ingen grunn til å være her. Hun ville ikke ha tatt inn på et hotell hun ikke hadde råd til. Hun ville straks ha tatt kontakt med stasjonen hun jobbet for. Og ringt til L.A. Jeg er fremme, alt har gått greit, ta det med ro, jeg savner deg (noe som var sant og ikke sto i diktsamlingen).

Hun ville ikke ha gått etter en fremmed gjennom tollen og ankomsthallen og inn på t-banen. Hun ville ikke ha fulgt etter henne til et hotell som så ut som et designstudio, og hun ville ikke ha begynt en samtale med henne på engelsk skjønt hun ikke engang visste hva hun skulle si. Men når det gjaldt denne kvinnen som hadde sittet foran henne på flyet fra Frankfurt til München, så hadde det virket fornuftig å handle som hun gjorde.

Munich, tenkte hun. Hvorfor ikke Kairo eller Buenos Aires eller Novosibirsk?

"Hello, Mrs. – Sorry. I'm Ines, you remember?" Trappen ned til lobbyen, falsk marmor, hvit og grunn, den fremmede kvinnen sto på den øverste trappeavstasjonen med tomlene stukket inn under et bredt belte. Christiane hadde ikke sett særlig nøyne på henne på flyet, heller ikke på gaten eller da de kom til hotellet hvor denne uhøytidelige og usannsynlig unge fremmede kvinnen (som nå var blitt til Ines) hadde forsvunnet inn i heisen.

Ines.

Hun var ingen grunn til å være her. Hun var kledd i hoftebukser som fremhevet beinbygningen hennes på en ufordelaktig måte. Hun var nærmest anemisk, ikke særlig høy, håret hennes var lysebrunt.

"Christiane. Du kan godt snakke tysk med meg."

"Så du kan tysk?" Parfymen hennes var kraftig, sterkt og eksklusiv, en dyr parfyme (med litt tålmodighet hadde hun kanskje overbevisende kunnet fremstille det slik at hun hadde fulgt etter denne kvinnen på grunn av parfymen).

"Det høres tysk ut, gjør det ikke?"

Selvsagt, tenkte Christiane, det var bare hodet hennes som ikke klarte å henge med ennå. Som om hodet hennes var et glass. Og nå var noen i ferd med å tømme det.

Ines smilte, prøvde å virke dreven, *klart at den yngste parten alltid har en fordel*, hadde Tanne sagt, *en er jo mye kjappere*.

Akkurat nå snurret omgivelsene, enken med sine hvite plasthansker og den gratis sherryen og den oppskrudde resepsjonsdamen, de raste forbi Christiane i turbohastighet.

Tilbake sto en kvinne i hoftebuksene som smilte så en fikk helt vondt inni seg. Ikke en, tenkte Christiane, men jeg.

"Hei, vent litt da. Vil du ikke ha noe å drikke? Den gamle damen der borte spanderer." Ines hvisket. "Hun er stinn av penger. Skulle ikke tro det når en ser de bedrifte klærne hun går i."

"Kjenner du henne?"

"Kjenner!?" sa Ines lett henslengt og kneiset med hodet, noe som fikk enken til å gripe etter gutten. Hun dro ham ned til seg og la kinnet inntil øret hans. "Jeg har tilbrakt de siste seks årene sammen med henne og mannen hennes, Mr. Megakul, iallfall så lenge han var frisk."

Christiane lot Ines geleide henne bort til sherryen som sto på et bord i hjørnet. Det var flere flasker igjen. Og peanøtter og isbiter i en kjøleboks og pent brettede servietter.

Hun lot som om hun ikke kunne bestemme seg. Så ba hun Ines lage en whisky med is til henne, siden hun hadde inntrykk av at Ines likte å håndtere flaskene, Tanne ville i hvert fall ha likt det (slik begynte minnene allerede å bli erstattet av sammenlikninger).

Nesten alle gjestene i lobbyen sto. Det var noen få lenestoler i hvitt skinn, men de var plassert så langt fra hverandre at man enten måtte stå og prate eller sitte for seg selv.

"Vi kan prøve om vi begge får plass i én av dem," sa Ines. "Jeg sa jo til henne at det var helt idiotisk å ha festen her." Hun slengte et bein over armenet, vippet med foten til Christiane hadde satt seg, så støttet hun høyrearmen på det ene låret. Hun lente hodet mot neven og så opp på Christiane. Isbitene slo mot tennene hennes når hun drakk.

"Fortell," sa hun. "Hvorfor snakker du som en amerikaner når du ikke er amerikansk?"

"Hvorfor tar du inn på et hotell der det ellers bare bor forretningsmenn og enker?"

"Hun er tanten min. Selv om hun ikke engang orker å se på meg. Synet av meg får henne nemlig til å huske," sa Ines med nedvurderende opptrukket "u". "Men du bor jo her selv!"

"Jeg er enke." Christiane satte glasset på gulvet. Så tok hun det opp igjen og skranglet med isbitene. Det var en fin lyd.

"Sikkert," sa Ines. "Han stakk vel sin kos."

"Nei. – Det var meg."

"Wow! Er det sant? Hvor lang tid tok det?"

"Ti, elleve timer."

"Til du faktisk gjorde det, mener jeg."

"Så lang tid som det tar å fly fra L.A. til Frankfurt uten mellomlanding."

"Da er det vel en som er temmelig ulykkelig nå."

"Ja," sa Christiane. "Jeg."

Ines klappet henne på skulderen og nikket (sikkert sitt mest verdenskloke nik): "Klart det, tanten min er også ulykkelig. Men hun fester hele tiden. Hun prøver nemlig å glemme ham. Og jeg er en påminnelse. Ikke at jeg bebreider henne. Hun skjønner det bare ikke selv."

Avstandsforhold har aldri vært min greie, hadde Christiane sagt for over 30 timer siden, *jeg har aldri ønsket å ha det sånn*. Tanne røykte. *Hvis dette i det hele tatt kan kalles et avstandsforhold. Hvor mange avstandskilometer med vann må egentlig til før andre regler gjelder? Hva om vi har en oseanisk forbindelse? Vann leder jo bedre enn luft. Stemmer ikke det? Men kanskje jeg bare skal vente på deg, du er uansett den kjappeste av oss.* Så kom det et vindkast, eller kanskje Tanne hadde snudd seg vekk, slik at aske falt fra sigarettippen uten at hun hadde kontroll over det.

Regler. – Og nå kunne hun nesten ikke huske trekkene til sin elskede; de fløt sammen, ble dratt i lengden av omrisset av en lysebrun pannelugg. Snudd opp ned på. Dropped og byttet ut.

Akkurat som ønsket.

Ines bøyde seg frem fra armelenet et stykke over henne; et dyrt, strøkent fjes som kom nærmere uten å bli penere og derfor ikke engang kunne klandres for det, et av disse hertuginne-trynene, en aristokratduke, før hadde Christiane intervjuet slike folk stadig vekk; hvordan de løftet hånden med utstrakt pekefinger. Hvordan hodet tok del fordi alle begrepene stemte. Sånn som man er, tenkte Christiane, før man finner ut at det ikke er noe å gjennomskue.

Se på deg selv, da! (Det er Tanne. Så lenge hun ennå har noe hun skulle ha sagt her.) *Kanskje viruset til syvende og sist er i ditt eget system, en produksjonsfeil, det reneste psyko-slurvet.*

"Og det er jo synd. Jeg liker henne virkelig," sa Ines. "Enda hun ikke vil ha meg her. I stedet prøver jeg å overraske henne med småting. Men hvem bryr seg vel. Om alle de små tingene. I stad snakket du engelsk og nå snakker du tysk. Det er noe alle legger merke til. Men hva du gjør med

glasset? Der kan du se. Du merker det ikke selv engang."

"Men jeg gjør da ingenting –"

"Å nei?" Hun nølte. "Du tygger på det."

Det var latterlig.

Resepsjonsdamen var akkurat i ferd med å underskrive anmeldelsen. Det så endelig ut, sånn som hun gjorde det, men det kunne ikke være grunnen. Ingenting var for alltid. Alt var på en måte laget for å kunne gjøres om. Også en underskrift kunne gjøres ugjort. Resepsjonsdamen kunne trekke anmeldelsen. Hun kunne påstå at hun var blitt tvunget til å skrive under.

Det var latterlig. Hotellet lå ikke i Novosibirsk, det gikk fly til Berlin en gang i timen, det var den store mobiltelefonsommeren.

Utrølig latterlig, tenkte Christiane. Og brast i tårer, noe som var enda mer latterlig.

"Men herregud, hva er det med deg?"

Ines satt der med store øyne og så på henne fra siden.

"Ingenting," sa Christiane. "Det er virkelig ingenting. Vi er bare for dumme. Akkurat som tanten din. Vi gjennomskuer ingenting. Vi vet jo ikke engang om vi bærer på skyld fra før i tiden. Hadde vi ikke vært så dumme, ville vi ha visst det."

"Fra før i tiden? Du mener fra reptilfuglenes tid –" Ines gliste, kroppen spent som en bue, som om hun var nødt til å more seg noe helt fanatisk. Tanten ignorerte henne fremdeles, Christiane var usikker på om de to i det hele tatt hadde hilst.

"Kanskje vi gjorde noe for lenge siden som vi ikke husker lenger," sa Christiane, "og så bare gjentar vi det hele tiden."

"Jøss," sa Ines. "Du har jammen blitt en smule esoterisk der borte. – Vil du ha noe mer å drikke?"

"Skål for enkene!" sa Ines da hun kom tilbake med nye drinker.

"Skål for München," sa Christiane. Whiskyen smakte eple.

Det var ikke whisky. Det var calvados. Men det spilte ingen rolle.

Calvadosen var også gratis.

Ines skjøv frem underleppen. Øynene hennes forvandlet seg til smale sprekker, og i blikket hennes lå det en slags beundring som Christiane gjerne skulle ha tatt til inntekt for sin egen person. Men det gikk ikke, og dermed ble ikke beundringen annet enn naiv.

Hun lente seg tilbake og lukket øynene. Det var mørkt bak øyenlokkene. Ingenting lyste, ingenting hadde noensinne lyst opp.

Bare Tanne.

Hun sto der. I lyseblått, skjorten halvt åpen (og enda en klissen himmelsassosiasjon som calvadosen skylte til overflaten, og som det ikke skal berettes om her).

Jeg liker meg her, hadde Tanne sagt, palmene kastet lange skygger i ettermiddagslyset, *skjønner du, jeg kan ikke bare dra herfra*.

Og Denys Finch Hatton som fant svar også denne gangen: *Du har ødelagt det for meg, vet du, det å være alene*. Før han ikke kom tilbake denne fredagen, og alle sa at det var hans fly som hadde styrtet, et sted i Serengeti.

Så ble det mørkt. En lang kveld på steppen, solnedgang, rulletekster på en Hollywood-kino om ettermiddagen, to som holdt hverandre i hånden.

"... hvis du ikke kjenner noen her," sa Ines ut i mørket. Hun snakket lavt, enkens stemme nådde dem som et ekko fra den andre siden av lobbyen. "Jeg mener, vi kunne jo – Jeg vil gjerne se deg igjen." Et sted like ved var det en kropp; et kne under hoftebukser, og senest om en halvtime ville et anemisk bryst uaktsomt smyge seg inntil henne; en gest som kunne skyldes alkoholen eller kanskje ikke. "Vær så snill."

Det var hull i systemet og sprekker, og når som helst (se opp!) kunne en ramle utfor.

En bleknet pir. En naken strand.

"Yeah," hørte Christiane, *søvnen er en tom bror, han tegner oss i bakspeilet, tydeligere enn vi noensinne har vært "why not."* Det kom fra et sted langt borte. "Kanskje på fredag."

Når som helst kunne en ta feil av seg selv.

Ikke en, tenkte Christiane. Jeg.

Men jeg besto av språk, språket kom før hodet, og hodet var ikke glasset, men isbiten, som fløt utover foran øynene hennes.

Så skled hun ned fra lenestolen og rakk såvidt å legge merke til at enken traff sin høyeste tone idet hun satte i å le.

Daniel Odija

HOLD GÅRDEN

Det var i de dager, da det som i dag bare er minner, virkelig fant sted. Man måtte kjøre en kilometers vei innover de øde markene, som om sommeren gulnet av rasp. Disse lave forplantene dekket marken som et teppe. I det en kom til veikrysset i landsbyen, gjaldt det å ta til venstre, der det gikk en sidevei enda to hundre meter langs en støvet sidevei. Man kjørte innhyllet av støvskyer som bilen hvirvet opp. Vi måtte rundt en hovedbygning som sikkert var bortimot oppett av husbukk, så falleferdig så den ut, og kom derefter til en storstått port, som stod halvåpen. Porten var av støpejern, og rikt utsmykket. Tre hunder hilste oss velkommen, en stor – en svart ulvehund – og to små- grevlinghunder. Hundene oppførte seg ikke aggressivt, de kjente oss fra før. De logret med halene og bjøffet muntert mens de løp etter bilen vår.

Opp mot våningshuset åpnet det seg lange rekker av epletrær. Der de strakte sine uformelige grener mot himmelen, brakte de uvegerlig tanken hen på et giktrammet menneske som strekker sine forvridd arthrosehender mot himmelen. Det var som trærne var formet av en usynlig hånd, en hånd som med de gebrekkelige frukttrærne som virkemiddel, forsøkte å gi prov på sine tvilsomme ferdigheter udi gartnerkunsten. Resultatet var en rekke deformerte trekroner, som klart viste at den ukjente hagearkitekten ikke på noe punkt maktet å heve seg over det glade dilettanteris begrensninger. Trolig må skaperen av frukthagen ha trodd at han etter lesning av en eller to håndbøker om emnet ville være i stand til å revolusjonere faget på linje med å foreta en vellykket poding av en kirsebærskist med en apalstamme.

Mellom trærne løp det høns. De var hvite, for det var bare hvite italienere som ble holdt i gården to hønsehus. Bygningene var hvitkalkede , og staselig plasserte i den svake helningen opp mot hovedhuset, avlange og

kantede som en sigar. Til sammen var de tilholdssted for ni tusen høns. Det var en kjempestor eiendom, ikke minst når man sammenlignet med de andre gårdsbrukene der på egnen – eierne deres klarte bare med vanskelighet å ale opp en besetning på to griser en gang. Hønsehusene stod ikke bare for rikdom, de stod for makt også. Og den som hadde denne makten, det var Bronislaw Broda, en stuttvokst og undersetsig kar, men på sitt vis slu nok. Under nesen bar han en frodig bart, og i tillegg hadde han en kone som var sprø og tander som en kjeks. Hun het Irina. Han tok i mot med overstrømmende gjestfrihet, og – det bør man kanskje tillegge – uten et glimt av uoppriktighet i øynene. For det er jo gjerne et slikt glimt man venter seg hos mennesker som på sett og vis er altfor rike for de omgivelser skjebnen har plassert dem i.

Bronislaw Broda var en mann av fastlagte og entydige prinsipper, og det så vel i sin egenskap som gårdbruker, som i sin egenskap av ektemann og far. Hva han mente, gikk han ikke tilbake på; hadde han først tatt en beslutning, var den urokkelig. I heimen måtte alt være som han ville det. Konen måtte rette seg etter hans befalinger, og stilltiende finne seg i det når han prylte henne med beltet sitt. Og når ektemannen hadde drukket for mye, kunne det vel hende at hun også måtte svele knytneveslag, som var de ømme kjærtregn. Barna måtte finne seg i å ha en livsrytme som velopprukne urverk, og nåde dersom de viste noen tegn på opprør i sinn og adferd! Hvorfor skulle de nå rebellere, forresten? Han gav dem jo alt de trengte. De fikk både nok å spise og et sted å sove.

Bronislaw Broda var en stor dyreelsker. Derfor tok han egenhendig på seg oppgaven å slakte dyrene sine, så de ikke skulle bli utsatt for unødvendige lidelser, av den type slakterne etter sigende påførte sine ofre. Han var en stor ynder av ulike former for tidtrøyte også. Derfor varte det ikke lange studen mellom hver gang han strakte neven ut etter børsa han hadde arvet fra far sin, og skjøt noen salver. Somme tider skjøt han opp i det blå, andre ganger inn i trekronene, en gang i blant også mot en tomboks, for å øve opp sikteevnen. Var han i form til det, kunne han slakte griser med børsa også. Svina fikk da et velrettet skudd midt i trynet! Når han skjøt svin på denne måten, trengte han ikke å ha umaken med å dælje dem i skolten med øksa, og da brukte han alltid grovkalibret ammunisjon, slik han gjorde når han gikk på villsvinjakt, slik ble det hele litt mer humant, liksom. Det var nok noen som sa, at på denne måten ville svinekjøttet stinke av krutt, men hva så? Da kunne han jo bare henge svinekadaveret opp med hodet

ned, slik at kruttslammet fløt ned i jorden sammen med blodet – og da ville det være marken som eimet av krutt, og ikke svineskrotten. Men da ville jorden bli farget rustrød, noe som kanskje ville oppvekke et dyrisk hat i den. Det var som en hevnens ånd allerede hadde senket seg over tunet og hytten med sine griseklauver. Denne ånd svor hevn. Men det tok ikke Broda seg nær av. Han stod jo på egen grunn, og følte seg sikker på sin egen gård.

Å gå på jakt, det er noe jeg alltid har likt, gjentok han i et tilfreds tonefall, mens han strakte armen ut etter luft geværet som han brukte å ty til når spurvene ble litt vel høylydte når de kvitret i kor borte på låvetaket. Da falt spurvene til jorden lik kraftløse haglkorn. Noen klarte å redde seg unna med livet i behold, men en stund etter var de der igjen, det måtte være smellene fra luft geværet som gjorde dem helt forvirret. Og med hvinende pip falt de ned i de kløfter som ble åpnet i luften av hagskurer tettere enn gryn.

Fra tid til annen slo Broda til mot rottene også. Dette året hadde rottene bokstavelig talt rottet seg i hop borte på låven. Det knirket i bord og bjelker. Svinene fikk panikk. De hylte og skrek. Rottene var de vanskeligste av alle å få has på. De var smartere enn folk! For inn under låvetaket kvikkere enn et olja lyn. Men det skulle ikke mer til enn at de uforvarende knekket et halmstrå eller kanskje brakk en stengel som de overså, så var Broda der med hagla si. Tett og på måfå. Så klarte han da heller ikke noensinne å drepe en eneste rotte. Derimot etterlot han seg en låvevegg som var gjennomhullet som en sil.

Etter å ha hatt morskapen sin, gikk Bronislaw Broda hjem. Litt trett og meget tankefull. Han klappet guttene på hodet og lovte dem at nå skulle de få video slik at de kunne se utenlandske tegnefilmer. Det ville bli det første videoapparatet der i bygda. Selv inne byen hadde de ikke noe slikt. Hans ville altså bli det første. Da apparatet kom, viste det seg at alle filmene var dubbet til tysk. Donald Duck bablet i vei på tysk, Mickey Mouse ropte til Pluto: - Du, Hund Pluto! Om det så var Bruce Lee, så hadde han lært seg tysk. De filmene det var flest av, var tegnefilmer og karatefilmer. For å få litt ekstra piff på underholdningen, puttet Broda med visse mellomrom pornografiske filmer inn i spilleren – tyske de også. Brodas hjernevinninger fyltes av stønn og legemsøvelser på lavbudsjettnivå. Irina følte seg forlegen når ektemannen satte disse filmene på. Bronislaw foraktet henne for dette. - Skam, sier du! Skam! Ser du ikke for en fantasi de har! Det er noe annet enn med deg, det!

I mellomtiden hadde Irina laget verdens beste eggerøre. Eggerøre – det var hovedinnslaget på matseddelen der i huset. Når man har så mange høns, blir det alltid noen egg til overs. Egg med brist i skallet ville butikkene ikke ta i mot. Dem måtte man enten spise selv, eller gi bort. Broda smilte for seg selv. I hønsehusene hans sprøytede ni tusen hønebakender ut tusener av egg, ydmykt og anelsesløst, uten å være klar over at bortsett fra eggerøre var det intet som ville komme ut av deres iherdige økslingsbestrebeler.

Her var alle fødd opp på eggerøre, om det så var en slik som Tosiek Sobola. Tosiek Sobola bodde helt i utkanten av landsbyen, i en falleferdig rønne som han hadde arvet etter far sin. Markene hans var fulle av stein, og lå konstant brakk. Efterhvert som tiden gikk, ble de overgrodde av busker og goldt gress, til noe som lignet på en rufset pels. Det var knapt så Tosiek klarte å overleve vintertiden, der han satt kald og matløs i den falleferdige vesle stua. Til sist orket han ikke mer, men banket desperat og utsultet på Brodas dør.

Broda bare smilte, og tok ham i sin tjeneste. Fra nå av bodde Tosiek inne på det lille kontoret som lå i et av hønsehusene. Oppgaven hans var å gå over alle eggene, og rengjøre dem med en fuktig klut, såfremt det skulle være nødvendig: Det klebet gjerne litt hønsegjødsel ved. De salgbare eggene la han omhyggelig til side i egne pappesker. Han hadde tre, ja somme tider fire, av nabokonene til å hjelpe seg med dette. De skadde eggene la han for seg, de gikk til dyrefor, eller ble solgt billig til folk fra landsbyen. Tosiek laget eggerøre til seg selv av dem. Han brukte alltid åtte-ni egg når han laget seg eggerøre. Det var ingen som visste om Tosiek i de dager spiste noe annet og mer enn eggerøre og brød. Han drakk aldri, tok seg ikke så mye som et glass en gang. Han var en god arbeider. Og han hadde det varmt og godt på kontoret sitt.

Tosiek foret fjærkreet, bar ut hønsenes etterlatenskaper og kontrollerte at temperaturen i hønsehuset var som den skulle være. Temperaturen måtte være over et visst nivå, for da la hønsene flere og oftere egg enn til vanlig. På den annen side måtte det ikke bli så varmt at dyrene stod i fare for å krepere. Det var ikke store lønnen Bronislaw Broda betalte ham for denne jobben, men Tosiek klaget aldri. Mange ville si det var alt for lite. Dersom det hadde vært slik at Tosiek hadde likt å ta seg en tår for tørsten fra tid til annen, ja så ville han med en "lønn" som den han fikk av Bronislaw,

gått like ofte sulten, som før han kom der i huset. Bronislaw Broda holdt Tosiek for å være temmelig dum, eftersom han godtok å arbeide for en slik nådlesskilling. Men Tosiek selv sa ingen ting, han var ikke av dem som snakket i utide. Men etter tre års tjeneste, erklærte han at han ville flytte til byen. Broda trakk på skuldrene bare: - Du lengter etter et annet sted? Det gjør jeg også, fra tid til annen. Men hva så?

Og slik gikk det til at Tosiek Sobola en vakker solfylt morgen forlot hønsehuset sitt. Han var iført findressen sin, var nybarbert og hadde vannkjemmet håر – med håret kjemmet bakover, akkurat som moden den gang forlangte. Hans rynkede åsyn understreket det byrdefulle liv han hadde gjennomlevd, der han satte seg opp på sykkelen sin. Den var svart og av merket "Ukraina"; Tosiek hadde i sin tid tusket den til seg fra en eller annen fyllik. Han tok ikke farvel, men kjørte med stolt holdning ut gjennom porten. Nå er han gatefeier inne i byen. Han rengjør gatene metodisk og omhyggelig, uten noen form for slurv og hastverk, akkurat like så samvittighetsfullt som han utførte arbeidet med hønsene på Brodas gård. Nedfallslov og hundemøkk, feiebrett og kost. Han er tilfreds med livet. Her er det ingen som bestemmer over ham. Her er det ingen han trenger å vise takknemlighet. Her trenger han ikke begrense føden til eggerøre. Han hadde til og med funnet seg en kvinne. Hun var rett nok godt og vel 15 år eldre enn ham, men snill og driftig. De tar seg gjensidig av hverandre. Og det de føler for hverandre kan kanskje tilmed kalles kjærlighet, i det minste enn viss tiltrekning eller tilbøyelighet. "Nå kan de godt begynne å pare seg," var Brodas kommentar da nyheten kom ham for øre; for ham hadde Tosiek alltid vært noe i retning av en menneskelig variant av et husdyr.

Men før Tosiek dro sin vei, kom tiden da verpehønsene skulle slaktes. Nå hadde de verpet i et par års tid allerede, og det var på høy tid at de vek grunnen for yngre og friskere krefter. De la alt definitivt for få egg. Deres tid var ute.

Broda hadde leid inn ekstrahjelp for at "operasjonen" skulle forløpe så smertefritt som mulig. Han brettet opp skjortermene, og skrev personlig til verket. Razziaen kunne begynne! Hordene av fortumlede fjærkre hadde ingen anelse om hva som forestod. De ble jaget i hop så de stod som sild i tønne, og flokket seg sammen i midten av hønsehuset. Hvor de enn gikk, ble de møtt av folk, menneskene som grep dem i knytter på tre eller fire i hver hånd. Mennesket tok et kraftig tak i de spastisk sprellende buntene

av fuglevinger, og plasserte dem under en øks som var spesialkvetset for å bite på hønsehalser. Som himmelfalne falt hønsehodene til jorden, og rullet inn under støvlene til den svettvåte Broda, der han egenhendig fullbyrdet henrettelsene. Han likte å observere hønsenebbene, gapende av forbløffelse over hva som fant sted med dem. Det var som om de spurte: - Men hvor er resten av kroppen min, da?

De halshugde hønsene spytte blod. De blinde kroppene deres viftet med vingene, der de muntert sprang omkring i sin dødsdans, som var de glade for at de nyss avkappede hodene deres ikke lenger var noen tyngsel for dem i jakten på korn. Noen av dem hoppet fra det ene benet til det andre på en utsøkt rytmisk måte. De minnet om en harmonisk oppstilt rekke av inspirerte ballettdanserinner, i ferd med å fremføre "Svanesjøen" til Tsjajkovskijs musikk. Inntil de endelig, slått av en krampaktig muskelbevegelse, falt om på gulvet, og ikke klarte mer enn å slå vingene mot jorden, for slik å samle støvet under seg. Til sist stilnet de så helt, og ble liggende som hauger av hvite fjær, som et amen til fuglenes Gud.

Tosiek Sobola samlet hønsehodene sammen og la dem i en sekkk, for hundene hadde alt ett så mange av dem at de var ferdige til å spy i all sin forspisthet. Fra tid til annen strødde han retterstedet med sand, slik at Broda ikke skulle gli i blodet, hvorefter han gikk for å hente neste parti av dødkandidater. Det er mulig at en del av hønsene forstod at det var Døden det her dreide seg om. De merket vel at det snarere ble færre av dem enn flere, og at det etterhvert ble temmelig tomt omkring de gjenlevende. De ble enda mer paniske i bevegelsene. Oppfylt av tåpelig opprør strakk de nervøst frem sine enda ikke avhugne halser, kastet skottende blikk rundt seg, og forsøkte å dukke seg unna nevene som strakte seg ut etter dem.

Noen av hønsene syntes å leke sisten. I det de tok flukten, gjorde de klossede forsøk på å vike av til sidene. Men menneskene sperret veien for dem, og jaget dem tilbake til den smale korridoren i midten av hønsehuset. Barna hadde moro av disse forlystelsene, for det var de som hadde ansvaret for å jage hønsene i retning av Tosiek Sobola & co.. Mennenes hender grep fatt i de levende hønsene lik klypetenger, mens kvinnene flådde de halshugde likene. Fjær og innvoller hoper seg opp i bottevis. Selv om hønsene var utmagrede etter så mange års uavbrutt egglegning, lot se seg ennå bruke som basis for en lavkalori-buljong. Og i tillegg til

dette kom, at Broda kunne selge dem for nedsatt pris til posteiproduksjon.

En bitende skarp lukt spredte seg ut over gården. Øksen glimtet i luften, lik et speil som reflekterte livets opphør. Solen gjennomlyste bloddråpene, som falt som en forfriskende regnskur over den svettvåte Broda. En av de hodeløse hønsenes nerver syntes posthumt å gi henne overhønselige evner, for hun løp med oppbydelsen av sine stivnede ekstremiteters siste krefter i retning av gjerdet som omgav hønsehuset. Det oppskremte liket imiterte livet på en fortreffelig måte, men illusjonen opphørte da det kolliderte med ståltrådsgjerdet. Hønseliket ble nemlig kastet bakover ved sammenstøtet med ståltrådsgjerdet, og den blodige halsen ble satt i gyngende bevegelse, men siden den ikke fant noe å støtte seg mot, falt den til jorden, der den boret seg ned i sanden lik en struts. Den svarte ulvehunden grep hønen varsomt i stjerten, og apporterte behørig det døde dyret, som det plasserte foran sin herres føtter. Broda smilte og klappet læresvennen sin, som han lovte mat i masser.

Nedslakningen hadde nå vart en god stund, og barna begynte å kjede seg. Alt var et eneste virvar. Det var bare det manglende hodet som skilte de døde hønsene fra de levende. Det som i begynnelsen ble opplevd som en attraksjon, tok nå til bli ensformig. Den overstimulering som dette hønse-holocaust bød dem på, hadde opphört å more dem. Interessen for hønseslaktingen syntes å flyet bort sammen de konvulsivisk flaksende fjærkreene. Den enkeltes dødkamp fortsetter sjeldent å røre tilskueren etter at den har vokst til å bli en masseutryddelse.

Både Marek og Janek, som de to sønnene til Bronislaw het, foretrak nå å leke nede ved foten av bakken, der det stod åtte stabler med omhyggelig lagrede plankebord. De var så fint å løpe rundt der nede. Det gikk an å leke krig der også, og det var det morsomste de visste.

Men det de glemte, var at der nede i plankestablene var det også at hvepsene hadde bolene sine. Noen riktige sværinger, gul-svarte og med brodder i bakenden. Med disse broddene sprøyte de en gift inn i sine ofre, en gift som spredte seg som en ild, og forvandlet ofrenes kropper til oppsvulmede verkebyller, hvis pus tærer på organismen lik melankoliens orm på sinnet. Fire slike hvepser boret seg inn i vesle Janeks rygg, nettopp i det han løp forbi bolet deres. Antagelig må de ha gått ut fra at de på den måten kunne avskrekke en potensiell angriper. Så dumme var de! For vesle Janeks gråt nedkalte bare en mye større ulykke over dem.

Broda forordnet nemlig, at så snart de hadde gjort seg ferdige med de utgåtte verpehønsene, skulle de ta fatt på hvepsene, ødelegge bolene deres, og gjøre ende på innboerne. Det var Tosiek som fikk ordre om å ordne dette. Han bare nikket bekreftende, og sa ikke noe ut over det. Det var forresten som det pleide.

Dagen etter tok han seg inn mellom bordstablene. Han hadde med seg et risknippe og en dunk med pulverisert kalk. Han tente fyr på kvistene, og holdt knippe på en slik måte at vinden førte røken i retning av hvepsebolene. Det varte ikke lenge før de arme insektene begynte å få kvelningsfornemmelser, og tok til å fnyse som hester og hoste som mennesker. I mellomtiden hadde Tosiek forsiktig tatt seg bort til hvepsebolene, uten at deres fortumlede beboere merket noe, der de fløy rundt uten mål og med, gjennomsyrte av gift og oppsvulmede av den kvelende røken. Så tok han rolig til å strø kalken ut over bolene. Tykke hanskene og overtrekksklær beskyttet ham mot hvepsenes brodder. To dager etter gjentok han operasjonen. Jorden var dekket av døde hveps. Det var Tosieks siste oppdrag på Brodas bruk.

Ikke før var han reist sin vei, før uværet brøt løs. Vannet falt i stride strømmer fra himmelen. Et så veldig uvær kunne ikke en gang de eldste av landsbyens beboere minnes. Denne stormen som var blitt lokket inn over egnen, var som et legeme svangert med bly, en kjempekropp som ødela frukttrær, hønsehus og bolighus. Det var dem som sa – og de våget knapt å hviske det – at dette skyldtes mektige skygger som hadde trukket inn over egnen, skygger som hadde trengt fra den usynlige verden og inn i den synlige, lokket dit av det blod som var utgydt ved mordet på dyrene. Lynene satte tennene i jorden, og slukte den, så den ble formet om til stein og klipper. Elven som lå like i nærheten, gikk over sine bredder, og skapte en ny verden. Stormen rev trærne opp med rot. De dvergaktige epletrærne for til himmels, som var det der frelsen ventet dem. Men dette måtte jo nærmest betraktes som en naturens ironi, for eftersom de var vokst opp av jorden, burde de vel også vende tilbake til jorden.

Kastevindene, elven og stormfloeden dekket Bronislaw Brodas gård med slam og sole. Stormens hyl blandet seg med de forbannelser han oppsendte. Brodas verden lå i ruiner. Fremfor øynene på ham hadde låvetaket oppløst seg i en haug sørderrevne bølgeblikkfragmenter, som nå danset over hodet på ham som tynne flak av brent papir. En stormflo

av hvirvlende vann slikket oppetter veggene på låvebygningen. Den følte med seg slam som stinket ille. Enda godt han hadde kommet på å utstyre låven med grunnmur. Efter noen timer stilnet vinden, men vannet fortsatte å hølle ned. Og slik ville det holde frem i førti dager. Da ville tiden knapt strekke til for å finne seg et tilfluktssted.

Og når vannet trekker seg tilbake, ville det ikke bli annet igjen i låven enn de oppsvulmede kadavrene etter svin og kyr. Druknede lik i veldige mengder, kastet av flodbølgens vannmasser over gjerder og kve, med hodene fastklemt i mattrauet – nå ville de ta til å stinke, og tiltrekke seg svermer av fluer. Broda hadde en strid tørn med å få alle kadavrene unna. For at familien hans ikke skulle ha følelsen av å leve på en åtselhaug, tok Broda kone og barn med seg, og anbrakte dem hos svigermor inne i byen. Byen er bedre forberedt på ulykker som dette. Der er naturen ikke så overmekting i forhold til menneskene, som ute på landet. Der er den ryddet og lagt under betong, og holder seg taus, nedsned under lavinen av maskiner.

Men for øyeblikket er det oversvømmelsen som strekker seg ut for Brodas øyne. For han er blitt værende på sin gård. Han kan jo ikke la hønsene sine i stikken. Noen må jo passe på eiendommen, fore de dumme hønsefuglene, holde øye med at ikke vassflommen knuser gårdsbusets murer. Hønsehusene var ikke blitt oversvømte, eftersom de befant seg opp i den slake bakken. Broda bodde nå i det lille kontoret, der Tosiek tidligere hadde holdt til. Ni tusen nye høns ruslet nå omkring og kaklet som de hadde for vane. Efter noen dagers tid hadde de vennet seg til det ensformige bruset fra regnet, og ville ha blitt urolige dersom det hadde hørt opp.

Og Broda skuet ut over havet, som lå der uendelig. Han så opp mot himmelen og ned mot jorden, han så seg omkring. Det regnet og regnet. Og som han stod slik og så seg om, kom det for ham at han nå stod på Ararats berg, og visste hvorfor menneskene var blitt rammet av den store vannflommen. At de små øylene av tørt land, var slikt som var igjen for likenes skyld. Nå stakk de frem fra flomvannets sørgelige politur lik den dårlige samvittighets anstøtssteiner: "Det skulle vært interessant å vite om hele verden er blitt oversvømmet. Kanskje det finnes andre steder og, der det tørre land stikker opp?" tenkte Broda.

Han kjente seg uendelig ensom. Han savnet lyden av mennesketale, nettopp det som i gamle dager så ofte hadde kunnert gjøre ham så rasende. Og han grep seg i å lengte etter det lydkaos som dyrene, de som nå lå døde, frembrakte. Ja, for første gang i sitt liv, lengtet han tilmed etter sin kone! Han fikk lyst til å gi barna sine en klem. Han fikk øye på en fugl i flukten. Aldri noensinne hadde han gleddet seg slik ved synet av en flyvende fugl. Død og pine, det var noe til fugl! Det viktigste var at han var i live. Han visste sikkert med seg selv, at når vannflommen tok slutt, ville alt bli som før. Folk fikk bare si at fanden skjøtter sine, det blåste han en lang marsj. Ja, la folk bare tenke som de lyster. Ulykken er ikke jevnt fordelt på alle. Fuglen. Denne fuglen han hadde sett fly. Den gav ham nye krefter, inspirasjon til nye dåder. De to hønsehusene – det var hans styrke. Bare nå denne forbannede oversvømmelsen ville ta slutt, ja så ville alt ordne seg. I mellomtiden gjorde hver ny regnværsdag ham nedtrykt, fikk ham formelig til å lute mot jorden. Eftersom tiden gikk, ble han bentfrem krokrygget, der han kretset rundt hønsehusene sine med nesen i sølen. Han så nesten ut som en høne selv, på jakt etter et gjenglemt korn. Eller kanskje snarere et menneske på let etter en verdifull minnegjenstand, som hadde forstukket seg for ham akkurat her etsteds – et menneske som var grepst av en ustoppelig trang til å gjenfinne det tapte. Han var nok sikker på, at så sant han bare fant denne gjenstanden, så ville alt bli ham tilgitt, og vannet ville begynne å falle. At han, dersom han fant det han hadde mistet, ville nå frem til en ny ro. For da ville den forsvinne, og ikke vende tilbake, den overlegenhetsfølelse overfor andre som han hittil hadde følt, og han ville bli overstrømmet av en følelse av aktelse for alt som er til.

Han reiste seg opp fra sin stilling på alle fire, grep nok en flaske vodka, og drakk den opp. Den vannklare helvetesdrikken strømmet ned over halsen på ham. Den hjalp ham å komme på føte igjen. Så grep Broda, fremdeles lett fremlut, hønsenes stappfulle foringskar, og gikk inn til de kaklende hønsehordene. Aldri før hadde han følt seg så vel blant dem. Han kjente seg på et vis så trygg og sikker der. Blant disse fuglene hadde han en fornemmelse av varme, av kjært nærvær. Han følte seg bedre der enn hjemme i sitt eget hus, hvor alt strømmet av vann.

Hønsene fikk kornene ned i nebbene nesten før han rakk å strø dem ut av foringskaret. De hakket ham på støvlene, de pikket ham ømt på fingrene. Han satte seg ned midt blant dem, og gav seg over til denne selsomme form for kjærtsgn. Bare ikke i øynene! Bare ikke i øynene! Han smilte.

Han kunne ha sittet slik i årevis, men når vannet falt var det jo en mengde arbeid som ventet på ham. Til å begynne med måtte han rydde døden av veien.

elsewhere

Daniel Odija Zachować folwark

Organized in cooperation with the
Book Institute - Krakow (Poland)

Daniel Odija

ZACHOWAĆ FOLWARK

To było w czasach, gdy dzisiejsze wspomnienia działały się na bieżąco. Jechało się kilometr w głąb pustych pól, które latem żółkły od niskiego rzepaku. Na wiejskim skrzyżowaniu skręcało się w lewo, przejezdżało koło zzeranego przez korniki gospodarstwa i dwieście metrów dalej w dymie suchego pyłu należało zatrzymać się przed na wpół przymkniętą bramą. To była bogata brama, metalowa i ozdobna. Witały trzy psy. Jeden duży - czarny wilczur i dwa małe jamniki. Psy nie były agresywne, bo знаły. Merala ogonami i radośnie poszczekawały za samochodem.

Gospodarstwo otwierały długie rzędy artetycznych jabłoni. Drzewka były ukształtowane przez niewidzialną rękę, która na ich kruchych ciałach próbowała udowodnić wątpliwe zdolności w dziedzinie ogrodnictwa. Po koślawych efektach było widać, że zdolności niewidzialnej ręki nigdy nie przekroczyły pułapu radosnego amatorstwa, przekonanego o tym, że po przeczytaniu jednej czy dwu książek o sadach można dokonać rewolucji na miarę udanego skojarzenia wiśni z jabłonią.

Pomiędzy drzewkami biegało kilka kur. Były białe, bo tylko takie trzymano w dwóch wielkich kurnikach. Budynki były otynkowane na biało. Stały okazałe na lekkim wznieśieniu, długie i kanciaste jak cygara. Razem mieściły w sobie dziewięć tysięcy kur. Majątek olbrzymi, już przez sam kontrast z innymi gospodarstwami, gdzie dwie świnie to dużo. Kurniki oznaczały nie tylko bogactwo, ale i władzę. Miał ją Bronisław Broda, tęgi facet, sprytny na swój sposób, z grubym wąsem pod nosem i drobną, kruchą jak herbatnik żoną Ireną. Witał wylewnie, można powiedzieć, że bez błysku nieszczości w oczach, błysku, o jaki często podejrzewa się ludzi zbyt bogatych jak na kraj, w którym przyszło im żyć.

Bronisław Broda był gospodarzem, mężem i ojcem z zasadami

jednoznacznie ustanowionymi. Nie do odwołania jego zdanie, a decyzja nie do odwrócenia. Musiało być, jak on chciał. Żona musiała się zgadzać, cicho przyjmować ciosy pasami, a jak mąż za dużo wypił to i przełknąć twardą pięść niczym pieszczotliwe muśnięcie. Dzieciaki musiały chodzić jak zegarki, bez buntu w głowach i ruchach. Zresztą po co miałyby się buntować? Przecież wszystko im dawał. Miały co jeść i gdzie spać.

Bronisław Broda lubił zwierzęta. Dlatego sam je zabijał, by nie skazywać ich na niepotrzebne cierpienia, w których podobno lubowali się rzeźnicy. Bronisław Broda lubił też rozrywkę. Czasami brał strzelbę po ojcu i strzelał sobie. A to w niebo, a to w drzewa albo puszki dla ćwiczenia oka, a to w ryj świni. W świnię strzelał zamiast walić siekierą, z dużego kalibru, nabojami na dzika, żeby było humanitarnie. A że później mięso mogło przejść prochem to i co? Wystarczyło przecież powiesić trupa głową w dół, by proch wyciekł z krwią w ziemię i by ziemia śmierdziła prochem a nie mięso. Tyle że wtedy ziemia rdzewiała i budziła się w niej zwierzęca nienawiść do mordercy. Nad podwórzem gęstniał mściwy duch i wygrażał świńskimi racicami. Obiecywał zemstę. Ale Broda nic sobie z tego nie robił. Pewnie czuł się na swojej ziemi.

- Zawsze lubiłem polowania – powtarzał z zadowoleniem i brał wiatrówkę, z której strzelał do wróbli, co głośno obradowałały na dachu stodoły. Wróble spadały w dół **jak** bezwładne kulki **gradu**. Niektórym udawało się odlecieć, ale za chwilę wracały na dach oglupiałe od huku i z piskiem wpadały w szczeliny wybite w powietrzu śrutem gęstym jak kasza.

Czasami też Broda walił w szczury. Tego lata zagnieździły się w oborze. Powała i belki strzelały drzazgami. Świnie panikowały. Głośno kwiczały. Szczury było najtrudniej trafić. Sprytniejsze od człowieka, przemykały tuż pod sklepieniem obory jak milczące błyskawice. Ale wystarczyło, by nieumyślnie strzepnęły słomkę albo nie zauważone żdżbło, natychmiast Broda walił ze śrutu. **Gęsto** i na oślep. Nigdy nie zastrzelił żadnego szczura, za to podziuriawił oborę.

Po zabawie Bronisław Broda wracał do domu. Lekko zmęczony i mocno zamyślony. Głaskał synów i obiecywał, że kupi video. Będą mogły oglądać zagraniczne kreskówki. To było pierwsze video w okolicy. Nawet w mieście jeszcze nie mieli, a on już miał. Wszystkie filmy były z niemieckim dubbingiem. Kaczor Donald szwargotał po niemiecku, Myszka Miki krzyczała - Hund Pluto! Nawet Bruce Lee

nauczył się niemieckiego. Przeważały kreskówki i filmy karate. Dla pikantерii Broda wrzucał sobie jakiegoś pornola - też po niemiecku. Główę Brody wypełniały jęki i niskobudżetowa gimnastyka. Irena wstydziła się oglądać. Pogardzała nią: „Wstyd! Wstyd! Zobacz, jaka wyobraźnia! Nie to co z tobą!”

Tymczasem Irena robiła najlepszą na świecie jajecznicę. Jajecznica była tu najczęstszym danim. Jak się ma tyle kur, to zawsze zostaną jakieś stłuczki, których sklepy nie wezmą. Trzeba zjeść albo rozdać. Broda uśmiechał się do siebie. W jego kurnikach dziewięć tysięcy kurzych tyłków wyduszało z siebie tysiące jaj, w pokorze i niewiedzy, że poza jajecznicą nic się z nich nie wykluje.

Tutaj wszyscy żyli na jajecznicy. No choćby taki Tosiek Sobola. Mieszkał na końcu wsi w rozpadającej się ruderze, którą otrzymał w spadku po ojcu. Pole jego kamieniste, zawsze leżało odłogiem. Powoli zarastało gęstym kożuchem mocno splątanych ze sobą chwastów i jałowej trawy. Tosiek Sobola ledwo przetrzymał zimę, o głodzie i mrozie, a pewnej nocy zdesperowany i wychudzony zapukał do drzwi Brody.

Ten uśmiechnął się tylko i przyjął do pracy. Odtąd Tosiek Sobola mieszkał w małym kantorku, w kurniku. Tutaj z trzema, czasem czterema sąsiadkami przemywał wilgotną szmatką zapaskudzone kurzym płynem jaja i starannie układał do papierowych wytłoczek. Stłuczki były odkładane na bok i przeznaczane dla zwierząt, taniej odsprzedawane dla ludzi z wioski. Tosiek robił sobie z nich jajecznicę. Smażył zawsze z ośmiu, dziewięciu jajek. Nikt nie widział, by jadł w tych czasach coś poza jajecznicą i chlebem. Nie pił. Nigdy nie wypił ani kieliszka. Był dobrym robotnikiem. Ciepło mu było w tym kantorku i miło.

Rozwoził paszę, wywoził kurze gówno, kontrolował temperaturę w kurniku - musiało być na tyle ciepło, by kury niosły się częściej i gęściej niż normalnie, lecz nie na tyle, by zaczęły się dusić. Bronisław Broda płacił mu mało, za mało. Gdyby Tosiek od czasu do czasu lubił sobie wypić, to przy takiej „pensji” musiałby głodować jak dawniej, ale nie skarzył się. Bronisław Broda uważał go za głupka, skoro wciąż chciał pracować za takie pieniądze. Tosiek milczał, bo mówienie nie było w jego zwyczaju. Ale po trzech latach pracy oznajmił, że wyprowadza się do miasta. Broda tylko wzruszył ramionami: „Tęsknisz za innym miejscem? Ja też czasem, ale cóż...”

I tak pewnego słonecznego poranka Tosiek Sobola wyszedł z

kurnika, ubrany w odświętny garnitur, z zaczesanymi do tyłu włosami, ogoloną gębą, którą pomarszczyło niełatwwe życie, i wsiadł na czarną „Ukrainę”, którą odkupił od jakiegoś pijaczka. Bez pożegnania, dumnie wyprostowany przejechał przez bramę. Teraz sprząta w mieście ulice, powoli, skrupulatnie, bez pośpiechu, jak to robił przy kurach. Liście i psie gówna, szufelka i miotła. Jest zadowolony. Nikt nim nie rzadzi. Nie musi być nikomu wdzięczny. Może jeść nie tylko jajecznicę. Znalazł nawet kobietę - starszą od niego o dobre piętnaście lat, ale dobra i zaradna. Opiekują się sobą i nawet trochę lubią. „A niech się parzą” - skwitował tę wieść Broda, dla którego Tosiek był ludzką odmianą domowego zwierzęcia.

Jednak zanim Tosiek wyjechał, w gospodarstwie przyszedł czas uboju niosek. Już trzy lata znosiły i należało wymienić je na świezsze, młodsze. Znosiły już stanowczo za mało jaj. Życie je wysłużyło. Broda najął dodatkowych pracowników, aby „operacja” poszła jak najsprawniej i sam zakasał rękawy. Łapanka! Masa oglupiałych ptaków nie wiedziała, o co chodzi. Zbite w gęsty tłum przesuwały się na środek kurnika. Człowiek otaczał je z każdej strony. Chwytał po trzy, cztery do ręki. Mocno ściskał spazmatycznie trzepoczące wiązki skrzydeł i kładł pod siekierę, specjalnie nastroszoną na kurze szyje. Zdziwione główki odpadały, toczyły się pod buty spoconego Brody, który własnoręcznie wykonywał egzekucje. Lubił obserwować rozwarłe dzioby, zaskoczone tym, co się z nimi stało. Jakby pytały: „Gdzie reszta ciała?”

Pozbawione głowy szyje pluły krvią. Ślepe tułowia machały skrzydłami, podskakując radośnie w pośmiertnym tańcu, jakby zadowolone, że odrąbane główki nie ciążą im do ziarna. Niektóre przeskakiwały z nogi na nogę nad wyraz rytmicznie, ustawione w harmonijny rzęd natchnionych baletnic, wykonywały *Jeżioro Łabędzie* Czajkowskiego. Aż padały porażone skurczem mięśni i tylko jeszcze skrzydła uderzały o ziemię, zbierając pod siebie proch ziemi. W końcu nieruchomiały w białe kupki pierza na amen ptasiemu Bogu.

Tosiek Sobola zbierał główki do worka, bo psy rzygały z przejedzenia. Od czasu do czasu sypał piaskiem wokół pieńka, by Broda nie pośliznął się na krwi i szedł po następną partię. Być może część kur zorientowała się, że tu chodzi o śmierć. Że raczej ubywa ich niż przybywa i wokół robi się pusto. Zaczęły mocniej przebierać nogami. Głupkowato zbuntowane, nerwowo przechylały jeszcze nie odrąbane łebki, łypały oczami i próbowały nurkować pod dłońmi. Niektóre kury bawiły się w berka. Gdy uciekały, nieporadnie

chwiały się na boki. Ale ludzie zapędzali je do wąskiego korytarza w kurniku i zagrzażdżali drogę. Dzieciaki miały uciechę, bo do nich należało naganianie kur na Tośka Sobolę i spółkę. Ręce mężczyzn były chwytnie jak obcęgi. Kobiety oskubywały ścieżte trupy. Pióra i wnętrzności wypełniały wiadra. Choć kury były wyssane z mięsa przez wieloletnie składanie jaj, jeszcze mogły się przydać na chudy rosół. Poza tym Broda sprzedawał je po obniżonej cenie na pasztety. Ostry, klujący zapach roznoсиł się po gospodarstwie. Siekiera błyszczała w słońcu jak lustro, w którym odbijał się kres życia. Słońce podświetlało kropelki krwi, opadające orzeźwiającym deszczykiem na spoconego Brodę. Jednej z bezgłowych kur pośmiertne nerwy udzielili jakiejś nadkurzej siły. Całą mocą swoich zesztywniałych odnóży pobiegła w stronę ogrodzenia. Rozpędzony trup doskonale imitował życie, dopóki nie rozbił się o druciany płot. Kurą rzuciło do tyłu. Okrwawiona szyja zachybotała i nie znajdująca oparcia, zaryła w piasek niczym struś. Czarny wilczur chwycił delikatnie jej koniec i przyniósł trupa pod nogi pana. Broda uśmiechnął się i pogłaskał swojego pupila. Obiecywał mu dużo jedzenia.

Rzeź już trochę trwała i dzieciaki się znudziły. Wszystko się pomieszało. Martwe kury od żywych odróżniała tylko brak głowy. Początkowa atrakcja stała się zbyt monotoną. Przesyt, jakim uraczył ich kurzy Holocaust, przestał je bawić. Zainteresowanie ułatwiało z kolejnym trzepoczącym ptakiem. Jednostkowa agonia, gdy rozrasta się w masową zagładę, rzadko wzrusza.

I Marek, i Janek, synowie Bronisława, woleli pobawić się u podnóża wznesienia, gdzie stało osiem sztapli starannie ułożonych desek. Fajnie się między nimi ganiało. Najlepsza była zabawa w wojnę. Ale zapomnieli, że wśród desek miały swoje gniazdo osy. Duże, żółto-czarne spaślaki z igłami w tyłkach. Wstrzykiwały tymi igłami jad, który rozprzestrzeniał się jak ogień, zamieniał ciało w napuchniętą banę, gdzie podskórna ropa drążyła robaka depresji. Cztery takie osy wbiły się w plecy małego Janka, gdy przebiegał koło ich gniazda. Pewnie wydawało im się, że w ten sposób zniechęcają potencjalnego najeźdźcę. Głupie! Płacz Janka zwabił gorsze зло. Na rozkaz Brody Tosiek, gdy skończą z kurami, miał zniszczyć gniazdo i skończyć z osami. Tosiek tylko przytaknął i nic nie powiedział. Zresztą jak zwykle.

Na drugi dzień wszedł między deski z naręczem chrustu i niewielkim naczyniem sypkiego wapna. Rozpalil chrust, w ten sposób, by wiatr nawiewał dym na gniazdo. Osy musiały się dusić, po owadziemu

prychać jak konie, kaszleć jak ludzie. Tymczasem Tosiek ostrożnie podszedł do gniazda, niezauważony przez oszołomione owady, które latały bez ładu i skłodu, przesiąknięte trucizną, nabrzmiałe duszącym dymem i spokojnie zaczął zasypywać gniazdo wapnem. Przed żądłami chroniły go grube rękawice i kombinezon. Na trzeci dzień powtórzył całą operację. Martwe odwłoki zasypały ziemię. To było ostatnie zadanie Tośka w gospodarstwie Brody.

Jak tylko wyjechał, wybuchła burza. Z nieba spadła woda. Takiej burzy nie pamiętali najstarsi mieszkańców wioski. Przywabiona nad okolicę brzemiennym w ółowie ciałem przygniotła drzewka owocowe, kurniki, domy. Niektórzy szepiali, że to nadciągnęły potężne cienie, które z niewidzialnego świata wdarły się w świat widzialny, zwabione mordem i krwią zwierząt. Pioruny kasały ziemię i topiły ją na kamieniu. Wylała pobliska rzeka i kształtała nowy świat. Wiatr wyrywał drzewa z korzeniami. Karłowate jabłonie leciały w górę, jakby gdzieś tam czekało na nie zbawienie. A przecież to była ironia natury, bo jako wyrosłe z ziemi, w ziemi powinny się rozpaść.

Wichura, rzeka i ulewa zmieszały gospodarstwo Bronisława Brody z błotem. Huk mieszał się z jego przekleństwami. Świat Brody legł w gruzach. Na jego oczach dach stodoły rozsypał się w poszarpane kawałki blachy, które fruwały nad głową jak cienkie płatki spalonego papieru. Oborę, choć podmurowaną, zaczęła podmywać wzburzona kipiel śmierdzącego mułu. Po kilku godzinach wiatr ustąpił, ale wciąż lała się woda. I tak będzie przez czterdzieści dni. Zabraknie czasu na schronienie.

A gdy woda opadnie w oborze zostaną napuchnięte świnie i krowy. Trupy opite w nadmiarze, poprzewieszane przez ogrodzenia, wciśnięte w koryta, zaczną śmiedzieć. Nadciągną chmury much. Broda nieźle się naharuje przy sprzątaniu zwłok. By nie taplały się w ścierwie, wywiózł żonę i dzieci do teściowej do miasta. Miasto jest lepiej przygotowane na takie nieszczęścia. Tam natura nie ma takiej przewagi nad człowiekiem. Zabetonowana i wykarczowana, milczy zasypana lawiną silników.

Na razie jednak oczom Brody objawała się powódź. Został na gospodarstwie. Nie mógł opuścić swoich kur. Ktoś przecież musi pilnować dobytku, karmić głupie ptaki, przyglądać się, jak mury domu kruszy woda. Kurników nie zalało, bo stały na lekkim wznieśieniu. Broda zamieszkał w kantorku, w którym spał Tosiek. Dziewięć tysięcy świeżących niosek niecierpliwie gderało po swojemu. Za kilka dni

przyzwyczają się do monotonnego szumu deszczu i zaniepokoją się, gdy go zabraknie.

A Broda patrzył na morze, które się nie kończyło. Patrzył w góre, w dół, dookoła. Wciąż padało. I kiedy się tak rozglądał, wydawało mu się, że stoi na górze Ararat i wie, za co ludzi zalało. A te małe wysepki suchego lądu, pozostały dla trupów. Wystawały spod smętej politury wody jak wyrzuty sumienia. „Ciekawe, czy zalało cały świat? Być może gdzieś indziej jest sucha ziemia...”, myślał sobie.

Poczuł się bardzo samotny. Brakowało mu gwaru ludzi, który często doprowadzał go do pasji, chaotycznego hałasu zwierząt, które teraz pływały martwe. Pierwszy raz tęsknił za żoną. Pragnął uścisnąć synów. Zobaczył lecącego ptaka. Jeszcze nigdy nie uciechył się tak na widok lecącego ptaka. Pal licho, jaki to ptak! Ważne, że jest. Wiedział, że jak się skończy powódź i tak wyjdzie na swoje. Najważniejsze, że nie zalało kurników. Niech ludzie gadają, że bogatemu diabeł dzieci kołysze. On na to gwiazdże. Niech sobie myślą, co chcą. Nie każdemu nieszczęście rozdzielanego jest równe.

Ptak. Odnowiał w nim siłę do nowych czynów. Te dwa kurniki są jego siłą. Niech no tylko skończy się ta cholerna powódź, a wszystko będzie dobrze. Tymczasem każdy dzień ulewy przygniątał go do ziemi. Po jakimś czasie Broda się zgarbił. Krążył wokół kurników z nosem przy blocie. Wyglądał, jakby szukał ziaren, czy jakiejś cennej pamiątki, która gdzieś się zapodziała, mniej więcej w tym miejscu, i teraz naszła go niepowstrzymana potrzeba, by ją odnaleźć. Był pewien, że jeśli ją znajdzie, zostanie mu wybaczone i wody opadną. Że gdy znajdzie, co zgubił, bezpowrotnie minie poczucie wyższości nad innymi i spłynie na niego szacunek dla wszystkiego, co żyje.

Podniósł się z czworaków i wypijał kolejną butelkę wódki. Wodnistego piekła zalewało gardło, ale pomagało się podnieść. Wtedy Broda lekko zgarbiony chwycił wiadra pełne karmy dla kur i wchodził między rozkrzyczany drób. Jak nigdy dotąd czuł się wśród nich dobrze. Na swój sposób bezpiecznie. Pomiędzy tymi ptakami było mu ciepło i miło. Lepiej niż w domu, który spłynał już z wodą.

Kury wydziobywały ziarna, zanim wysypywały je z wiadra. Szczypały go w buty i delikatnie w ręce. Usiadły między nimi i poddały się tej dziwnej pieszczołce. Tylko nie w oczy! Tylko nie w oczy! Uśmiechał się. Mógłby tak przesiedzieć całe lata, ale gdy wody opadną, czeka go dużo roboty. Na początek sprzątnąć śmierć.

MARCO ARCHETTI

Marco Archetti è nato a Brescia nel 1976. Ha scritto duecento canzoni, superato una preselezione per il Festival di Sanremo alla quale non si è mai presentato, tenuto lezioni di scrittura all'Avana, visto tutti i film di Truffaut. Il suo primo romanzo, *Lola Motel*, è uscito nel 2004. Nel 2005 è uscito *Vent'anni che non dormo*. Ama Dickens e invidia Nabokov. Scrive sulla rivista letteraria *Nuovi Argomenti*. È ipocondriaco il giusto.

Marco Archetti was born in Brescia in 1976. He has written two hundred songs, passed a screening for the Sanremo Music Festival, which he did not turn up to, has held writing classes in Havana, and seen all of Truffaut's films. *Lola Motel*, his first novel, came out in 2004 and in 2005 *Vent'anni che non dormo* was published. He loves Dickens and envies Nabokov. He writes for the literary magazine *Nuovi Argomenti*. He is a moderate hypochondriac.

Marco Archetti wurde 1976 in Brescia geboren. Er schrieb an die zweihundert Lieder und kam in die Vorauswahl für das Festival von Sanremo, wo er jedoch nie antrat. Er gab Schreibkurse in Havanna und hat alle Filme von Truffaut gesehen. 2004 erschien mit *Lola Motel* sein erster Roman. 2005 kam *Vent'anni che non dormo* heraus. Er liebt Dickens und beneidet Nabokov. Er veröffentlicht in der Literaturzeitschrift *Nuovi Argomenti*. Er ist hypochondrisch, aber nicht zu sehr.

Marco Archetti er født i Brescia i 1976. Han har skrevet to hundre sanger, blitt nominert til slagerfestivalen i San Remo uten å stille opp, holdt skrivekurs i Havana, sett alle filmene til Truffaut. Hans første roman, *Lola Motel*, kom ut i 2004. I 2005 kom *Vent'anni che non dormo*. Han elsker Dickens og misunner Nabokov. Han skriver for det litterære tidsskriftet *Nuovi Argomenti*. Han er hypokonder så det holder.

©Nuccia Nunzella

FFLUR DAFYDD

Fflur Dafydd è nata nel 1978 a Carmarthen, nel Galles occidentale, dove continua a vivere e lavorare. Gallesa di madrelingua, Dafydd scrive sia in gallese che in inglese, e ha iniziato la sua carriera letteraria nel 1999, vincendo la Literature Medal all'Urdd National Eisteddfod. Da allora la sua attività si è svolta in molteplici campi, scrivendo sia per il teatro che per la televisione e la radio, e il suo cortometraggio *Bathtime* ha avuto la nomination per il DM Davies Award all'International Film Festival di Cardiff.

Fflur è anche compositrice e interprete musicale, e attualmente lavora come musicista, tutor, scrittrice freelance, e direttore editoriale della rivista culturale gallese *tu chwith*. Laureata in scrittura creativa alla East Anglia University e autrice di una tesi di dottorato sulla poesia di R.S.Thomas, è stata scrittrice ospite sulla lontana isola di Bardsey e sta al momento portando a termine un secondo volume di racconti basati sulle sue esperienze insulari.

Tra le sue opere ricordiamo *The Truth About Lies* (Dwyfor Press, 1999), *The Heroics of Hair* (East Anglia Press, 2000) e la pièce teatrale *Hugo* (Sgript Cymru Press, 2002).

Fflur Dafydd was born in 1978 in Carmarthen, West Wales, where she continues to live and work. A Welsh-speaker, Dafydd writes in both Welsh and English, and embarked on a literary career in winning the Literature Medal at the Urdd National Eisteddfod in 1999. Since then, she has worked in many fields, writing both for stage, screen and radio, and her short film *Bathtime* was nominated for the DM Davies award at Cardiff's International Film Festival. She also writes and performs music, and now works as a musician, tutor, freelance writer, and editor of the Welsh cultural periodical, *tu chwith*. A graduate of East Anglia University's Creative Writing MA and the author of a doctoral thesis on the poetry of R.S. Thomas, she was writer-in-residence on the remote island of Bardsey and is currently completing a second volume of short stories, based on her island experiences.

Publications include *The Truth About Lies* (Dwyfor Press, 1999), *The Heroics of Hair* (East Anglia Press, 2000) and the stage play *Hugo* (Sgript Cymru Press, 2002).

Fflur Dafydd wurde 1978 in Carmarthen, West Wales, geboren, wo sie auch heute lebt und arbeitet. Dafydd ist walisische Muttersprachlerin und schreibt sowohl in Walisisch als auch in Englisch. Sie begann ihre literarische Karriere mit dem Gewinn der Literaturmedaille beim Urdd National Eisteddfod (Wettbewerb) 1999. Seither ist sie vielfältig künstlerisch tätig, sie schreibt für Theater, Film und Rundfunk. Ihr Kurzfilm *Bathtime* wurde zum Internationalen Filmfestival Cardiff für den *DM Davies Award* nominiert. Sie komponiert und konzertiert, arbeitet als Musikerin, Tutorin, freischaffende Autorin und Herausgeberin der walisischen Kulturzeitschrift *tu chwith*. Sie ist Absolventin der Universität East Anglia und hält einen Magister in Kreativem Schreiben. Sie diplomierte über die Lyrik von R.S. Thomas und war Writer in Residence auf der Insel Bardsey. Derzeit vollendet sie ihren zweiten Band mit Kurzgeschichten, die auf ihren Inselerlebnissen basieren.

Von ihr erschienen u.a. *The Truth About Lies* (Dwyfor Press, 1999), *The Heroics of Hair* (East Anglia Press, 2000) sowie das Bühnenstück *Hugo* (Sgript Cymru Press, 2002).

Fflur Dafydd er født i 1978 i Carmarthen i Vest-Wales, der hun fortsatt bor og arbeider. Som walisk-språklig skriver hun både på walisk og engelsk, og hennes litterære karriere startet da hun vant litteraturmedaljen i Urdd National Eisteddfod i 1999. Etter den tid har hun arbeidet på mange områder og skrevet både for scene, lerret og radio, og kortfilmen *Bathtime* ble nominert til DM Davies-prisen ved Cardiffs internasjonale filmfestival. I tillegg både skriver og utøver hun musikk, og arbeider nå som musiker, privatlærer, frilansforfatter og redaktør i det walisiske kulturtidsskriftet *tu chwith*. Som MA-kandidat i kreativ skriving ved East Anglia University og forfatter av en doktoravhandling om R.S. Thomas' diktning, har hun vært residerende forfatter på den fjerne øya Bardsley og er nå i ferd med å fullføre sin andre novellesamling som bygger på erfaringer fra øya.

Utgivelsene inkluderer *The Truth About Lies* (Dwyfor Press, 1999), *The Heroics of Hair* (East Anglia Press, 2000) og skuespillet *Hugo* (Sgript Cymru Press, 2002).

©Fflur Dafydd

GUNNHILD ØYEHAUG

Gunnhild Øyehaug, nata nel 1975, ha debuttato nel 1998 con la raccolta di poesie *Slaven av blåbærret*. Nel 2004 è stato pubblicato il suo secondo libro, la raccolta di novelle *Knutar*, che ha riscosso critiche molto buone. *Knutar* è stato anche candidato al Premio Brage. Gunnhild Øyehaug si è laureata all'università di Bergen in letteratura. È stata redattrice capo della rivista letteraria *Vagant* e ha lavorato come critico letterario per il settimanale *Morgenbladet* e il quotidiano *Klassekampen*. Ha insegnato teoria della letteratura all'università di Bergen e ha anche operato in diversi modi per la promozione della letteratura. Al momento lavora come freelance.

Gunnhild Øyehaug, born 1975, had her literary debut in 1998 with a collection of poems *Slaven av blåbærret* (Slave of the Blueberry). Her second book, *Knutar* (Knots), a collection of short stories, appeared to massive critical acclaim in 2004; it was also nominated for the Brage prize (The Norwegian Publisher's Association Prize). Øyehaug took her MA in Comparative Literature at the University of Bergen. She has been co-editor of *Vagant*, the leading literary journal in Norway, and literary critic for the newspapers *Morgenbladet* and *Klassekampen*. She has taught literary theory at University of Bergen and has also worked to promote literature in various ways. She currently works freelance.

Gunnhild Øyehaug, geboren 1975, veröffentlichte 1998 ihre erste Gedichtsammlung *Slaven av blåbærret*. 2004 erschien ihr zweites Buch, ein Band mit Erzählungen unter dem Titel *Knutar*, der von der Kritik sehr positiv aufgenommen wurde und für den Brage-Preis nominiert war. Øyehaug hat an der Universität von Bergen Literaturwissenschaft studiert, ist Redaktionsmitglied der Literaturzeitschrift *Vagant* gewesen und als Literaturkritikerin für die Zeitungen *Morgenbladet* und *Klassekampen* tätig. Außerdem hat sie an der Universität von Bergen Literaturtheorie unterrichtet und ist auch auf andere Art im Bereich Literaturvermittlung tätig gewesen. Zurzeit arbeitet sie freiberuflich.

Gunnhild Øyehaug, fødd 1975, debuterte i 1998 med diktsamlinga *Slaven av blåbærret*. I 2004 kom bok nummer to, novellesamlinga *Knutar*, som ho fekk mykje god kritikk for. *Knutar* vart også nominert til Brage-prisen. Øyehaug er utdanna ved universitetet i Bergen, med hovudfag i litteraturvitenskap. Ho har vore medredaktør i det litterære tidsskriftet *Vagant*, og litteraturkritikar i *Morgenbladet* og *Klassekampen*. Ho har undervist i litteraturteori ved universitetet i Bergen, og har også arbeida med litteraturformidling på ulike måtar. For tida arbeider ho frilans.

ANTJE RÁVIC STRUBEL

Nata a Potsdam nel 1974.

Ha studiato Storia della Letteratura Tedesca e Americana all'Università di Potsdam e alla NYU.

Ha lavorato come tecnico delle luci al Wings-Theater di New York.

Diversi premi: premio dei critici per la letteratura nel 2002 / medaglia Roswitha-von-Gandersheim nel 2003 / riconoscimento speciale al premio letterario di Brema nel 2005 / premio letterario di Marburg nel 2005.

Bibliografia:

Offene Blende, romanzo, dtv, 2001

Unter Schnee, romanzo a episodi, dtv, 2001 (nell'autunno 2005 il romanzo sarà pubblicato da Green Integer, L.A., con il titolo *Snowed under*)

Fremd Gehen, notturno, Mare Verlag 2002

Tupolew 134, romanzo, C.H.Beck Verlag 2005

Lavora come critico ed editorialista (*Deutschlandfunk*, *Die Zeit*, *EMMA*), vive a Berlino.

Born 1974 in Potsdam, Antje Rávic Strubel majored in American and German literature and psychology at Potsdam University and New York University. While in New York, she worked as a lighting technician at the Wings Theater. An author and free-lance journalist in Berlin, her publications include *Tupolew 134* (2004), *Fremd Gehen: Ein Nachtstück* (2002), *Unter Schnee* (2001) and *Offene Blende* (2001). She is the recipient of several literary prizes, including the Bremer Literature Promotion Prize (2005), Marburger Literature Prize (2005), the Roswitha-von-Gandersheim-Prize (2003), Promotion Prize for Literature from the Academy of Arts (2002), and the Ernst-Willner-Award, Klagenfurt (2001). (2004) She was writer-in-residence at the Villa Aurora Foundation for European American Relations.

Geboren 1974 in Potsdam.

Studierte Deutsche und Amerikanische Literaturgeschichte an der Universität Potsdam und der NYU.

Arbeitete als Beleuchterin am Wings-Theater New York.

Verschiedene Preise: Kritikerpreis für Literatur 2002 / Roswitha-von-Gandersheim-Medaille 2003 / Förderpreis zum Bremer Literaturpreis 2005 / Marburger Literaturpreis 2005.

Veröffentlichungen:

Offene Blende, Roman, dtv, 2001

Unter Schnee, Episoden Roman, dtv, 2001 (wird unter dem Titel *Snowed under* veröffentlicht bei Green Integer, L.A., im Herbst 2005)

Fremd Gehen, Ein Nachtstück, Mare Verlag 2002

Tupolew 134, Roman, C.H.Beck Verlag 2005

Arbeitet als Kritikerin und Kolumnistin (*Deutschlandfunk*, *Die Zeit*, *EMMA*), lebt in Berlin.

Antje Rávic Strubel er født i Potsdam i 1974.

Hun studerte tysk og amerikansk litteraturhistorie ved universitetet i Potsdam og NYU og har arbeidet som lyssetter ved Wings-teateret i New York.

Hun har vunnet flere priser: Kritikerpreis für Literatur 2002, Roswitha-von-Gandersheim-Medaille 2003, Förderpreis zum Bremer Literaturpreis 2005 og Marburger Literaturpreis 2005.

Publications:

Offene Blende, Roman dtv, 2001

Unter Schnee, episodisk roman, dtv, 2001 (*Snowed under* will bli utgitt på Green Integer, L.A., høsten 2005)

Fremd Gehen, Et nattstykke, Mare Verlag 2002

Tupolew 134, Roman, C.H.Beck Verlag 2005

Arbeider som kritiker og spaltist (*Deutschlandfunk*, *Die Zeit*, *EMMA*), bor i Berlin.

©Isolde Ohlbaum

DANIEL ODIJA

Daniel Odija è nato nel 1974 a Słupsk. Per oltre sette anni ha studiato polonistica all'Università di Danzica. Adesso lavora come giornalista nella sede regionale di Słupsk della Televisione Polacca. Sposato, ha due figli. È autore di un volume di racconti dal titolo *Podróże w miejscu* (Viaggi senza muoversi, Słupsk 2000). Il romanzo *Ulica* (Strada) pubblicato nel 2001 presso la casa editrice Czarne di Wołowiec ha attirato l'interesse di critici e di lettori ed ha suscitato uno scandalo. Nel 2003 l'editore Czarne ha pubblicato il secondo romanzo di Odija, *Tartak* (La segheria). Il libro ha vinto numerosi premi, e si è trovato tra l'altro tra i finalisti del prestigioso premio "Nike".

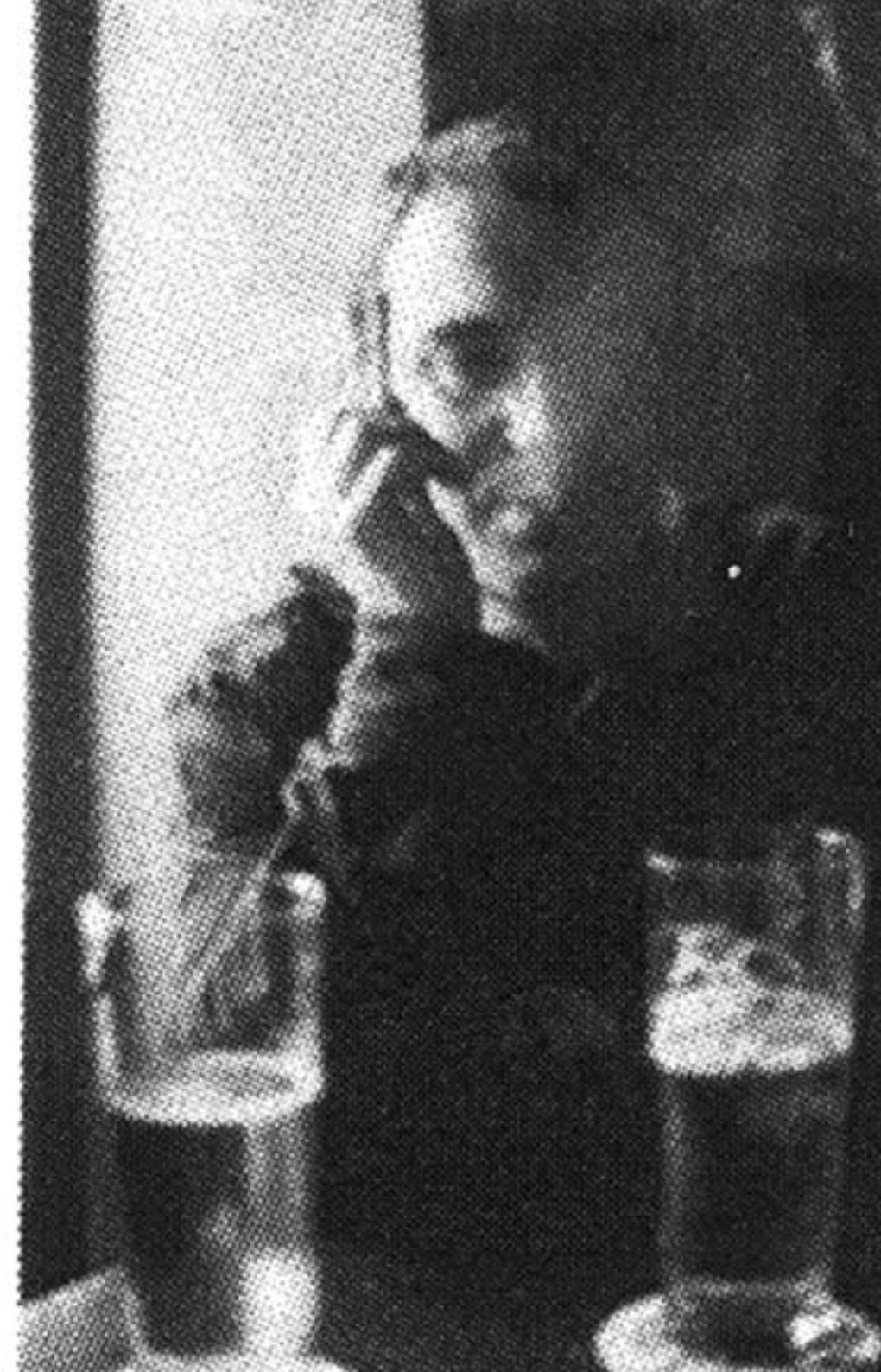
Daniel Odija – born in Słupsk in 1974, for over seven years he has studied Polish Philology at University of Gdańsk. Currently he works for the Słupsk chapter of the Polish TV. He is married and has two children. He has published a short stories anthology *Podróże w miejscu* (Stationary Travels, ZLP, Słupsk 2000). *Ulica* (The street, Czarne, Wołowiec) published by Czarne in 2001, has gained a wide interest of both the critics and the public, while causing a social scandal. In 2003 Czarne has published *Tartak* (The Sawmill) – his second novel. The book has granted numerous awards and it has been nominated to Nike – most prestigious literary award in Poland.

Daniel Odija (geb. 1974 in Słupsk). Studierte Polonistik an der Universität in Danzig. Arbeitet als Journalist in der Lokalredaktion des Polnischen Fernsehens in Słupsk. Verheiratet, hat zwei Kinder.

Autor u.a. einer Erzählksammlung *Podróże w miejscu* (Reisen ohne Bewegung, Słupsk 2000). Der 2001 im Czarne-Verlag erschienene Roman *Ulica* (Die Strasse) rief ein grosses Interesse sowohl der Kritik als auch der Leser hervor und wurde zum Anlass eines Sittenskandals. 2003 publizierte Odija (ebenfalls im Czarne-Verlag) seinen zweiten Roman *Tartak* (Das Sägewerk). Das Buch erhielt mehrere Auszeichnungen, u.a. es kam in die Finale des NIKE-Literaturpreises.

Daniel Odija, f. 1947 i Słupsk. Studerte polonistikk ved Universitetet i Gdańsk i over 7 år. Arbeider for øyeblikket som journalist ved den polske statstelevisjonens avdeling i Słupsk. Daniel Odija er gift og har to barn. Han er forfatter av en novellesamling med tittelen *Podroze w miejscu* (ZLP, Słupsk, 2000). I 2001 utkom romanen *Ulica* (forlaget Czarne, Wołowiec). Denne romanen gjorde inntrykk på så vel kritikerne og det lesende publikum. Foruten å fremkalte litterær interesse, ble den også sentrum for en sedelighetsskandale. I 2003 utgav forlaget Czarne *Tartak*, Daniel Odijas roman nummer to. *Tartak* ble gjenstand for en hel rekke utmerkelser, og ble nominert til finaleheatet til den prestisjefylte litteraturprisen "Nike".

Daniel Odija – ur. W 1974 r. W Słupsku. Przez ponad 7 lat studiował polonistykę na Uniwersytecie Gdańskim. Obecnie pracuje jako dziennikarz w słupskim oddziale Telewizji Polskiej. Ma żonę i dwoje dzieci. Jest autorem zbioru opowiadań, pt. *Podróże w miejscu* (ZLP, Słupsk 2000). Wydana w 2001 r. powieść *Ulica* (wyd. Czarne, Wołowiec) wywołała poruszenie i zainteresowanie krytyki oraz czytelników; stała się również bohaterką skandalu obyczajowego. W 2003 roku Czarne opublikowało *Tartak* – drugą powieść Odiji. Książka została wyróżniona wieloma nagrodami, znalazła się m.in. w finale nagrody Nike.

Che cos'è Scritture Giovani?

Scritture Giovani è un progetto ideato da Festivaletteratura che punta alla promozione dei giovani scrittori europei. Nato nel 2002 con il sostegno del Programma Cultura 2000 dell'Unione Europea e proseguito negli anni con crescente successo, Scritture Giovani vede impegnati alcuni dei principali festival letterari europei - insieme a Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival (Regno Unito), internationales literaturfestival berlin (Germania) e Bjørnsonfestivalen Molde og Nesset (Norvegia) - e illycaffè, fin dal primo anno partner del progetto.

Con Scritture Giovani Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, internationales literaturfestival berlin e Bjørnsonfestivalen Molde og Nesset, luoghi di incontro privilegiati tra il pubblico e gli scrittori, accentuano il proprio carattere propositivo, ponendo all'attenzione del pubblico una nuova generazione di scrittori.

Scritture Giovani per il 2005 seleziona cinque giovani autori di diverse espressioni linguistiche (inglese, italiano, norvegese, polacco e tedesco): a partire da quest'anno infatti Scritture Giovani affianca agli autori dei quattro paesi dei festival un autore proveniente da un altro paese europeo (per il 2005 la Polonia).

Il progetto, secondo la formula già apprezzata negli scorsi anni, prevede:

- la pubblicazione nelle lingue dei quattro festival coinvolti di una raccolta di racconti: ogni autore ha scritto, appositamente per il progetto, un racconto breve raccolto in questa antologia. Il tema scelto come filo conduttore dei racconti per l'edizione 2005 è *altrove*.
- la partecipazione degli autori alle edizioni 2005 dei quattro festival: ogni autore si confronterà con il pubblico europeo dei lettori tenendo un reading e dialogando con autori già affermati a livello internazionale.

Aggiornamenti, racconti e notizie sugli autori verranno pubblicati sul sito internet di Scritture Giovani (www.scritturegiovani.it). I singoli racconti saranno inoltre disponibili nella collana *illystories*, curata da illycaffè.

What is Scritture Giovani?

Scritture Giovani is a project devised by Festivaletteratura to promote young European writers. It started in 2002 with the support of the European Union's Cultural Programme 2000 and has continued with increasing success. It involves several of Europe's major literary festivals - Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival (United Kingdom), internationales literaturfestival berlin (Germany) and Bjørnsonfestivalen Molde og Nesset (Norway) - and illycaffè, who have been part of the project since the start.

With the Scritture Giovani project, Festivaletteratura, the Guardian Hay Festival, the internationales literaturfestival berlin and Bjørnsonfestivalen Molde og Nesset highlight their aims and introduce a new generation of writers to the public in these privileged meeting places.

For the year 2005 Scritture Giovani has chosen five young authors from different linguistic traditions (English, Italian, Norwegian, Polish and German). In fact this year Scritture Giovani has added to the authors of the four countries where the festival is held an author from another European country (Poland).

Like the previous years, the project will entail publication in the four languages of the festivals involved a collection of short stories written specifically for the project. The topic which will provide the leitmotif for the 2005 edition is *Elsewhere*.

The authors will attend the 2005 edition of the four festivals and each of them will encounter the European reading public by giving a 'reading', and through conversations held with writers of international repute.

Updates, the short stories and news about the authors will be published on the Scritture Giovani website (www.scritturegiovani.it). All the stories will be available in the *illystories* series, compiled by illycaffè.

Was ist Scritture Giovani?

Scritture Giovani wurde von dem italienischen Literaturfestival in Mantova (Festivaletteratura) konzipiert und dient der Förderung junger europäischer Schriftsteller. An dem Projekt, das im Jahr 2002 mit Unterstützung des Kulturprogramms 2000 der Europäischen Union lanciert und in den Folgejahren mit zunehmendem Erfolg fortgeführt wurde, sind einige der bedeutendsten europäischen Literaturfestivals beteiligt — neben Festivaletteratura sind dies The Guardian Hay Festival (Großbritannien), das internationale literaturfestival berlin (Deutschland) und Bjørnsonfestivalen Molde og Nerset (Norwegen) — sowie illycaffè, vom ersten Jahr an Partner des Projekts.

Als privilegierte Foren der Begegnung von Autoren mit ihrem Publikum unterstreichen Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, das internationale literaturfestival berlin und Bjørnsonfestivalen Molde og Nerset mit Scritture Giovani ihre aktive Rolle, indem sie das Publikum auf eine neue Generation von Schriftstellern aufmerksam machen.

Für das Jahr 2005 hat Scritture Giovani fünf junge Autoren ausgewählt, die in verschiedenen Sprachen schreiben (deutsch, englisch, italienisch, norwegisch und polnisch): Erstmals in diesem Jahr stellt Scritture Giovani den Autoren aus den vier Festivalländern einen Autor aus einem anderen europäischen Land (2005 aus Polen) an die Seite.

Das bereits in den vergangenen Jahren bewährte Reglement sieht folgendes vor:

- die Veröffentlichung einer Sammlung von Kurzgeschichten in den Sprachen der vier beteiligten Festivals: Alle beteiligten Autoren schreiben eigens für das Projekt eine Kurzgeschichte, die in diese Anthologie aufgenommen wird. Das im Jahr 2005 als Leitfaden vorgegebene Thema lautet *Anderswo*.
- die Teilnahme der Autoren an Veranstaltungen der vier Festivals im Jahr 2005: Alle beteiligten Autoren stellen sich im Rahmen einer Lesung und im Dialog mit international bereits bekannten Schriftstellern dem europäischen Lesepublikum vor.

Die Erzählungen sowie Aktuelles und Informationen zu den Autoren werden auf der Web-Seite von Scritture Giovani veröffentlicht (www.scritturegiovani.it). Die einzelnen Erzählungen werden überdies in der von illycaffè herausgegebenen Reihe *illystories* zugänglich gemacht.

Hva er Scritture Giovani?

Scritture Giovani er et prosjekt igangsatt av Festivaletteratura i den hensikt å hjelpe frem unge europeiske forfattere. Prosjektet, som ble startet i 2002 med støtte fra EUs Kulturprogram 2000 og videreført med stadig større suksess i de senere år, involverer noen av de viktigste europeiske litterurfestivalene – i tillegg til Festivaletteratura (Italia), The Guardian Hay Festival (Storbritannia), internationales literaturfestival berlin (Tyskland) og Bjørnsonfestivalen Molde og Nerset (Norge) – samt illycaffè, som har vært en samarbeidspartner fra starten av.

I tillegg til å være ypperlige arenaer for møter mellom allerede etablerte forfattere og deres publikum ønsker Festivaletteratura, The Guardian Hay Festival, internationales literaturfestival berlin og Bjørnsonfestivalen Molde og Nerset med Scritture Giovani å understreke sin fremadskuende karakter ved å rette publikums oppmerksomhet også mot en ny generasjon av forfattere.

For 2005 har Scritture Giovani valgt ut fem unge forfatteren fra forskjellige språkområder (engelsk, italiensk, norsk, polsk og tysk); fra og med i år vil Scritture Giovani også trekke frem en forfatter fra et annet europeisk land (i 2005 fra Polen) i tillegg til forfatterne fra festivallandene.

Ved å følge den vellykkede formelen fra tidligere år, vil man sørge for:

- utgivelse på de fire festivalenes språk av en samling fortellinger; hver av forfatterne har skrevet, spesielt for prosjektet, en kort fortelling som inngår i den foreliggende antologien. Temaet valgt som en ledetråd for 2005-utgaven er *annetsteds*.
- deltagelse av forfatterne ved de fire festivalene i 2005: forfatterne gis anledning til å møte et europeisk publikum, gjennom opplesning og i samtale med forfattere som allerede er internasjonalt etablerte.

Oppdateringer, tekster og informasjon om forfatterne vil bli lagt ut på Scritture Giovannis nettsider (www.scritturegiovani.it). Enkeltvis vil fortellingene også bli å finne i serien *illystories*, utgitt av illycaffè.

Il caffè è un simbolo: quello della relazione, dell'incontro tra persone, in un luogo pubblico o in una casa, persino in un ufficio. È un rito che si può arricchire di vari momenti, il dialogo, la discussione, la lettura, così da identificare una cultura del caffè. illy diffonde questa cultura anche attraverso il suo appoggio a Festivaletteratura di Mantova e a Scritture Giovani, che da quattro anni offre visibilità a chi, come i giovani autori, utilizza la parola scritta per trasferire emozioni e pensieri.

Coffee symbolises a relationship, a meeting between people in public, at home, or even in an office. It is a rite that can be further enhanced by the opportunities it affords for dialogue, discussion and reading. To help encourage a coffee culture, illy supports Festivaletteratura in Mantova and Scritture Giovani, which has for four years now been a platform for people, young writers included, who use the written word to transmit emotions and thoughts.

Der Espresso - ein Symbol der Beziehung, der Begegnung zwischen Menschen, gleich ob an einem öffentlichen Ort oder in einer Wohnung, sogar in einem Büro. Ein Ritual, das durch verschiedene Momente bereichert wird, durch Dialog, Diskussion, Lektüre: eine erkennbare Kultur des Kaffees. illy verbreitet diese Kultur und unterstützt Festivaletteratura in Mantova mit seinem Programm der Scritture Giovani. Seit nunmehr vier Jahren wird damit eine Öffentlichkeit geschaffen für junge Autoren, die sich des geschriebenen Worts bedienen, um Emotionen und Gedanken zu vermitteln.

Kaffen er et symbol: for relasjoner, for møter mellom mennesker, på offentlig sted, hjemme eller på kontoret. Den er et ritual som kan berikes med så mangt, med dialog, med diskusjon, med lesning, for således å gi identitet til en kaffekultur som den illy caffè utbrer gjennom støtten som gis til Festivaletteratura, Mantova, og til Scritture Giovani, som i fire år har bidratt til å synliggjøre dem som, i egenskap av unge forfattere, benytter det skrevne ord til å formidle følelser og tanker.

Festivaletteratura

via Accademia, 47 - 46100 Mantova
Italia/Italy/Italien/Italia
tel. +39.0376.223989
fax +39.0376.367047
info@festivaletteratura.it
www.festivaletteratura.it

The Guardian HAY FESTIVAL

The Drill Hall, 25 Lion Street - Hay-on-Wye HR3 5AD
Regno Unito/United Kingdom/Vereinigtes Königreich/Stor Britania
tel +44.(0)870 787 2848
fax +44.(0)1497 821 066
admin@hayfestival.co.uk
www.hayfestival.co.uk

Oranienburger Str. 4-5 - 10178 Berlin
Germania/Germany/Deutschland/Tyskland
tel. +49.(0)30.278786-20
fax: +49.(0)30.278786-85
info@literaturfestival.com
www.literaturfestival.com

Fylkeshuset, 6404 Molde
Norvegia/Norway/Norway/Norge
Tel: +47 71 25 80 99
Fax: +47 71 25 80 80
post@bjornsonfestivalen.no
www.bjornsonfestivalen.no

con il sostegno di/ with the support of/ mit Unterstützung von/ med støtte fra

NORLA, Norwegian Association of Literary Translators, Welsh Literature Abroad/Llenyddiaeth Cymru Dramor;

Festivaletteratura: The British Council, Goethe Institut, Istituto Polacco - Roma;

The Guardian Hay Festival: Academi in Wales, The Arts Council of Wales, The British Council, Goethe Institut - London, The Nordic Council;

internationales literaturfestival berlin: The British Council - Berlin, Istituto Italiano di Cultura - Berlin, NORLA - Det. Kgl. norske Utenriksdepartement;

Bjørnsonfestivalen: The British Council, Goethe Institut - Oslo, Istituto Italiano di Cultura - Oslo, Norsk Kulturråd, J. W. Cappelen Forlag.

Organized in cooperation with
the Book Institute - Krakow (Poland)

Si ringraziano

la Biblioteca Civica e l'Assessorato alla Cultura del Comune di Merano per la tappa annuale
di Scritture Giovani;
Stefano Tettamanti - Grandi & Associati per l'editing del racconto italiano.

copertina / cover / Umschlag / omslag

Peng Wang (PEKING UNIVERSITY Graduate Center of Architecture)
il gruppo .inno-cent. ha collaborato allo sviluppo del progetto

progetto grafico / graphics / grafische Gestaltung / grafisk utforming

Pietro Corraini

stampa / printing / Druck / trykk

Printed in Italy

Intergrafica - Verona

Maggio / May / Mai 2005

Maurizio Corraini s.r.l.

Via Ippolito Nievo, 7/A
46100 - Mantova
Italy

scritturegiovani